

İçindekiler

Sunuş	2
A. Cenap YOLOĞLU-TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Üyesi	
Ankara'da Ulaşımın Geleceği Karanlık!	5
TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi	
Kuzey Kıbrıs'ta Şehir Plancıları ve Mimar İlişkileri	11
Ertan ÖZTEK	
Kıyı Gelişimine Hassas Bir Yapı Dizisi-30 Evler/Altınoluk	15
Kıyı alanlarında kentsel dönüşüm	
Şirin Gülcen EREN	
İstanbul Metropolitan Alanında Nüfus ve İş Gücünün Mekânsal Dağılımının Analizi	29
Fatih TERZİ-Vedia DÖKMECİ	
Katılımcı Kent Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü	37
Aydın ÖZDEMİR	
Milli Parklar ve Uzun Devreli Gelişme Planları	45
Umut CIRIK	
Houston: Yanlış Giden Bir Deney Mi Yoksa Kentsel Gelecek İçin Model Mi?	51
Taner R. Ozdil- Hülya Özdi	
Yarışmalar	61
Balıkesir Çamlık Kentsel ve Mimari Tasarım Ulusal Proje Yarışması Şartnamesi	
Hazırlayan: Mehmet Nazım ÖZER	
İmar Hukuku	80
Kitap Tanıtımı	82
Tez Özetleri	84
Planlama Dergisi 1986-2006 Yılları Arası Dizin	88

Dergiye göndereceğiniz yazıların ve görsel malzemelerin basılı kopyası ile birlikte olanaklı ise bilgisayar ortamında hazırlanmış bir kopyasını da iletiniz.

- Yazı ile birlikte, kısa bir özgeçmişinizi de göndermeyi unutmayınız.
- Fotoğraf, harita, çizim vb. görsel malzeme metnin içine yerleştirilmeli ve ayrıca 300 dpi çözünürlükten düşük olmamak koşuluyla TIFF veya JPEG formatında sunulmalıdır.
- Çeviri yazılar ve fotoğraflar için kaynak belirtmeniz zorunludur.
- Yayın Kurulu, gönderilecek yazıların yayınına ilişkin kararını yazı ile bildirecek; gönderilen yazılar iade edilmeyecektir.
- Yayın Kurulu, gönderilen yazılarda, yazım kurallarına uygun gerekli düzeltmeleri yapma ve dil yanlışlıklarını gidermeye yetkilidir.
- Yazı ve çevirilerin sorumluluğu yazar ve çevirmenlerine aittir. Şehir Plancıları Odası sorumluluk kabul etmez.

**TMMOB
Şehir Plancıları Odası**

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Üç ayda bir yayınlanır
Oda birimlerine ve üyelere ücretsiz gönderilir.
Sayı: 39
Ocak 2008

**TMMOB Şehir Plancıları Odası Adına Sahibi
ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Yaser Gündüz

Dergi Sekreteri
A. Cenap Yoloğlu

Yayın Kurulu
Belma Babacan
Gökhan Bilgehan
Nevzat Can
Aynur Çakır
Olgu Çalışkan
Sevilay Çetinkaya
Tolga Çilingir
Gökhan Erkan
H. Çağatay Keskinok
Ulaş Ş. Kılıçkaya
Hatice Kurşuncu
Tolga Levent
Nihan Özdemir Sönmez
Gül Tunçaltan
İlknur Urkun Bowe
A. Cenap Yoloğlu

Yayın İdare Merkezi
Hatay Sokak No. 24/17
Kocatepe/ANKARA
Tel: 0312 417 87 70
Faks: 0312 417 90 55
e-posta: spo@spo.org.tr
www.spo.org.tr

Baskıya Hazırlık
PLİR LTD. ŞTİ.-Şerife Eren
Tel: 0312 432 01 83-93 Faks: 432 55 22

Kapak Fotoğrafı
Başak Çiğdem Çevrim
Kentsel Çelişkiler Fotoğraf Yarışması

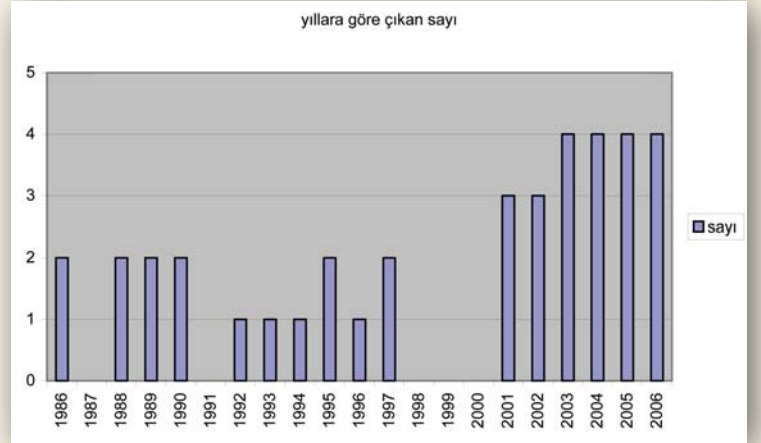
Baskı
Kozan Ofset
Büyüksanayi 1. Cad. Arpacioğlu İşhanı 2
No: 95/11 İskitler-Ankara
Tel: 0312 384 20 03-04 Faks: 341 28 60

Basım Tarihi-Saati: 09.01.2008-09:00
3.500 Adet Basılmıştır

SUNUŞ...

Planlama Dergisi 1986 yılında yayın hayatına başlayan TMMOB Şehir Plancıları Odasının tek süreli yayın organıdır. Bir meslek dergisi olarak temel amacı meslek üyeleri arasında, meslek etkinliğinin paylaşıldığı ve değerlendirildiği bir ortam sunmaktır. Bunun yanında akademik dünyadan da aldığı destek ile pratik ile kuram arasındaki ilişkinin kurulması ve güçlendirilmesi de amaçları arasında yer almaktadır.

Planlama Dergisi, yayın hayatına zaman zaman çeşitli aralar vermiş olsa da bu güne kadar toplam 38 sayı olarak yayınlanmıştır. 2003 yılından itibaren ise yılda 4 sayı çıkararak bir düzenliğe kavuşmuştur.

Planlama Dergisi'nde bugüne kadar kısa değerlendirmelerden bilimsel makale niteliğindeki yazılara kadar 580'nin üzerinde metin yayınlanmıştır. Bu yazılardan yaklaşık 1/10'unu Şehir Plancıları Odası başta olmak üzere TMMOB ve diğer bağlı odalarının çeşitli konularda görüşlerini yansıtan yazıdır. Geriye kalan 530 civarındaki yazı ise 350 civarında farklı yazardan gelmiştir. Diğer bir deyişle Planlama Dergisi'nde Yayınlanan her 3 yazıdan 2'si yeni bir yazardan gelmektedir. Bu da Planlama Dergisi'nin kendi içine kapalı bir dergi değil, dışa açık bir dergi olduğunu göstermektedir.

Planlama Dergisi'nde en çok yazısı yayınlanan yazarlar ise şöyledir: İlhan TEKELİ ve Ali VARDAR (12 yazı); Hülagü KAPLAN ve Olgu ÇALIŞKAN (8 yazı); Ömer KIRAL, Çağatay KESKİNOK ve Raci BADEMLİ (6 yazı); Bülent TANIK, Ümit ÖZCAN, Sezai GÖKSU, Kübra Cihangir ÇAMUR ve Nevzat CAN (5 yazı); Feral EKE, Melih ERSOY, Baykan GÜNAY, Perihan KİPER, Tunga KÖROĞLU ve Cenap YOLOĞLU (4 yazı).

yazı adedi	yazar sayısı
12	2
8	2
6	3
5	5
4	6
3	19
2	48
1	271
toplam	356

Planlama Dergisi'nde yayınlan yazıların yaklaşık 1/5'i (%22) şehir plancısı olmayan diğer meslek sahiplerinden gelirken yaklaşık 4/5'ü (%78) şehir plancılarından gelmiştir. Bu durum Planlama Dergisi'nin, meslektaşlar arasında olduğu kadar diğer mesleklerle de önemli bir mesleki iletişim ortamı olduğunu göstermektedir. Uzun erimde diğer meslek sahiplerinden gelen yazı oranı azalma eğilimi gösterse de, 2001 yılından itibaren bu oranının artması meslek pratiğinin zenginleşmesi anlamında olumlu bir gelişme olarak görülebilir.

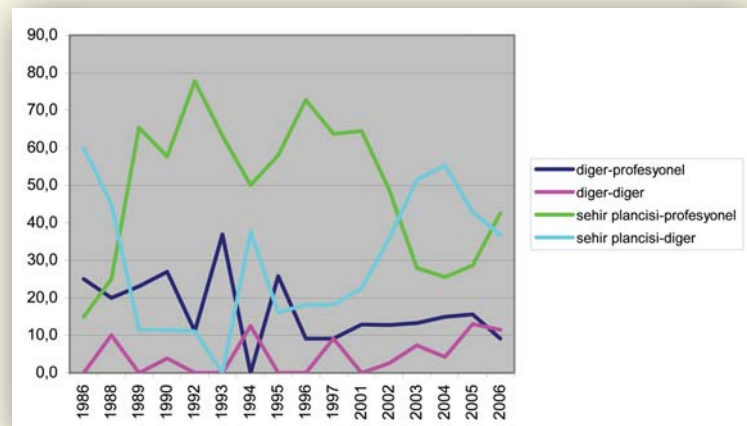
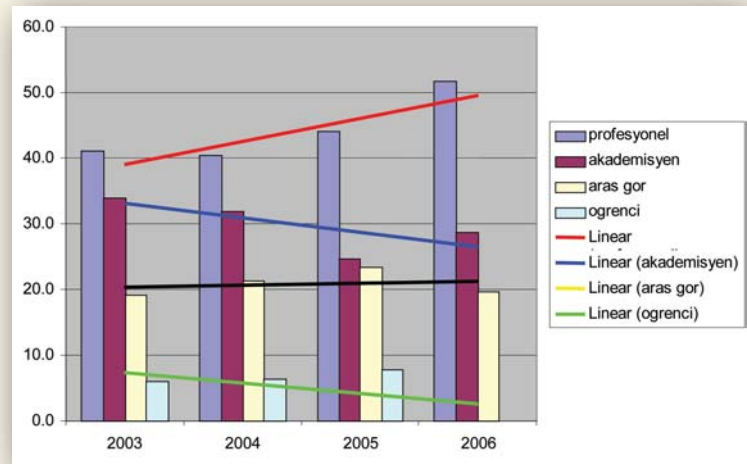
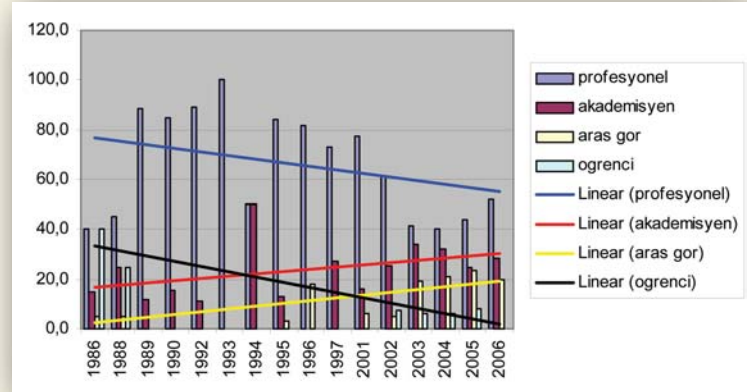
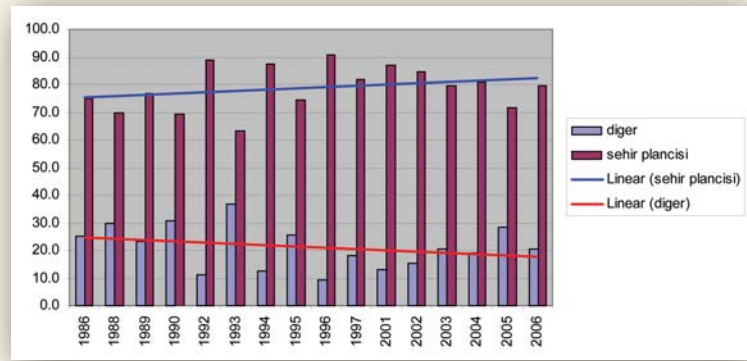
Planlama Dergisi'nde şimdiye kadar yayınlanan yazıların yaklaşık 3/5'i (%58,8) mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelirken 2/5'i (%41,2) akademisyen, araştırma görevlisi, şehir planlama öğrencisi ve diğer durumlardaki yazarlardan gelmiştir. Uzun erimde mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelen yazı oranının düştüğü gözlenirken 2003 yılından itibaren artan bu oran derginin tekrar bir meslek dergisi olma yolunda ilerlediğini göstermektedir.

Planlama Dergisi'nde yayınlanan yazılar yazarının şehir plancısı mı değil mi ve mesleki etkinlik içinde mi değil mi olduğuna göre incelendiğinde şehir plancısı ve mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelen yazıların oranı uzun erimde azalsa da 2004 yılından itibaren arttığı görülmektedir. Şehir plancısı olup mesleki etkinlik içinde olmayan yazarlardan gelen yazıların uzun erimde arttığı gözlenirse de yine 2004 yılından itibaren bu oranda hızlı bir düşüş görülmektedir. Diğer mesleklerin mesleki etkinlik içinde bulunan üyelerinden gelen yazıların oranı uzun erimde azalsa da 2001 yılından itibaren sabit kaldığı söylenebilir. Diğer mesleklerden olup mesleki etkinlik içinde bulunmayan yazarlardan gelen yazıların oranı hem uzun erimde hem de 2001 yılından itibaren artmaktadır. Tüm bu değerlendirmeler ışığında Planlama Dergisinin özellikle 2004 yılından itibaren bir meslek dergisi olma özelliğine daha çok kavuştuğu söylenebilir.

Yeni Yayın Kurulunu amacı 2007/1 sayısından devam ederek Planlama Dergisi için meslek dergisi olma özelliğini daha çok yerleştirerek yayın hayatına devam etmesini sağlamaktır. Bu noktada özellikle mesleğini icra eden şehir plancılarının katkıları daha da önem kazanmaktadır.

A. Cenap Yoloğlu

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Üyesi

River Irwell_Manchester-Salford, Beril Özbay, Ekim 2007

Ankara’da Ulaşımın Geleceği Karanlık! (*)

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi 22 Aralık 2005 tarihinde belediye faaliyetlerinin önemli bir bölümünü oluşturan ulaşım alanındaki düzenlemelerin bilimsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi amacıyla TMMOB’ye bağlı Odaların yöneticilerinin, meslektaşlarımızın, akademisyenlerin ve bürokratların katılımıyla “Ankara’da Uygulanan Ulaşım Politikaları ve Kente Etkileri” başlıklı bir Sempozyum düzenlemiş, Sempozyumun sonuçları 2006 Yılı sonbaharında Şubemizce kitaplaştırılarak kamuoyunun ilgisine sunulmuştur. Sempozyumda ortaya konan bilimsel veriler yıllardır Şubemizin kamuoyuna aktarmaya çalıştığı; kentin kısıtlı kaynaklarının kenti daha yaşanabilir kılacak projelere katılımcı yöntemlerle aktarılmasının çağdaş kent yönetiminin bir gerekliliği olduğu, kentin sürdürülebilir üst ölçekli bir mekansal planının ve ulaşım ana planının olması gerektiği, artan taşıt trafiğini veri kabul eden, kentlerde insan değil otomobil taşınmasını hedefleyen politikaların kentsel mekan kalitesini azaltacağı, yaya hareketinin de en az taşıt hareketi kadar hatta daha da önemli olduğu gibi değerlendirmelerin bilimsel gerçekler olduğunu akademisyenlerin de doğruladığını göstermektedir.

Şubemiz bu gerçekten hareketle aslında bugüne kadar kent yönetimlerinin yapması gereken bir çalışmayı gerçekleştirmiştir. Sempozyumda sunulan bildirilerdeki bilimsel veriler derlenmiş, bir ulaşım modeli hazırlanarak mevcut eğilimlerin değişmeden sürmesi durumunda Ankara Kentinin

2010 yılı ve sonrasındaki olası durumunun bir projeksiyonu oluşturulmuştur. Projeksiyon çalışmasının sonuçları Ankara Kentinde son on yılda üst ölçekli plan ve ulaşım ana planı yokluğunda daha da denetimsiz hale gelen aşırı kentsel yayılmanın ve otomobil ağırlıklı ulaşım politikalarının yol açtığı maddi ve manevi kayıpları, bütünsel bir bakış açısıyla ve tüm boyutlarıyla ortaya koymaktadır.

Projeksiyon çalışmasının sonuçları çok çarpıcıdır. Sürdürülen politikalarda ısrar edilmesi halinde; 2010 yılı ve sonrasında çözümü çok daha zor ve ağır sorunlar yaşanmaya başlanacaktır. Örneğin; trafiğin yüzlerce yol ve caddeyi kapsayan çok yaygın alanlarda saatlerce tıkanması anlamına gelen ileri düzey trafik sıkışıklıkları yaşanmaya başlayacak, her yıl inşa edilmesi gerektiği iddia edilen katlı kavşak sayısı sürekli artacak, büyük paralar harcanarak uygulanan yol genişletme ve şerit arttırma gibi yöntemlerle yaratılan ek kapasiteler kısa sürede dolacak, yayaların kent içindeki hareketi bir cehennemi andıracak, kent merkezindeki otopark sorunu gibi en temel sorunlara bile çözüm bulmakta zorlanılacak, Ankara bugünkünden çok daha büyük, çözümü daha fazla kaynak gerektiren ulaşım sorunlarıyla karşı karşıya kalacaktır. TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi bilimsel verilere dayanan bu öngörülerini kamuoyu ile paylaşarak kent yöneticilerinin yaptıkları yanlışlardan yol yakınken vazgeçmelerini, geniş halk kitlelerinin sürdürülen yanlış uygulamalarda nelerin kaybedildiğinin farkına varabilmesini sağlamayı umut etmektedir.

¹ Bu raporda kullanılan tüm bilimsel veriler ve görsel materyaller TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi tarafından yayımlanan “Ankara’da Uygulanan Ulaşım Politikaları ve Kente Etkileri” isimli kitaptan alınmıştır.

Ulaşımın Sorunlarının Asıl Kaynağı: Plan Bütünlüğünden Yoksun Aşırı Kentsel Yayılma

Ankara Kenti Plansız ve Aşırı Yayılıyor, Ulaşım Maliyetleri Katlanıyor! 9 Milyar Dolarlık akaryakıt yollarda heba oldu!

Yapılan bilimsel çalışmalara göre Ankara Kentinin kentsel yoğunluğu 1985'ten sonra çok hızlı bir düşüş göstermiştir. Kentsel yoğunluk hektar başına düşen ortalama kişi sayısıdır. Kentsel yoğunluğun azalması hektar başına ortalama kişi sayısının azalması anlamına gelmektedir. Normal koşullar altında kentsel yoğunluğun Ankara gibi Metropolitan kentlerde belli bir noktadan sonra yavaş yavaş düşmesi beklenen ve sağlıklı bir olgudur. Ancak maalesef Ankara'da bu düşüş kentin daha planlı, daha yaşanabilir ve açık alanları yeterli bir gelişme göstermesi sonucunda gerçekleşmemiştir. Kentin merkezinde ve eski mahallelerinde nüfus yoğunluğu aşırı artarken kentin çok uzağındaki alanlar parçacı-mevzi imar planlarıyla yapılaşmaya açılmakta, bu da kentsel yoğunluğun beklenenden çok daha hızlı düşmesine sebep olmaktadır. Bunun sonucunda bütünsel planlama anlayışından yoksun bir şekilde imara açılan bu alanlara götürülen alt-yapı maliyetleri katlanmakta, gerekli toplu taşıma hizmetlerinin sağlanmamasının da etkisiyle otomobille kat edilen mesafe ve otomobil kullanımı artmaktadır. Arazinin verimli kullanılmadığı, maliyetleri yüksek bir kentsel yayılma ortaya çıkmıştır. Çayyolu ve Konutkent gibi üst gelir gruplarının yaşadığı banliyölerde; alt merkezlerin oluşturulmaması, raylı sistemlerin ve toplu taşıma

sistemlerinin işletmeye sokulmaması ve özel araç kullanımının uygulanan otomobil ağırlıklı ulaşım politikalarıyla sürekli teşvik edilmesi sonucunda plan bütünlüğünden yoksun aşırı kentsel yayılma – otomobil ağırlıklı ulaşım olguları ve bunun sonucunda ortaya çıkan trafikteki sıkışıklık, bir kısır döngü haline gelmiştir. Ayrıca yeni gelişen yerleşim birimlerinde sağlıklı alt merkezler oluşturulmadığından, olması gerekenden çok daha fazla bir nüfus her sabah ve akşam kent merkezine gidip gelmek zorunda kalmaktadır. Öte yandan alt ve orta gelir gruplarının yaşadığı kentin eski mahallelerinde, ıslah planlı alanlarda ve gecekondularında ise gereksinim duyulan kalite ve nitelikte toplu taşıma hizmeti sunulamamış, bu da mevcut eğilimleri güçlendirmiştir.

Aşağıdaki grafikte Ankara Kentinin sağlıklı bir kentsel gelişme durumunda yaşaması gereken yoğunluk düşüşü ile var olan eğilim karşılaştırılmıştır.

Bütün bunların sonucunda Ankara Kentinde yaşayanlar üst ölçekli plan yokluğunda ortaya çıkan aşırı kentsel yayılma ve bu sebeple ortaya çıkan otomobil ağırlıklı ulaşım politikaları sebebiyle toplu taşımada ve otomobilde, ulaşmak istedikleri yere varmak için kat etmeleri gerekenden fazla mesafe kat etmek zorunda kalmaktadırlar. Otobüs ve otomobil içinde fazladan kat edilen mesafe yıllar geçtikçe artmaktadır.

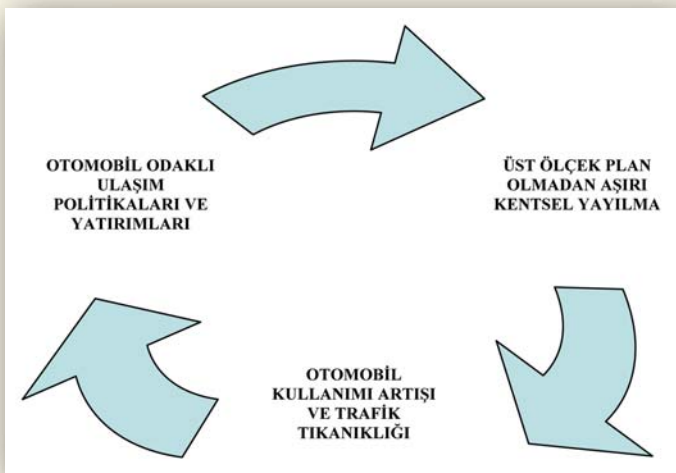
Aşırı kentsel yayılma ve otomobil odaklı ulaşım politikaları sonucunda Ankaralıları son on yılda:

- *Toplu taşımada yaklaşık 9.000 (Milyon) km.,*
- *Otomobille yaklaşık 14.000 (Milyon) km. fazladan yol kat etmek zorunda kalmışlardır.*

Bunun sonucunda Ankara Kentinde ulaşım:

- *Toplu taşımada fazladan 7,2 Milyar YTL (Yaklaşık 5 Milyar \$) (Km. başına maliyet 0,8 YTL alınmıştır),*
- *Otomobilde fazladan 5,6 Milyar YTL (Yaklaşık 4 Milyar \$) (Km. başına maliyet 0,4 YTL alınmıştır),*
- *Olmak üzere Toplam 9 Milyar \$*

tutarında fazladan akaryakıt tüketimi gerçekleşmiştir. Bu tutarın plansız kentsel yayılma ve otomobil ağırlıklı ulaşım politikalarının sürmesi halinde daha da artacağı açıktır. Bu sonuç aynı

zamanda “katlı kavşaklar yapılırken, yapılan her kavşağın yıllık yüz milyonlarca dolar değerinde yakıt tasarrufu sağladığı” şeklindeki iddiaların da kentin bütünü düşünüldüğünde geçerliliğini kaybettiğini göstermesi açısından çarpıcıdır. Ankaralıları katlı kavşaklardan geçerken kazandıklarını zannederken uzun vadede ciddi anlamda kaybetmektedirler!

1995-2005 yılları arasında Ankara Kentinde ulaşımda yaklaşık 40 Milyar \$ tutarının üzerinde akaryakıt tüketildiği düşünülürse: son 10 yılda Ankaralıların ulaşımda harcadığı akaryakıt tutarının %20’si üst ölçekli plan yokluğunda ortaya çıkan aşırı kentsel yayılma ve otomobil odaklı ulaşım politikaları sebebiyle heba olmuştur!

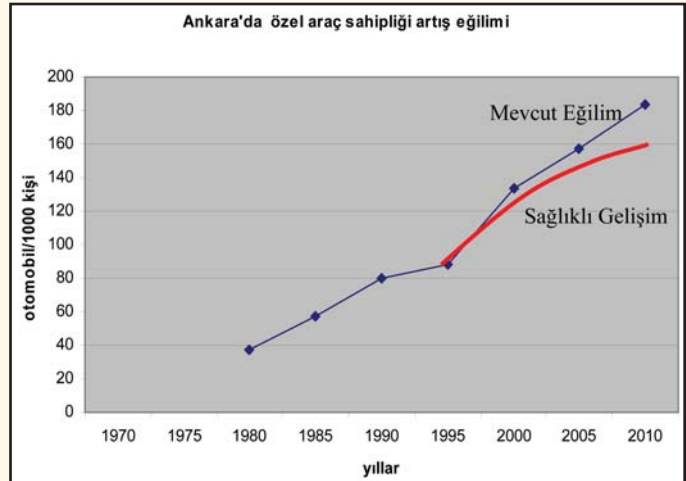
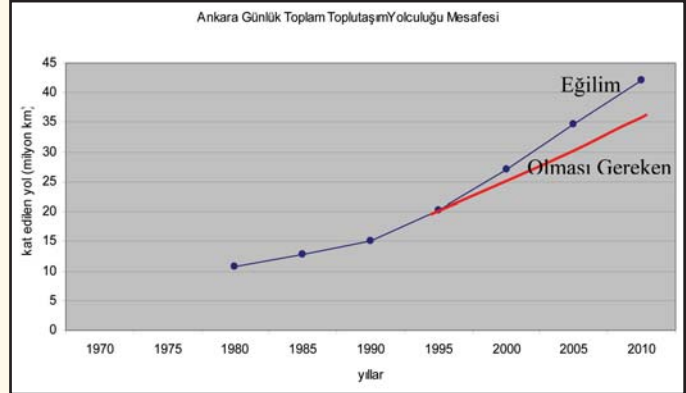
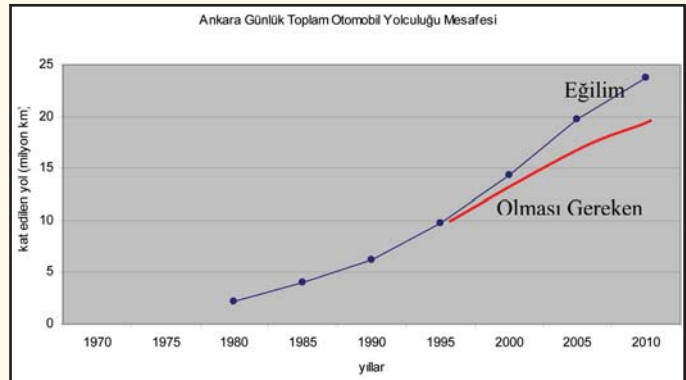
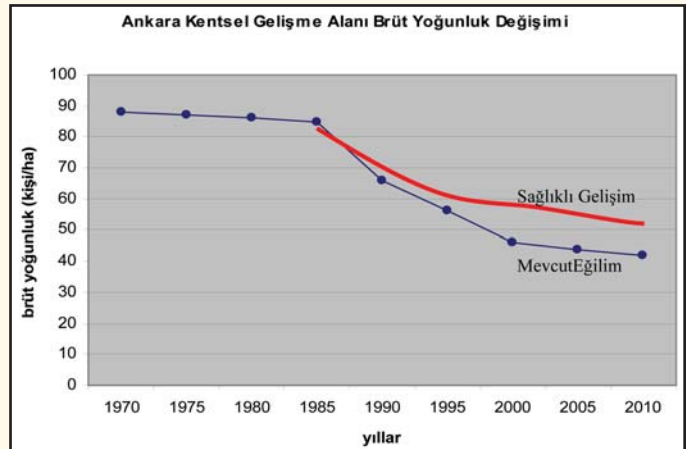
Bu tutar, araçların yıpranma payı, kazalar sebebiyle ortaya çıkan can ve mal kayıpları, otomobil kullanımındaki artışın sebep olduğu verimsizlikler hesaba katıldığında çok daha artacaktır. Ancak, sadece ulaşımda akaryakıt harcamalarında heba olan kaynaklar düşünüldüğünde Ankara’nın ne kadar büyük kayıplar içerisinde olduğu görülmektedir.

Tüm bunların yanı sıra küresel ısınmanın etkilerinin yarattığı tehlikelerin ülkemizin bütününde ve özellikle Ankara’da susuzluk tehlikesi şeklinde kendisini gösterdiği şu günlerde, yapılan yatırımlarla otomobil ağırlıklı bir ulaşım sisteminin desteklenmesi, tüketilen fosil yakıt miktarını yükselterek, hava kirliliği yanında maalesef küresel ısınmaya yol açan emisyonları artırmaktadır.

2010 yılına gelindiğinde ne yazık ki fazladan harcanan akaryakıt maliyetleri 10 milyar dolar seviyesini aşacak, şimdiden önlem alınmazsa kayıplar geri dönülemez bir noktaya varacaktır.

Bununla birlikte plansız kentsel yayılma sonucunda ortaya çıkan ulaşım ihtiyacı toplu taşıma olanakları geliştirilerek değil otomobil odaklı ulaşım politikalarıyla çözülmeye çalışıldığından, Ankara kentinde kişi başına milli gelirden alınan pay ve çağdaş örnekler düşünüldüğünde otomobil sahipliği olması gerekenden çok daha fazla artış göstermiştir.

1990’da Ankaralıların %22’si otomobille taşınırken 2010 yılı ve sonrasında bu oran %25’i bulacak, otomobille taşınan nüfus iki katına çıkacaktır.

Dolayısıyla bireysel ulaşım ile taşınan kişi sayısı 2010 yılında 1,5 milyon kişiyi bulacaktır. Ancak;

- 1 otomobilde ortalama 2 kişi taşındığı düşünülürse 1 otobüsün 30 otomobil, dolu bir otobüsün ise 50 otomobil kadar yolcu taşıyabildiği,
- 1 yolcunun otomobille 1 km taşınması için 5 birim, otobüs ile taşınması için 1 birim enerji gerektiği,
- Aynı şekilde, otomobil için yolcu-km başına yol yatırım giderinin otobüse göre 16 kat, işletme giderinin ise 8 kat fazla olduğu,
- Otomobil kullanımında yolcu-km başına yaratılan hava kirliliğinin ise otobüs kullanımının yaklaşık 120 katı olduğu düşünülürse,

Otomobille taşınan yolcu oranındaki %3'lük artışın aslında:

- Harcanan akaryakıt düşünüldüğünde %15'lik,
- Yollarda kaplanan yüzey ve yolların işgalinde %100'lük,
- Yatırım giderleri düşünüldüğünde %48'lik,
- İşletme giderleri düşünüldüğünde %24'lik,
- Yaratılan hava kirliliği düşünüldüğünde %360'lık,

bir artışa sebep olacağı görülmektedir. Bu da kışları daha kirli bir hava, yapılan katlı kavşaklara rağmen daha fazla tıkanan trafik ve kıt kaynaklarımızın heba olması anlamına gelmektedir.

Otomobil Ağırlıklı Ulaşım Politikalarının Sonucu: Ulaşım İhtiyacının %25'ini Karşılamanın Ama Yolların %80'ini Kaplayan Otomobiller

Ankara ilinde Kasım 2005 itibarıyla toplam kayıtlı araç sayısı 915.000'dir. Bu sayıya her ay ortalama 5.000 araç eklenmektedir. Bu eğilimin aynen devam etmesi durumunda 2010 yılı sonunda Ankara'daki toplam kayıtlı araç sayısı 1.400.000'i aşacak, mevcut otomobil kullanım ve tüketim alışkanlıkları dikkate alındığında bu rakam 1.500.000'i bulabilecektir. Buna karşın araçların yol yüzeyinde işgal ettikleri alan %80'i bulacaktır.

Eğer önlem alınmazsa 2010 yılında araç sayısına oranla otopark sorunu güncelliğini koruyan bir sorun olmaya devam edecektir. Ticari aktivitelerin yoğunlaştığı bölgeler dikkate alındığında konut parkları hariç, kentimizde, 915.000 kayıtlı araca rağmen mevcut otopark kapasitesi yaklaşık 10.000 civarındadır. Mevcut eğilimin devam etmesi ve gerekli önlemlerin alınmaması durumunda kent merkezlerindeki otopark sorunu ağırlaşarak devam edecektir.

Yine 2010 yılına kadar Konya, İstanbul ve Eskişehir Yollarında yol genişletme ve katlı kavşaklar yoluyla yaratılan %40'lık yol kapasitesi dolacak ve uygulanan yöntem daha fazla taşıt trafiğini çektiği için en az %30'luk ek kapasite ihtiyacı doğacaktır. Ancak, yol genişletme gibi uygulamaların bir çok yerde gerçekleştirilmesi

Tablo 1: Ankara'da Günlük Araçlı Yolculukların Türel Dağılımı-1990

Araç Türü	Yolcu Sayısı	Yolcu Payı %
Ego Otobüsü	875281	28.87
Özel Halk Otobüsü	182985	6.04
Minibüs	878331	28.97
Servis Araçları	365971	12.07
Banliyö	51846	1.71
Toplu Taşım	2354414	77.66
Taksi	152488	5.03
Özel Oto	515410	17
Diğer	9149	0.3
Bireysel Ulaşım	677047	22.33
Genel Toplam	3031461	100

Tablo 2: Ankara'da Günlük Araçlı Yolculukların Türel Dağılımı -2000

Araç Türü	Yolcu Sayısı	Yolcu Payı %
Otobüs	1 315 000	27,93
Minibüs	990 000	22,76
Servis Araçları	685 000	15,75
Banliyö Treni	100 000	02,30
Ankara Metro'su	175 000	04,02
Ankaray	175 000	04,02
Toplu Taşım	3 340 000	76,78
Özel Oto	750 000	17,24
Taksi	260 000	05,98
Bireysel Ulaşım	1 010 000	23,22
Genel Toplam	4 350 000	100,00

artık mümkün olamayacağından bu kapasitenin sağlanabilmesi için çok daha büyük yatırımlara ihtiyaç duyulacaktır.

Ankaranın En Önemli Gelişme Aksı Olan Konya ve Eskişehir Yollarında Önlem Alınmazsa Hiper-sıkışıklık (İleri Düzey Trafik Sıkışıklığı) Yaşanacak

Ankara'nın Güneybatı gelişme aksında yaşaması planlanan nüfus 600-700 bin kişi civarındadır. Bu nüfusun %73'ü kent merkezindeki iş yerlerinde çalışmakta, dolayısıyla her gün kent merkezine gidip gelmektedir. Uzun dönemde araç sahipliğinin konut başına ortalama 2'yi geçeceği düşünüldüğünde bu bölgeden kaynaklanan araç trafiği ve ulaşım talebinin önümüzdeki 10 sene içinde Eskişehir yolu üzerindeki ulaşım sorununu kapsamlı ve entegre toplu taşıma önlemleri alınmadıkça tsunami dalgaları gibi bir ulaşım afetine dönüşürebilecektir.

2010 yılında: İstanbul Yolunun Ulus'tan Anadolu Bulvarı Kavşağına kadarki kısmı, Eskişehir Yolunun ODTÜ Kavşağı kısmına kadarki kısmı ve Konya Yolu'na kadar merkez çeperindeki bütün yollarda trafik sıkışıklığı beklenmektedir. Konya Yolu nispeten hız standardının iyi olmasından ve yol kenarında çok fazla doğrudan erişim olmamasından dolayı nispeten daha iyi durumda görünmektedir. Merkezin batı ve güney yönünde ve Konya yolu doğusunda kalan bölgede ileri düzey sıkışıklık (hiper-congestion) denilen duruma yaklaşılması beklenmektedir!

Yayaların ve Dezavantajlı Grupların Yaşamı Daha Da Çekilmez Hale Gelecek

Yapılan yeni katlı kavşaklarla yol şerit sayısı ve genişlikleri, trafik hızı daha da artacaktır. Böyle olunca, yayaların karşıdan karşıya geçme zamanı ve ölümlü yaya kazaları hızla artmaktadır. Kent merkezinde yayalara değil taşıtlara öncelik verilmesi, yapılan taşıt ağırlıklı yol düzenlemelerinin standartlara uygun olmaması ve yaya öncelikli düzenlemelerin, kentsel tasarım ve çevre düzenlemelerinin yapılmaması sebebiyle yaya yoğunluğu

çok fazla olan özellikle Kızılay ve Ulusta yayaların yaşamı iyice içinden çıkılmaz bir hal alacaktır. Bu aynı zamanda kent merkezinin çöküntüleşmesi ve bu bölgelerde bulunan esnafın ekonomik açıdan zarar görmesi sürecini hızlandıracaktır.

Halen inşa halinde olan raylı sistemler hizmete sokulduğunda, zirve saatlerde Kızılaydaki metro istasyonundan bir saatte 100.000 kişinin çıkması beklenmektedir. Bu insanların çıktıkları anda kullanacakları yaya mekanları, aktarım yapacakları toplu taşıma olanakları şimdiden geliştirilmeye başlanmazsa 2010 yılı ve sonrasında Kızılay, özellikle Ankara'nın raylı sistem bulunmayan kentsel bölgelerine ulaşmaya çalışan yayalar ve Kızılay'ı kullanan kesimler için bir cehennem halini alacaktır.

Sonuç

Bilimsel verilere dayalı olarak yapılan kestirimler, Ankara Kentinin 2010 yılından itibaren artık geri dönüşü olmayan bir yola gireceğini, vakit kaybedilmeden planlı bir kentsel gelişme ve ulaşım politikası uygulanmaya başlanmazsa mevcut yaklaşımların devam ettirilmesinin artık sorunu derinleştirmekten başka bir işe yaramayacağını göstermektedir.

Bilim adamları bu sorunların önüne geçilmesi için orta ve uzun vadede üç temel öneri getirmektedir:

1. *Hiç vakit kaybedilmeden Ankara Kentinin, sürdürülebilirlik ilkesine dayalı, katılımcı, stratejik bir üst ölçekli nazım planının üretilerek uygulamaya sokulması.*
2. *Üretilen üst ölçekli plan doğrultusunda toplu taşıma ve yaya ulaşımına önem veren bir ulaşım ana planının yapılması.*
3. *Başta ulaşım yatırımları olmak üzere kentteki tüm yatırım kararlarının bu planlara uyumluluğunun sağlanması.*

Aksi halde 2010'dan sonra Ankara ulaşımı da İstanbul gibi çözümsüz bir noktaya gelecek, kamu kaynakları sonuçsuz bir şekilde harcanmaya devam edilecek, kaybeden yalnızca Ankara değil Türkiye olacaktır.

'Kentleşme Hızı', Olgu Çalışkan, Eylül 2007_Glasgow

Kuzey Kıbrıs'ta Şehir Plancıları ve Mimar İlişkileri

Ertan ÖZTEK

Kuzey Kıbrıs'ta da dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi şehir plancılığı mesleği ile mimarlık mesleği arasında sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlar, iki mesleğin bazı alanlarda iç içe geçmesinin ötesinde, özellikle de şehir planlama alanında alınan kararların mimarlık mesleğini doğrudan etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta şehir plancılığı ile mimarlık mesleği üç alanda bir birlerini etkilemektedirler. Bu alanlar;

1. Planlamada yetki,
2. Planlama sürecine mesleki katılım
3. Planların uygulanma aşamasında şehir planlama ve mimarlık meslek alanlarının etkileşimi.

Planlamada Yetki

Yukarıda belirlenen ana başlıkları irdelemeden önce, ülkedeki planlama sistemini irdelemek gerekmektedir. Çünkü Kuzey Kıbrıs'taki planlama sistemi mimar – şehir plancısı ilişkilerini belirlemede birinci derecede etkilidir.

Kuzey Kıbrıs'ta Planlama Yasası olarak nitelenebileceğimiz 55 sayılı İmar Yasası 1989 yılında yürürlüğe girdi. 1989 yılında yürürlüğe giren İmar Yasası plan yapma yetkisini bir devlet kurumu olan Şehir Planlama Dairesi'ne (Planlama Makamı) vermiştir. Bu bağlamda ülkedeki farklı seviyedeki planlar ve plan enstrümanları planlama merkezi yönetimi tarafından hazırlanmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta yerel yönetimlere planlama hizmetlerini merkezi yönetim sunmaktadır. Kamu eli ile yürütülen planlama çalışmaları açısından

bakıldığında tüm hizmetlerin Şehir Planlama Dairesi tarafından yürütüldüğü gözlemlenmektedir. Özel kişi veya planlama büroları tarafından planlar hazırlanmamaktadır. İmar Yasasının planların hazırlanması aşamasında gerekli olan araştırma veya danışmanlık hizmetlerinin özel büro veya kişiler tarafından, hizmet alımı şeklinde, yapılmasına olanak vermesine karşın, bugüne kadar olan uygulamada böyle bir girişimde bulunulmamıştır. Bunun sebeplerinden biri de, dünya kadar özel olarak çalışan şehir plancılarının bulunmamasıdır.

Yukarıdaki durum çerçevesinde bakıldığında planların henüz özel kişi ve planlama büroları tarafından yapılmaması nedeni ile, planlama hizmetlerinin henüz bir piyasası oluşmuş değildir. Ayrıca İmar Yasası'nın 38. maddesi planlamada yetkili meslek dalını aşağıdaki şekilde belirlemiştir.

Yasa'nın ilgili maddesinden de görüleceği üzere planlamanın hangi meslek dalından kişiler tarafından yapılacağı net bir şekilde belirlenmiştir. Bu bağlamda Kuzey Kıbrıs'ta planların yapım süreci

Planlamada yetkili meslek dalı	38	(1)	Bu Yasa altında tanımlanan her türlü plan, Yasada öngörüldüğü şekilde, Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odasına kayıtlı Şehir Plancıları ve/veya Şehir Plancılarının gözetim ve denetiminde, Şehir Plancılarının da yer alacağı teknik planlama ekibince hazırlanır.
		(2)	(1) fıkrada belirtilen teknik planlama ekibinde, Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine kayıtlı, Mimar, Mühendislerden başka planların gerektireceği meslek elemanları da yer alabilir.

Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği,
Şehir Plancıları Odası
Başkanı

ile ilgili olarak Şehir Planlama ve Mimarlık meslekleri arasında yasal açıdan görünür bir çelişki mevcut değildir.

Planların Hazırlanma Sürecine Mesleki Katılım

Şehir planlama mesleği ile mimarlık mesleğinin karşı karşıya geldiği bir diğer yer ise planların hazırlanma sürecidir. Özellikle de mimarlar bu süreç dışında oldukları ve bu süreçten dışlandıkları inancı içerisindeyler. Oysa böylesi bir olgunun olmadığı açıktır. Planların hazırlanma aşamasında iki aşamalı bir katılım süreci imar yasası ile zorunlu kılınmıştır. Bunlardan birincisi plan çalışmaları aşamasında ikincisi ise taslak planların tamamlanması aşamasındadır. Bu süreçler dışında uygulamada da Mimarlar Odası ile Şehir Planlama Dairesi arasında plan veya diğer planlama enstrümanlarının (emirnameler) hazırlanmasında her zaman ilişki kurulmuş ve bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Ancak, mimarlar planlama sürecine katılım konusunu, kendi görüşlerini şehir plancılara empoze edecekleri bir yaklaşım olarak değerlendirdiklerinden, bu katılım sürecinden beklenen başarının sağlanması da mümkün olmamaktadır.

Ayrıca planlama ekipleri içerisinde ilgili mesleklerden kişiler yanında mimarların da yer aldığı bilinmektedir. Özellikle de mimari detaydaki kararlar mimarlar tarafından üretilmektedir. Ancak burada üretilen kararlardaki yaklaşımın niteliği önem arz etmektedir. Planlama ekipleri içerisinde yer alan mimarlar kararlarını planlama bütünselliği ve kamu çıkarları açısından belirlerken, özel sektörde çalışan mimarlar kendi mimari uygulamaları açısından konuya yaklaşmaktadırlar. Bu bağlamda kararları kimin ürettiğinden çok hangi kapsamda üretildiği daha çok önem arz etmektedir.

Planların Uygulanması Aşamasında Şehir Planlama ve Mimarlık Meslek İlişkileri

Şehir planlama ve mimarlık meslek alanlarının çakıştığı en önemli noktalardan birisi, planlama sisteminde yer alan “planlama onayı” prosedüründen kaynaklanmaktadır. Tabi ki ilk akla gelen planlama onayı nedir sorusudur. Buna yanıt vermeden önce çok kısa olarak İmar Yasası’nı irde-

lemek gerekir. İmar Yasası, hiyerarşik mekansal bir planlama sistemi getirmektedir. Bu hiyerarşi içerisindeki planlar;

1. *Ülkesel Fizik Planı*
2. *İmar Planları*
3. *Öncelikli Alan Planları*
4. *Çevre Planları*
5. *Emirnameler (planlama enstrümanı olan emirnameler plan hiyerarşisi içerisinde yer almamaktadır)*

Ülkesel Fizik Planı, Kalkınma Planının genel amaç ve hedeflerine uygun olarak yapılır. İmar planları, gelişme planı (development plan) içeriklidir. Öncelikli alan planları eylem planı (Action area plan) nitelikli, çevre planları ise konu içerikli (subject plan) planlardır. Bu planlar dışında bir de emirnameler bulunmaktadır. Bu enstrüman bir geçiş süreci aracıdır. Emirnameler İmar Planının olmadığı veya hazırlanmakta olduğu, ancak, gelişmenin yaygın ve hızlı olduğu yerleşme birimleri veya alanlarında gelişmeleri kontrol amacı ile hazırlanır.

Ülkesel fizik planı dışındaki planların tümü mimarlık meslek alanının uygulamalarını doğru- dan etkileyen plan türleridir. Mimarlık mesleğinin uygulanması açısından verilen kararlar parsel düzeyinde olabileceği gibi bölgeler düzeyinde de olabilmektedir. Gelişme planları içerik olarak hangi bölgede ne yapılacağını belirlemenin ötesinde ne oranda yapılacağını da belirlemektedir. Yani sınırları çizilmiş bir bölgede hangi tür gelişmelerin (konut, ticaret, sanayi, v.b.) yapılacağı ve yapı-arsa oranları ile kat yüksekliklerinin ne olacağını belirlemektedir. Bunun dışında da fiziksel gelişmelerin hangi koşullarda yapılabileceğini de belirlemektedir.

İmar yasası kapsamında planlar onaylanmadan hiçbir gelişme yapılamaz. Planlama onayı, yapılacak olan gelişmenin plan hedef ve ilkelerine, gelişme kural ve koşullarına uygun olup olmadığını belirlemek amacı ile verilen izindir. Bu izin yapılacak her bir gelişme için alınması gereken bir izindir (eğer imar emirleri ile planlama onayı ile ilgili tüm gelişmeler verilmemiş ise). Sistem içerisinde planlama alanlarında yapılacak olan gelişme için proje mimarının öncelikle planlama onayı alması gerekmektedir. Bu aşamada mimarlar açısından sistem şu şekilde çalışmaktadır:

Mimar öncelikle gelişme yapacağı arsa ve arazi üzerindeki gelişme haklarını ve koşullarını öğrenmektedir. Bu hak ve koşullara uygun olarak avam projesini hazırlayıp planlama onayı almak üzere planlama onayı başvurusunu planlama makamına yapmaktadır. Planlama makamı hazırlanan projenin plan karar ve koşullarına uygunluğunu kontrol eder ve gerekli görmesi durumunda proje mimarı ile talep edeceği değişiklikleri görüşmek ve/veya tartışmak üzere bir araya gelebilir. Mimar ile karşılıklı görüşülmesi ve projenin tartışılması sonrasında, planlama makamının gerekli gördüğü değişiklikler mimardan istenir. Bu değişiklikler araç trafiğinin binaya giriş ve çıkış noktasından, mimari kütle ve çatı ve cephe kaplama malzemesini de kapsayacak estetik unsurları da içerebilir (pratikte bu detayda talepler daha çok koruma bölgeleri ile doku korunması gerekli olan alanlarda uygulanmaktadır). Talep edilen değişikliklerin mimar tarafından yapılmasının ardından mimari proje onaylanır. Burada planlama makamı gerekli görmesi durumunda ek koşullar da getirebilir. Bu ek koşullar mimari unsurlar yanında peyzaj veya inşaat faaliyetlerinin çevreyi rahatsız etmeyeceği koşulları içerebilir.

Avam proje üzerinde onayını alan mimar, planlama onayına uygun olarak mimarı projesini tamamlar ve ortak vize bürosundan (KTMMOB, mimarlar ve inşaat Mühendisleri ortak vize bürosu) projesi için vize alır. Vize alınan proje ile, belediye sınırları içerisinde ilgili belediyeye, belediye sınırları dışında ilgili Kaymakamlığa, inşaat ruhsatı almak üzere başvurulur. İnşaat ruhsatı alan proje uygulamaya konulur.

Burada dikkat edileceği üzere mimarlık mesleği ile şehir planlama mesleğinin bire bir karşı karşıya geldiği bir süreç yaşanmaktadır. Planlama onayını yürüten kişiler şehir plancıları yanında mimarlar ve inşaat mühendisleridir. Ancak planlama onayını yürüten kişilerin mesleki formasyonundan çok burada şehir plancılığı mesleği ile mimarlık mesleği karşı karşıya gelmektedir.

Planlama onayı sürecini mimarların bir kısmı, mimari yaratıcılığa müdahale olarak nitelemektedir. Oysa yerleşim yerinin bir parçası olacak olan mimari ürünler yerleşim yeri bütününde yaratılmak istenilen sosyal ve doğal çevreye katkı sağlayacak şekilde olmalıdır.

Diğer taraftan plan onayı süreci, mimarlar açısından alışılmış olan geleneksel mimari sürecin dışında bir süreçtir. Geleneksel olarak mimarlar proje yapacakları alandaki yapı-arsa oranları ile yüksekliği göz önüne alarak proje hazırlamakta ve bu projeler ile inşaat ruhsatına başvurmakta idiler. Oysa yeni sistem mimarlar açısından ek bir iş oluşturmaktadır. Bu konuya yönelik olarak mimarlar bu işlemleri bir ek iş olarak görmekte ve bu sisteme karşı çıkmaktadırlar. Oysa burada yapılması gereken sisteme karşı çıkmak yerine (çünkü sistem kendi içerisinde doğrudur) mimari hizmetlerin bu sisteme göre değiştirilmesidir. Yani hizmet ücretlerini düzenlerken planlama onayına yönelik emeklerinin karşılığını alacak şekilde düzenlemeye gitmelidirler.

Sonuç

Bu çalışmada şehir planlama mesleği ile mimarlık mesleğinin Kuzey Kıbrıs örneğindeki ilişkileri özet olarak verilmiştir. Bu konu tabi ki çok daha detayda ve çeşitlilikte irdelenebilir. Yukarıda belirtilenlerin dışında özellikle şehir planlama ve mimarlık mesleğinin kamu ve özel çıkarlar açısından konumu, mesleki örgütlerin bu bağlamda konuya yaklaşımı, rant dağıtımında üstlendikleri roller v.b. konulardaki yaklaşımlar ve farklılıklar da irdelenebilirdi. Ancak, Kuzey Kıbrıs'taki planlama sistemine bağlı olarak iki mesleğin ilişkileri açısından konunun irdelenmesi tercih edilmiştir. Şehir planlama ve mimarlık mesleğinin genel olarak anlaşılması için yukarıdaki yaklaşım kapsamında konuyu irdelenmek tercih edilmiştir.

Ankara Kaleiçi, Özlem Çelik, 2007

Kıyı Gelişimine Hassas Bir Yapı Dizisi-30 Evler/Altınoluk

Kıyı alanlarında kentsel dönüşüm

Şirin Gülcen EREN

Dr, Şehir Plancısı

Kıyılar, karalar ile suların birleştiği habitat alanlarıdır. Yenilenemeyen bu doğal kaynaklar, insanoğlunun yaşam alanının da sınırıdır. Bu alanlar, geçmişten günümüze çeşitli mimari ve tarihi miras ile coğrafik oluşumu barındırmaktadır.

İnsanoğlunun yaşam sınırı, bilindiği üzere, mikroklimatik özellikleri nedeniyle, ülkemizde 1960'lardan sonra artan oranda ikincil konut, rekreasyon, turizm, ulaşım ve ticaret amaçlı kullanılmaktadır. Bu gelişme; kıyıların nicelik ve nitelik açısından sürdürülebilir planlı kullanım ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Ancak bugüne kadar kıyı alanlarının sağlıklı ve bütüncül planlanmasından uzak yaklaşımlar benimsenmiştir. Kıyıların planlı ve programlı kullanımı, ülkemizde ne yazık ki, fiziki planlarla “ikincil konut alanlarının yaratılması” veya “kaçak deniz yapılarının yasallaştırılması” anlamına gelmiştir. Dengeli ve kontrollü kıyı gelişimi merkezi ve yerel idarelerce reddedilmiştir. Bir başka ifadeyle, ekoloji üzerine olası etkisi irdelenmeden, savurganca mekân kullanımını içeren imar planları uygulanmıştır. Ayrıca, plan kararları sürekli değiştirilmekte ve mekânsal bütünlük bozulmaktadır.

Ülkemizde verilen haklar kısıtlanmadığı veya geri alınamadığı için, bugün kıyılarda her tür ve çeşit oluşum mevcuttur. Mekan, bilinçsiz bireysel mülkiyet sahipleri yanı sıra, emlakçıların getiri istemleri ve baskıları ile şekillenmektedir. Arazi kullanım kararları, kıyıların planlanmasından sorumlu kamu idarelerinden çok yerel idareler veya yatırımcılar tarafından üretilmektedir.

Kıyılarımızın gelişmesi değil, yağmalanması kaçınılmaz sonuçtur.

Kıyı alanlarının gelişim sürecini anlamak için tarihsel olarak kısaca kıyı kullanımlarını irdelemek gerekir: Osmanlı toprak düzeninde kıyıları devlet malıdır. Kıyıların ilk yasal tanımı, 1926 tarihli 643 sayılı Medeni Kanun (Türk Kanunu Medenisi) da yapılmış ve kıyı alanlarını koruma ilkesine yer verilmiştir. Anılan Kanunun 641. Maddesi ile kıyıların kullanımı, toplumun yararlanmasına açılmıştır. Cumhuriyet döneminde kıyılarımızın özel mülkiyete geçişi ile işgali olguları birlikte yaşanmıştır.

Her ne kadar kıyının kamu malı sayılması konusu mevzuatımızda yer alsa da, uygulamada tam tersi gelişmeler gözlemlenmektedir. İkincil konut ve turizm tesis gelişimleri yanı sıra, son yıllarda yabancılara mülk edinme haklarının tanınması ve özelleştirme kapsamında kamu taşınmaz varlıklarının gelir amaçlı satışı benzeri yasal düzenlemelerle kamunun sahiplik ve kullanım hakları devredilmektedir. Artan orandaki bu gelişmeler sonrası; planlarda gösterimi yapılan sayısız alanın, “kamu” olarak adlandırılmasına rağmen, halkın erişimine bilinçli olarak kapatıldığı bilinmektedir. Denizi doldurarak özel mülk edinme benzeri istisnai düzenlemeler de mevcuttur. Son yıllardaki mevzuat düzenlemeleri genelde kaçak yapıları yasallaştırma yönündedir. Sanatsal ve yaratıcılık kaygısı taşıyan tüm aktörler bu gelişme sürecinde oluşan mekânsal yapıdan rahatsızdır, ancak tepkisizdir.

PLANLAMA
2007/1

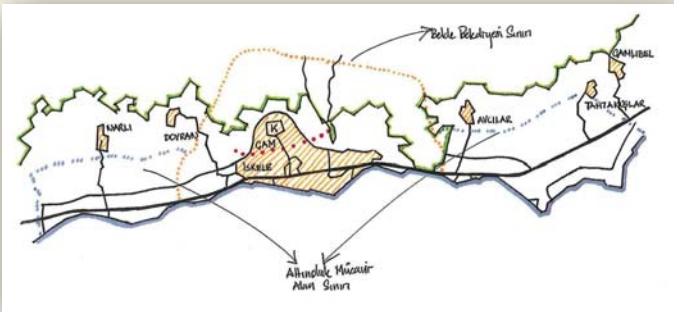
Kıyı planlamasında başarılı uygulamalar da bulunmakla birlikte, bu yapıların kullanım süreleri yukarıda tanımlanan nedenlerle değişmektedir. Kıyıya hassas bir yapı ya da yapı dizisi tasarlamak ve bu tarz yapıların oluşmasına esas plan ilke ve esaslarını belirlemekle mümkündür. Yapıları yaşatabilmek ve gelecekte koruyabilmek için, bu tarz dokuların oluşum, gelişim ve dönüşüm evrelerinin incelenmesi ve tartışılması gerekir.

Resim 1: 30 Evler Yapı Dizisi

Resim 2: Altınoluk

Çizim 1: Altınoluk Mahalleler

Bu çerçevede, ülkenin kuzey Ege kısmında, ikincil konutların yoğun olarak işgal ettiği Balıkesir'in Edremit ilçesi Altınoluk Beldesi'nde yer alan kıyı gelişimine hassas olarak tasarlanan 30 EVLER (Resim 1) kıyı yapı dizisi incelenmiştir. Kıyı Mevzuatı'nın yeniden yazıldığı bugünlerde, bu tarz bir yapı dizisi ve dönüşümünün çeşitli boyutlarıyla irdelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Mimari bir eserin oluşumu ve kentleşme sürecine etkisine ilişkin bu anlatım; ilgili mevzuatla tanınan hakların savunulamadığı, planlama mevzuatının gereğince uygulanamadığı ve yapı denetim ve imar planlama kurumlarının işlevsizleştirildiği bir süreçle ilişkilidir. Bu makalede kentleşme, mimari ve statik açıdan çeşitli tespitler de aktarılabacaktır. Bu aktarımla, incelemeye konu yapılaşma örneğinin sürdürülebilirliğine dair tespitler ile benzer alanlar yaratacak olan mekân ve toplum tasarımcılarına insani, yaşamsal ve fonksiyonel kullanım girdileri ve kentsel dönüşümüne dair ipuçların verilmesi hedeflenmektedir. Dahası, bu makale, küçük, fakat sağlıklı bir iç ve dış mekânı yaratan ve yaşam imkânını zaman ve mekân algısını yok ederek başarıyla sunan yapı dizisinin mimarı ve müellifi (babam) Yüksek Mimar Metin EREN'e bir teşekkürdür.

Yapı dizisinin konumunu incelersek; Altınoluk (Resim 2) Beldesi, Edremit Körfezi'nin kuzeyinde, Kaz Dağları'nın güney yamacında (mitolojik İda Dağı eteğinde) yer almaktadır. Akçay-Küçükkuyu arasında (Çanakkale-İzmir karayolu üzerinde¹) kurulu olan beldenin belediye sınırları içinde Çam ve İskele mahalleleri, mücavir saha içinde ise, Narlı, Doyran, Avcılar, Artaşı köyleri ile Kızılcukurobaşı bulunmaktadır. Çizim 1. Beldenin yaklaşık 20.000 kişi olan kış nüfusu, yaz aylarında 300.000 kişiye ulaşmaktadır.

Mavi bayrak sahibi Beldenin 30 kilometrelik sahil şeridinin tamamı plaj alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, sahil kullanımına paralel ikincil konut kullanımı ağırlıklı bir yerleşim doku gözlenmektedir. İkincil konutlar ayrıca, merkezin kuzeyinde yer alan Çam Mahallesi'ne çıkan yol çevresinde veya hâkim tepelerde yer seçmektedir. Turizm tesislerinin yetersizliği,

¹ Çanakkale'ye 110 km, Balıkesir'e 115 km ve bağlı bulunduğu ilçe merkezi Edremit'e ise, 25 km uzaklıktadır.

mevcut ikincil konutların pansiyon olarak kullanımını yaygınlaştırmaktadır.

Bugün olduğu gibi Altınoluk, antik çağda da önemli bir ticaret ve kültür merkezidir. Altınoluk'un doğusunda, M.Ö. 7 yy.'a uzanan tarihiyle, 2800 yıllık Antandros antik kenti yer almaktadır. Truva savaşında önemli rol oynadığı düşünülen bu kent, özellikle gemi yapımı ve reçine ve dokuma üretimi ile ünlüdür. Körfezdeki ticaret hattını kontrol eden bir konumda olması nedeniyle de kent defalarca el değiştirmiştir. Bizans döneminde yerleşme önemli bir dini merkezdir. 400 yıllık bilinen Osmanlı dönemi belde tarihine göre, yerleşik halkın büyük bölümü Türklerin Anadolu'ya girdiği dönemlerde bu bölgeye gelmiştir. Beldede I. Dünya Savaşı sonrasında adalardan kaçanlar ile, mübadele yoluyla gelenlerin izleri vardır.

Altınoluk Belediyesi'nce "Gelenekten-Geleceğe, Geçmişten- Günümüze Kent ve Yaşam Kültürü" anlayışı ile 21. yüzyıla hazırlandığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, 36 tescilli tarihi yapının bulunduğu Çam Mahallesi, 1994 yılında "Kentsel Sit Alanı" olarak ilan edilmiştir. Tarihi Kentler Birliği üyesi olan Beldede, sözkonusu yapıların röleve ve yenileme çalışmalarına başlanılmıştır. Beldede çeşitli alt ve üstyapı yatırım projeleri sürdürülmektedir. Belediyenin, yerel halkın ve ziyaretçilerin bilgi ve bilinç düzeyini yükselten ve ülke çapında izlenen sosyo-kültürel faaliyetlerinden en önemlisi her yıl yapılan Geleneksel Antandros Yaşama Saygı Festivali'dir.

Belde, sağlık turizmi açısından da önemlidir. Türkiye'nin birinci, Dünyanın ise, ikinci en yüksek oksijen değerine sahiptir. Kalp ve astım hastaları için doğal bir tedavi ortamı sunduğu için Beldedeki ikincil konut talebi daha da artmıştır. Belde, 1997 yılından itibaren, özellikle doğu illerinden göç almıştır. Huzurlu bir yaşam amacıyla beldeye yerleşenlerin çoğunluğu orta-orta üstü gelir grubu ve emeklilerdir. Bu gelişme halkın kentleşme sürecindeki sosyal refah ve insani yaklaşım beklentilerini de arttırmaktadır.

Altınoluk Beldesi'nin bugün 1.500 hektarı planlıdır (planlı plansız alanlar toplamı 3.000 hektar). Mevcut konut sayısı ikincil konutlarla birlikte 50.000'in üzerindedir. İkincil konutlar, özellikle belediye mücavir alanları dışındaki yoğunluğu arttırmaya yönelik baskılarını sürdürmektedir.

Bugün Beldenin üst ölçekli planlarla belirlenen konut lekesinin %75' inden fazlası dolmuştur. Nazım plan sınırları dışında da yerleşme gelişmektedir. Bu durumda yakın bir gelecekte plan değişikliği istemleri artacaktır. Kentleşmenin sağlıklı olabilmesine esas Belediye idari ve teknik kapasitesi de yoktur. Devlet gerekli idari ve personel alımına izin vermemekte ve mali destek sağlamamaktadır. Teknik kapasite ve mali yetersizlikler beldeye bazı uygulama sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Bu aşamada 30 Evlerin planlama ve gelişim sürecinin incelemesi yerindedir.

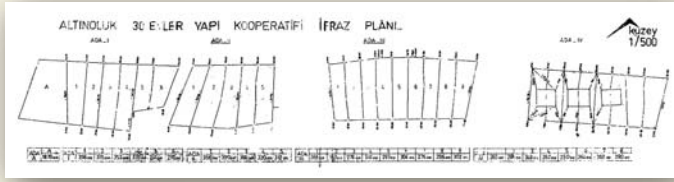
30 Evler

30 Evler, ülkenin kıyıya en hassas yapılarından biri olarak İskele Mahallesi'nin güneyinde deniz kıyısında yer almaktadır. Kuzeyinde İsmetpaşa Caddesi olan dizinin yapımına 1970 yılında başlanılmıştır.

"30 Evler Yapı Kooperatifi" (Pafta 19LIII Ada) 3228-3255 parsellerde yer alan 28 arsada (Bknz. Plan 1) 30.07.1970 tarih ve 2/27 – 2/28 sayılı inşaat ruhsatlarına istinaden inşaa edilmiştir. Yapı kullanma izin belgesi 01.08.1970 tarih ve 1/10 sayılıdır (Resim 3). 30 Evler alışıla gelen site yapısına sahip değildir ve site yönetimi de yoktur. Evler kıyıya paralel bir çizgi üzerinde yapılaşmıştır. 28 ünite barındıran 15 tek yapının yerleştiği 4 yapı adasından oluşturulmuştur.

Yapıldığı yıllarda, Edremit Belediyesi başta olmak üzere, bölgedeki kamu personelinin ucuz konut ihtiyacını karşılamak için, sosyal konut mantığı ile üretilmiştir. Bir kooperatif kurulmuş ve ünite başına 12 bin TL maliyetle yola çıkmıştır. Evler 17.500 TL.sına mal olmuştur. Müellif mimari proje yanı sıra, imar planını da hazırlanmıştır.

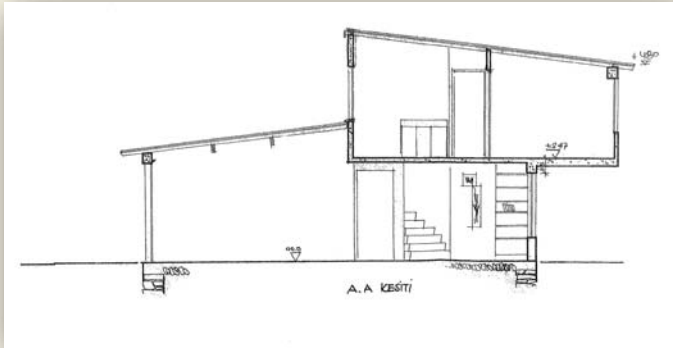
1972 yılına kadar geçerli olan 6785 sayılı İmar Kanunu döneminde yapılmış olan yapı dizisinin denizden çekme mesafeleri en az 10 metre olarak öngörülmüştür. Ancak, ada çizgilerinin birbirini karşılaması ve bu mesafeye bağlı kalmak için ve halkın en yüksek oranda deniz kullanımı açısından, müellif, en doğudaki adaların parsellerini kanunla öngörülenden daha fazla denizden çekmiş ve bir kısım özel mülkiyet, evlerin duvarları dışında; duvar ve deniz arasında kalmıştır.

Plan 1: İfraz Planı

Resim 3: 30 Evler Yapı Dizisi

Kesit 1:

Daha sonraki dönemlerdeki onaylı kıyı kenar çizgisi ve kadaströ çalışmaları ise, mülkiyet sınırlarından çok evlerin mevcut bahçe duvarlarını temel aldığı için bu mülkler kamuya yeniden bedelsiz terk edilmiştir. Zaman dâhilinde kıyı aşınması başlamış, ancak belediyenin adaların hemen batısından denize dökülen Şahinderesi ağzına inşaa etmeye başladığı mendirekten sonra, kıyı erozyonu azalmıştır.

Kentleşme ve Mimari Yaklaşım

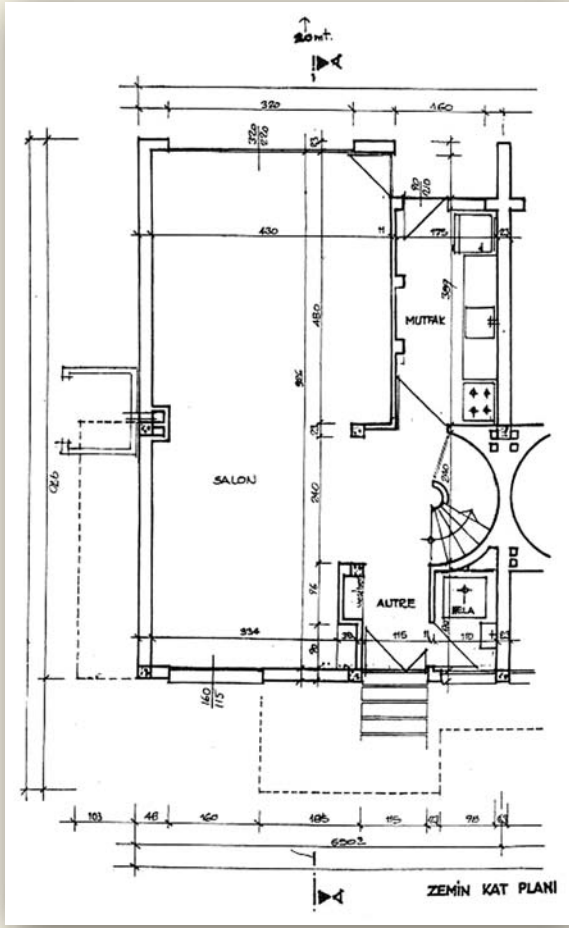
30 Evler, proje müellifi tarafından 1967 yılında tasarlandığı sırada, kuzeyinden Çanakkale asfaltına kadar olan arka alan tamamen zeytinliktir. Aslında evler, zeytinlik alanının güneyindeki

boşlukta yapılmıştır. İmar planında “korunacak tarım arazisi” olarak belirlenen bu alanda, 35 yıllık bir süreç dâhilinde, sadece binaların bahçelerinde veya yol kenarlarında bir ya da bir kaç zeytin ağacı kalmıştır. Söz konusu zeytinliklerin korunması için bu ülkede o zamandan bu yana aynı yasanın geçerli olduğunu hatırlatmakta yarar vardır.

Tasarımda, yapı adasında müteşekkil dizinin devamlılığında, gerekse ünitelerin münferiden kendi bünyelerinde; mimari oranların çevreye zenginlik katacak kalitede olmasına dikkat edilmiştir. Bu hususları gerçekleştirmek için, inşaat alanından ve ortak sayısından kayıplarda göze alınarak, binaların açısı ve kendi Rüy’eti ile komşu üniteleri taciz etmeyecek şekilde etüd edilen vaziyet planı, tatbik ettirilmiştir. Kısım de olsa görüşü sağlayacak, tabii doku ve peyzajı devam ettirecek, sahil silüetinde orantısız, duvar tesirini hissettirmeyecek, üniteleri 180 derecelik görüş açısına sahip olan birimler tasarlanmıştır. Bugün yapılmakta olan yıkım ve tadilatlarla bu özellik zarar görmüştür.

İki üniteden oluşan tek yapının her bir ünitesi zeminde 56 m², birinci katta ise, 26 m²’dir (Bknz. Kesit 1, Plan 2). Evlerin ebadı küçük olmasına rağmen, evlerin kullanıcıları rahat kullanımdan bahsetmektedir. Altınoluk’un yerel mimari özellik ve detaylarına dikkat eden müellif, geleneksel eski taş yapıların deniz ve sokak ilişkisinden etkilenmiştir. Resim 4-7. (Resim 4’te eski bir Altınoluk taş evi yer almaktadır.) 1970 yılından bugüne kadar, ülkenin değişik bölgelerinde 30 Evler’in çeşitli mimari taklitleri yapılmıştır. İnşaa edildiği zaman inşaat müsaadesinde daha yüksek yapılmasına izin verilmiş iken, mimar, binanın gelecekte arka sıradaki yapıların manzaradan en yüksek derecede yararlanabilmesi için üniteleri alçak tasarlamıştır.

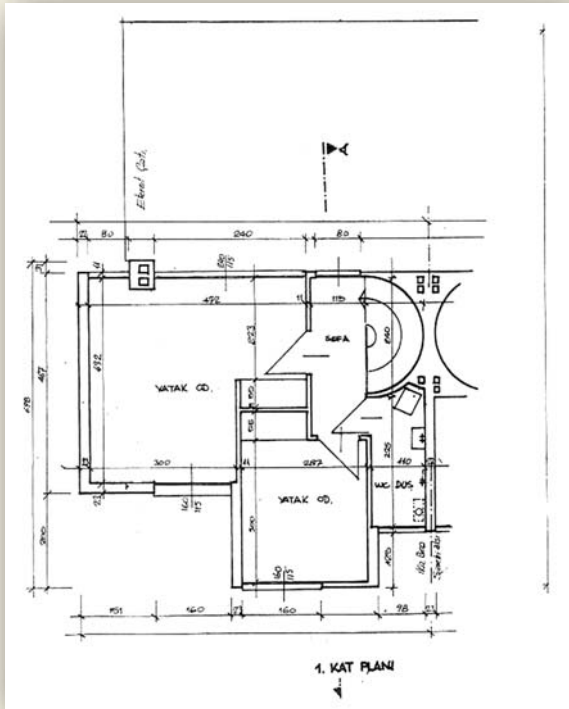
1990’lardan sonra yerel idarenin değişen planlama ve yönetim anlayışı çerçevesinde; özellikle bel-denin doğu kısmına ait imar planlarında benzer koridorların yaratılmasına özen gösterilmiş ve bu bölgelerde daha sağlıklı bir kentleşme sağlanabilmiştir. 2005’lerde aynı yerel idare, 30 Evlerdeki mevcut kentsel dokuyu yeniden bozmuş ve emsal yüklemesi yapmıştır. Bu yükleme öncesi ve sonrasında Belediye yapı dizisinde risk yaratacak tadilat veya yıkımlara, müellifin itirazına rağmen, izin vermiştir.

Resim 4: Eski bir Altınoluk Taş Evi

Resim 5-7: 30 Evler Ünitelerinden Bazıları

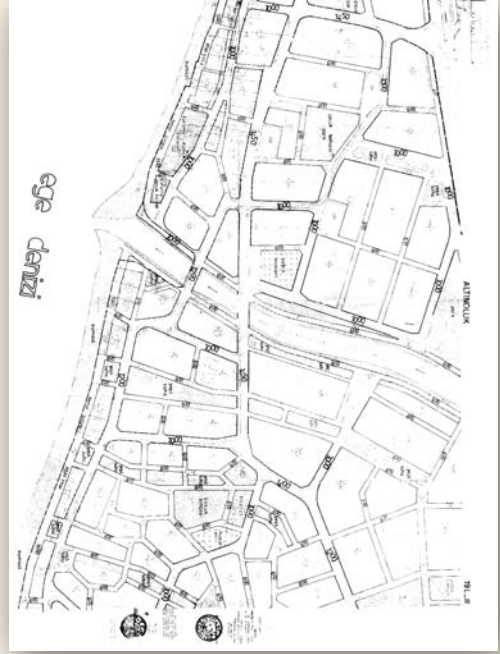

Plan 2: Zemin ve 1. Kat Planları

Müellif, adaların yerleşiminde tabii klima hava dolaşımında oksijen almayan ölü alanlar yaratmamak adına, güney-kuzey rüzgâr koridorları (boşluklar) oluşturmuştur. Adalar arası oluşturulan bu boşlukların (Resim 8-10) arka adalar tasarlanırken sürdürülmesi amaçlanmıştır. Bu yöntemle klima etkisinin yerleşmenin tamamına sağlıklı yayılması, arka yapı adalarında yerleşik halkın denize ulaşması ve rekreatif faaliyet alanları oluşturulması da amaçlanmıştır. Yıllar içinde yerel idare, mevzi plan değişiklikleri ile arka adalar arasındaki boşlukları konut kullanımına açarak, bu alanların rüzgâr koridoru niteliğini

Resim 8-10: Adalar arası Boşluklar

Plan 3. Mevcut İmar Planı

kaybetmesine neden olmuştur. Üç temel hava koridorundan, uygulamada sadece bir tanesi yaklaşık 300 mt. kadar sürdürülebilmektedir.

30 Evlerin arka alanlarında dönüştürülen açık alanlar ve ilave kat izinleriyle mahalledeki kentsel yoğunluk da artmıştır. Bu müdahale ile bölge, kimliğini tamamen kaybeden beldenin merkezinden sonraki en yoğun konut bölgesi haline gelmiştir. Özel mülkiyetin dönüşüm istemleri ile, yap-sat veya böl-sat yapılaşsın mantığı bugün bu yoğunluğu şekillendirmektedir. Belde de artan nüfusun doğal sonucu olan mevcut sahil alanındaki yetersizlik² ile planla tahsis edilen parsellerin konuta dönüştürülerek yeni kentsel donatı alanlarının yaratıl(a)mamasının vebali, sahildeki tek kalan düşük yoğunluklu 30 Evler dokusuna yansıtılmaya başlanmıştır.

Bu gelişmenin ilk göstergesi bugün de geçerli olan ve 1990'larda hazırlan İmar planıdır. Söz konusu imar planı (Plan 3), plan yapım standart ve ilkelere uymayan şekilde yapılmıştır. Aynı imar planıyla yapı adalarının kuzeyindeki bölgeye 5 kat imar izni verilmiştir. Bugün Şahinderesi kenarındaki jeolojik sakıncalı ve taşkın alanı olan alanlara bile imar izni verilmektedir.

² Çanakkale köprüsünün kuzeyindeki yapı adalarından denize ulaşım olmaktadır.

30 Evleri etkileyen bu planda kıyı kenar çizgisinin ardında evlerin bahçeleri üzerinde ve hatta bazı binaları yıkacak şekilde, bölgenin jeolojik özellikleri, mevcut peyzaj ve mülkiyet sahipliği görmezden gelinerek, 10 mt. lik bir yaya yolu (teknik olarak mümkün olmayacak³ şekilde) evlerin kıyı kesiminde tasarlanmıştır. Yaya yolunun maliyeti ise, hiç düşünülmemiştir. Zamanında yasal olarak terklerini yapan ve şekillenen adalardan yeni imar planıyla yeniden terk yapılması öngörülmüştür. Aslında evlerin arka tarafındaki araç yolu kontrollü olarak yaz aylarında kapatılmakta ve yaya yolu olarak kullanılmaktadır.

Binaların arka sokağının önemli bir yaya sirkülasyon hattı olması nedeniyle, akşam üstünden sabah saat 4-5'e kadar gürültü sürekliliği de mevcuttur. Sabah 6' dan itibaren ise, bu gürültü sağlıklı yaşam için spor yapanların yarattığı gürültü formuna dönüşmektedir. Gürültü kirliliği denizin yansması sonucu katlanmaktadır. Bu durumda yeni yapılması öngörülen yaya yolu ile her iki taraftan yaratılan gürültü sonucu evler iyice yaşanmaz bir hal alacaktır⁴. Bu durumda ek malzeme önlemleri ve evlerin yükselerek dönüşmesi kaçınılmaz olacaktır.

Yerel yönetim, bir taraftan kentleşme talebi sonucu oluşan yoğunluk nedeniyle sahil kullanım ihtiyacını bahane ederek (Resim 11) 1990'lı yıllarda 30 Evler konut dokusunu kaldırmak veya bahçelerine el koymak isterken, önünde yaya dolaşımı için diğer bir taraftan da imar planındaki tüm açık alanları doldurmayı sürdürmüştür. Bu gelişme dışındaki ikinci önemli gelişme ise, 2000'li yıllarda bir büroya hazırlatılan kentsel tasarım projesi ile her bir mülkteki ünite emsali iki kat arttırılarak dokunun dönüşümüne izin verilmesidir. Aslında, 1990 planının öngörüsü olan yaya yolunu yaratmak için bu yönde bir düzenleme yapılmıştır. Emsal artışı için evini yıkanlar yaya yolu için terkini yapacaktır. Uygulamada evini yıkan ve yeniden yapanlar terkleri yapmadan bahçelerini aynen kullanmaya devam etmektedirler.

Resim 11: Sahil Kullanımı

Kentsel Tasarım Projesi, imar plan çizim standartları ile İmar Kanunu'na aykırı unsurlar içermektedir. Bazı ünitelerin komşu mülke sınırı 0,70 m.ye düşebilmektedir. Tadil edilen yapının yarımına (ünitelere) ait projelere müellifin izni olmadan ruhsat verilmezken, yapıyı ortadan kesip yarısına yeni bina yapacak olanların mimari projelerine başka mimarlar müellifin izni olmadan imza atmakta ve Fikri Mülkiyet Kanunu çerçevesinde hak dahi talep edebilmektedir.

Evlerin el değiştirmeye başlamasından sonra bu yapı dizisinde yapılacak ticari kullanımlar için, bazı yatırımcıların bir kısım ev sahipleri üzerindeki baskısı daha da artmıştır. Bugün 30 Evler dizisinde bazı evler yıkılıp yeniden yapılmakta, bazıları ise, güçlendirme işi adı altında, belediyesinden de ruhsat almadan 1. katlara statik açıdan tehlike yaratan seyir terasları (balkon) yapılmaktadır. Bazı mülk sahipleri ise, bu balkonları kapatarak kaçak kat dahi elde etmektedir.

Yıkımlar ve tadilatlar ev sahiplerine ciddi getiri geliri sağlamaktadır. 250 bin YTL emlak değeri olan bir ünite tadilat yapıldıktan sonra 300-350 bin YTL. değere alıcı bulabilmektedir. Yıkılan ve yeniden yapılan bir ünite iki katlı ve 2 ünite yaratıldığı için toplam değer 600-650 bin YTL'ye ulaşmaktadır. Bir başka deyişle, bir ünitenin yıkımı sonucunda, inşaat maliyeti ve

³ 10mt.lik yaya yolunun inşası için kumsal alanının tamamının doldurulması gerektiği gibi, dalgaların yıkımı nedeniyle her sene yolun tadil edilmesi gerekecektir.

⁴ Aslında yaya bölgesindeki araba kullanımları, yüksek sesle konuşma, sahildeki sahipsiz gençlik toplumsal bozulmanın sadece birer göstergesidir ve doğal olarak mekâna yansımaktadır. Yerel idarecilerin dikkate almadığı bu gelişmeyle yerel asayiş güçleri de baş edemez duruma gelmiştir.

diğer giderleri düşerseniz, ev sahibi 2 mülk elde etmekte ve yaklaşık 300-400 bin YTL. ek gelir elde edebilmektedir.

Belde sakinleri ve yakın komşuların bu tarz gelişmelere farklı müdahaleleri görülmektedir: Evlerin dokusu ve peyzajından rahatsız olan kuzey sıradaki bir kısım beş katlı yapı sahipleri uzun süre evlerin kaldırılmasını istemişler veya manzaralarına engel olan mekân öğelerini kaldırmışlardır. Örneğin, Resim 12 ile, alanın silüetini

Resim 12-13: Silüet

Resim 14: Yan Adalar ve Arka Kısımları

içeren Resim 13'ün ortasında görünen (aynı) ağaç bugün artık yoktur. Bu ağaç, üç katlı arka komşu apartman sakinleri tarafından manzarayı engellediği için kesilmiştir. Bu çerçevede, geçmiş dönemde Beldede yaşamayan ve kısa süreliğine ziyarete gelen insanlar dahi, (özellikle de gençler) bu yapılara karşı bilinçsiz saldırılar yapabilmektedir. Gündüzleri sahilde çevre kirlenmekte, geceleri evlerin bahçelerine izinsiz girilebilmektedir. Halkın alım gücü düştükçe, özellikle gençler eğlence mekânlarına ulaşamamakta, alternatif eğlenceleri sahilin en dar ve merkezi alanlarından biri olan bu yapı dizisinin önünde yaratmaktadır.

Mevcut dizideki bir kısım ev, 2004 yılından itibaren yıkılıp 2 kat emsalle yapılmaya başlandı, evlerin kıyıyı işgal ettiğini söyleyen aynı toplumsal kesimler, bu seferde evlerin dönüşmemesi ve yükselmemesi için çaba harcamaya başlamışlardır.

Bilinmelidir ki, geçmiş dönemde 30 Evler ile aynı sırada yer alan ve aynı jeolojik formasyonda yer seçmiş, ancak 30 Evlerden daha yoğun yapılaşmaya sahip diğer yan yapı adalarındaki (mevcut 3-4 katlı) yapıların yıkılması için bu alanlar üzerinde hiçbir baskı veya talep olmamıştır. Kaldı ki, sözkonusu adaların arka alanlarındaki yapıların hava sirkülasyonu tamamen kesiktir ve manzaraları da yoktur. Resim 14.

Bu durum, aslında insanlarımızın apartmanlaşma kültürünü özümsemediği, yapısının içinde bulunduğu doku ile aynı emsale sahipse manzarasını kapatsa dahi yeni yapılaşmaya itiraz etmediği, kıyı alanlarında kentleşmenin farklı bir yapıda olması gereğini algılayamadığı ve yaratılan mekânsal hassasiyetleri anlayacak bir kültürel birikimi de sağlayamadığı ispatlamış olmaktadır. Bu noktada yapılan tadilat ve yıkımların yapı dizisinde yarattığı etkileri incelemekte yarar görülmektedir.

Statik Yaklaşım

Belde 2. Derece deprem bölgesindedir. Deprem anında denize yakın bölgede oluşabilecek zemin sıvılaşması ihtimaline karşı, 30 Evler bina ağırlık merkezi dâhili fonksiyon elemanlarının bir kısmı zemin katın yarı alanında ve kuzeyinde tasarlanmıştır. Bir başka ifadeyle, yapı, tehlikeden mümkün olduğunca uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. (Bknz. Kesit 1)

Bina ağırlık merkezi karkas olarak tesis edilmiştir. Mevcut zemin kat köşelerinde kolon görünümünde olan elemanlar düşey hatlı mahiyetinde olup, temel taşıyıcı fonksiyonları yoktur. Keza duvar üstlerindeki yatay hatlarda bağlayıcı nitelikte olup, üzerlerine tatbik edilecek döşeme yüklerini tahmil edebilecek şekilde teçhiz edilmemişlerdir. Başlarını bağladıkları yığma duvar malzemesi ocak tuğlalarının da zaman ve rutubet dolayısıyla taşıyıcılık vasıflarını kaybetmiş olma ihtimali yüksektir. Bu nedenle, binalara zaman içinde güçlendirme takviyesi yapılması ve tadilat yapılmaması gerektiği müellifince Belediyesine sunduğu dilekçede ifade edilmektedir.

Mülk sahipleri, dokunun ve mimarinin özelliklerinin kısmen bilincindedir. Bu nedenle, çeşitli ihtiyaçlar veya miras sonrası paylaşım beklentilerine istinaden, binalarda yıkım veya tadilat yapılabilmektedir. Resimler 15-17. Yapı kullanma izin belgesi ile Belediye korumasına emanet edilen mezkur binalarda gözden kaçırılması ile cevaz verildiği anlaşılan kat ilaveleri, renk değişiklikleri ve ünitenin yarısının yıkılması, daha öncede belirtildiği gibi, müellifin fikri mülkiyet haklarına tecavüz ile yapılmaktadır. Yapım tarihinden bugüne kadar binalardan beş tanesinin yarısı tamamen yıkılmış, üç binanın yarısında ise, statik açıdan tehlike yaratan tadilatlar yapılmıştır. Resim 18.

Özellikle yığma karakterli güney kısım üzerine inşa edilen kat ilavelerinin, asıl yapı ile yapısal bütünlük sağlamış olması imkânı yoktur. Dolayısıyla, depreme farklı reaksiyonlar verecek olan bu iki kısım birbirlerine kitleleri ile orantılı ve farklı frekanslarda yan yük darbeleri tahmil edeceklerdir ki, bu kaçınılmaz bir yıkıma neden olacaktır.

Salon-mutfak hacim ayırımını sağlayan 11 cm.lik bölme duvarının taşıyıcı fonksiyonu olmadığından; tek katlı zemin kat üzerine kat ilavesi için inşası gerekli olan 1. Kat zemin döşemesini teşkil edecek döşemenin 6.50 mt gibi kritik bir açıklığı nervürlü bir sistem ile geçmesi gerekir. Böyle bir tatbikatın yapılması ise, zemin kat kat yüksekliği dolayısıyla imkânsızdır. Böyle bir tatbikatın yapıldığına dair emarelere, kat veya balkon çıkması yapan binalarda rastlanamamıştır.

Tadilatlardaki en vahim durum, ters kirişli çerçeve sisteminin herhangi bir yerinden kesilmiş olması durumudur. Mevcut birinci kat döşeme kot ilave

Resim 15-18: Çeşitli tadilat ve Yeni Üniteler

edilen kısım ile zemin kot'unun aynı seviyede olabilmeleri için, Mimari projede görülen ve ikiz ünitelerin (mülklerin), müşterek çalışan karkas sisteminde, zemin katlar tavan döşemesini Güney yönde taşıyan 6-5-5-6 ters kirişli çerçeve sisteminin kesilmesidir. Bir başka ifadeyle, bir yapı ortak karkas sistemi vardır ve bina ortadan kesilemez.

Bu durumda mevcut birinci kat zemin döşemesi güney kenar taşıyıcısı yok edilmiş olacağından, döşeme buradaki gerilmelere, uzun ömürlü olmayacak olan kendi rijiditesi ile karşı koymaya çalışacak, bir müddet sonra demir sıyırma, çatlama, döşeme teçhizat arası beton boşalmaları, sehim ve çökme olayları meydana gelecektir. Simetrik plan ve müşterek karkas sistemle inşa edilmiş tek yapı içindeki ikiz ünitelerin birinde dahi yapılacak böyle bir müdahale, simetrik komşu üniteye neticesi kestirilemeyecek tahribata sebep olacaktır.

Son yapılan yeni binaların (Resim 19-21) yol yerine kaldırımdan kot alması nedeniyle iki yan ünite arasında zeminde yarım metreden fazla fark oluşmuştur. Bu durum, yıkılmayan ünitelerin zemin seviyesinden daha yüksek bir zeminde komşu parselin yapılaşması anlamına gelmektedir. Zemin farkına istinaden yeni yapıdan yan yapıya su kaçakları oluşmuştur.

Yapılan tadilat ve yıkımlar sonucu oluşan diğer önemli gelişmeler ise, aşağıda sıralanmıştır:

- *Binaların birinci katlarına yapılan ilave hacim büyültmeleri dolayısıyla bu katlara ulaşmak için yan bahçede yapılan merdiven, imar mevzuatına aykırı olarak komşu mesafesine tecavüz etmekte ve arka plandaki binaların rüy'etini zedelemektedir.*
- *Tadilatların bir kısmının yıkılıp yeniden yapımı durumunda ise, komşu ünitelerin görüş açısı yarı yarıya azalmakta ve yatak odalarının dahi mahremiyeti ihlal edilebilmektedir.*
- *Gerek 15 yapının teşkil ettiği sahil silüeti kompozisyonu bozulmakta ve münferiden yapılmış olan üniteler ile, ünitelerin ve dizinin estetik değerleri büyük ölçüde zedelenmektedir.*

Doku ve yapıdaki deformasyonu engellemek, ikamet edenlerin can güvenliğini sağlamak açısından Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu çer-

çevesinde ilave inşaatlar için proje müellifinin onayının alınması konusunda yerel idareye gerekli başvuru, müellif tarafından, 21.08.2003 tarih ve 2111 sayılı dilekçe ile yapılmıştır. Dosya bir defa Belediyesince kaybedilmiş, müteakip başvuru ise, yıkım ve tadilatlar sırasında dikkate alınmamıştır. Bu durum mevcut kanunun işlevsizliğine bir örnektir.

Genel Değerlendirme: Bir Yapı Dizisini Algılamak....

Sosyal konut mantığıyla yapılan kıyıya hassas yapıların yerini maksimum taban alanı kullanan estetik değerlerden yoksun lüks villalar almıştır. Yeni yoğunluğun gereği alan kullanımları yaratılmamıştır. Alandaki mevcut bitki dokusu da acımasızca tahrip edilmiştir. Daha öncede belirtildiği gibi, kamu yararı ya da komşu mülk ve yaşam haklarına saygı zaten yoktur. Bir başka deyişle, yapının tamamen yapılması sonrasında dahi, Mahkeme yıkım kararı alamamış, diğer mülk sahibinin mağduriyeti giderilmemiş ve yeni yapının yıkılarak eski şekliyle yeniden inşasına karar verilerek dokunun korunması sağlanamamıştır.

Özetlemek gerekirse, Belediyesince yaptırılan kentsel tasarım projesine istinaden yapılan bu son uygulama çeşitli sonuçlar doğurmuştur:

- *Tek bir yapı ortadan ikiye kesilmekte ve bazı durumlarda diğer mülk sahibinden izin dahi alınmamaktadır.*
- *Ortadan kesilen yapının diğer kısmı için takviye proje üretilmemiş ve diğer ünite için yaratılan statik risk Belediyesince önemslenmemektedir.*
- *Belediyesi tadilatları güçlendirme olarak algılamakta, tadilat ruhsatı dahi vermemektedir.*
- *Kentsel tasarım projesi veya imar planları imar mevzuatına ve imar planlama çizim ve kentsel tasarım standartlarına uygun değildir. Süreç dahilinde planlar mütemadiyen tadil edilmektedir.*
- *Fikri mülkiyet hakları hiçe sayılmakta, müellifin idareye yaptığı itiraz dikkate alınmamakta, binalarda yaşayanların can ve mal güvenliği tehlikeye atılmaktadır.*
- *Yapı dizisinde zemin etütleri yapılmadan yeni yapılaşma ve yoğunluk kararları alınmıştır.*

• *Yapının tek yapı mı yoksa diletasyonlu bitişik iki yapı mı olduğunu anlayamayan meslek insanlarının ürettiği bir plan ve proje yapım ve yapı denetim süreci yaşanmaktadır.*

• *Her ne kadar kentsel tasarım projesine bağlı kalınması gerekmediği ve bu projenin genel yapılaşma kararlarını belirttiği Belediyesine şifahi olarak açıklansa da, sözkonusu kentsel tasarım projesi uygulanmaktadır. Bu gelişme gelecekte kentsel dokunun bozulması ve kıyıya karşı gecekondü görüntüsünde bir yapılaşmayı da beraberinde getirecektir.*

Yıllar dâhilinde 30 Evlerde çeşitli tadilat talepleri olsa da, bu tadilatların da statik açıdan gereğince etüt edilmeden belediyesince izin verildiği veya kaçak yapıldığı açıktır. Kaçak tadilatlar sırasında yerel idarenin sonradan ceza kesmesi ötesinde bir uygulaması da olamamıştır. Bugün ise, uygulama daha da çarpıktır. Mevcut imar sisteminin işlevsizliğini ve yeni toplumsal düzendeki estetik ve getiri algısı ile nasıl dönüştüğünü algılamak için Resim 22–23’ü incelemek yeterlidir. Görüldüğü üzere, 3236-3244 parseldeki tek yapının yarısı yıkılmıştır.

Yan ünitesi yıkılan mülk sahipleri binaları için güçlendirme projesi dahi isteyememektedir. Yapısını yıkan yan komşu parsel sahibi veya Belediyesi bu sorumluluğu almaktadır. Bunu mahkemeler aracılığıyla talep eden mülk sahipleri taciz edilebilmektedir. Belediyesi ise, yetersiz teknik kadro ve kentleşme ve planlama görüşü ile bu yapıların dönüşüm sürecini yönlendirmektedir. Bilinmelidir ki, bu süreçte yasa tanımamazlık sürekli bir uygulama haline gelmiştir⁵.

Bir Yapı Denetim firmasının yeni yapılan yapılar için ruhsatın uygunluğunu kontrol etmesi gerekir. Yıkılan yapı 200 m²’den küçük denilerek, yeni yapılan yapı denetim sisteminden kaçırılmıştır. Bu uygulama Belediyeler yanı sıra, Yapı Denetim firmalarının da denetiminin yapılmasının gereğine örnek teşkil edecek bir durumdur. Bir başka ifadeyle, yapı denetimine tabi illerde 200 m²’nin altındaki yapıların tadilatı ve yıkımı da Yapı Denetim Sistemine tabi olmalıdır. Belediyelerin imar yetkisi de yeniden gözden geçirilmelidir.

Resim 19-21: Eski Birime Bitişik Yeni Ünite

⁵ Bir tek ünitenin yıkılıp yeniden inşaatına dair İdari Mahkeme kararıyla inşaat bir süreliğine kısmen durdurulsa da, inşaat devam ettirilmiştir.

Emsal artışı için bağışlar yoluyla gelir elde etme yaklaşımı yerel idareler için hizmetlerin verilmesi ve imar izinleriyle yandaş elde etme adına popülist kısa vadeli çözümler olarak görünse de, konutların çoğalması sonucu yaratılan kentsel alan ve altyapı kullanım ihtiyaçları yanlış yönetimin bir sonucudur. Bu gelişmeler sonucunda yerel idare kısır bir döngü içinde sorunlara çözüm aramaya çalışmaktadır. Benzer nedenlerle, Altınoluk huzur kenti olmaktan çıkmakta, kontrol edilemeyecek bir kentsel ve toplumsal karmaşaya sürüklenmektedir. Bu oluşumlar ve süreçler ülkenin her yanında gözlenmekte olup, sadece Altınoluk'a özgü değildir.

Ülkemizdeki sahil yapılaşması anlayışıyla, nazım plan sınırlarının tamamı artan bir yoğunlukla doldurmaya devam edilecek ve kıyılarda sahil kullanımına yönelik alan yaratma baskısı artarken, kıyı planlaması ve dengeli gelişme, kamu yararı ve mülkiyetin dokunulmazlığı mefhumları daha da gözardı edilecektir. Her isteyen istediği uygulamayı istediği yerde yaptığı bir imar sürecinde merkezi ve yerel idarenin planlama bilinci ve doğru yapı ve imar denetiminin olmadığına 30 Evler uygulaması iyi bir örnektir. Bu nedenle, bu tarz yapı dizilerinin korunmasına özel önem verilmelidir.

Çevre Düzeni Planı ile kendisine tahsis edilen alanın hâlihazırda %70'i dolmuş, beton yığını haline gelmiş, yerel kimliği olmayan bir belde, 30 Evler önemli yerel mimari örneği yapılarından biridir. 30 Evler tarzı bir yapılaşma yaklaşımı, kentleşmenin alçak katlı ve geniş tabanlı parsellerde olmasını sağlarken, çevreye hassas yerleşmeler desteklenebilecek ve emlak vergileri ve değerleri ile birlikte, uzun vadede belediye gelirleri artırılabilecektir. Aslında kısa dönemli çözüm arayışındaki idarelerin bu tarz bir uygulamayı yapmaları kentleşme seviyemizdeki geri kalmışlığa ve medeniyet algımıza bağlı olarak yakın bir zamanda beklenmemelidir. Mekanı hızla tüketildiği için Belde, 5-10 sene sonra yaşan(a)-maz bir yer haline gelecektir.

Ağustos 2005'te Yaşama Saygı Festivali'ndeki bir panelin konusu: "Tarihi Kentleri Korumak ve Yaşatmak" idi. Söyleşide bir kenti sağlıklı yapılandırmak ve yaşatmak için kentin tarihi dokusuna sahip çıkmak ve geçmişine saygı göstermek gerektiği dile getirildi. Bugün Altınoluk Belde-

si'nin eski kent merkezindeki geleneksel tarihi dokuyu oluşturan tüm evler, getiri isteklerine boyun eğerek apartmanlara dönüşmüştür. Eski dokudan aşağı kentte bugün sadece 2 ev kalmıştır. Hiçbir estetik değeri ve kimliği olmayan tarihi binaların kopyaları doku içinde mevcuttur. Üstelik hem bu evleri yok eden, yeni evlerin projelerini yapanlar ya da seyirci kalanlar hem de bu paneli düzenleyen veya bu gelişmeleri destekleyen yine bu kentin insanlarıdır. Bu durum, plancılar olarak karşımızda duran en önemli ikilemdir.

Yerleşimin kullanım-planlama dengesinin oluşturulması için henüz geç değildir. Bu nedenle, ara boşluklar hiçbir surette ticarete veya konut kullanımına konu edilmemelidir. Bölgede ilave imar ve kat izinleri verilmemesi, kaçak pansiyonculuğun önlenmesi, hava koridorlarının yerleşme bütününde sürekliliğinin sağlanması, standartlara aykırı kentsel dönüşüm planları yapılmaması akla gelen diğer temel önlemlerdir.

Ayrıca, plan dâhilindeki alanlarda kıyılarımıza hassas bir kentsel dokunun planlanması, bu yönde teşviklerin ve kontrollerin yapılması kıyı yerleşimlerinin sağlıklı ve sürdürülebilir kentler olmasına olanak verecektir. Yaşamsal ilk adım, mülk sahiplerinin yaşam alanlarına ve kendilerine saygı göstermeleridir. İkinci adım ise, yerel idarenin birkaç yatırımcıya özel değil, ancak halkının geneline saygılı olmasıdır.

Belediyelerin teknik yetersizlikleri çerçevesinde; yerel yönetimlerin, bu örnekte olduğu gibi, sonucu kestirilemeyen gelişmelere sebep olacakları ve ilgili mevzuata aykırı davranmaya devam edecekleri açıktır. Bu nedenle, yerel idarelere yetki devrinden bahseden yasa yapıcının bu detayları bilmesi, düşünmesi ve imar ve yapı denetimi mevzuatının sadece yeni yapılacak yapılarda değil, tadilatlar ve yeniden inşa gibi diğer yapılaşma türlerine göre de yorumlanması esas olmalıdır. Örneğin arka alanlardaki yoğun ve yüksek kullanımların önünde yükselmenin engellenerek kıyı silüetinin oluşturulması önemlidir.

Görüldüğü üzere, mimari bir yapıyı ya da dizisini kentleşme, mühendislik, mimari tasarım öğretileri çerçevesinde, yerel özellikleri de dikkate alarak bir pafta üzerinde üçüncü boyutu ile tasarlamak yeterli değildir. Tasarımcının bir yapının dördüncü boyutu olan "zaman" ve diğer dışsalılıkları dikkate alması gerekir. Sağlıklı diğer bir

kentleşme yaklaşımı bunu gerektirir. Yıllar içinde ev sakinleri ile, çevresindeki yaşayanların, yerel yönetimin “yaratımı” üzerinde değişen istem, ihtiyaç ve müdahalelerinin olabileceği hususunu bir müellifin düşünmesi gerekir.

Bir başka ifadeyle, ülkemizde mekân ve yapı üretimi süreci, mimari ve planlama felsefesinden çok getiri beklentileri ile şekillendirilen sorunlu bir süreçtir. İlgili aktörlerde, estetik, çevre ve evrensel standart kaygıları da yoktur. Bunun doğal sonucu olarak, kimliksiz bir kentleşme ve yapı sürecinde toplumun bozulması ve mutsuzluğu artmaktadır. Düşünün ki, bu bozuk yapılaşma düzeninde bir kıyı yapısı dizisi özel kimliği ile, sakinlerine huzurlu bir yaşam alanı sunabilmekten, bir mahalleye adını verebilmeye kadar uzanan bir etki dizisi yaratabilmektedir. Bu noktada, tam tersi yönde sağlıklı bir dokunun yapabileceği etkileri de düşünmek gerekir.

Bir dönüşüme ihtiyaç var ise, Belediyesinin, tüm mülk sahipleri ve yakın çevre sakinleri ile birlikte, günün değişen ihtiyaçları çerçevesinde bir proje çalışmasına ön ayak olması gerekir. Bu tarz bir yaklaşım, yerleşmenin tarihine, denize ve çevreye saygısı gereğidir. Kamu yararı da en geniş anlamda bu noktada başlamaktadır. Beldenin kıyı alanlarını, mimari özelliği olan yapı dokuları ile korumak, bir yapının statik özellikleriyle oynamaması yoluyla konut sakinlerinin can ve mal güvenliğini korumak kadar önemlidir. Bu sayılar Belediye'nin asli kamu görevidir.

Osmanlı kent dokusunu korumaktan uzak geri kalmış yaşam algımız, modern Cumhuriyet yapılarını dahi koruyamamakta veya dönüştürmemektedir. Koruma adına ülkemizde yapılanların çoğunluğunun doğru uygulamalar olduğu da savunulamaz. Yerleşim alanlarımızda 30 Evler dokusu benzeri yapılar tespit edilmeli ve daha fazla bozulmadan kentsel sit alanı olarak tescil edilmelidir.

Merkezi idarece belediye ve mülk sahiplerine mevzuatlarda tanımlanan sorumluluk ve görevler yanı sıra, plan ve proje müelliflerine de inşaat sonrası (mevzuatta tanımlılar dışında) bazı sorumluluklar verilmelidir. Meslek insanının eserine sahip çıkması ve yıllar dâhilinde takip etmesi mesleki bir sorumluluk olarak tanımlanmalıdır. Bir müellifin eserini savunması durumunda yerel idarenin

tavrının sınırları yasal olarak belirlenmeli ve bu yönde araçlar geliştirilmelidir. Özellikle fikri mülkiyet hakları ve cezai yaptırımlar konusunda ülkemizde ciddi boşluklar vardır.

Bir başka ifadeyle, bir binanın ya da yapı dizisinin sürdürülebilirliği için; tasarımı, takibi ve yaşaması bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eserin dönüşümü ve girdilerin yapıya etkileri üzerine müellifin söz sahibi olmasının ilkeleri belirlenmeli ve ilgili mevzuata daha güçlü yansıtılması gerekmektedir. Her yapıya mimarı tarafından takip etme zorunluluğu getirilebilir. Plancı ise, mevcut doku ve ilişkiler sistemlerine dikkat etmeli ve korumalıdır. Onunda planının uygulamasını izlemesi yerindedir.

Ülkemizde imar ve yapı denetim sistemlerinin çökmüş olduğu ve kıyı mevzuatının kıyıları korumaktan uzak olduğunu ispat eden 30 Evler benzeri pek çok uygulamanın olduğu da bir gerçektir.

Eski hali

Yeni hali:

Resim 22-23: Köşe Ünite ve bahçedeki ağaçların

Küreselleşmenin etkisi ile ülkemizdeki arazi ve çevre talanı arttıkça biz plancıların var olan değerleri daha fazla korumak için gerekli bilinçlendirme çalışmalarını yapması gerekecektir. Kıyı Kanunu'nun revize edildiği, Mimarlık ve Yapı Kanunu'nun yazıldığı bugünlerde bu makalede belirtilen hususlara dikkat edilmesi gereğini bir kez daha vurgulamakta fayda görülmektedir. Kıyı erişim ve kullanım dengesinin değişik ortamlar ve durumlar için nasıl olması gerektiği tartışmadan, kıyı planlaması ve mevzuat yazımından söz edilmemelidir. Mülke zarar verenleri koruyan, her türlü mevzuata aykırılığa izin veren, yanlış

yapılanı yıkmayan bir mevzuatın değiştirilmesi gerekmektedir. Dahası yasa yapıcının bu uygulamaları bilmeden yasa yazımı meslek alanımızı daha da tehlikeli bir noktaya götürecektir.

Tek bilinen gerçek, bir gün 30 Evler yapı dizisi konutların tamamı dönüşse, doğal bir afetten zarar görse veya kamu yararına sahilin kullanımı adı altında özel girişimcilere ticari kullanım için verilse dahi, mimari ve planlama açısından etkisi kentleşmede hatırlanacaktır. Bunun tek nedeni, mimari yerel kimliği olan kentleşme ilkelerine ve kıyıya hassas ve saygılı bir yapı dokusu olmasıdır.

İstanbul Metropolitan Alanında Nüfus ve İş Gücünün Mekânsal Dağılımının Analizi

Fatih TERZİ* - Vedia DÖKMECİ**

Metropolitan alanların hızla gelişmesi nüfusun ve iş gücünün zaman içinde mekânsal olarak nasıl geliştiğinin araştırılması ihtiyacını ortaya koymaktadır. 1980'lerden sonra, nüfusun, ekonomik işlevlerin ve çok merkezli gelişmenin metropolitan alanda nasıl dağıldığının incelenmesi üzerinde özel olarak durulmaktadır. Bu konuda, ilk çalışmalardan biri, Berry ve Gillard (1976) tarafından ABD şehirlerinde 1960–1970 yıllarında banliyöleşmeyi incelemek için yapılmıştır. Daha sonraki yıllarda, Gordon ve Richardson'ın (1996) yapmış oldukları çalışmada, 12 tane ABD metropolitan alanının çevresinde 1982-87 yılları arasında imalat, ticaret ve servis sektöründeki artış gösterilmiştir. Bu eğilime gerekçe olarak, başlangıçta insanların şehir çevresinde, tabiat içinde sakin bir hayat yaşama arzuları ve daha sonra iş gücüne yakın olmak isteyen firmaların onları takip etmesi gösterilmektedir. Garreau (1991) ABD'deki banliyöleşmenin gittikçe arttığını ortaya koymuş ve 1980'lerden sonraki gelişmenin 1950–1970 arasındaki banliyöleşmeden çok daha yoğun olduğunu ve çok sayıda ofis ve perakende ticaret tesisinin banliyölerdeki konut alanları arasında yer aldığını göstermiştir. Bundan sonraki yıllarda, Ding ve Bingham(2000) nüfus ve işgücü arasındaki ilişkiyi mekânsal olarak incelemiştir. Leichenko (2001) son otuz yıldaki ABD'deki mekânsal nüfus hareketlerini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre nüfus ve iş gücü birbirine bağımlı olarak hareket etmektedir ve banliyölerde iş gücündeki artış, nüfus artışını da beraberinde getirmektedir. Anderson ve Bogart (2001) Cleveland, Indianapo-

lis ve St. Louis'de nüfusun ve işgücünün yayılma eğilimini incelemiş ve bu amaçla alt-merkezleri tayin etmeye çalışmıştır. Coffey ve Shearmur (2001) metropolitan alanda iş gücü hareketini incelemiştir ve özel olarak Montreal'i örnek olarak ele almıştır. Bilhassa, toplam iş gücü, servis iş gücü, ticari hizmetler, tüketici hizmetleri ve imalat çalışanlar incelenmiştir. Ticari hizmetler ve özellikle imalat çok merkezli gelişmede en önemli rolü oynamaktadır. McMillen ve Lester (2003) Chicago'daki banliyöleşmeyi incelemişler ve 1970'de 9 tane olan alt merkezin 2020'de 24 taneye çıkacağını tahmin etmişlerdir. Mevcut alt-merkezlerin daha gelişmekte olduğu ve bilhassa sürat yolları etrafında yer alma eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Alt-merkezlerin yakınında, iş gücü yoğunluğunun arttığı ve nüfus yoğunluğunun azalmakta olduğu belirtilmiştir. Bundan başka, Shearmur ve Coffey (2002) birbirine bağlı olarak ekonomik işlevlerin gelişmesini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, sektörler göre ekonomik işlevlerin gruplaştığı görülmüştür. Lang ve LeFurgy (2003) ABD şehirlerinde işgücünün yayılmasını ve alt-merkezlerin gelişmesini ofis piyasasındaki gelişmelere dayanarak incelemiş ve farklı gelişme şekilleri tespit etmiştir.

Avrupa şehirlerinde de nüfus ve iş gücünün banliyöleşmesini inceleyen çok sayıda çalışma vardır. Her ne kadar Avrupa şehirlerinde savaş sonrasında önemli miktarda banliyöleşme hareketi görülse de, bu eğilim çeşitli sebeplerle ABD şehirlerine göre çok sınırlı kalmıştır (Bruegman, 2005). Hall (1988) Londra'nın etrafındaki beş halkadaki değişiklikleri incelemiş ve merkeze

*Araştırma Görevlisi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü

**Prof. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü

PLANLAMA
2007/1

yakın olan halkalarda nüfus ve iş gücü azalması, çevredeki halkalarda ise hızlı bir nüfus ve işgücü artışı olduğunu göstermiştir. 1980'lerde, Londra'daki bu eğilime benzer bir nüfus ve iş gücü mekânsal hareketinin Paris'te yaşandığını Sahling ve Anderson (1992) çalışmalarında göstermiştir. Musterd ve diğerleri (2006) nüfusun ve işgücünün benzer bir banliyöleşme hareketini Amsterdam'da ortaya koymuşlardır. Dieleman ve Faludi (1998) bu eğilimlere benzer bir banliyöleşme hareketini Ruhr ve Kuzey İtalya'da Milano bölgesinde göstermişlerdir. Avrupa'nın dışında bir örnek olarak, Mexico City'deki nüfus ve işgücünün banliyöleşmesi örnek olarak verilebilir. Bunlara ilave olarak, Richardson ve diğerleri (2005) globalleşmenin etkisi altında, çeşitli gelişmekte olan ülkede nüfus ve işgücünün banliyöleşmesini incelemiştir. Mohan (1994) bilhassa Güney Amerika şehirlerinde banliyöleşme eğilimini incelemiştir. Sonuç olarak, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin banliyöleşmesinde derece ve yoğunluk bakımından farklılıklar olmakla birlikte, genel olarak eğilimin aynı olduğu anlaşılmaktadır.

Nüfus ve işgücünün dağılımını üzerine yapılan çalışmaların uluslararası düzeyde incelenmesi, bu konunun daha çok gelişmiş ülkelerde ara-

tırıldığını ortaya koymaktadır. Makalenin organizasyonuna göre ikinci kısımda, İstanbul'da nüfusun zaman içinde mekânsal halkalara göre dağılımı açıklanmıştır. İş gücünün bu halkalara göre zaman içinde dağılımı üçüncü kısımda incelenmiştir. Sonuç ve araştırma konusunun gelecekte gelişmesi için yapılan öneriler son kısımda verilmiştir.

İstanbul'da Nüfusun Mekânsal Dağılımı

İstanbul Türkiye'nin en büyük ve sosyo-ekonomik özellikleri bakımından en önemli şehridir. Tarihte üç imparatorluğun baş şehri olması nedeniyle çok zengin tarihi eserlere sahip olması ve ayrıca tabii güzellikleri onu dünya çapında çok önemli bir turizm merkezi yapmaktadır. Bütün bu özelliklerinin sonucu olarak, İstanbul gerek nüfus ve gerekse iş yeri olarak çekiciliğini ülke ve dünya çapında devam ettirmekte ve devamlı surette şehir çevresinde çok merkezli olarak gelişmektedir.

İstanbul'da nüfus dağılımı tarih boyunca gelişen ve merkezden kaynaklanan halkalara göre incelenebilir (Şekil 1). Örneğin, tarihi merkezi iş alanı, yarıçapı 3 km. olan bir daire içinde

Şekil. 1. İstanbul İlçelerinin Halkalara Göre Dağılımı

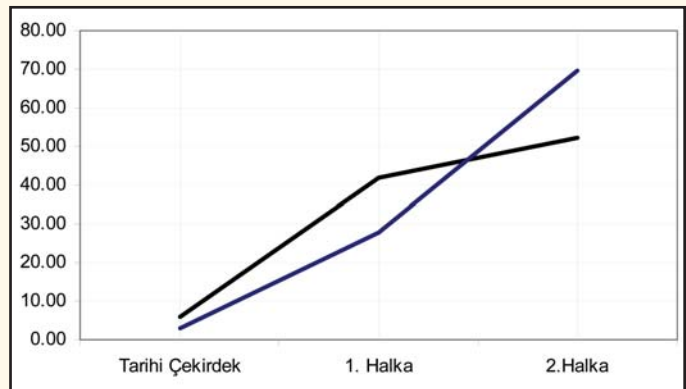
kalan ve uluslararası ticaret yollarının kesim noktasında, 2000 yıllık bir tarihi geçmiş olan bir merkez özelliklerini taşımaktadır (Dökmeci ve Berköz, 1994). Bu bölgenin nüfusunun 1985’de İstanbul nüfusunun %6’sını oluşturmaya karşın, bu oran 2000 yılında %3’e düşmüştür. Bu nüfus azalması bazı mahallerinin çöküntüye uğramasına sebep olsa da, bu merkezin metro, hızlı tren, otobüs ve deniz ulaşımı gibi çeşitli ulaşım türleri ile şehir çevresine bağlı olması ve şehirdeki en önemli ulaşım değişim merkezini oluşturması sosyo-ekonomik açıdan canlılığını korumasını sağlamaktadır. 1980’lerden sonra, bu bölgede çöküntüye uğrayan tarihi mahalleleri canlandırmak için ulusal ve UNESCO Fonu gibi uluslararası fonlardan faydalanarak restorasyon projeleri hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmıştır. Bu projelerin sonuçları başarılı olmuş, bu çevreler gerek fiziksel açıdan ve gerekse sosyo-ekonomik açıdan kalkınmışlar ve şehir çapında çekici yatırım merkezleri haline gelmişlerdir. Fener, Balat, Zeyrek, Cankurtaran buna örnek gösterilebilir. (Ergun ve Dünder, 2003; Ergun, 2004; Ozus ve Dokmeci, 2005).

Tarihi iş merkezinin etrafındaki 1. Halka (Şekil.1), merkezden itibaren 10 km.lik bir alanı kapsamaktadır ve 1950’lerdeki, yani henüz kırsal göç başlamadan önceki şehir sınırlarını oluşturmaktadır (Dökmeci ve Berköz,1994). Bu bölgenin önemli bir kısmı 19. Yüzyılın sonu ile 20. Yüzyılın başında gelişmiştir. Bu bölge, gerek tarihi şehir merkezine ve gerekse şehir çevresine metro, hızlı tramvay, otobüs ve deniz ulaşımı gibi çeşitli ulaşım türleriyle bağlı olup, şehir merkezinin şehir çevresi ile entegrasyonunu sağlamaktadır. Bu bölgedeki pek çok bina inşaat emsalinin çok sık değiştirilmesi nedeniyle yenilenmiştir. Bu bölge, 1985’de şehir nüfusunun yaklaşık %42’sine sahip iken, bu oran 2000’de yaklaşık %30’a düşmüştür. Bu eğilim, bu dönem esnasında şehrin yaygın bir biçimde şehir çevresinde geliştiğini ortaya koymaktadır. Bu bölge, genellikle orta ve üst gelirli ve kısmen gecekonduları içermektedir.

İkinci halka, şehir çevresinde birinci halkanın dışında yer almaktadır (Şekil.1). Bu bölgenin gelişmesi 1973 ve 1986 yıllarında Boğaziçi köprülerinin ve onları takiben çevre yollarının yapılmasından sonra olmuştur. Alt-yapının nüfus artışı üzerindeki etkisi, bilhassa bu dönemlerde nüfus grafiği üzerindeki kırılma noktalarından kolay-

lıkla izlenebilmektedir. Bu gelişmenin gerçekleşmesi, sadece ulaşılabilir yerleşilecek alanların artmasından değil, aynı zamanda Asya ile Avrupa yakalarının daha kısa zamanda bağlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu bölgenin nüfusu 1985 yılında şehrin nüfusunun yaklaşık %52’si iken, 2000 yılında yaklaşık %70’e çıkmıştır (Şekil.2). Bu bölge planlı ve plansız gelişen konut bölgeleri ve sanayi alanları ile süratle büyümeye devam etmektedir.

Merkezi bölgelerin nüfusu, bilhassa konut alanlarının ticarete dönüşmesi, çöküntüye uğrayan yerlerin terk edilmesi veya hanehalkı yapısının ve yaşam şeklinin değişmesiyle azalırken, şehir çevresindeki bölgelerin işçi aileleri için yeni kurulan sanayi bölgelerine yakın olması veya modern konut sitelerinin üst ve orta gelirli tarafından tercih edilmesi nedeniyle süratle artmaktadır. Kişi başına gelirin ve araba sahipliğinin artması da banliyöleşmeyi teşvik etmiştir. Diğer taraftan, nüfusun, işgücünün ve kişi başına gelirin önemli bir kısmının şehir çeperinde yerleşmesi şehir çeperinde daha az gelirli insanların oturduğu ve iş gücünün daha çok merkezi olduğu diğer az gelişmiş ülke şehirleriyle (Richardson ve diğerleri, 2005) karşılaştırıldığında, İstanbul’un şehir yapısının az gelişmişten çok, gelişmiş ülkelerin şehirlerinin yapısına daha yakın olduğunu ortaya koymaktadır. İstanbul’un şehir yapısındaki bu değişimde hanehalkı yaş gruplarının ve hanehalkı büyüklüklerindeki değişimin de çok önemli rolü bulunmaktadır. Tarihi Çekirdek’teki 0–19 yaş grubu oranının %33 olduğu ve şehir çevresindeki aynı yaş grubu oranından (%36) daha az olduğu görülmektedir (Tablo.1). Gelişmiş ülkelerin şehir-

Şekil. 2 Halkalar Kuramına Göre Bölgelerin Nüfus Artış Hızları

lerinde bu yaş grubu oranı daha küçük olup, bir örnek olarak New York'ta %27, Londra'da %25 ve Berlin'de %28'dir.

Çalışanların yaş grubu (20–39) oranı merkezde %42 olup, her üç halkada da en yüksek değere sahiptir. Ayrıca, uluslararası düzeyde karşılaştırma yapıldığında diğer belli başlı şehirlerinin

oranlarından da daha yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin, New York'ta %29, Londra'da %36 ve Berlin'de %31, gibi. İstanbul'da bu yaş grubunun oranı 1985–2000 yılları arasında azalmıştır.

Yaş gruplarının ilçelere göre dağılımı incelenildiğinde ise gelir ve eğitim düzeyi yüksek olan ilçelerde, batı ülkelerinin yaş dağılımı oranına benzer bir durum görülmektedir. Örneğin, gelir ve eğitim düzeyi daha yüksek olan Kadıköy'de 0-19 yaş grubu oranı %27, yani New York'dakine eşit iken, gelir ve eğitim düzeyi daha düşük olan Sultanbeyli (%51), Bağcılar (%43) ve Esenler'de (%43) çok daha yüksektir.

Şehir içindeki, genç yaş gruplarının mekansal dağılımının ortaya koyduğu ve az ve çok gelişmiş ilçeler arasındaki bu tezat durum, ileri yaş gruplarının dağılımlarında da izlenmektedir. Örneğin, Kadıköy'de 65+ yaş grubunun oranı %10 yani Londra'dakine çok yakın iken, çevredeki gecekondan alanlarının çoğunda bu oran %2'dir. Bu durumda, gecekondan bölgelerindeki yaşlı oranının az olması, kırdan şehre göç edenlerin yaşlılarını genellikle, birlikte getirmediklerini ortaya koymaktadır. 1985–2000 yılları arasında, ilçeler bazında genç yaş grubunun (0–19) değişimi incelendiğinde, şehrin değişik halkalarında yer alan 8 ilçede bu oranın arttığı, 3 ilçede sabit kaldığı ve 21 ilçede ise azaldığı görülmüştür. Bu oranın artması, bu ilçelerin diğerlerinden daha fazla göç aldığını vurgulamaktadır.

Çalışma yaş grubunun (20–39) oranının, sadece Eminönü'nde arttığı, 1. halkadaki 2 ilçede sabit kaldığı ve diğer bütün ilçelerde azaldığı izlenmiştir. Bu azalma, bu yaş grubundaki önemli bir kesimin Rusya, Almanya ve Arap ülkeleri gibi daha iyi ücretlerle çalışma imkânı olan ülkelere göç etmesi şeklinde yorumlanabilir. Aynı dönemde, orta yaş grubunun (40–64) oranı ise sadece 4 ilçede (Beyoğlu, Eminönü, G.O.P. ve Silivri) sabit kalmış ve diğer bütün ilçelerde artmıştır. En yaşlı grup (65+) oranı ise 2 ilçede (Eminönü, Kartal) azalmış, 5 ilçede sabit kalmış ve diğer bütün ilçelerde artmıştır. Yaş Gruplarının mekanla olan ilişkisine benzer bir ilişki hanehalkı büyüklüklerinde de görülmektedir. Tarihi Çekirdek'teki bekarların oranı (%11) diğer halkalardaki oranlardan daha yüksektir (Tablo.2). Genel olarak bu eğilim, batı ülkelerindeki eğilime çok benzemekle birlikte,

Tablo 1. İstanbul'da Yaş Gruplarının Oranlarının Halkalara ve İlçelere Göre Dağılımı (1985- 2000)

	1985				2000			
	0-19	20-39	40-64	65+	0-19	20-39	40-64	65+
Tarihi Çekirdek	0,33	0,41	0,21	0,05	0,34	0,40	0,21	0,05
Beyoğlu	0,33	0,41	0,21	0,05	0,35	0,39	0,21	0,05
Eminönü	0,31	0,44	0,21	0,05	0,29	0,45	0,21	0,04
1. Halka	0,32	0,40	0,23	0,05	0,32	0,37	0,24	0,07
Şişli	0,34	0,39	0,21	0,05	0,29	0,39	0,24	0,08
Beşiktaş	0,27	0,38	0,28	0,07	0,23	0,38	0,29	0,10
Fatih	0,31	0,39	0,24	0,06	0,31	0,36	0,25	0,08
Zeytinburnu	0,35	0,42	0,19	0,04	0,38	0,39	0,20	0,04
Bayrampaşa	---	---	---	---	0,36	0,38	0,21	0,04
Eyüp	0,35	0,42	0,19	0,04	0,37	0,38	0,21	0,05
Üsküdar	0,36	0,40	0,20	0,04	0,34	0,38	0,23	0,06
Kadıköy	0,30	0,37	0,26	0,07	0,27	0,35	0,28	0,10
2.Halka	0,35	0,41	0,20	0,04	0,39	0,38	0,19	0,04
Adalar	0,26	0,37	0,28	0,09	0,26	0,33	0,31	0,10
Avcılar	---	---	---	---	0,36	0,38	0,22	0,04
Bağcılar	---	---	---	---	0,43	0,38	0,16	0,02
Bahçelievler	---	---	---	---	0,37	0,38	0,21	0,04
Bakırköy	0,35	0,42	0,20	0,04	0,25	0,35	0,31	0,09
Beykoz	0,35	0,41	0,20	0,04	0,37	0,37	0,21	0,05
Büyüçekmece	---	---	---	---	0,33	0,37	0,25	0,05
Çatalca	0,30	0,45	0,20	0,05	0,35	0,36	0,24	0,05
Esenler	---	---	---	---	0,43	0,39	0,15	0,02
Gaziosmanpaşa	0,38	0,41	0,18	0,03	0,42	0,37	0,18	0,03
Güngören	---	---	---	---	0,37	0,38	0,21	0,04
Kağıthane	---	---	---	---	0,38	0,41	0,18	0,03
Kartal	0,36	0,41	0,19	0,04	0,36	0,38	0,22	0,03
Küçükçekmece	---	---	---	---	0,40	0,38	0,18	0,03
Maltepe	---	---	---	---	0,33	0,39	0,23	0,05
Pendik	---	---	---	---	0,41	0,37	0,19	0,04
Sarıyer	0,36	0,40	0,21	0,04	0,34	0,39	0,22	0,05
Şile	0,26	0,46	0,21	0,06	0,27	0,41	0,25	0,07
Silivri	0,33	0,41	0,22	0,05	0,37	0,36	0,22	0,05
Sultanbeyli	---	---	---	---	0,51	0,34	0,13	0,02
Tuzla	---	---	---	---	0,39	0,40	0,18	0,03
Ümraniye	---	---	---	---	0,40	0,39	0,18	0,03
İstanbul	0,34	0,40	0,21	0,05	0,37	0,38	0,21	0,05

oranlar arasındaki fark çok yüksektir. Örneğin, 1975-1990 yılları arasında, Fransa'nın en büyük 10 şehrinde yapılan araştırmaya göre, hanehalkı büyüklükleri küçülmektedir ve ailelerin %75'i 1 ve 2 kişilik hanelerden oluşmaktadır (Ogden ve Hall, 2000; Ogden ve Schnoebelen, 2005).

Konut fiyatları şehir çevresinde, şehir merkezine göre daha ucuz olduğu için hanehalkı büyük olan aileler şehir çevresinde yer seçmektedir. Ayrıca, şehir çevresindeki yaşam şekli, yeni göç edenlerin şehir hayatına adapte olmalarını kolaylaştırmaktadır. Aileler şehir kültürüne adapte oldukça, aile büyüklüğü küçülmektedir. Örneğin, 1985-2000 yılları arasında, şehir çevresinde yaşayan 5+ büyüklüğündeki ailelerin oranı, %43'den %33'e azalırken, bekarların ve bilhassa 2-4 büyüklüğündeki hanehalkı oranlarında (%53 - %63) artış olmuştur.

1985-2000 yılları arasında, ilçeler bazında hanehalkı büyüklüğü oranının gösterdiği değişiklikler incelendiğinde, genel eğilimin küçük ailelerin oranının artması şeklinde olduğu görülmektedir. Örneğin, bekârlar grubunun oranının sadece Gaziosmanpaşa ve Çatalca'da azaldığı, Zeytinburnu ve Şile'de sabit kaldığı, buna karşın diğer bütün ilçelerde ise arttığı izlenmiştir. Aynı dönem içinde, 2-4 kişilik hane halkı oranının sadece Eminönü'nde sabit kaldığı ve diğer bütün ilçelerde ise bu oranın arttığı görülmektedir. Buna karşın, bütün ilçelerde geniş nüfuslu ailelerin oranının azaldığı izlenmiştir. Bu eğilim, önemli bir kısmı göçe dayanan nüfusun şehir hayatına adaptasyonunun bir sonucu olarak yorumlanabilir.

Yaş gruplarının ve hanehalkı büyüklüklerinin mekânsal dağılımı, iş gücünün mekana ve zamana bağlı olarak dağılımını etkileyebilir ve bu nedenle aşağıdaki kısımda bu konu incelenmiştir.

İş Gücünün Mekânsal Dağılımı

Metropolitan alanlar üzerine uluslararası düzeyde yapılan çalışmaların incelenmesi, şehir merkezindeki pek çok iş gücü grubunun şehir çevresine taşındığını ve şehir merkezlerinin görece olarak çöküntüye uğradığını göstermektedir (Shearmur ve Coffey, 2002). Genellikle, iletişim teknolojisinin çekim gücü ile şehir merkezindeki trafik problemlerinin itici gücünün etkisi, iş gücünün şehir çevresine taşınmasında etkili olmaktadır

Tablo 2. İstanbul'da Hanehalkı Büyüklüklerinin Oranlarının Halkalara ve İlçelere Göre Dağılımı (1985- 2000)

	1985			2000		
	1 kişilik	2 - 4	5 ve üzeri	1 kişilik	2 - 4	5 ve üzeri
Çekirdek	0,10	0,52	0,38	0,11	0,61	0,28
Beyoğlu	0,10	0,52	0,38	0,11	0,62	0,27
Eminönü	0,11	0,51	0,37	0,14	0,51	0,35
1. Halka	0,07	0,58	0,35	0,10	0,69	0,21
Şişli	0,07	0,55	0,38	0,14	0,69	0,17
Beşiktaş	0,09	0,69	0,22	0,17	0,73	0,10
Fatih	0,07	0,59	0,34	0,11	0,67	0,22
Zeytinburnu	0,05	0,51	0,44	0,05	0,66	0,30
Bayrampaşa	---	---	---	0,04	0,66	0,30
Eyüp	0,04	0,49	0,47	0,05	0,66	0,30
Üsküdar	0,05	0,53	0,42	0,07	0,68	0,24
Kadıköy	0,08	0,65	0,27	0,12	0,73	0,15
2. Halka	0,04	0,53	0,43	0,05	0,62	0,33
Adalar	0,14	0,62	0,24	0,11	0,69	0,20
Avclar	---	---	---	0,05	0,66	0,29
Bağcılar	---	---	---	0,03	0,57	0,41
Bahçelievler	---	---	---	0,05	0,66	0,29
Bakırköy	0,04	0,54	0,42	0,11	0,76	0,13
Beykoz	0,04	0,51	0,44	0,06	0,64	0,30
Büyükkçekmece	---	---	---	0,07	0,72	0,21
Çatalca	0,06	0,57	0,37	0,05	0,73	0,22
Esenler	---	---	---	0,02	0,58	0,39
Gaziosmanpaşa	0,04	0,47	0,49	0,03	0,60	0,36
Güngören	---	---	---	0,05	0,67	0,28
Kağıthane	---	---	---	0,05	0,66	0,30
Kartal	0,04	0,52	0,44	0,05	0,56	0,39
Küçükçekmece	---	---	---	0,04	0,64	0,32
Maltepe	---	---	---	0,07	0,70	0,24
Pendik	---	---	---	0,04	0,61	0,35
Sarıyer	0,06	0,52	0,42	0,08	0,66	0,26
Şile	0,09	0,60	0,31	0,09	0,72	0,19
Silivri	0,05	0,60	0,35	0,06	0,69	0,26
Sultanbeyli	---	---	---	0,01	0,43	0,55
Tuzla	---	---	---	0,04	0,61	0,35
Ümraniye	---	---	---	0,03	0,62	0,35

(Giuliano, 1998). 1980'lerden sonra, iş gücünün şehirlerde modern şehirlere göre daha çok dağılmasını inceleyen ve bilhassa bu hareketin MIA'ya göre durumunu sayısal olarak araştıran pek çok çalışma yapılmıştır (Anas ve diğerleri, 1998). İstanbul'da 1985 yılında, Tarihi Çekirdek'teki servis sektörü bütün şehirdeki servis sektörünün %33'ünü ve sanayi sektörünün %13'ünü oluşturmaktaydı. Bu oranlar, 2002'de, servis sektörü için %13,5'a ve sanayi sektörü için %4'e inmiştir (DİE, 2002). Servis sektörünün çevreye taşınmasında, tarihi mekânın modern ihtiyaçları

karşılamaması ve trafik sorunu büyük rol oynamıştır. Sanayi sektörünün şehir çevresindeki modern sanayi sitelerine taşınmasında belediyenin şehir merkezindeki kirliliği ve trafik tıkanıklığını azaltmak için bilhassa bu sektörü teşvik etmesinin de rolü olmuştur.

1985’de, 1. halkadaki servis iş gücünün oranı %53 ve sanayi iş gücünün oranı %50 olmasına karşın, 2002’de bu oranlar sıra ile %40,9 ve %26,4’e inmiştir (DİE,2002). Bu azalmada, ikinci Boğaziçi köprüsünün ve buna bağlı olarak çevre yollarının yapılmasının ve şehir çevresinde yeni alanların inşaa açılmasının büyük rolü olmuştur. Günümüzde, şehir çevresindeki bu oranlar, 1. halkadakileri geçse bile, bu bölge, hala şirketlerin ve bankaların idare merkezlerini içermesi bakımından şehrin ekonomik belkemiğini oluşturmaktadır.

2. Halkadaki sanayi iş gücü, nüfus artışına paralel olarak gelişmektedir. 1985’de, ikinci halkada, servis iş gücü oranı %14 ve sanayi iş gücü %37 iken, bu oranlar 2002’de sıra ile %45,6 ve %69,5 olmuştur. Dolayısıyla, şehir çevresinin gerek sanayi ve gerekse servis sektörü açısından modern tesisleriyle merkeze göre daha çok tercih edilmesi şehir merkezinin batı ülkelerinde olduğu gibi çöküntüye uğramasına sebep olmuştur (Deka, 1998) ve diğer batı ülkelerinde olduğu gibi (Gordon ve Richardson, 1996; Walker, 2001; Lopez ve Hynes, 2003) İstanbul’da da 1. halkanın hakimiyetine son vermiştir. Şehir çevresinin bu gelişmesine karşın, ilçe bazında inceleme yapıldığında, bazı alt-merkezlerin hala tarihi MİA’da ve 1. halkada yer aldığı görülmektedir. Örneğin, birinci halkada yer alan Şişli ve Kadıköy, metropoliten alanda birinci ve ikinci en yüksek servis sektörü oranına sahiptir. Tarihi MİA’da yer alan Eminönü ise servis sektörü açısından üçüncü en önemli alt-merkezi oluşturmaktadır.

İstanbul’da iş gücünün desantralizasyonu çeşitli sebeplerle açıklanabilir:

1. Tarihi iş merkezinin dar sokakları ve küçük yapı adaları modern ofis binalarını ihtiyacı olan geniş ve boş alanları sağlamıyordu. Aynı zamanda, yeni yapılacak binaların yüksekliği ve kitlelerin büyüklüğü, burasının tarihi bir sit bölgesi olması sebebiyle yönetmelikler vasıtasıyla kontrol edilmekte idi.

2. Yeni firmalar büyük ve modern büroların kurulması için ucuz ve geniş arazi, ulaşım kolaylığı ve geniş otopark alanları sağlama bilmek için şehir çevresinin tercih edilmesi.

3. Çevredeki yeni yerleşim alanlarının, çevre yollarının sağladığı imkânlarla şehir merkezin göre daha kolay ulaşılabilir durumda olmaları (Dowall ve Treffeisen, 1990).

4. Globalleşme nedeniyle uluslararası ilişkilere dayanan yeni firmaların tarihi şehir merkezi ile olan bağlantılarının zayıflamış olmaları.

5. II. Dünya Harbinden sonra Marshall Yardımı ile sürat yollarının inşa edilmesi, limana bağlı olarak gelişmiş olan tarihi merkez yerine şehir çevresinde yeni bir merkezin gelişmesini teşvik etmiştir. Bu yeni merkez merkezden gelen yol ile çevre yollarının kesim noktasında gelişmiş olup, hem hava alanına ve hem de ulusal ve uluslar arası çevre yollarına kolay bağlantısının bulunması.

6. İletişim sistemlerinin gelişimi iş gücünün desantralizasyonunu teşvik etmiştir.

7. Şehir çevresinde geliştirilen modern konut sitelerinde, yeşil alanlarla çevrili ve konforlu yaşam şekli orta ve yüksek gelirli aileleri ve bunlara yakın olmak isteyen iş yerlerini kendine çekmiştir.

8. Gelir düzeyinin yükselmesi, araba üretiminin ve sahipliğinin artması da nüfusun ve iş yerlerinin desantralizasyonunu teşvik etmiştir.

9. Sanayinin merkezden çevreye taşınması ve yeni kurulan sanayinin çevredeki modern sanayi sitelerini, bunların yakınında yer alan ve ucuz iş gücü sağlayan gecekondü bölgelerine yakın olmaları sebebiyle tercih etmesi de nüfusun ve iş gücünün desantralize olmasında rol oynamıştır.

Böylece, 1980lerden sonra artan uluslararası ilişkiler, modern ofis mekânı için olan talebi arttırmıştır ve yeni alt-merkezler çevre yolları boyunca gelişmeye devam etmiştir (Dökmeci ve Berköz, 1994). Gittikçe büyüyen çevredeki bu alt-merkezler, tarihi çekirdeği büyüklük ve amaç bakımından batı ülkelerinde olduğu gibi negatif yönde etkilemektedir (McMillen ve Lester, 2002). Bu alt-merkezlerde veya yakınında lüks büro binaları, alış-veriş merkezleri ve konutlar gelişmiş ve böylece şehir çevresi de günümüzün standartla-

rına uygun ve kimlikli olarak gelişmeye başlamıştır. Ayrıca, sanayinin şehir çevresine taşınması, daha önce bu sanayilerin yer aldığı tarihi binaları tahrip olmaktan korumuş ve şehir merkezindeki kirliliği ve trafik sorunları azaltmıştır.

İstanbul'da iş gücünün mekânsal dağılımı ile çalışan yaş grubunun dağılımı arasındaki ilişki regresyon analizi vasıtasıyla incelenmiş fakat anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Her ne kadar, Şişli ve Kadıköy en fazla iş gücüne sahip olsa da, bunlardan sadece Şişli en yüksek çalışan yaş grubuna sahiptir. Sanayi iş gücünün dağılımı ile çalışanlar yaş grubu oranı karşılaştırıldığında zaman ise sadece, K.Çekmece, B. Çekmece ve Zeytinburnu'nun hem en yüksek sanayi iş gücü oranına ve hem de çalışanlar yaş grubu oranına sahip olduğu görülmüştür. Diğer taraftan, gelir düzeyi en yüksek olan Şişli ve Kadıköy'de ise ticaret iş gücü oranının en yüksek olduğu görülmektedir (DİE, 2002). Ancak, ilçelerin gelir düzeyi ile yaş grupları oranı ve iş gücü grupları oranları arasında genel bir bağlantı kurulamamıştır.

Sonuç

Bu çalışmada, 1985-2000 yılları arasında, İstanbul'un nüfusunun ve iş gücünün banliyöleşmesi merkezi halkalara göre mekânsal olarak incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, bu süre sonunda, şehir çevresindeki nüfus ve iş gücü oranlarının, merkezi halkalardakileri aştığını ve tarihi merkezin, diğer batı ülkelerindeki büyük şehirler de olduğu gibi, tek hâkim merkez olmadığını göstermiştir. Tarihi MIA'da ve birinci halkada nüfus ve iş gücü oranları küçülürken, şehir çevresinde büyümüştür ve önemli alt-merkezler ortaya çıkmıştır. Nüfus ve işgücünün artış gösterdiği şehir çevresinde, genç yaş grubu oranının da şehir merkezine göre daha yüksek olduğu ve bilhassa yeni gelişen gecekondu alanlarında en yüksek değere vardığı izlenmiştir. Ayrıca, bu oranın zaman içinde gittikçe azaldığı gösterilmiştir. Bu eğilim, kırsal göç nedeniyle hızla büyüyen şehir nüfusunun, zaman içinde şehir hayatına adapte olması şeklinde yorumlanabilir.

İstanbul'da hanehalkı büyüklüğünün mekânsal ve zaman içindeki dağılımı da incelendiğinde bekârların merkezdeki oranı diğer halkalara göre daha yüksek, kalabalık ailelerin oranı ise şehir çevresinde daha yüksektir. Bu sonuçta, çok çocuklu

ailelerin şehir çevresindeki konutları tercih etmesi rol almış olabilir. Batı ülkelerinde, merkezde bekârların oranı bize göre çok daha yüksektir. Zaman içinde hanehalkı büyüklüğünün geçirdiği evrime bakılırsa, tek kişilik ve orta büyüklükteki ailelerin oranında artış, büyük ailelerin oranlarında ise hızlı bir düşüş izlenmektedir.

İstanbul'da nüfus ve iş gücünün birbirine paralel biçimde desantralizasyonu izlenmektedir. Bu eğilim çeşitli şekillerde yorumlanabilir. Modern ihtiyaçlara cevap veremeyen tarihi merkezden çevreye bazı şirketler taşındığı gibi yeni kurulanlar da arazi değerlerinin ucuz, arsaların büyük, ulaşılabilirliğin ve araba parkının daha kolay olması nedeniyle çevreyi tercih etmektedirler. Bu eğilimin sonucu olarak şehir çevresinde bir takım alt-merkezler oluşmuştur. Ayrıca, bu gelişmeyi Boğaziçi köprülerinin ve çevre yollarının inşası da teşvik etmiştir. Yeni alt-merkezler lüks büro binaları, alış-veriş merkezleri ve konutları içermektedir. Bu alt-merkezlerin planlı gelişmesi büyük önem taşımaktadır. Planlı gelişme, hem şehrin kimlikli ve fonksiyonel gelişmesini sağlayacak ve hem de ekonomik bakımdan bireyler ve belediyeler için kazançlı olacaktır.

Sonuç olarak, gelişmekte olan ülkelerin şehirlerinde genel olarak batı ülkelerine benzer bir nüfus ve iş gücü desantralizasyonu yaşanmakla birlikte bu eğilim farklı teknolojik imkânlarla sahip olmaları bakımından hiçbir zaman gelişmiş ülkelerinin aynı olmamıştır. Gelecekte de yoğun bir şekilde devam etmesi beklenmektedir.

Çalışmanın sonuçları, plancılar, kamu servisleri karar vericileri, maliyeciler, konut ve arazi piyasaları ile ilgili meslek sahipleri için faydalı olabilir. Şehir çevresinde gelişen alt-merkezlerin çevrelerine fonksiyon ve rant açısından etkilerinin araştırılması konunun gelecekteki gelişmesine ışık tutacaktır.

Kaynaklar

Anas, A., Arnott, R. ve Small, K.(1998) "Urban spatial structure," Journal of Economic Literature 26, 1426-1464.

Anderson, N.B.ve Bogart, W.T. (2001)"The structure of sprawl: Identifying and characterizing employment centers in polycentric metropolitan areas," The Journal of Economics and Sociology 60, 147-169.

- Berry, B.J.L. and Gillard, Q.(1976) *The Changing Shape of Metropolitan America: Commuting Patterns, Urban Fields and Decentralization Processes, 1960-1970*, Cambridge, Mass: Ballinger.
- Coffey, W.J. ve Shearmur, R.G. (2001) "Intrametropolitan employment distribution in Montreal, 1981-1996," *Urban Geography* 22, 2, 106-129.
- Dieleman, F.M. and Faludi, A.(1998) "Polynucleated urban regions in Europe—Theme of the special issue," *European Planning Studies* 6, 4, 365-377.
- Ding, C. ve Bingham, R.D.(2000) "Beyond cities: Job decentralization and urban sprawl," *Urban Affairs Review* 35, 6, 837-856.
- Dowall, D.E. ve Treffeisen, P.A. (1990) *Spatial transformation of cities of the developing world: Multinucleation and land-capital substitution in Bogota, Colombia. Working Paper 525*, Berkeley, CA: University of California.
- Dökmeci, V. ve Berköz, L.(1994) "Transformation of İstanbul from a monocentric to a polycentric city," *European Planning Studies* 2, 2, 193-205.
- Ergun, N. ve Dündar, B. (2003) "Functional changes as an indicator of transformation near the old city centre of İstanbul," *European Planning Studies* 723-738.
- Ergun, N. (2004) "Gentrification in İstanbul," *Cities* 21, 5, 391-405.
- Garreau, J.(1991) *Edge City: Life on the New Frontier*, Oxford: Blackwell.
- Giuliano, G. (1998) "Information technology, work patterns and intra-metropolitan location: A case study," *Urban Studies* 35, 1077-1095.
- Gordon, P. ve Richardson, H.W. (1996) "Employment decentralization in US metropolitan areas: Is Los Angeles an outlier or the norm? *Environment and Planning A* 28, 10, 1727-1743.
- Hall, P.G. (1988) *London 2001*, London: Unwin Hyman.
- Lang, R.E. ve LeFurgy, J.(2003) "Edgeless cities: Examining the noncentered metropolis," *Housing Policy Debate* 14, 3, 427-460.
- Leichenko, R.M.(2001) "Growth and change in US cities and suburbs," *Growth and Change* 32, 3, 326.
- Lopez, R. ve Hynes, H.P. (2003) "Sprawl in the 1990s: Measurement, distribution and trends," *Urban Affairs Review* 38, 325-355.
- McMillen, D.P. ve Lester, T.W.(2003) "Evolving sub-centers: Employment and population densities in Chicago, 1970-2020," *Journal of Housing Economics* 12, 60-81.
- Mohan, R.(1994) *Understanding the Developing Metropolis: Lessons from the City Study of Bogota and Cali, Colombia*, Oxford: Oxford University Press.
- Mustern, S., Bontje, M. ve Ostendorf, W.(2006) "The changing role of old and new urban centers: The case of the Amsterdam Region," *Urban Geography* 27, 4, 360-387.
- Ogden, P.E. ve Hall, P.G. (2000) "Households, reurbanization and the rise of living alone in the principal French cities, 1987-1990," *Urban Studies* 37, 2, 367-390.
- Ogden, P.E. ve Schnoebelen, F. (2005) "The rise of the small household: Demographic change and household structure in Paris," *Population, Space and Place* 11, 4, 251-268.
- Ozus, E. ve Dökmeci, V.(2005) "Effects of revitalization in historical city centre of İstanbul," *International Real Estate Review* 8,1, 144-159.
- Richardson, H.W., Bontje, M. ve Ostendorf, W.(2005) *Globalization and Urban Development*, Berlin: Springer.
- Rowland, A. ve Gordon, P. (1996) "Mexico City," in *Mega-cities in Latin America*, Ed.A. Gilbert, Tokyo: United nations University Press.
- Sahling, L.G. ve Anderson, V.A.(1992) "Paris: A bold game plan for the 21st century," *Urban Land* 51, 5, 46-51.
- Shearmur, R. ve Coffey, W.J.(2002) "A tale of four cities: Intrametropolitan employment distribution in Toronto, Montreal, Vancouver, and Ottawa-Hull, 1981-1996," *Environment and Planning A* 34, 4, 575-598.
- Walker, R. (2001) "Industry builds the city: The suburbanization of manufacturing in the San Francisco Bay Area, 1850-1940," *Journal of Historical Geography* 27, 1, 36-57.

Katılımcı Kent Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü

Aydın ÖZDEMİR

Hızlı kentleşme sonucunda oluşan estetik ve çevresel problemler, planlı kentsel yeşil alanların önemini artırmaktadır. Kent insanının doğaya olan özlemi bu planlı yeşil alanlarla giderilmeye çalışılırken kentsel yaşamın olumsuz özellikleri de maskelenmektedir. Bu kapsamda yeşil alanlar, kentsel mekanda doğal habitatlar yaratmaları ve sağlıklı çevreler oluşturmaları açısından kent makroformu ve yaşamı için önemli alanlardır. Ayrıca bu alanlar, çevre kalitesini hem ekolojik hem de ekonomik anlamda artırmaktadır.

Kentsel yeşil alanların önemli bir işlevi de kültürel ve kişisel çeşitliliğin sergilenmesi, demokratik ve açık görüşün vurgulanmasıdır. Tanımlı kent boşlukları olarak işlev gören kent parkları, insanları bir araya getiren yerler ve simgeler olmaları nedeniyle birey ile toplum arasında iletişimin sağlanmasına yardımcı olurlar. Birden fazla insanın aynı mekanda bir araya gelmesi her an bir sosyal aktivite oluşturmaktadır. Bu kapsamda, insanların kentsel açık mekanda geçirdikleri süre ne kadar çok olursa, diğer kentlilerle karşılaşma olasılığı o kadar artacaktır. Bu karşılaşmalar, kutlamalar, eylemler, konserler, gösteriler ve pasif iletişim olarak niteleyebileceğimiz hareketlerle gerçekleşebilmektedir. Diğer insanlarla bir arada bulunmak, onları izlemek ve onlardan etkilenmek yalnız kalmaya oranla daha olumlu etkiler ve deneyimler sağlar ve arzu edilen kent kimliğinin oluşmasına neden olur.

Modern toplumlarda, planlı kentsel yeşil alanların ilk tanımlaması, Amerikalı peyzaj mimarı Frederick Law Olmsted tarafından 19. yüzyılda

Boston Park Sistemi'nin oluşturulması ile yapılmıştır. Bu planda, New York'ta Central Park ile başlayan doğanın kent içine taşınması yaklaşımına paralel olarak rekreasyonel kent planlamasında öncü adımlar atılmıştır. Planlamalarda jeologlar, mühendisler ve halk sağlıkçılarıyla beraber çalışarak kent insanının daha sağlıklı ve rahat yaşayabilecekleri mekanlar yaratma yoluna gidilmiştir. Olmsted'in tanımlamasına göre kent parkı, konut bahçelerinden daha geniş, daha sade ve doğal görünmeli ancak bir koruluk ve orman gibi yoğun bir yeşil dokuya sahip olmamalıdır. Bu tanımlamaya göre kent parkları, kent halkının zihninde oluşan yapaylığı alıp götüren ve unutturan doğal elemanlar ve kompozisyonlar içermelidir.

Olmsted, parkları sadece yeşil alanlar olarak tanımlamamış, kentlinin demokratik kent yaşamına katılımını özendirici rekreasyonel faaliyetler barındırmalarını tercih etmiştir. Bir zamanlar kentlerin dış çeperlerinde geniş alanlarda yer alan yeşil alanların kent merkezlerine taşınmasıyla kentlinin sosyal iletişiminin sağlanması hedeflenmiştir. Bu açıdan bakılırsa parklar, salt yeşilin bulunduğu alanlar olmanın ötesinde sosyal yaşamın güçlenmesine ve yüz yüze iletişimin gerçekleşmesine olanak tanır.

Kültürlerin doğaya bakışları ve değer yargıları, kentsel yeşil alanların kullanımlarını etkilemektedir. Türk toplumu, alışkanlıkları ve doğaya yakınlığı nedeniyle kentsel mekanlarda yeşil alanlara önem vermiştir. Örneğin, Osmanlı döneminde mesire yerleri olarak tanımlanan açık ve yeşil alanlar, bireylerin boş zamanlarını değerlendirme ve doğadan yararlanma için oluşturulan

Peyzaj Mimarı,
Araş. Gör., AÜ,
Peyzaj Mimarlığı
Bölümü

PLANLAMA
2007/1

geniş yeşillikler olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise kent merkezlerinde Avrupa'daki emsallerine benzer oluşturulan parklar, kentlinin kamusal yaşama katılımının ve modern kentsel yaşam biçiminin göstergesi olmuştur.

Çağdaş toplumlarda, kentsel kültürde yaşanan değişimler ve yeni kentleşme biçimleri, açık-yeşil alanların algılanma ve kullanım biçimlerini etkilemektedir. Örneğin, İngiliz bahçe anlayışında güneşten azami şekilde yararlanma prensibine dayalı olarak geniş açık yeşilliklerin tercih edilmesi, Akdeniz toplumlarında sokak akslarının kentsel yeşil alanları tanımlaması ya da Paris'te kaldırım kafelerinin yeşil alanlarla birlikte ele alınması, ülkelere ve kültürlere göre değişen kentsel açık-yeşil alan anlayışını örneklemektedir. Bu anlayışlar, halen bu kültürlerde dış mekanın ve kentsel yeşil alanların şekillenmesinde etkili olmaktadır. Globalleşmenin etkileriyle yerel kültürün yeşil alan kullanımları ve bu mekanlara kentlinin bakış açılarında nasıl değişimler olabileceği tartışılmalıdır.

Kent parklarına ulaşılabilirlik ve gelir düzeyi de kültürle göre değişen göstergelerdir. Örneğin, Siyah Amerikalılar, kent merkezindeki parkları daha çok kullanırken, Beyaz Amerikalılar, daha uzakta yer alan bölge parklarını tercih etmektedir (West, 1989; Dwyer ve Hutchinson, 1990; Virden ve Walker, 1999). Bu durum, Siyah Amerikalılar'ın, bölge parklarına ulaşım olanaklarının azlığından ve dolaylı olarak gelir durumlarından kaynaklanmaktadır. Genellikle Beyaz Amerikalılar'ın kullandığı parklarda, Siyah Amerikalılar'ın tehlikeli bireyler olarak algılanmaları da ayrı bir sorundur. Bu tür tercih farklılıkları Türk kentlerinde, etnik gruplar arasında değil de gelir gruplarına göre ortaya çıkmaktadır. Ülkemiz kentlerinde genellikle bakımlı ve güvenli parklar, üst gelir gruplarının yaşadığı semtlerde yer almaktadır. Alt gelir gruplarının yaşadığı bölgelerde yer alan parklar ise bakımları yapılmayan ve vandalizmin etkilerinin yoğun olarak görüldüğü yeşil alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Demokratik Toplum Özlemi, Kent Parkları ve Siyasetin Etkileri

Kamusal alanlar olan kent parklarının yukarıda bahsettiğim kültürle dayalı tanımı yapılırken, bu alanların kimler tarafından kullanılacağı ve

kimin kontrolünde olacağı gündeme gelmektedir. Bu tanımlama sırasında kentleşme sürecine etki eden gruplar bu alanlara sahip çıkmak istemektedir. Sonuçta karşıt görüşleri savunan gruplar arasında çatışmalar bile yaşanabilmektedir. Bu noktada, kamusal alanın tamamen kamuya ait olma fikri yanında bu alanların kullanımı ve sahipliği görüşlerine kuralcı bir perspektiften bakmak uygun olacaktır.

Lefebvre'ye göre kamusal mekan, temsili mekan (sembolik— kullanılan ve tanımlanan) ve temsil edilen mekan (planlı, kontrol edilen, düzenli) olarak ikiye ayrılmaktadır. Kent parkları kuralcı tanımlamaya göre temsil edilen mekan olarak değerlendirilmekte ve kent meydanlarında yaşanan dönüşümleri hatırlatmaktadır (Harvey, 1993; Hershkovitz, 1993).

Türk kentlerinde kamu alanı olarak tarif edilen parklar ile yürüyüş yolları ve doğal alanların yapımı, işletmesi, bakımı ve kontrolü belediyeler tarafından yürütülmektedir. Bu nedenle kent parkları, bulundukları bölgenin sosyal ve fiziksel özellikleri yanında yerel yönetimlerin politik ve siyasal bakış açılarına göre şekillenmektedir. Park alanının kim tarafından sahiplenildiği, her yeni belediye yönetiminin bu alanlara müdahale yetisinin olup olamayacağı yanında olası müdahalelerin oluşturacağı toplumsal zararlar tartışılmalıdır. Sonuçta parklar, kent bütününde bir eşitsizliğin, karşılıklı çatışmaların, güç gösterilerinin ve egemenlik kurma çabalarının sergilendiği alanlar haline gelmektedir.

Parklar, kamusal alan olmaları nedeniyle politik aktivitelerin organize edilebileceği ve politik düşüncenin geniş kitlelere duyurulabileceği alanlardır (Mitchell, 1992; Smith, 1992). Bu noktada savunulması gereken temel konu, parkların diğer kamusal alanlar gibi herkesin kullanımına açık demokratik alanlar olarak tanımlanması gereğidir. Kamusal alanların kullanımı sırasında sosyal grupların kendileri birer kullanıcı ve kamu haline dönüşmektedir. Örneğin evsizler, yoksullar ve yabancılar, parkta bulunarak kent yaşamına katılım şansını yakalayabilir ve kamunun bir parçası olabilirler. Bu grupların kent parkından dışlanması, toplumdan soyutlanmalarına neden olmakta ve Fraser'ın (1990) savunduğu kamusal mekanın asıl işlevi olan demokratik yaşam tarzının oluşması hedefi göz ardı edilmektedir. Bu

alanların sadece rekreasyon ve doğa ile bütünleşmeye olanak sağlayan alanlar olarak tanımlanması fikri demokratik kentli olma düşüncesinin önünde engeldir.

Ankara Örneğinde Kent Parkları ve Kent Kimliği

Kent parkları, diğer kamusal alanlar gibi, erken Cumhuriyet döneminde başkent Ankara'nın Cumhuriyet ideolojisini ve ulusal ideallerini yansıtan prestijli kent mekanları olmuşlardır. Modern görüntüleri ile kent halkının rekreatif ihtiyaçlarına olanak tanıırken sosyalleşmelerini ve kent yaşamına katılımını sağlamışlardır. Yeni oluşturulan bu kentsel dış mekanlar, Ankara'nın kırsal bir görüntü çizen bozkır Anadolu kasabası imajından kopuşunu yansıtacak şekilde kurgulanmış ve geleceğe aktarılacak kaygısı ile inşa edilmiştir. Bu amaçla yeni bir kentsel kimlik, kentli olma bilinci ve yeni bir toplumsallık hedefiyle kent mekanı şekillendirilmiştir. Kızılay'da Güvenpark, Ulus'ta Millet Bahçesi ve Gençlik Parkı gibi kamusal yeşillikler, bu ideallerin fiziksel olarak kentsel mekana yansıtıldığı örneklerdir.

Ankara kentinde yer alan geniş bulvarlar, kent meydanları ve parklar, sadece fiziksel değil sosyal değişimin de göstergeleridir. Örneğin Güvenpark'ta Havuzbaşı olarak anılan alan, o dönem Ankara'sının en temiz ve modern mekanı olarak yakın çevresini ve tüm kenti etkilemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak yoğun olarak kullanılmakta ve kent halkının modernleşme sürecine ayak uydurmasını sağlamaktadır. Havuz başında oturan kalabalıklar, kent bandosunun akşam gösterilerini izlemekte, Bulvar'da yürüyüş sonrası dinlenmektedir. Bu ideal kent yaşamında kadın, özgürce ve modern görüntüleriyle kent yaşamına katılabilmektedir. Osmanlı zamanında cami avluları, mesire yerleri ve pazar alanlarında oluşan kamusal kimlik, günümüzde ise çağdaş kent görüntüsüne ayak uydurarak meydan ve kent parklarında gerçekleşmektedir.

Tüm çağdaş kentlerde olduğu gibi Ankara kentinde de siyasetin ve politik düşüncenin halk tarafından dile getirildiği ve toplu eylemlerin gerçekleştiği yerler kentsel açık mekanlardır. Zaman zaman bireyler, kent parklarında toplanarak gösteriler yapmışlardır. Kızılay Güvenpark'ta öğrenci gösterileri ya da Abdi İpekçi Parkı'ndaki

memur eylemleri gibi Türkiye'de siyasi tarihe yön veren eylemler, kent parklarında ve açık alanlarda gerçekleşmiştir. Bu nedenle bu mekânlar, yöneticiler tarafından sorunlu alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu alanlarda toplanma ve eylemlere zemin hazırlamayacak yeni trafik ve yaya dolaşım düzenlemeleri ile kamu bu alanlardan uzaklaştırılmaktadır. Kentsel tasarım yarışmalarında bu sınırlamaları özendirici öneriler ve uygulama hedefleri ile hazırlanan projeler ön plana çıkarılmaktadır. 1985 yılında Güvenpark alanı için Belediye tarafından açılan ihale sonucu alalecele elde edilen proje ile Ankara'nın ilk kent plancısı Jansen tarafından oluşturulan Hükümet Kartiyesi'nin başında yer alan Güven Anıtı'nın yerinin değiştirilmesi ve yeraltına alınan alışveriş işlevleri kabul edilmiştir (Özbay, 1987). Ancak Ankara tarihinin en kapsamlı toplumsal başkaldırılarından olan "Güvenpark'a sahip çıkalım" hareketiyle toplanan binlerce imza ve gösteriler ile tartışmalı projenin uygulanması engellenmiştir.

Kent halkının kamusal ideallerini savunduğu temsili mekanlara diğer bir örnek de Kuğulu Park'dır. Ankara kent yaşamı için önemli bir yere sahip olan Kuğulu Park, kamusal yeşil alanlara halkın ne derece sahip çıktığının bir göstergesi olmuştur. Yapılan eylemler ve kamuoyu baskıları sonucunda Kuğulu Park'a olan müdahale biraz olsun engellenmiştir. Bu nedenle Kuğulu Park, Ankaralıları için kentlilik açısından eşsiz bir tecrübedir.

Kentsel Dönüşüm ve Yeni Planlama Yaklaşımları

Göçler sonucu artan nüfusa paralel olarak kentleşme ve konut ihtiyacının artması, kentsel açık mekanlara en büyük tehdit olarak görülebilir. Kentsel dönüşüm projeleri ile eski kent dokusu yerine yeni kentlerin kurulması yanında mevcut kent yeşillerinin yapılaştırılması ile tehdit daha da büyümektedir. Kent merkezlerinin değer kazanması, konut yoğunluğunun artırılmasını gerekli kılmıştır. Teknolojik gelişmeler, globalleşen iletişim alışkanlıkları, kentleşmenin oluşturduğu çevre sorunları yanında sosyal yaşam biçimlerinin değişimi ve yeni yaşam tarzlarının ve mekanlarının tercih edilmesi, kentlerimizde yeni açık ve yeşil alan tanımlarını gündeme getirmektedir. Günümüzde kamusal mekan ve açık-yeşil alan

planlama ve tasarım yaklaşımlarında geçmişe bir dönüş ve özlem görülmekte, 19. yüzyılda tercih edilen ve 20. yüzyıl ortalarında sıkça kullanılan yaklaşımlar gündeme getirilmektedir. Bu yaklaşımlarda, ekolojik prensiplere uygun olarak kent içinde geniş yeşil alanların konumlanması ve bunların kent çeperlerinde ve yakın çevrede yer alan yeşil kitlelerle bütünleştirilmesi hedeflenmiştir. Forman (1995) tarafından tanımlanan “Alan Mozaikleri [Land Mosaics]” anlayışı ile kentlerde açık mekanların ekolojik koridorların bir parçası olarak değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Kent merkezlerinin dönüşümü ile daha erişilebilir açık ve yeşil alanların oluşması için yaya hareketlerinin, bisiklet kullanımının ve toplu taşımanın özendirilmesi, tarihi kent dokusunun korunması ve özel araçların kent merkezine alınmaması gibi öneriler, Ebenezer Howard’ın 20. yüzyıl başlarında sunduğu Bahçe Şehir yaklaşımında ele alındığı gibi, kent planlarında sunulmalıdır.

Amerikan toplumunda 2. Dünya Savaşı sonrasında çok yaygın biçimde uygulanan banliyö [suburban] yerleşimleri ile kent merkezleri [downtown] çöküntü bölgeleri haline gelmiştir. Bu kent merkezlerinin geri dönüşümü, 20. yüzyıl sonlarında gündeme gelen Yeni Kentleşme [New Urbanism] akımı (Congress for the New Urbanism, 2000; Duany, Plater-Zyberk ve Speck, 2000) ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu akımda, özel araçlara göre dağınık bir formda şekillenen, eğitim, iş, yemek ve alışveriş gibi zorunlu işlevlerin birbirine uzak merkezlerde konumlandırıldığı kentler, yaya kullanımlarını özendiren ve insan ölçeğine indirilen geleneksel kentlere dönüştürülmektedir. Ancak ne yazık ki bu yeni oluşumlar ve içerdikleri kentsel yeşillikler, geleneksel kentlerin tarihi dokusundan uzak, geçmişin izlerinden yoksun yapay özellikler içermektedir.

Yukarıda bahsedilen yaklaşımlar ideal kentleri değişmezlik ve durağanlık üzerine kurgularken, çağdaş kentlerde tasarımcılar tarafından önceden tariflenen biçimler zaman içinde değişim gösterecek; bu değişim sürecinde park planları yeniden şekillenecektir. Park kullanıcıları doğayı pasif olarak izlemenin ötesine gitmek istemekte ve doğayı bir şekilde kullanabilmenin yollarını aramaktadır; konut bölgelerinde ortaya çıkan hobi bahçeleri ve örgütsel yeşil alan düzenlemeleri

gibi. Bu şekilde kentlerde doğa ile aktif biçimde etkileşimin ve mahalleli arasında sosyal iletişimin sağlanması yoluna gidilmektedir.

İletişim Toplumunda Yeni Yeşil Alan Tanımları

Günümüz iletişim teknolojileri, kamusal ilişkilerin herhangi bir fiziksel mekana ihtiyaç duymaksızın sanal ortamlarda gerçekleşmesini sağlamaktadır. Kamusal mekanda rasgele oluşan karşılaşmalar ve sosyal iletişim, artık iletişim araçları ile önceden planlanmakta, kimin kiminle tanışacağı ve ne tür aktiviteler yapacağı önceden belirlenmektedir. İnternet ortamında tanışan ve görüş paylaşımı yapan gruplar, çeşitli etkinlikleri organize ederek demokratik protestolar için kamusal dış mekanları tercih etmektedirler. Ward-Thompson’un (2002) bu kuramına göre kentsel açık mekanlar ve parklar, geçmişe göre daha çok kullanılacaktır. Yeni teknolojiler, geçmişten günümüze devam eden alışkanlıklar ve istekler ışığında açık ve yeşil mekanları yeniden şekillendirecek, kültürel ve bilimsel anlayışın değişmesiyle yeni alan kullanımları ve mekan tarifleri ortaya çıkacaktır. Salt yeşillik ve doğa ile bütünleşmenin hedeflendiği planlı yeşil alanlar globalleşmenin etkisinde kimlik değiştirecektir.

Kent toprağında yaşanan rant kavgası nedeniyle park alanlarının yerine yapı yoğunluklu yerleşimler tercih edilmektedir. Yeni tüketim mekanlarının ortaya çıkması sonucunda kent insanının yaşam biçimine müdahale edilmekte ve açık mekanla özdeşleşen rekreasyonel kullanımlar kapalı ve özel mekanlara taşınmaktadır. Son 20 yılda ülkemizde ekonomik düzende oluşan köklü değişimler sonucu bu iletişim ve karmaşa yeni boyut kazanmış ve sonuçta yeni tüketim mekanları ile alışveriş aktiviteleri özelin kontrolüne geçmiştir. Bu süreçte kamusal dış mekan da özelleşmektedir. Artık kent halkının boş zamanlarını değerlendirme konusunda ilk akıllarına gelen yerler, dış mekânın doğaya erişim dışında tüm özelliklerini sunan alışveriş merkezleri olmaktadır.

Bu merkezlerin yöneticileri, güvenlik ve tüketim merkezli yapı ve mekanlar tasarlama yoluna giderek halkın rekreasyonel alışkanlıklarında değişimler yapmışlardır. Bu kapalı mekanların plancıları, özel sektörün yönlendirmesi ile “kontrol edilebilen kalabalıklar, kontrolsüz

sosyal çeşitlilikten daha karlı olur” mantığı ile bu mekanları tasarlamaktadır (Crawford, 1992; Kowinski, 1985; Zukin, 1991). Önceleri zaman içinde gelişen ve şekillenen kamusal mekanlar artık belli bir fikre ve konsepte uyacak biçimde birdenbire ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda geleneksel sosyal yaşam biçimleri ve yüz yüze iletişim geri plana itilerek bireyselleşme özendirmektedir. Edward T. Hall’un (1966) yaptığı bireysellik-toplumsallık ayırımı, yeni toplum düzeninde global ekonominin yönlendirmesiyle bireysellik yönünde kabul görmektedir. Bir zamanlar çağdaş kentlerin demokratik toplum oluşturma ideallerini yansıtan planlı açık alanlar zaman içinde Sennett’in (1992) tanımlamasına göre ölü kamusal alanlara dönüşmektedir.

Kamusal mekanın dönüşümü ve özelleşmesi ile gerçek kamusal işlevlerinin unutturulması sonucunda bir zamanlar sosyal iletişimin sağlandığı parklar da değişime uğramaktadır. Yeni tüketim mekanlarının oluşması ile zamanla kentli kent merkezlerini ve kent parklarını kullanmaz ve diğer kentlilerle açık mekanlarda buluşamaz duruma gelmiştir. Artık politik aktivitenin yerini yönlendirilmiş tüketim davranışları almaktadır. Bu kapalı alanlarda kullanıcılar kentli olma bilinçlerini kapıdan geçtiklerinde unutarak merkez yöneticilerinin istediği şekilde mekanda hareket etmektedir. Bu alanlarda toplanmak, yüksek sesle konuşmak ve müşterileri rahatsız edecek davranışlar yasaktır.

Yeni tüketim mekanları yanında yeni tip yerleşim merkezlerinin oluşumu da, demokratik kentsel kimlik üzerinde tehdit edici uygulamalardandır. Yeni konut projelerinin kent dışına kayması ile kent merkezinde bulunabilecek neredeyse tüm sosyal ve sportif aktiviteler bu konut alanlarına kaydırılmaktadır. Residence, Towers ya da Konak gibi süslü adlarla tanıtılan ve özendirilen bu yaşam merkezlerinde, geniş yeşil alanlar ve yapay göletler yanında balkonlarda yer alan bahçeler de doğanın sembolik olarak bireylere sunulmasını amaçlamaktadır. Bu merkezlerde ev sahibi olmak isteyenlerin başlıca arzusu, kent yaşamında ulaşamadıkları yeşil alanlara, özel bahçelerinde ve ortak alanlarda rahatlıkla ulaşabilmektir. Ne var ki, bu yeşil alanlara sadece toplumun belirli bir sınıfı sahip olabilmektedir. Özel koruma ve güvenlik önlemleri ile sınırlandırılmış bu yerleşim alanlarında site sakinleri dışında insanların gir-

mesi engellenmektedir. Bu tür konut yerleşimlerinin yaygınlaşması sonucunda kamusal mekanın özelleştirilmesi özendirilmektedir (Sorkin, 1992; Zukin, 1991; Davis, 1990; Habermas, 1999).

Kent Parklarında Cinsiyete Dayalı Ayırımlar

Kamusal alanların kullanımında cinsiyete dayalı ayırımların gündeme gelmesi, demokratik kent kimliğinin tanımlanmasında tartışılması gereken bir konudur. Bu kapsamda kadın ve erkek arasında dış mekanı algılama ve kullanma yönlerinden farklılıkları araştıran çalışmalara bakmak yerinde olacaktır. Batı toplumlarında yapılan araştırmalarda (West, 1989; Mowl ve Towner, 1995; Gobster, 2002; Philipp, 2000), açık ve yeşil alanların kullanımı ve algısında etnik ve cinsiyete dayalı ayırımların olduğu saptanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre kadınlar, doğal mekanları tehlikeli bulmaktadır. Kuzey Amerika’da yapılan bir çalışmada, 26 büyük kentte yaşayan % 61’ den fazla kadın, kent parklarını, kent merkezlerinden sonra ikinci en tehlikeli alan olarak tanımlamıştır (Gordon ve Riger, 1989). Üniversite öğrencileriyle yapılan bazı anketlere göre ise, kentsel açık mekanlar genellikle tehlikeli ve rahatsız edicidir (Mehta ve Bondi, 1999). Kadınlar daha çok oturup dinlenme gibi durağan aktivitelerle parkları kullanmaktadır (Hutchinson, 1994; Virden ve Walker, 1999). Erkekler ise yürüyüş ve koşma gibi daha hareketli aktiviteler için dış mekanları tercih etmektedirler. Bu durum, kadınların erkeklere göre dış mekan kullanımları yönünden daha pasif kaldıklarını göstermektedir (Eyler vd., 2002).

Cinsiyete dayalı mekan oluşturma ve kullanımlar kentsel çevrede rastladığımız uygulamalardandır (Kılınc, 2006; Yıldırım, 2006; Kingsley, 1991). Ancak bunu veri olarak değerlendiren tasarımlarla dış mekan kullanımlarının cinsiyete dayalı ayırımının yapılması sosyal kent kimliği için yanlıştır. Örneğin sadece kadınların kullanımına göre düzenlenmiş Kadın Parkları demokratik kentsel kimlik oluşumuna engel olurken kamusal alanda kadına yönelik tehditleri de ortadan kaldırmaz. Bu şekilde mekansal ayırımlar yerine, kadının kentsel dış mekanı rahatlıkla ve güvenilir biçimde kullanmaları için yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Eğer kamusal alanlar, bir çeşit karşılaşma,

yabancılarla tanışma ve ilişkiler kurma alanları ise, kadın ya da erkeğin bu alanlardan uzaklaştırılması olanaksızdır.

Sonuç

Kentsel mekanda yaşanan dönüşümler ve özelleştirmeler sürecinde ideal kamusal mekan ve ideal kent parkı tanımı nasıl yapılabilir? Bu alanlar sadece en idealin ve en mutlunun mekanı mı olmalıdır? Siyasi etkinliklerden arındırılmış mekanlar ideal kamusal alanlar mıdır? Ya da yeni kentsel açık mekanlar, yeni şekilleri ve kullanım biçimleri ile daha çok sosyalleşmeye ve bireyler arası iletişime olanak mı tanıyacaktır? Sürdürülebilir kentleşme sürecinde kentsel açık mekanların rolü ve önemi ne şekilde olacaktır? Bu tür sorular, kentsel mekanı nasıl algılamada ve tanımlamada yardımcı olacaktır.

Kent parklarının kullanımı bireysellikten çok sosyal bir davranıştır ve kamusallığın oluşmasına olanak sağlar. Ayrıca bu alanlar, kentsel mekanda sağladığı yararlar ile—sağlık, sosyal iletişim, psikolojik rahatlama, çevresel kalitenin artırılması gibi—tercih edilmekte ve değer kazanmaktadır. Çok az kimse parkları, boşa harcanan kent mekanları olarak algılamaktadır. Bu alanların toplumun her kesiminden ve her sınıftan insanın cinsiyete dayalı bir ayırım olmaksızın kullanabilir ve erişilebilir duruma getirilmesi, kent yaşamı, kamusalılık ve çevresel kalitenin artırılması için kaçınılmaz bir durumdur.

Eğer bu alanlar, insanlar arası ilişkileri kurma görevini yerine getiremiyorsa, kentli ve kent arasında iletişimden söz edilemez. Dolayısıyla, kent yaşamında katılımcı kentli olabilmek için bu alanların her kesimden birey tarafından özgürce kullanılması sağlanmalıdır. Aksi takdirde kentli, bu isteklerini yerine getirebilecek yeni mekanlar bulma yoluna gidecektir.

Günümüzde, planıcı ve tasarımcıların hedefi, mekansal iletişim ve sosyalleşmenin kontrol edilebildiği mekanlar yaratmaktır. Bunu alışveriş merkezleri, uydu kentler ve korumalı yerleşimler ile tematik kent parkları (Boyer, 1992) gibi özel alan örneklerinde görmekteyiz. Ancak Lefebvre'nin (1991) tanımına göre bu sıradan ve tesadüfi bir değişim değildir. Planıcılar ve yöneticiler, kontrol amacıyla, çeşitli gruptaki halkı, sınıf ayırımına

giderek kentin belli bölgelerine dağıtmakta ve her bir sınıf için farklı kamusal mekanlar tasarlamaktadır. Bu şekilde farklı gruplar arasında iletişime izin verilmeyecek düzenlemeler yapılmaktadır. Bir zamanlar var olan sınıflar arası iletişim ise Ramazan eğlencelerinin alışveriş merkezlerine taşınması gibi sembolik gösterimler şeklinde bu mekanlarda yer almaktadır. Artık politik düşünce medya aracılığı ile sergilenmekte ve halkın kamusal alanda toplanmasına gerek duyulmamaktadır.

Bir sonraki aşama ise daha ürkütücüdür; kamusal yaşam biçimi olmazsa kamusal mekana da ihtiyaç duyulmayacaktır. Ancak gelecekte insanların sosyalleşmelerini öngören geleneksel izleri taşıyacak, kentsel mekanda doğayla bütünleşmeyi hedef alan, doğal döngünün izlenebileceği açık ve yeşil mekanlar planlanmalıdır. Bu süreçte kent parkları, sembolik anlamları çerçevesinde, toplumsal kimliğin tanımlanmasında merkezi bir rol üstlenmelidir.

Kaynaklar

Boyer, C., 1992. Cities for sale: Merchandising history at South Street Seaport. In: Sorkin, M. (Ed.), Variations on a Theme Park: The New American City and the End of Public Space (sf. 181-204). New York: Hill and Wang.

Congress for the New Urbanism, 2000. Charter of the New Urbanism. New York: McGraw-Hill.

Crawford, M., 1992. The world in a shopping mall. In: Sorkin, M. (Ed.), Variations on a Theme Park: The New American City and the End of Public Space (sf. 3-30). New York: Hill and Wang.

Davis, M., 1990. City of Quartz: Excavating the Future of Los Angeles. London: Verso.

Duany, A., Plater-Zyberk, E. ve Speck, J. 2000. Suburban Nation: The Rise of Sprawl and the Decline of the American Dream. New York: North Point Press.

Dwyer, J.F. ve Hutchinson, R., 1990. Outdoor recreation participation and preferences by Black and White Chicago households. In: Vining, J. (Ed.), Social Science and Natural Resource Recreation Management (sf. 49-67). Boulder, CO: Westview Yayınları.

Eyler, A. E., Wilcox, S., Matson-Koffman, D., Even-son, K. R., Sanderson, B., Thompson, v.d., 2002.

- Correlates of physical activity among women from diverse racial/ethnic groups. *Journal of Women's Health and Gender-Based Medicine*, 11: 239-253.
- Forman, R. T. T., 1995. *Land Mosaics: The Ecology of Landscapes and Regions*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fraser, N., 1990. Rethinking the Public Sphere: A Contribution to Actually Existing Democracy. *Social Text*, 25, 56-79.
- Gobster, P.H., 2002. Managing urban parks for a racially and ethnically diverse clientele. *Leisure Sciences*, 24, 143-159.
- Gordon, M.T. ve Riger, S., 1989. *The Female Fear*. New York: Free Press.
- Habermas, J., 1999. Kamusalın Yapısal Dönüşümü (çev. T. Bora ve M. Sencer). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Hall, E.T., 1966. *The Hidden Dimension*. Garden City, NY: Doubleday.
- Harvey, D., 1993. From space to place and back again: Reflections on the condition of postmodernity. In: Bird, J., Curtis, B., Putnam, T., Robertson G. ve Tickner, L. (eds.), *Mapping the Futures: Local Cultures Global Change* (sf. 3-29). London: Routledge.
- Hershkovitz, L., 1993. Tiananmen Square and the politics of place. *Political Geography*, 12: 395-420.
- Hutchinson, R., 1994. Women and the elderly in Chicago's public parks. *Leisure Sciences*, 16, 229-247.
- Kılınç, K., 2006. Toplumsal cinsiyetin mekansal tarihini yeniden yazmak: Mimarlık ve kadın kimliği üzerine kuramsal bir çerçeve. *Kadın Çalışmaları Dergisi*, 1: 16-23.
- Kingsley, K., 1991. Rethinking architectural history from a gender perspective. In: Dutton, T. A. (Ed.), *Voices in Architectural Education* (sf. 249-264). New York: Bergin & Garvey.
- Kowinski, W., 1985. *The Mall of America*. New York: William Morrow.
- Lefebvre, H. 1991. *The Production of Space*. Oxford: Basil Blackwell.
- Mehta, A. ve Bondi, L., 1999. Embodied discourse: On gender and fear of violence. *Gender, Place and Culture*, 6: 67-84.
- Mitchell, D., 1992. Iconography and locational conflict from underside: Free speech, People's Park and the politics of homelessness in Berkeley, California. *Political Geography*, 11: 152-169.
- Mowl, G. ve Towner, J., 1995. Women, gender, leisure and place: Towards a more 'humanistic' geography of women's leisure. *Leisure Studies*, 14: 102-116.
- Özbay, H., 1987. 80 sonrası Ankara'da yeni imgelere ve yeni geleneklere doğru. *Mimarlık*, 223: 30-31.
- Philipp, S.F., 2000. Race and the pursuit of happiness. *Journal of Leisure Research*, 23: 290-304.
- Sennett, R., 1992. *The Fall of Public Man*. New York: W.W. Norton.
- Smith, N., 1992. Contours of a spatialized politics: Homeless vehicles and the production of geographical scale. *Social Text*, 33: 55-81.
- Sorkin, M., 1992. *Variations on a Theme Park: The New American City and the End of Public Space*. New York: Hill and Wang.
- Virden, R.J. ve Walker, G.J., 1999. Ethnic/racial and gender variations among meanings given to, and preferences for, the natural environment. *Leisure Sciences*, 21: 219-239.
- Ward-Thompson, C., 2002. Urban open space in the 21st century. *Landscape and Urban Planning*, 60: 59-72.
- West, P.C., 1989. Urban region parks and Black minorities: Subculture, marginality, and interracial relations in park use in the Detroit metropolitan area. *Leisure Sciences*, 11: 11-28.
- Yıldırım, E., 2006. Osmanlı toplumunda kadınların kamusal alan etkinliği ve avrat pazarı. *Kadın Çalışmaları Dergisi*, 1: 24-29.
- Zukin, S., 1991. *Landscapes of Power: From Detroit to Disney World*. Berkeley: University of California Press.

Kolaj: Paris & Glasgow, Ekim Tan, Olgu Çalışkan, 2007

Milli Parklar ve Uzun Devreli Gelişme Planları

Umut CIRIK

Doğal alanların tahribatı, kaçak ve bilinçsiz avlanma sonucu canlı türlerinin hızla yok olması, ‘Milli Park’ kavramının doğmasına neden olmuştur. Milli Park kavramı, tehdit altındaki doğal alanların korunması için yasal bir araç olarak ortaya atılmıştır. Kısa sürede benimsenen bu kavram çerçevesinde korunacak doğal alanlar belirlenmiştir. Bu tür alanlar için fiziksel sınırların çizilebilir olması, koruma sınırlarının tespitini kolaylaştırmış, planlı ve kontrollü eylemler için olanak sağlamıştır.

1800’lü yılların sonunda A.B.D’de ortaya konulan ‘Milli Park’ kavramı, Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanından sonra gündeme gelmiştir. İlk kez 1956’da yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Kanunu kapsamında, Türkiye’de Milli Park alanları belirlenmeye başlanmıştır. 09.08.1983 tarih ve 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, bu tür alanlar için özel bir yasa olarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile Milli Park alanlarının planlı ve kontrollü gelişmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Doğal güzellikler, içinde yaşayan canlı türlerinin çeşitliliği, sayıca çokluğu ve antik uygarlıkların kalıntıları, Milli Parkların belirlenmesinde başlı başına birer etken olmuşlardır. Bugün Türkiye’de 38 adet Milli Park bulunmaktadır. Bu alanlar ülke içerisinde yaklaşık 874.616 hektar alan kaplamaktadır. (<http://www.milliparklar.gov.tr/>)

Bu yazıda, dünyada ve Türkiye’de Milli Park tanımı ve ölçütleri açıklanmış ve bu alanlar için Türkiye’de hazırlanan Uzun Devreli Gelişme Planı süreci, Kızılbaş Milli Parkı örneği üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır.

Milli Park Tanımı

Milli Park, ‘Dünya Koruma Birliği’ (IUCN-The World Conservation Union) tarafından tanımlanmıştır. Birlik, 1948 yılında doğal çevreyi, yaban hayatını ve biyolojik çeşitliliği korumak amacıyla kurulmuş, uluslar arası bir örgüttür. Merkezi İsviçre’de bulunan bu örgüt, 81 ülkeyi ve 775 sivil toplum örgütünü ve binlerce bilim adamı ve uzmanı, doğal hayatı koruma çatısı altında bir araya getirmiştir. Türkiye bu örgüte 16.04.2004 yılında üye olmuştur. (www.wwf.org.tr)

Dünya Koruma Birliği’nin görevi; dünyadaki tüm toplumları, doğanın bütünlüğünü ve çeşitliliğini koruma konusunda bilgilendirmek ve uygulamalarda yardımcı olmaktır. Birlik ‘koruma alanları’nı 6 kategoride ele almaktadır. Milli Park, ikinci kategoriyi oluşturmaktadır. Bu kategoriler şöyledir;

Kategori 1a: Mutlak Korunacak Doğa

Kategori 1b: Bakir Alanlar

Kategori 2: Milli Park

Kategori 3: Doğa Anıtı

Kategori 4: Habiitat/Tür Yönetim Alanı

Kategori 5: Korunacak Peyzaj

Kategori 6: Kaynak Koruma Yönetim Alanları (Anon, 1994)

Dünya Koruma Birliği tarafından, uluslar arası düzeyde kabul görecektir, Milli Park tanımı yapılmış ve bir bölgenin Milli Park olabilmesi için ana ölçütler belirlenmiştir. Uluslar arası platformda, Milli Park ölçütleri genel düzeyde belirlenmiş olup, ülkeler bu genel ölçütler çerçevesinde,

Şehir Plancısı,
Kentsel Tasarım
Uzmanı

PLANLAMA
2007/1

sahip oldukları doğal ve kültürel kaynak değerlerine göre gerekli yasal düzenlemeleri gerçekleştirmişlerdir.

Dünya Koruma Birliği Milli Parkları; “Bir veya birden fazla ekosistemin ekolojik bütünlüğünü bugün ve gelecek nesiller için korumak, doğal çevrenin işgalini ve sömürülmesini engellemek, ve çevreyle uyumlu biçimde bilim, eğitim, rekreasyon ve ziyaretçi aktivitelerinin gelişimini tesis etmek amaçları için ayrılmış (kara/deniz) doğa parçaları” olarak tanımlamaktadır.

Türkiye’de Milli Park, 1983 yılında çıkarılan 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu çerçevesinde tanımlanmaktadır. Kanun, Türkiye’deki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanlarının seçilip, belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin konuları düzenlemektedir. Kanun’da Milli Park; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları olarak tanımlanmaktadır¹.

Milli Park Ölçütleri

Dünya Koruma Birliği, bir alanın Milli Park olabilmesi için üç temel niteliğe sahip olması gerekliliğini vurgulamaktadır.

1. Alan doğal, kültürel veya rekreasyonel kaynak değerleri açısından az bulunur nitelikte olmalıdır.
2. Alanın korunmaya ihtiyacı olmalıdır.
3. Alan korunabilir (korunmaya uygun – kaynak değerleri tahrip olmamış) olmalıdır.

Bu genel ölçütler çerçevesinde ülkeler, Milli Park ve diğer koruma alanlarını belirleme ölçütlerini ve müdahale biçimlerini ortaya koymuşlardır. Bu duruma örnek olarak, sahip olduğu 128 Milli Park ve toplamda 600’ü aşkın koruma alanı ile dünyada sayı ve alan olarak ilk sırada yer alan Avustralya’yı verebiliriz. Avustralya 1974 yılında çıkardığı “The National Parks and Wildlife Act” (Milli Parklar ve Yaban Hayatı Kanunu) ile Milli

Park kavramını tanımlamış, ölçütler belirlemiş ve müdahale biçimlerini ortaya koymuştur. Bu yasa kapsamında, “NSW National Parks and Wildlife Service” (Milli Parklar ve Yaban Hayatı Hizmetleri) kurumunu oluşturarak bu alanların korunması ve geliştirilmesi faaliyetlerini sürdürmektedir. (www.nationalparks.nsw.gov.au)

Türkiye’de Milli Park olarak ayrılan alanların sahip olması gereken nitelikler, 12.12.1986 tarih ve 19309 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Parklar Yönetmeliği’nin 6. Maddesi’nde belirtilmiştir. Buna göre Milli Park olarak ayrılacak yerler;

1. Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımaktadır.
2. Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.
3. Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır.
4. Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır.

Milli Park özelliklerine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının görüşü alınarak, Çevre ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile Milli Park olarak belirlenmektedir. Milli Park olarak belirlenen alanların gelişimi ise; ‘Uzun Devreli Gelişme Planları’ ile yönlendirilmektedir. Milli Parkların belirlenmesi, bu alanlardaki her türlü uygulamanın yürütülmesi ve Uzun Devreli Gelişme Planları’nın yapılması için Çevre ve Orman Bakanlığına bağlı “Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü” kurulmuştur.

¹ T.C. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, Madde:2, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 11.08.1983 / 18132.

Dünyada ve Türkiye’de Milli Park Alanlarında Planlama

Bugün dünyada gittikçe artan bir şekilde, ulusal ve uluslar arası platformlarda, Milli Parklar ve diğer korunan alanlarda (Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı vb.), doğal kaynakların yönetilmesinin aracı olan ‘Yönetim Planları’ nın hazırlanması ve uygulanması yaklaşımı benimsenmektedir.

Korunan alanlar için ‘Yönetim Planları’; Biyolojik çeşitliliğin nasıl korunacağı ve doğal kaynağın nasıl yönetileceğini tanımlayan ve doğal kaynağı yönetirken yapılacak, yapılmayacak faaliyetler veya sınırlı çerçevede yapılacak faaliyetleri, alanın yönetilme hedeflerine bağlı olarak tanımlayan ve faaliyetler arasında mantık ilişkisini (kim, nerede, nasıl, ne zaman, ne yapacak) kuran üst ölçekli planlardır. Yönetim planları, bu hedeflere ulaşabilmek için başından sonuna kadar planlama sürecine, tüm ilgili tarafları dahil etmektedir. Bu nedenle yönetim planları, doğal ve kültürel kaynak değerlerini sürdürülebilir kılmayan tehditleri dikkate almakta ve ilgi grubu katılım stratejilerini tüm plan üretme süresince kullanmaktadır.

Bugün korunan alanlar için katılımcı yönetim planları, dünyada, tüm sürece ilgili tarafların katılımı temeli üzerinde anlaşmaya varılmış, uygulanabilir planlar olarak görülmektedir.

Türkiye’de, Milli Parklar ve diğer korunan alanlar için planlama esasları, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu’nun 4’üncü Maddesi’nde düzenlenmiştir. Bu madde de, ‘Milli Park olarak belirlenen alanların özellik ve nitelikleri göz önünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan gelişme planı, ilgili bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla, Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur’ denmektedir. Ayrıca bu madde de, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı olarak belirlenen alanlar için gerekli planların da hazırlanacağı ifadesi yer almaktadır.

2873 Sayılı Kanun’un yukarıda açıklanan ilgili maddesi kapsamında; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından ‘Uzun Devreli Gelişme Planı ve Yönetim Planı Genel Teknik Şartnamesi’ hazırlanmıştır. Bu şartnamede, Milli Parklar ve Tabiat Parkları için Uzun Devreli

Gelişme Planları, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Anıtları için ise Yönetim Planları’nın hazırlanacağı belirtilmektedir. Şartnameye göre;

Uzun Devreli Gelişme Planı; Ekolojik planlama yaklaşımı ile özellik ve nitelikleri göz önünde tutularak, Milli Park ve Tabiat Parkı statüsündeki alanların korunması, kaynak değerlerinin devamlılığının sağlanması, geliştirilmesi, yönetimi ve tanıtılması ile ilgili planlama esaslarını; bu planda öngörülen koruma ve gelişim bölgelerinde her türlü yerleşme ve diğer kullanım kararları ve yerleşim birimlerinin gelişme alanları için yapılacak her ölçekteki uygulama imar planları ile uygulama projeleri ve uygulama programlarına esas oluşturan, bunlara ilişkin karar ve hükümleri belirleyen, bilimsel raporuyla bir bütün olan ve 1/25.000 veya alanın büyüklüğüne göre gerektiğinde daha alt ölçekli fiziki planı ifade etmektedir.

Yönetim Planı; Ekolojik planlama yaklaşımı ile Tabiatı Koruma Alanı ve Tabiat Anıtı statüsündeki alanların korunması, kaynak değerlerinin devamlılığının sağlanması, yönetimi ve tanıtılması ile ilgili planlama esaslarını; alanda bilimsel ve eğitim amaçlı faaliyetler için öngörülen her türlü iş ve işlemlere yönelik olarak yapılacak uygulama programlarına veya uygulama imar planlarına esas oluşturan, bunlara ilişkin karar ve hükümleri belirleyen, raporuyla bir bütün olan, 1/25.000 veya alanın büyüklüğüne göre gerektiğinde daha alt ölçekli fiziki plandır.

Kızıldağ Milli Parkı Örneğinde Uzun Devreli Gelişme Planı Süreci

Kızıldağ Milli Parkı, Isparta ve Konya illeri sınırları içerisinde, Beyşehir Gölü çevresinde 59.400 hektar büyüklüğünde bir alanı kaplamaktadır. 09.05.1969 tarihinde 2.316 hektar olarak, aynı isimle Milli Park ilan edilen alanın büyüklüğü, 20.02.1993 tarihinde, Bakanlar Kurulu kararıyla genişletilerek, 59.400 hektara çıkarılmıştır. Kızıldağ Milli Parkı, içinde bulundurduğu doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından, bölgesel ve ülkesel ölçekte son derece önemli bir konumda bulunmaktadır.

Alanın Milli Park ilan edilme nedenleri arasında; dağlık arazi yapısı, içerisinde karaçam, sedir, göknar, ardıç ve meşe türleri bulunan doğal orman alanları, zengin bitki örtüsü, geleneksel

yaylacılık faaliyetleri ve zengin peyzaj kaynak değerleri sayılabilmektedir. Milli Park içerisinde sedir ormanlarının bulunduğu alan, dünyanın oksijen değerleri açısından en zengin bölgelerinden biri olma özelliğini de taşımaktadır. Alanın güneybatısındaki Dedegöl Dağı'nın zirvesi 2.987 metre olup, yamaçları yılın 10 ayı boyunca karla kaplıdır. Bu dağın kuzeydoğusunda, keşfi henüz yapılmamış olan, 20 km'den uzun olduğu tahmin edilen, turizm değerleri açısından önemli özellikler taşıyan Pınargözü Mağarası bulunmaktadır.

Kızıldağ Milli Parkı'ndan Genel Görüntüm - I

Kızıldağ Milli Parkı'ndan Genel Görüntüm - II

Kızıldağ Milli Parkı 1/25.000 Ölçekli Uzun Devreli Gelişme Planı çalışmaları 2005 yılı Mart ayı içerisinde başlamış, yaklaşık 2 yıllık bir süreçte, 2007 yılı Haziran ayı içerisinde sonlandırılmıştır. Bu süreçte çalışmalar, üç ana aşamada yürütülmüştür. Bu aşamalar; mevcut durum tespitinin yapıldığı analitik etüt, elde edilen bilgilerin değerlendirildiği ve sorun tanımlamalarının yapıldığı sentez ve UDG' nin amaç ve hedefleri doğrultusunda ve tespit edilen sorunların çözümüne yönelik kararların alındığı planlamadır.

Milli Park alanları, doğal kaynak değerleri bakımından yeryüzünde nadir bulunan alanlardır. Bugün bu alanlar da diğer doğal alanlar gibi insan baskısı sonucu kaynak değerlerini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Korunmaya ihtiyacı olan bu alanları korumak, gelecek nesillere bırakabilmek, insanları bilinçlendirmek ve doğal çevreyi sevdirmek amacıyla dünyada ve ülkemizde planlama çalışmaları yürütülmektedir. Türkiye ve dünya örnekleri karşılaştırıldığında, bu tür alanlara yönelik planlama yaklaşımları temelde aynı olup, planlama sürecinde bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde bu alanlarda plan yapma ve yaptırma yetkisi bulunan T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2007 yılı içerisinde yaptığı son düzenlemelerle, söz konusu farklılıkları büyük ölçüde ortadan kaldırmış ve UDG'leri uluslararası standartlara (Korunan alanlar için 'Yönetim Planları') oldukça yaklaştırmıştır.

2007 yılı içerisinde, Uzun Devreli Gelişme Planı Genel Teknik Şartnamesi'nde, iki konuda yapılan yeni düzenlemeler, ülkemizde yürütülen bu planlama çalışmalarında önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. Önceki yıllarda, planların uygulamasına yönelik hiçbir düzenleme bulunmazken, getirilen yenilikçi karar ile yıllık, beş yıllık ve planlama süresine uygun eylem planlarının hazırlanması istenmektedir. Eylem planları; eylemi, sorumlu birimi, uygulama yerini, uygulama zamanını, nasıl ve niçin uygulanacağını, çıktıları, başarı göstergelerini ve izleme/değerlendirme yöntemini içermektedir. Şüphesiz bu düzenleme, geliştirilen plan kararlarının hayata geçirilmesini kolaylaştıracaktır. İkinci önemli düzenleme ise tüm ilgi gruplarının (yerel halk, STK, üniversite, diğer kamu kurum ve kuruluşları, vb.) planlama sürecine dahil edilmesidir. Planın

amacının ve planlama sürecinin anlatılması, sorun tanımlamalarının yapılması ve sorunların çözümüne yönelik önerilerin tartışılması amacıyla, planlama çalışmalarına başlanmadan ve her aşamanın sonunda tüm ilgi gruplarının katılacağı toplantıların düzenlenmesi zorunluluk haline getirilmiştir. Planlama sürecine katılımın, plan müelliflerinin inisiyatifine bırakılması yerine sürecin önemli bir parçası olarak tanımlanması, pek çok kesimin üzerinde uzlaştığı planların ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Doğal çevre; jeolojik, jeomorfolojik, hidrojeolojik, toprak, ekolojik, biyolojik ve iklim yapısı ile bir bütündür. Bir planlama yaklaşımının en önemli amacı doğal çevrenin korunması ve sürekliliğinin sağlanması ise; doğal çevrenin tüm özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi ve bu özelliklerin birbirleri ve doğal çevreyi kullanan insanın gerçekleştirdiği sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetlerle ilişkilendirilmesi zorunluluktur. Bu nedenle, Milli Park alanlarında pek çok uzmanlık alanının katılımının sağlandığı bir planlama süreci tanımlanmaktadır.

Kızıldağ Milli Parkı'nın sahip olduğu zengin doğal ve kültürel kaynak değerleri, Uzun Devreli Gelişme Planı çalışmalarında pek çok uzmanın görev almasını zorunlu kılmıştır. Proje kapsamında; 3 şehir plancısı, 1 jeomorfolog, 1 hidrojeoloji mühendisi, 1 ziraat mühendisi, 1 ekolog, 1 flora uzmanı, 1 omurgalı uzmanı, 1 hidrobiyolog, 1 orman mühendisi, 2 peyzaj mimarı, 1 mimar ve 1 çevre mühendisi görev almıştır. Tüm bu uzmanlar proje sürecinde, kendi uzmanlık alanlarında Kızıldağ Milli Parkı'nın sahip olduğu kaynak değerlerini tespit etmiş, mevcut tespitlerle ilgili raporlar ve haritalar hazırlamış, sorun tanımlamaları yapmış ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirmişlerdir.

Planlama ekibi, Kızıldağ Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı çalışmalarını analitik etüt, sentez ve planlama olmak üzere 3 aşamada yürütmüştür.

Planlama sürecinin ilk aşaması olan Analitik Etüt Raporu kapsamında; Kızıldağ Milli Parkı'nın; coğrafi konumunun tanımlanması, ulaşım olanaklarının irdelenmesi, iklim, jeoloji, jeomorfoloji, hidroloji ve hidrojeoloji, toprak yapısı, ekolojik yapı ve ekolojik öneme sahip alanlar, biyolojik yapı, doğal, kültürel, tarihi ve arkeolojik değer-

leri ile peyzaj özellikleri, mevcut arazi kullanım durumu, içinde veya dışında etkileşim halinde bulunan yerleşimlerin fiziki gelişme eğilimleri, demografik yapı, sosyo-ekonomik yapı, mülkiyet durumu, teknik ve sosyal altyapı durumu, saha içinde veya yakın çevresinde diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen bölgeye yönelik projeler, çevre sorunları, yasal çerçevesi ve risk altındaki alanların belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır.

İkinci aşama olan Sentez Raporu kapsamında; Analitik Etüt Raporu aşamasında elde edilen veriler ve arazi çalışmaları ile tespit edilen saha özellikleri genel olarak değerlendirilmiş, ilgi grupları ile birlikte alana ilişkin sorun tanımlamaları yapılmış, olanaklar tespit edilmiş ve sorunların çözümüne yönelik olarak planlamaya esas teşkil edecek yaklaşımlar tartışılmıştır.

Son aşama olan Plan Kararları Raporu kapsamında ise, Analitik Etüt ve Sentez Raporları aşamalarında elde edilen veriler doğrultusunda; planın amacı ve hedefleri ortaya konulmuş, koruma imkânları analizi (yasal, doğal sınırlayıcılar ve antropojenik baskı) ve nüfus projeksiyonları yapılmış, planlama kriterleri saptanmış ve plan kararları ile hükümleri geliştirilmiştir. Geliştirilen plan karar ve hükümlerinin uygulanabilmesi ve etkin bir denetimin sağlanabilmesi için işler nitelikte bir yönetim organizasyonu ve uygulamaya yönelik alt programlar hazırlanmıştır.

Değerlendirme

Türkiye, sahip olduğu doğal ve kültürel kaynak değerleri ile dünyada sayılı ülkelerden biridir. Ülkemizde çok sayıda, doğal ve kültürel nitelikleri ile eşsiz/nadir olarak değerlendirilip, Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı, Tabiat Anıtı olarak tescil edilmiş alan bulunmaktadır. Bu tür alanlar, her ülke için, doğaya sahip çıkma, doğal kaynak değerlerini sürdürülebilir kılma, vatan-daşlarını doğayı koruma ve onunla uyumlu bir yaşam sürme konusunda bilinçlendirme imkânı vermektedir.

Diğer tüm korunan alanlar gibi Milli Parklar da, sınırları belirlenip kaderi ile baş başa bırakılamaz. Dünyada ortaya çıktıkları tarihten bugüne kadar, insan baskısı altında kalan Milli Park alanlarında, planlama, koruma-kullanma dengesinin sağlanması ve gelişme konuları hep gündemde

olmuştur. Ülkemizde de bu alanlarda planlama çalışmaları, 1960'lı yılların sonlarından itibaren UDGP'ler ile yürütülmektedir. Bu tarihten günümüze kadar pek çok Milli Park alanında UDGP çalışmaları yapılmış, ancak bu planlar istenen amaca hizmet edememiş, uygulamada büyük sorunlar yaşanmış, daha çok birer envanter çalışması olarak, gerektiğinde yararlanılmak üzere raflara kaldırılmıştır. Ancak, son dönemde gerçekleştirilen düzenlemeler, bu planların uygulanabilirliğinin artırılması yolunda önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

Milli Park alanlarında, son düzenlemelerle uluslararası platformda kabul gören “Korunan Alanlar İçin Yönetim Planı” standartlarına oldukça yaklaşan Uzun Devreli Gelişme Planı çalışmalarına devam edilmesi, bu alanların korunabilmesi ve doğal kaynak değerlerinin büyük bir hızla yok olduğu bir dünyada gelecek nesillere tahrip edilmeden aktarılabilmesi bakımından oldukça önemlidir. Planlamanın içeriği, Milli Park alanlarında koruma-kullanma dengesinin sağlanarak, doğa tahribatının önlenmesini ve aynı zamanda yöre halklarının sorunlarına (sosyal, ekonomik) çözüm bulunmasını kolaylaştıracak şekilde, uluslararası gelişmeler de dikkate alınarak geliştirilmelidir.

Kaynaklar

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 11.08.1983 / 18132.

Milli Parklar Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 12.12.1986 / 19309

Uzun Devreli Gelişme Planı ve Yönetim Planı Danışmanlık Hizmet Alımı İşine Ait Genel Teknik Şartname, Kızıldağ Milli Parkı, Uzun Devreli Gelişme Planı, 2004.

Aytaç H., ‘Biyolojik Çeşitlilik’, <http://www.ogm.gov.tr/foweca/knot/kn10.doc>

Anon. (1994), ‘Guidelines for Protected Area Management Categories’, IUCN and the World Conservation Monitoring Centre, Gland, Switzerland and Cambridge, UK

NSW National Parks and Wildlife Service, 2001, ‘Blue Mountains National Park, Plan of Management’, http://www.nationalparks.nsw.gov.au/pdfs/pom_final_bluemountains.pdf

<http://www.milliparklar.gov.tr>

<http://www.wwf.org.tr>

<http://www.iucn.org>

<http://www.nationalparks.nsw.gov.au>

Houston: Yanlış Giden Bir Deney Mi Yoksa Kentsel Gelecek İçin Model Mi?

Taner R. Ozdil* - Hülya Özdiğil**

Houston; Türkiye kent planlama deneyiminin başlıca sorunları arasında algılayageldiği kentsel dönüşüm hızını geriden takip eden planlama süreci ve pratiğinden farklı olarak, yerleşim tarihinde kapsamlı planlama deneyimi ile hiç tanışmamış bir kent (Fotoğraf 1). Plansız –güncel bakışın geriye dönük postmodern planlama olarak da nitelendirdiği¹- parçacıl planların ucuca eklenmesi ile yerleşim deseninin oluştuğu Birleşik Devletler’in tek metropolü. Türkiye kent planlama deneyiminden anladığımız kentin büyüme ritmiyle örtüşememe durumundan önemli bir farkla; bilinçli bir tercih doğrultusunda, bilinen araçlarıyla kamusal planlama mekanizmalarını kentsel alan üretim sürecinde devre dışı bırakan bir kent. Bu tercihi ile planlamanın pazara devrini benimseyen anlayış için kavramsal ve pratik açılımlar sunmuş, aynı yönde doğrultu belirleyen diğer kentlere de örnek oluşturmuş. Sözgelimi 1980’li yıllar Kahiresinin Enver Sedat eliyle yeniden inşasına Los Angeles ile birlikte model teşkil etmiş². Modern planlama araçlarının esas alındığı dönemlerde kamu eliyle planlama girişimlerine bilinçli ve sistematik olarak ayak diremiş, kapsamlı planlama yaklaşımının planlama dışından olduğu kadar planlama içinden de sorgulandığı dönemlere gelindiğinde ise bilindiği biçimiyle saf kaybetmiş bir deneyim. Bir plan yokluğunda yapıli çevrenin biçimlenmesi öncelikle gayrimenkul pazarının dinamikleri, altyapı yatırım

yönlendirmeleri ve tabi en fazla yakın çevresi gözetilmek kaydıyla mülkiyet birimi üzerinden alınan kullanım/imar kararları ve kentin hızla dönüşen çepherlerinde mevzi planlarla oluyor.

Houston, serbest bırakıldığında pazar dinamiklerinin çalışabilirliğinin somut bir örnekle sağlamasını yapan, ama aynı zamanda bu anlayış doğrultusunda şekillenmiş mekansal dinamiklerin açmazlarını da vurgulayarak netleştiren bir kent olduğu için Türkiye planlama perspektifinden de dikkat gerektiriyor. Deneyimlediği ekonomik

*Ph.D, School of Architecture, The University of Texas at Arlington ve Urban Solutions Center, Dallas Texas A&M University

**Araş. Gör., ODTÜ, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Fotoğraf 1. Houston kenti.

¹ Bkz. Neuman, 1999

² Ibrahim, 1987 (aktaran Gannam, 1997)

başarıya karşın hızlı büyümenin de derinleştirdiği kentsel sorunlarıyla bugün, ‘yanlış giden bir mekansal deney mi yoksa serbest girişimcilik ve sınırlı kamu müdahalesi bileşenleri ile geleceğin model kenti mi’ tartışılmasını sorgulamaya açıyor. Bu yazıda süregiden sorgulamaya doğrudan bir yanıt verme arayışına girmeden özgün geçmişinin de ürünü olan güncel kentsel dinamiklerin, formüle edildiği biçimiyle mekana ilişkin sorunlarının ve çözüm geliştirme yolunda yürütülen politikaların bir çözümlemesini yapacağız. Bu doğrultuda ilk olarak, plansız kentsel büyümeye kaynaklık eden özgün yerel dinamikler üzerinde duracağız. Bölgesindeki zengin enerji kaynaklarına koşut hızlı ekonomik büyümenin kentsel karar alma mekanizmaları üzerindeki etkilerine vurgu yapacağız. Ardından, algılandığı biçimiyle kentin yapılı çevreye ilişkin sorun tanımları üzerinde duracağız. Son olarak, gelecek tasavvurlarından da beslenen kentsel müdahalelerin bir çözümlemesini yapacağız. Bu çözümlemeyi Birleşik Devletler kentsel mekan üretme politikalarında hakimiyet kazanmış yeni kentçilik ve akıllı büyüme perspektifine başvurarak ve yaklaşımların Houston özelinde yerleşim tasarımının doğrultularını değiştirme kapasitesinin bir değerlendirmesiyle yapacağız.

Petrol Kenti

Houston, 20inci yüzyıla girerken 120.000’in biraz üzerinde nüfusa sahip küçük bir yerleşimken, yüzyıl içerisinde metropoliten alan nüfusu beş milyonu aşarak Birleşik Devletlerin dördüncü, güney eyaletlerinin ve Texas eyaletinin en büyük kenti haline geldi. 1901 yılında bölgede bilinen en yüksek rezervlere sahip Spindletop³ petrolünün çıkarılmaya başlanmasıyla Teksas eyaleti Birleşik Devletler’in petrol kuyusu kimliğini kazanmaya başladı. Ağırlıklı Pensilvanya eyaletinin ülke ihtiyaçlarına yanıt verdiği petrol arzı, bu tarihle birlikte liderliği Teksas eyaletine bıraktı. Süreç içerisinde, bölgede çok sayıda sahadan çıkarılarak işlenen petrol, Teksas eyaletini içine girdiği ulus-üstü ilişkilerle petrol ve petrokimya endüst-

rilerinde dünya enerji sektörüne yön veren ve kontrol eden kent-bölgelerden biri haline getirdi. Petrolün bulunması, Houston için önceleri pamuk ve büyükbaş hayvan tarımı ve ticareti ile şekillenen yerel ekonomiden, boyutları zaman içerisinde daha iyi anlaşılacak, uluslararası ekonomiye geçiş anlamına geldi⁴.

Teksas eyaleti yerleşimleri arasında öncelikli bir avantaj sunmayan (Vojnovic, 2003) Houston’ın petrole dayalı ekonomide sivrilmesi, kıtalararası ve kıta içi kara ve deniz ulaşım ağlarına yapılan bir dizi yatırımda kentin odak noktası haline getirilmesiyle oldu. 19. yy’ın ortalarına gelindiğinde; merkezi kentte tasarlanan demiryolları ağının tamamlanması, yine aynı tarihlerde açılan limanın 1914’te kıtalararası ağır yük taşımacılığını olanaklı kılmak üzere derinleştirilmesi ve nehir taşımacılığı ile eyaletin iç bölgeleriyle bağlantıyı kurmak üzere ulaşım açılan Gemi Kanalı (Ship Channel), büyümekte olan modern sanayi için kenti eyalette stratejik konuma taşıdı. Yüzyılın başlarında Houston Gemi kanalı ve kıyı boyunca, ve daha sonra kentin çepherinde rafineri, doğalgaz, petro-kimya ve endüstri firmaları yer almaya başladı. Eyalette aktif petrol sahaları San Antonio-Dallas/Forth Worth-Houston üçgeni olarak adlandırılan daha geniş bir bölgeye yayılırken, ulaşım altyapısına yapılan yatırımlar petrole dayalı sanayi ve hizmetlerin ağırlık merkezini Houston ve çevresine çekti.

Petrol ve beraberinde doğalgaz gibi iki ana enerji sektörü yatırımlarına bağlı büyüme, yerel ekonomiyi ulusal ekonomi dinamiklerinden görece farklılaştırıyor. Stratejik ekonomik değeri olduğu kadar siyasi etkileri de yüksek bir kaynak olan petrolün küresel dalgalanmalarının etkileri kentin ekonomik doğrultularının temel belirleyicilerinden oluyor. Dünya ekonomileri üzerinde yarattığı yıkıcı sonuçların aksine, petrol arzında daralma ve fiyatlardaki artış, Houston gibi enerji sektörünün üretim ve hizmet başkentlerinde, yüksek kazançlarla birlikte ekonomik aktivitelerde canlanma anlamına geliyor.⁵ Bu tersine ilişkiyi halen aktif işgücünün yarısından fazlasının (yaklaşık 52 %)

³ Houston kent merkezine yaklaşık 112 km. mesafede Beaumont yakınlarında petrol sahası.

⁴ 2000’li yıllarda Houston Limanı, ülkede uluslararası deniz ticaretçiliğinde tonaj olarak birinci sıraya yükseliyor. Yine tonaj kapasitesi ile dünya sıralamasında altıncı sıraya yerleşiyor.

⁵ Enerji sektörü ve özellikle petrol ve ilişkili ekonomilerin yoğunlaştığı bölgelerde yapılmış çok sayıda araştırma benzer eğilimleri okutuyor. Bir örnek için bkz. Cumbers (1998).

enerji ve ilişkili üretim ve hizmet sektörlerinde istihdam edildiği Houston ekonomi tarihinde de okumak mümkün. Kent, tarihinde en hızlı nüfus ve işgücü artış oranlarına ve sermaye akımlarına dünya petrol darboğazı ve kriz dönemlerinde ulaşırken, petrol fiyatlarında gerileme yerel ekonomide durgunluk içeri nüfus akımlarında yavaşlama anlamına geliyor. 1929 dünya buhranı, 73 krizi ve daha yakın geçmişte 90'larda ve 2000'lerin ortalarında gözlenen hızlı fiyat artışı, kentin ekonomi ve nüfus göstergelerinde sıçramaların yaşandığı dönemler oluyor. Buna karşın, örneğin ülke ekonomisinde önemli bir kırılma noktası kabul edilen 1987 finans piyasalarındaki çöküş, yerel ekonomide uzun bir duraklama/gerileme döneminin ardından yine petrol fiyatlarına bağlı büyümenin başlangıcı oluyor.

Kentte, baskın enerji kenti kimliğini korumasına karşın, ekonomisinde çeşitlenmeye yol açan önemli süreçlerin ve doğrudan yatırımların da olduğunu belirtmek gerek. Bu süreçlerden önde geleni 1970'lerle birlikte endüstrilerin maliyet düşürme arayışına güneş kuşağı (sunbelt) eyaletlerinin görece ucuz işgücü, vergi indirimi veya muhafiyeti gibi tedbirlerle yanıt vermesi oldu. Bu süreçte eyalet, özellikle yeni bir sektör olan elektronik ve mühendislik firmalarının tercihi haline gelmeye başladı. Houston kenti, Teksas eyaletinin bir parçası olduğu bu kuşakta yatırım kaymalarının ve yeni sermaye yatırımlarının odaklarından biri haline geldi (Kirby and Lynch, 1987). Ne var ki, kentin bu süreçten aldığı ağırlıklı pay, eyalet ortalamalarından farklı olarak yine doğal kaynaklara dayalı enerji üretiminin hizmet sektörlerinde ve üretim ilişkileriyle bağlı ağır inşaat ve mühendislik gibi iş alanlarında yoğunlaştı. Süreç içerisinde gerçekleşen sektörel çeşitlenmeye rağmen, imalat sanayi toplam istihdam içerisindeki düşük payını korudu⁶.

Kentin “geleneksel” petrol ve doğal gaz dayalı ekonomik ağlarına bağımlı büyümesinden sapma yönünde önemli iki adım, 1940'lı yıllarda açılan Texas Tıp Araştırmaları Merkezi ve 1960'larda NASA'nın (The National Aeronautics and Space

Administration) insanlı uzay araştırmaları merkezini Houston Koyu'nda açma kararıyla birlikte atıldı. Tıp merkezi kentin hizmetler sektöründe gerek ulusal gerek uluslararası yeni açılımlar sağlarken, NASA araştırma merkezi Bay Area adıyla bilinen alt bölgesinde, bilgi-insan-yüksek teknoloji bileşenleri ile çalışan yeni ekonomik kimliğin dinamosu oldu. Anlaşmalı ortaklıklar ve fason üretim ilişkileri ile özellikle kimya ve plastik, biyoteknoloji ve havacılık ve uzay endüstrilerinde yeni sermaye akımları için önemli bir çekim noktası haline geldi. Bu çerçevede petrole dayalı ağır sanayi ile kent merkezi “geleneksel” ekonomiyi temsil ederken, Houston Koyu merkezli gelişen yüksek teknoloji bölgesi “yeni” ekonomik faaliyet alanını ve kent ekonomisinin yeni bileşenini oluşturmaya başladı⁷. 90'lı yılların sonuna gelindiğinde Houston Koyu bölgesi, Güney Kaliforniya'nın da aralarında bulunduğu uzay-havacılık sektörünün kümelendiği, ülkenin ikinci grup yüksek teknoloji bölgelerinden biri haline geldi (Storper, 1997). Geleneksel sanayi ile karşılaştırıldığında, sosyo-ekonomik göstergeler ışığında görece küçük bir paya sahip olmakla birlikte, bilgi ekonomileri ile tanımlanan gelecek tasavvurunun bugün önemli taşıyıcılarından biri olduğu (Klineberg, 2002), belkide kentin arayışında olduğu enerjiye dayalı ekonomiye bir alternatif sağladığı söylenebilir.

Yerel kalkınma yazını ve kentin ekonomik aktörleri, kentin ekonomik büyümede elde ettiği karşılaştırmalı başarıyı serbest pazar ve serbest ticaret ortamında girişimci enerjisinin açığa çıkmasıyla açıklıyor. Özünde kamu dene-timini sınırlamayı ilke benimsemiş muhafazakar sağın yerel hükümetlerde siyasi sürekliliğinin ise direktmecilik yerine konformizmle bu süreci beslediği görüşü hakim. Öte yandan, tarihinin kritik dönemlerinde federal hükümetin, kamu-özel sektör ortaklıkları yoluyla petrokimya endüstrilerine bilfiil yatırımlar biçiminde, büyük çaplı ulaşım ve ulaştırma altyapısını sağlayarak (liman, Gemi Kanalı, doğalgaz boru hatları), ve yine endüstrilerin ülke ya da dünya rekabetinde zaafa uğradığı dönemlerde petrol arzını kontrol yoluyla devreye girdiği biliniyor (Feagin, 1985).

⁶ 2002 yılında %9.

⁷ Bay Area Ekonomi İşbirliğinin verilerine göre, Johnson Uzay Merkezi yan sanayi ile değerlendirildiğinde (yüzde 80'i) 17000 civarında, çarpan etkisi ile değerlendirildiğinde ise 2004 yılı rakamlarına göre 24 binin üzerinde işgücüne sahip.

Sınırlı müdahaleyi savunan görüşün hakimiyetine rağmen Birleşik Devletler’de farklı dönemlerde ve sektörel öncelikler doğrultusunda benzer uygulamaların yaygınlığını gösteren çok sayıda analiz bulunuyor.

Kentin bir arazi kullanım planı olmadan dünya metropollerinden birine dönüşmesi, yalnız Birleşik Devletler değil, gelişmiş ülke deneyimlerinde sıradışı olsa da rastlantısal olduğunu söylemek yanlış olur. Houston’ı bu çerçevede farklı kılan ve ders kitabı formülasyonu ile serbest pazar koşullarının yaşayan yerel modeli olarak algılanmasının gerekçelerine katkı yapan, coğrafyası her ne olursa olsun plancılarla endüstri aktörlerini karşı karşıya getirdiği bilinen bir sektörle⁸, kentin büyüme sürecinin özdeşleşmiş olması. Bu noktada, kent ve bölgesinin planlama kararı stratejik bir karar olarak ortaya çıkıyor ve Houston örneğinde de görüldüğü gibi, karar planlama karşıtı olarak gelişiyor.

Planlamadan Kent Yapmak

Kentin ilk kapsamlı arazi kullanım plan girişimi, 1912 yılında yerel hükümetin Massachusetts’ten davet ettiği bir peyzaj mimarı ile oldu. Üyelerinin ağırlıklı çoğunluğunu petrolün bulunmasıyla arazilerinin toprak üstü değerinden daha fazla toprak altı değeriyle ilgilenen mülk sahiplerinin oluşturduğu Kent Konseyi, planın uygulamaya geçmesini geciktirdi. 1929 yılında Kent Konseyi’ne sunulan bir ikinci plan ise bu kez büyük arsa sahiplerinin açık engelleri ile reddedildi. Bu ilk girişimlerin ardından, kapsamlı plan ihtiyacı tarihinin çeşitli dönemlerinde kentlinin gündemine referandumla getirildi. Ne var ki gerekli destek sağlanamadı. İlk ikisi 1947 ve 1958 yıllarında olmak üzere, kentin kapsamlı plan ve arazi kullanım kararları ihtiyacı kentli oyuna sunulurken sorgulandı. 1980’lerin sonlarında ivme kazanan yerel ekonomik canlanma ve kentsel nüfus artışı beraberinde planlama ihtiyacını, tarihinde üçüncü kez 1993 yılında kentlinin gündemine getirdi. Başını yerel büyük

sermayenin ve gayrimenkul aktörlerinin çektiği kapsamlı planlamaya karşıt gelişen kesin tavır, oylamanın sonucunu bu son kentli oyunda da belirledi. Dayanaklarını, daha geniş bir çerçevede Amerikan muhafazakarlarının her alanda kamunun denetimini sınırlamaya dayandığı toplum kurgusundan alan iddialar, kentliden de taraftar bularak düşük katılım oranlarıyla da olsa⁹, bu son arazi kullanım plan girişiminin de önüne geçti.

Houston özelinde Karkkainen (1994), kamu eliyle planlama girişimini sorgulayan, söylemlerini neoklasik ekonomi öğretilerinin tezahürü olan egemen anlayışı dört ana iddiada derliyor; a. Arazi kullanım planları adaletsiz: ürettiği “yapay” avantajla kentsel rantı mülk sahipleri arasında tercihi dağıtıyor. b. Arazi kullanım planları dışlayıcı: birincisi ile ilişkili, plan kimi mülk sahiplerini kapsam içine alıp imtiyazlar tanıırken diğerlerini dışarıda bırakıyor. c. Ağır işlem maliyetleri (transaction cost): sağladığı faydalarla karşılaştırılamayacak oranlarda kamuya ve dolayısıyla vergiler yoluyla kamu bütçesini oluşturan kentliye ek maliyet yüklüyor d. Arazi kullanım planları randımsız (efficiency): alternatif olan serbest piyasa ilişkilerinin varsayılan doğal dinamikleri içerisinde kentli, mülk sahibi ya da girişimci bireysel çıkarlarını maksimize eden kullanım kararları alabilecekken, planlı müdahale tercih dışı kararları mülk sahibine diyor.

Bu iddialara karşın plansız büyümenin kent yaşamının “sürdürülebilirliğine” yüklediği riskler, plan karşıtlarının daha kuvvetli çıkan seslerine rağmen, 80’lerle birlikte yoğunlaşarak ifade bulmaya başlıyor. Kapsamlı bir planın değil pazar dinamiklerinin kentsel mekanı şekillendirmede belirleyici olmasının en önemli sonuçlarından birinin ülke ortalamalarının oldukça altında yapı ve nüfus yoğunluğu ve fiziki mekanda dağınık/seyrekleşen yerleşim deseni hazırlamak olduğu kabul ediliyor. Önceleri planlama disiplininin içinden yöneltilen uyarılar, bu tarihlerle birlikte sayıda ve çeşitlilikte patlama gösteren yerel ve federal sivil toplum örgütlerince de sahiplenilmeye başlıyor¹⁰. Planın

⁸ Ulusal Araştırma Merkezi, 1989 yılında federal hükümetin sahibi olduğu kamu topraklarında kullanım haklarının özel sektöre devri yoluyla petrol ve doğalgaz arama ve çıkarma çalışmalarını başlatmak üzere hazırlanan yasa önerisi, alternatif bir ‘arazi kullanım planı’ yöntem önerisi’ geliştiriyor (Bkz NRC, 1989). Daha sonra yürürlüğe konulan yasa önerisini hazırlayan yaklaşık 60 kadar akademisyen ve özel sektör temsilcileri arasında planlama disiplininin temsilci bulunuyor.

⁹ Kayıtlı seçmenlerin %10’u (Karkkainen, 1994).

¹⁰ Önemli çoğunluğu 80lerle birlikte kurumsal örgütlenmelerini sağlamış, kentsel alan ve doğal çevreyle ilişkilendirdikleri çeşitli alt sorunlar çerçevesinde biraraya gelen sayısı yüze yakın sivil toplum girişimi bulunuyor. Ağırlıklı faaliyet alanı olarak kentlide doğal çevre bilincini yerleştirmeyi hedef belirlemiş bu örgütlerin karar mekanizmalarındaki etkinlik ağırlıkları ise halen araştırmaya açık.

(kamu müdahalesinin) yerel ekonomik büyüme adına taviz anlamına geldiği yaygın kanaatine karşın, süregelen plansız kentsel büyümenin de doğal çevre, insan sağlığı ve kentsel yaşam kalitesinden taviz anlamına geldiği görüşü çeşitli kaynaklardan gelen bulgularla da desteklenmeye ve kentsel politika söylemine girdi oluşturmaya başlıyor. Kentin hızlı büyüme sürecine paralel katlanarak büyüyen kentsel çevre sorunları; özel araç sahipliğine dayalı ulaşım sistemi, arazi kullanım planının yokluğunda özellikle kentin Latin ve siyah nüfusunun yoğunlaştığı yoksul bölgelerinde imalat-konut kullanımlarının karma birlikteliğinin rekor düzeylere ulaştırdığı hava kirliliği¹¹, bölgenin ekonomik ilişkilerinin dinamosu olan petro-kimya endüstrisi kaynaklı zararlı atık ve seyrek ve yaygın yapılaşma ile doğrudan ilişkili su baskınları ana sorun kaynakları kategorilerini oluşturuyor (Khan, 2005; HARC, 1995a; 1995b; 1995c). Bu çevresel sorunların insan sağlığı, doğal çevre ve sosyo-ekonomik yapıda yarattığı baskıların bir kısmı “hesaplanabilir” risk kategorisinde ele alınarak plan dışı kısmı çözüm girişimlerini barındırırken¹², karşı karşıya kalınan bu risklerin sayısallaştırılamayan, dolaylı ve geri dönüşü olmayan kümülatif sonuçlarına daha fazla vurgu yapılıyor.

Banliyölerle Rekabet

Güncel pratik, öngörülen hızlı büyümenin¹³ derinleştirmesini kaçınılmaz gördüğü mevcut kentsel sorunlarını, uygulamada geçmişten kesin bir sapma göster(e)meden, ülke genelinde egemen iki yaklaşım üzerinden yorumluyor. Farklı kaynaklardan, ancak eşzamanlı gelişen yaklaşımlardan ilki süregelen mekansal örgütlenmenin sosyo-kültürel, doğal/yapılı çevre dengeleri ve insan sağlığı üzerindeki etkilerinin bir farkına varışından ve belki daha da kritik rol oynayan kentlerin nihai bağımlılık geliştirdiği enerji kaynağı petrolde küresel daralma sinyallerinden¹⁴ hareketle, Bir-

leşik Devletler kentsel gelişme müdahalelerinde görece yeni bir anlayış olarak uygulamada karşılık bulan Akıllı Büyüme –Smart Growth (Daniels, 2001). Diğeri ise, Akıllı Büyüme yaklaşımı ile paylaştığı kaygılarda dil birliği oluşturan, 90’ların ikinci yarısından itibaren pratik politika alanında ülke genelinde momentum kazanan Yeni Kentçilik -New Urbanism yaklaşımı (Ajay, 2004).

Akıllı Büyüme, kentsel problemlerden çıkış rotası olarak mekansal örgütlenme deseninin ekonomik ve çevresel boyutlarına vurgu yaparak kent makroformunun ve arazi kullanım tercihlerinin bir yeniden ele alınışına işaret ediyor. Süregelen yaygın gelişmenin karşısına, boşlukları doldurarak yoğunluğu artırılmış mevcut kent dokusunu, kentsel alanda ayrılarak dağılmış fonksiyonel kullanımların -çalışma, yaşam, rekreasyon alanları gibi- karşısına kentin alt bölgelerinde nodal karma kullanımları, ağırlıklı özel araç sahipliği altyapısı ile örülmüş ulaşım ağının karşısına toplu taşıma sisteminin yükü paylaştığı bir şema koyuyor. Ekonomik, çevresel ve hatta sosyal maliyetlerinin yüksek olduğu kavranan fiziki mekanda dağınık gelişmeye alternatif olarak, eriştiği sınırlar içerisinde metropolitan alanın yeniden canlandırıldığı kompakt kent dokusunu savunuyor. Irka ve gelire dayalı sosyal ayrışmanın fiziki sınırlarını da çizmiş, ikinci dünya savaşından sonra başlayan ve 60’lı yıllarda tepe noktasına ulaşan beyaz kaçış (white flight) olarak da nitelendirilen kitlesel banliyöleşme eğiliminin yönünü tekrar kente çevirmeyi hedefliyor. Öte yandan, Yeni Kentçilik anlayışı benzer kaygılar ve çözüm arayışlarından yola çıkarak vurgusunu mahalle ya da koridor olmak üzere kentin alt parçalarının planlama problemlerine ve geleneksel kentsel dokuyu canlandırmayı benimseyen tasarım ölçütlerine yönlendiriyor. Bir diğer ifadeyle, kent morfolojisinin teknolojik gelişmenin sunduğu olanakları temel alan şekillenmesiyle eleştirel bir hesaplama üzerinden, teknolojik

¹¹ 1999 yılında, Houston-Galveston bölgesini kapsayan metropoliten alanda yapılan ölçümler, ülkede en yüksek ozon ihlallerinin başını çektiği bilinen Los Angeles’tan daha yüksek oranlarda seyrettiğini ortaya koyuyor (Vojnovic, 2003).

¹² Taşıtlara hız limiti getirilmesi gibi uygulamaya yönelik, ya da yapı teras ve çatılarının yeşillenen kapsamı içerisinde değerlendirilmesine yönelik palyatif tedbirler (Rose et al., 2003).

¹³ H-GAC (Houston-Galveston Area Council) metropoliten bölge nüfusunun 2035 yılında yüzde elli artacağını 2050 yılında ise iki katına çıkacağını öngörüyor.

¹⁴ Doğal bir kaynak olan petrolün akıbetine ilişkin araştırmalar öleşik bulguları öne sürüyor. Kimi kaynaklar Birleşik Devletler petrol rezervlerinde kısa vadede tükenme alarmları verirken diğerleri tükenme senaryolarını erteleyerek ülke rezervlerinin dünya rezervleri içerisindeki payında bir daralmanın beklenmesi gerektiğini iddia ediyor.

gelişme öncesinde varolan çözümlere seçmeli bir dönüşü savunuyor. Her iki yaklaşımın izleri, her durumda adres gösterilemese de, kente yakın dönem mekansal müdahaleleri üzerinden belirgin bir şekilde okunuyor.

Sürdürülebilirlik kavramıyla öne sürülen anlayış etrafında gelişen tartışmalarda olduğu gibi Akıllı Büyüme ve Yeni Kentçiliğin de, mevcut sosyo-mekansal ve çevresel sorunların indirgenmiş bir yorumundan türetildiği, ekonomik kalkınma hedeflerinin önceliklerini bu yaklaşımlarla da dikte ettiği görüşleri mercek altına alan tartışmalarda izdüşümlerini görmek mümkün (Bkz. Burckell, Listokin ve Galley, 2000). Öte yandan, yapılı çevrenin şekillenmesinde kentin özgün deneyimi değerlendirildiğinde, yumuşatılmış kabul edilen bu yaklaşımların dahi artık kemikleşmiş sosyo-mekansal dinamiklere kaydadeğer bir meydan okuma anlamına geldiği söylenmelidir. Birleşik Devletler kent planlama pratiğini etkisi altına alan bu yaklaşımları, kentin içselleştirebilme ve planlama araçlarına dönüştürüp mevcut kentsel dokuda kapsamlı bir dönüşümü harekete geçirme kabiliyeti zaman içerisinde daha okunabilir şekilde netleşecektir.

Güncel ilişkilerin bir çözümlemesi, her iki yaklaşımı da besleyen ve kentsel alana tercümesini olası kılabilen, gerek yerel gerek yerel üstü dinamiklerin varlığına dair kanıtlar sunuyor. Bunlardan belki de en önemlisi, doğal çevre dengelerindeki çözülmenin söylemsel düzlemde nedenlerini asal olarak insana ve modern rasyonele yükleyen anlayışa temellendiren bakış açılarının taban kazanmaya başlaması. Söylemin üzerinde kurgu geliştirilen taleplere dönüşmesi, amacın karar alma mekanizmalarınca içselleştirilip aksiyon alanlarına dönüştürme kanallarını açabilmesi ile ilişkili olarak kentsel mekanın yeniden üretiminde rol oynayacaktır.

İkincisi, geçmişte yerel kentsel politika üretim ağlarının dışında kalan kentli kesimlerinin sivil örgütlenmeler yoluyla süreçte aktif rol almaya başlaması. Houston kent deneyiminde bu süreç, bilinen kamusal alan evriminden çıkış noktası itibarıyla farklı bir seyir izliyor ve bugün buluşçu niteliği vurgulanan yeni dönüşüm modelleri de geliştirerek kentsel alanı yeniden üretme sürecinde farklılaşan bir deneyimi öne sürüyor. En dolaysız algısıyla, kavramsal düzlemde top-

lumsal politikalarda kamunun belirleyici olduğu ilişkilerden sivil toplumun katılımı ile kamusal alanın yeniden tanımlandığı bir yaklaşıma geçiş olarak nitelendirilen tarihsel süreçten sapmalar gösteriyor. Kamunun etkisiz, ekonomik iktidar sahibi yerel elitin egemen, pazar ilişkilerinin nihai belirleyici olduğu yerel ilişkilerden, ana bileşenlerinde sapma olmamak kaydıyla işbirliklilikleri yoluyla kamunun ve sivil toplumun da kentsel mekanı üretme sürecinde aktif varlık gösterdiği ilişkilere yöneliyor. Meşruiyetini siyasi kültürden alan sivil örgütler kent bütününe ilgilendiren büyük ölçekli mekansal projelerin asal aktörleri ve hatta yürütücüleri oluyor. Kuramsal anlamda bu örgütlenmelerin, eylemsel sınırlamalara sahip olduğu, pratikte ise kentli deseninin eksiksiz bir temsilini karar alma sürecine taşıdığı anlamına gelmediği bir gerçek. Sayısal üstünlüğe sahip (metroplitan nüfusun üçte ikisi) siyah ve Latin kökenli nüfusun oluşturduğu siyasi güçten yoksun ve yoksul alt-sınıfları da içine katacak kadar kapsayıcı olamıyor. Ne var ki, kentsel mekanın aktif kullanıcılarını oluşturan kesimlerin kente dair sorunlarını, banliyölerden farklılaşan talep ve kent kurgularını taşıdığı ve kentin yerel-üstü özellikle küresel ilişkilerine ağırlık veren gelecek senaryolarıyla örtüştüğü durumlarda taleplerin karşılıklarını bulduğu söylenmelidir.

Üçüncüsü, geçmiş eğilimlerden farklı olarak özellikle 90lı yıllarla birlikte nüfus akımlarının ve yeni konut ve işyeri taleplerinin yönünü kente de çevirmiş olması. Oranlarla ifade edildiğinde, hızı kent merkezinden çekilme ve banliyöleşmenin oldukça gerisinde olsa da, geçmişten farklılaşan yeni mekansal davranış biçimlerine işaret ediyor. Kente ekonomik kimliğini veren petro-kimya ve enerji firmalarının ve ilişkili sektörlerde profesyonel hizmetler ve ticaretin de arasına katıldığı kenti boşaltma sürecinin tersine bir eğilimin, yani kente dönüşün, izlerinin okunmaya başlandığı ve bu dönüşün kent merkezine beraberinde çektiği özellikle genç profesyonel, çocuksuz aile ya da bekar nüfusun yeni konut ve işyeri taleplerini kente de yönelttiği bir dönemle çıkışıyor. Bu yöneliş, kent içi ulaşım altyapısı, sosyal altyapı ve açık alan gibi kentsel alanda yaşam kalitesini artırmaya yönelik talepleri de kente taşıyor.

Yaklaşımlarla konulan hedefleri besleyen sosyo-mekansal dinamikler olduğu kadar, bu süreç, belki Houston kenti yerel koşullarının özgün ilişkile-

rinde daha fazla olmak üzere, kuvvetli ihtilaf ve yine tabi örgütlü direnç reflekslerini de harekete geçiriyor. Yaklaşımlarla, “banliyöde bir ev ve araba sahibi olmak” sloganında somutlaştırılan Amerikan rüyasının iki ana bileşeninin sorgulanıyor olması bu rüya doğrultusunda biçimlenmiş yaşam tarzına bir tehdit olarak algılanıyor (Fotoğraf 2). Dahası, birarada yaşama, kentsel mekan paylaşma, ulaşım altyapısının seyahatleri toplu çözmek üzere ve yayaya da vurgu yaparak yeniden düzenlenmesi gibi benimsediği ilkeleriyle yaklaşımlar bireyci ve bireyin ihtiyaçlarına değil, yalnız atomize bireylerin yanyana gelmesinden ibaret olmayan toplumun taleplerine öncelik veren kavrayışın uzantıları olarak ele alınıyor ve yadsınıyor. Öngörülen, yalnız gündelik mekan pratiği ile kentli kültüründe köklü bir dönüşüm değil, belki kısa vadede daha belirleyici olan, fiziki mekan üzerinden rant türeten aktörlerin bilinen alışkanlıklarını terkedip yeni doğrultular belirlemesi; gayrimenkul piyasasının yeniden şekillenmesi, tüketimde önemli bir paya sahip otomobil ve enerji talebinde olası bir daralmanın yaratacağı yeni pazar ilişkileri anlamına da geliyor.

Kentin planlama otoritelerinin adını banliyölerle rekabet olarak koyduğu misyona en örgütlü direniş yine politik güce sahip banliyölerden ve kentsel mekan üretim sürecinde gözardı edilemez güçler elde etmiş banliyölere odaklı gayrimenkul firmalarından geliyor. Merkezi boşaltarak kentin çeperine çekilmiş üst ve orta sınıflar, kendileriyle dolaysız bağ kuramadıkları kentin iç bölgelerine yönelik mekansal müdahalelerin kamu eli ve finansmanı yoluyla ortağı olmak istemiyor. Kentin çeperleri, yatakhane kentleri ve altmerkezleri ile genişlemesini hızla sürdürürken, mevcut sınırları içerisinde yapıyı çevreye kamu kaynaklarının aktarımını gerekçesiz buluyor. Yüksek arsa değerleri, parçalı mülkiyet, dayanağını artık neredeyse “kutsallaştırılmış” mülkiyet haklarından alan “Arka Bahçemde Olmaz” (NIMBY¹⁵) itirazları gibi olası girişimleri, karmaşık sorunları ve maliyet artıran prüzleriyle yerleşmiş alan, gayrimenkul aktörleri için yapıyı çevreyi risk bölgesi kapsamına sokuyor. Eski konut, sanayi depolama kullanımlarının terkederek çöküntü alanlarına dönüştürdüğü kentin iş merkezine erişilebilirliği

Fotoğraf 2. Kenti kuzey-güney doğrultusunda kesen 59 nolu otobanda genişletme çalışmaları.

yüksek olduğu bölgeler, pazar ilişkileri içerisinde dönüşümünü mülkiyet birimi bazında kentin yeni gelen profesyonel çalışanları için sürdürüyor. Ne ki, kentsel yapıyı alanın fiziki ve sosyal anlamda bir bütün olarak yeniden diriltilmesi misyonu tarih içerisinde etkinsizleştirilmiş kamunun, arazi kullanım kararları, altyapı iyileştirmeleri ve kenti üstleneceği işleve uygun yenileme riskini paylaşmak üzere devreye girmesini de zorunlu kılıyor. Bu durum, kamunun geçmişte dışarıda bırakılan araçlarıyla etkinleşmesi ve dolayısıyla kentsel mekanın oluşum sürecinde yeni güçler kazanmasına zemin hazırlayacak bir kurgu olarak anlaşılıyor.

Henüz yerel kentsel karar alma mekanizmalarında pek yer bulamamış olsa da, büyümeyi mevcut sınırları içerisinde tutma girişiminin gizli sonuçlarından en önemlilerinden bir tanesi yükselmesi kaçınılmaz kentsel gayrimenkul değerlerinin kentin mevcut sakinlerinin yani alt-gelir gruplarının tahliyesini de beraberinde getireceğidir. Beyaz kaçıışın ardında bıraktığı ve gerilemeye terkedilmiş kentin erken dönem konut alanları, alt-gelir grupları, kente dalgalar halinde gelen ağırlığını Latin Amerikalıların oluşturduğu göçmenlerin yaşam alanlarına evrilmiştir. Ülke ortalamalarının çok üzerinde kentsel yoksulluk

¹⁵ Not In My Backyard!

oranlarına sahip¹⁶ kent için bu daha derin ve yine sıkça başvurulmuş pazar ilişkileri içerisinde çözüme kavuşması olası görünmeyen bir sorundur. Zira, kentsel yoğunlaşma/ yenilemenin beraberinde getireceği gentrifikasyon sürecinin önüne geçme uğraşı pazar ilişkileri içerisinde ancak, bölgesel vergi değerlemelerinde ayarlamalar ya da sivil inisiyatif ile kurulan vakıflarla en fazla birkaç adayı içine alabilen mülkiyet toplulaştırmaları gibi kapsam alanı dar politikalarla sınırlı kalmaktadır. Banliyölerin alt-gelir grubu konut kullanımlarını dışlayan arazi kullanım kararları (Katz, 2002) ve yine kentin çepherlerine çıktıkça yükselen gayrimenkul değerleri ile mevcut mekansal ilişkiler, kent dışında da yer edinmeyi bu kesim için geçerli bir strateji olmaktan çıkarmıştır.

Bu yaklaşımların, Houston kent yapma sürecinde içselleştirilebilme olasılık koşullarına ve bu uğurda karşılaşmakta olduğu sorunlara dair söylenebilecekler bunlar. Kıstasları tanımlı olsa da somut olarak bu yaklaşımların alacağı doğrultular süreç içerisinde belirlenecek ve yeniden şekillenecektir. Washington ve Illinois gibi eyaletlerde yerel düzeyde kentsel dokuyu dönüştürme kapasitesini açan araştırmalar, pratikte yaklaşımların hedeflerine ulaşma yolunda sınırlı mesafeler kaydettikleri sonuçlarına varıyor (Bkz. Talen ve Knaap, 2003; Song, 2005). Mahalle ve koridor gibi alt-ölçek planlarda yaklaşımların etkilerine dair kuvvetli kanıtlar bulurken, morfolojisiyle kent makroformunda öngörülen dönüşümün kısıtlı

kaldığını saptıyor. Araştırmalarla varılan sonucu güncel Houston kent mekan pratiğini yorumlarken de yinelemek mümkün. Yakın dönem mekansal uygulamaları anlama çabası, merceği kent üzerinde tuttuğumuzda, bu iki boyutlu anlama düzlemini aşarak şu ana kadar örtülü olarak değindiğimiz bir başka eksene, yerel üstü ilişki ağlarına ve bu ağların kentsel mekana yönelttiği taleplere de başvurmayı gerektiriyor (Fotoğraf 3). Gayrimenkul piyasasının da benimsediği, yeni kentçilik yaklaşımı alt-ölçek planlama ve tasarım uygulamalarıyla banliyölerde ve yer yer kentin alt bölgelerinde örneklerini üretiyor. Kent makroformunda öngörülen değişim yukarıda değindiğimiz nedenlerle de ilişkili olarak mülkiyet bazında karar almaya gelip dayanan pazar dinamikleri içerisinde çözümünü bulamıyor. Kaynağı daha çok kentin ekonomi faaliyetlerinin talepleri olan ve 90larla birlikte ivme kazanan yapı çevreye yönelik müdahalelerin ortağı kamu oluyor. Kentin iç bölgelerini diriltmeye yönelik bu yenileme/iyileştirme faaliyetleri, kentin coğrafi ortanoktasında kulelerden bir ada oluşturmuş iş merkezinin sorunlarını, bu adada sıkışmış çok uluslu şirketlerin idari merkezlerinin ihtiyacını duyduğu yeni sığrama alanlarını ve yine merkezin kentin diğer bölgeleriyle ulaşım bağlantılarını çözmeye yoğunlaşıyor. Sözgelimi, kentin mevcut iş merkezinde sıkışan çok-uluslu enerji firmalarının Enerji Koridoru olarak anılan yeni iş ard-alanını, ülke beyzbol lig karşılaşmalarını kente çekmek için yeni bir stadyumun kent merkezinde inşasını, merkezin çepherinde bataklıklaştırmış su kanalının park ve rekreasyon alanlarına dönüştürülmesi gibi yerellikler arası rekabette bir değer olarak önem arzeden kent merkezinin yeniden inşasını kamu-özel işbirliği formülasyonlarına başvurarak üstleniyor. Kentsel alanı yeniden diriltme potası içine oturma ile birlikte, iş merkezine odaklı düşünmenin, kentsel büyümeyi mevcut sınırları içerisinde tutma uğraşının tekil hamlesi olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Son Bir Kaç Söz

Bu yazıda Houston güncel kentsel mekansal pratiğini içinden bir okuma denemesi yaptık. Kenti özgün kılan tarihsel sosyo-ekonomik ilişkileri

Fotoğraf 3. Eski kentsel dokuya yeni müdahaleler: hafif raylı sistem ve kentsel yenileme.

¹⁶ Ülke ortalamalarının iki katına yaklaşıyor (Vojnovic, 2003)

açmak güncel mekansal ilişkileri bağlamına oturtmak adına önemliydi. Ülke kentsel alan politikalarına yön veren yaklaşımların, ülke kentleşme deneyiminden görece bağımsız bir seyir izlemiş Houston'da olasılık koşullarının bir değerlendirmesini yaptık. Geleneksel kentsel mekan oluşum sürecine ve kent desenine geliştirilen kuşkunun üzerine inşa edilen planlama yaklaşımları (Akıllı Büyüme ve Yeni Kentçilik) öne sürdükleri problem tanımlarıyla kent yapma eyleminde önemli bir kırılma anlamına gelebilecek önermeler barındırıyor. Yüzyıl biterken bu yaklaşımlarla benimsenen ilkeler, doğal kaynakların sınırsız, fiziki mekanın nihai ürün ve edilgen olduğu görüşlerinin tamamen tüketilmiş olduğunu gösteriyor.

Bugün, kentsel mekan oluşumunu pazara bırakmanın pekiştirdiği fiziki mekanda denetimsiz ve yaygın büyümenin kentin birincil sorunu olduğu kabul ediliyor. Yaklaşımların kent tahayyülünün fiile geçmesi kenti özgün kılan yerel ile yerel üstü ilişkilerinin çatışma ve çakışmalarıyla günlük hayat içerisinde olacaktır. Radikal tutumuyla mekan oluşumunu pazarın dinamiklerine bırakan kentte, tarih içerisinde etkinsizleştirilmiş kamusal karar alma mekanizmalarıyla uygulamaya dönük çözüm arayışı, ancak daha geniş kentli kesimlerini ikna edilebilme ya da yerel kültürce meşru kabul edilen yöntemlerin buluşçu formüllerini üretebilme kabiliyeti sınırları içerisinde olabilmekte. Ulaşım planlama otoritesinin 2002 yılında programına aldığı, kenti doğu-batı ekseninde kesen ve banliyölere bağlayan otobanı yer yer 18 şerite kadar genişletilmesi kararı, Houston kentinde yaklaşımlara yerel otoritelerce geliştirilen bağlılığın derecesi ya da okumaya göre yerel dinamiklerin kırılması güç ilişkileri üzerine bir fikir oluşturmayı sağlayacaktır.

Bitirirken, son bir notu eklemek Houston kent deneyimini okurun ilgisine getirmenin gerekçelerine ışık tutmak adına önemli diye düşünüyoruz. Birleşik Devletler, birçok alanda olduğu gibi mekansal müdahale ve planlama yaklaşımı geliştirme alanında da, özellikle uygulamada, alıcısının pek te ayıklamadan kabul ettiği model veren ve eğilim belirleyen bir kaynak olarak karşımıza çıkıyor. Mekansal politikaları ve daha önemlisi mekana dair problem tanımlarına kaynaklık eden yaklaşımların temel kabullerindeki dönüşüm, olumsuz sonuçları alınmış terkedilen

alışkanlıklara işaret ediyor. Houston deneyimi güncel planlama yaklaşımlarının çözümlemesinin, nedensel ilişkileri ile kent yapma eyleminin ardındaki özgün koşullar üzerine düşünmeyi sağlayacağını ve alıcısına ayıklanabilir bir arkaplan sunacağını ümid ediyoruz.

Not: Araştırmada görüşlerinden yararlandığımız Texas A&M Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı ve Kent Planlama Bölümünden Nancy Volkman'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Ajay, G. (2004) New Urbanism as Sustainable Growth?: A Supply Side Story and Its Implications for Public Policy, *Journal of Planning Education and Research* 2004; 24; 154

Burchell, R.W., D.Listokin and C.C.Galley (2000) Smart Growth: More Than a Ghost of Urban Policy Past, Less Than a Bold New Horizon, *Housing Policy Debate*, v. 11, n. 4 821, pp.821-879.

Cumbers, A. (1997) Globalization, Local Economic Development and the Branch Plant Region: The Case of the Aberdeen Oil Complex, *Regional Studies*, v.34-4, pp. 371-382.

Daniels, T. (2001) Smart Growth: A New American Approach to Regional Planning, *Planning Practice and Research*, Volume 16, Issue 3 & 4 August 2001, pages 271 - 279

Feagin, J.R. (1985) The Global Context of Metropolitan Growth: Houston and the Oil Industry, *The American Journal of Sociology*, v.90, n.6, pp. 1204-1230.

Gannam, F. (1997) Re-imagining the global: Relocation and local identities in Cairo, In A.Öncü and P.Weyland (eds.) *Space, Culture and Power: New Identities in Globalizing Cities*, pp. 119-139, Zed Books, London.

HARC (1995a) Houston Environment 1995: Introduction, Houston Advanced Research Center and Mitchell Center for Sustainable Development, The Woodlands, Texas.

HARC (1995b) Houston Environment 1995: Report of the Socioeconomic, Houston Advanced Research Center and Mitchell Center for Sustainable Development, The Woodlands, Texas.

HARC (1995c) Houston Environment 1995: Report of the Human Health Subpanel, Houston Advanced Research Center and Mitchell Center for Sustainable Development, The Woodlands, Texas.

- H-GAC (2006) 2035 Regional Growth Forecast, Houston.
- Karkkainen, B.C. (1994) Zoning: A reply to the critics, *Journal of Land Use & Environmental Law*, v.101, n.1.
- Katz, B. (2002) Smart Growth: The Future of the American Metropolis? CASEpaper 58, Centre for Analysis of Social Exclusion, London School of Economics, London.
- Khan, S.D. (2005) Urban development and flooding in Houston Texas, inferences from remote sensing-data using neural network technique, *Environmental Geology*, v. 47: 1120–1127
- Kirby, A. and A.K.Lynch (1987) A ghost in the growth machine: the aftermath of rapid population growth in Houston, *Urban Studies*, 24, pp. 587-596.
- Klineberg, S. (2002). Houston's Economic and Demographic Transformations: Findings from the Expanded 2002 Survey of Houston's Ethnic Communities. Houston, TX: Department of Sociology, Rice University. http://cohesion.rice.edu/CentersAndInst/HAS/emplibary/HAS2002_report.v2.pdf
- NRC (1989) Landuse Planning and Oil and Gas Leasing on Onshore Federal Lands National Academy Press, Washington D.C.
- Song, Y. (2005) Smart growth and urban development pattern: A comparative study, *International Regional Science Review* 28, 2: 239–265.
- Storper, M. (1997) *The Regional World: Territorial Development in a Global Economy*, Guilford Press, New York.
- Talen, E. and G.Knaap (2003) Legalizing Smart Growth An Empirical Study of Land Use Regulation in Illinois, *Journal of Planning Education and Research* 22:345-359
- Vojnovic, I. (2003) Governance in Houston: Growth theories and urban pressures, *Journal of Urban Affairs*, v.25, n.5, pages 589–624.

BALIKESİR ÇAMLIK KENTSEL VE MİMARİ TASARIM ULUSAL PROJE YARIŞMASI ŞARTNAMESİ

Yarışmanın Konusu

Balıkesir şehir merkezinin panoramik seyir terası konumunda bulunan Çamlık tepesinin, kent yaşamına katılması ve bu yerin kent yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı yapması doğrultusunda geliştirilmesi, tepenin devamında yer alan ağaçlandırma alanları ve yakın çevresi ile birlikte projelendirilmesidir.

Yarışmanın Amacı

Yarışma, Balıkesir Belediyesi tarafından, Balıkesir Üniversitesi Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi Mimarlık Anabilim Dalı ve TMMOB Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi'nin danışmanlığında, "Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği" kuralları içinde, Balıkesir Şehir merkezinin batısında, hakim yükseklikte yer alan Çamlık tepesi ve çevresi ile batı, kuzeybatı ve kuzey devamında yer alan ağaçlandırma alanı ile bir bütünlük içinde, kent insanının ihtiyaçlarına uygun olarak ve kullanım değeri geliştirilerek, kent yaşamına kazandırılması ve güzel sanatların teşvik edilmesidir.

Danışman Jüri Üyeleri

Sabri UĞUR Balıkesir Belediye Başkanı
Prof.Dr. Necdet HACIOĞLU Balıkesir Üniversitesi Rektörü
Cengiz DİKLİCTMMOB Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Başkanı
Metin ERMİŞ Balıkesir Belediyesi Teknik Başkan Yardımcısı
Mehmet ÖZPINAR Balıkesir Belediyesi İmar Müdürü
Emrah ALDEMİR Balıkesir Belediyesi Şehir ve Bölge Planlamacısı

Asli Jüri Üyeleri

Prof.Dr. Işık Aydemir Mimar
Prof.Dr. Aykut Karaman Mimar
Prof.Dr. Orhan Reman Mimar
Han Tümerterkin Mimar
Bozkurt Gürsoytrak Mimar

Yedek Jüri Üyeleri

Turgut Çıkkı Mimar
Tevfik Ayku Mimar
Dr. Berrin Akgün Mimar

Raportörler

Avni Asimgil Mimar
Hüseyin Deniz Mimar

Yarışma Alanı ve Yarışmacılardan Beklenenlere İlişkin Genel Açıklama

Balıkesir şehir merkezi, yaklaşık 300 bin nüfuslu bir yerleşim merkezidir. Burada, kişi başına düşen yeşil alan 2 m²'den azdır. Şehir merkezinde, 180 dönüm büyüklüğündeki Atatürk Parkı'nın dışında kayda değer bir rekreasyon alanı bulunmamaktadır. Şehrin batısında, panoramik hakimiyeti bulunan Çamlık tepesinin, kent insanının günlük yaşamında yerini alması öncelikli düşüncedir.Çamlık tepesi sahip bulunduğu son derece cazip özelliklerine rağmen, bugüne kadar Balıkesir kent insanının günlük yaşamında bir konuma sahip olmamıştır. Ekteki belgelerin de incelenmesi ile ayrıntıları daha iyi algılanabilecek bu durum karşısında, Balıkesir'de yeni rekreasyon alanları, sosyal ve kentsel donatılar ile, panoramik seyir terası başta olmak üzere, kent insanının, dinlenme imkanı bulabileceği, günlük yaşamının bir parçasını yaşayabileceği, ortak sosyal faaliyetler için uygun mekanların oluşturulduğu yeni bir yaşam alanına ihtiyaç bulunmaktadır.

Çamlık tepesinde, devamındaki ağaçlandırma alanları da göz önüne alınarak gerçekleştirilecek bir kentsel tasarım projesi, Ba-

lıkesir'in sosyal dinamiklerini olumlu yönde etkileyecek ve kent insanının yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

Yarışmacılardan;

- Çamlık tepesinde, bugüne kadar korunmuş olan kamusal-kentsel alanların, bütünlüğünü bozan unsurlardan arındırılarak kullanım değerlerinin, kot farklarından da yararlanarak, kamusal-kentsel dış mekan, peyzaj değerlerinin geliştirilerek zenginleştirilmesi, kent insanına bütünlük içinde sunulması dolayısıyla kent kimliği içindeki yerinin tanımlanması,
- Önerinin il merkezinde yaşayanların, kentsel kimlik sorunlarını çözmede katkıda bulunması,
- Kent merkezinde, etkilenme alanı kapsamındaki (1/1000 ölçekli pafta sınırları içinde kalan alan) kentsel yaşama koşulları ve varolan fiziksel çevre kalitesini arttıracak, daha sonraki yerel yönetimlerin geleceğe yönelik çevre kararlarına ve gelecekteki imar planı revizyonlarına temel veri oluşturması,
- Yarışma alanı içinde yer alan Sosyal Tesisler ve diğer tüm binaların kaldırılması; bunların yerine, ihtiyaç programında verilen yeni ihtiyaçları karşılayacak önerilerin geliştirilmesi,
- Öneri tasarımıda Çamlık tepesi yorumlanırken, kente yeni bir panoramik seyir terasının kazandırılması,
- Mimari önerilerde, günümüz kadar gelecekteki işlevleri de karşılayabilme açısından esneklik özelliğinin göz önünde tutulması,
- Peyzaj mimarisi önerilerinde kamusal-kentsel alan, yeşil alan ve simgesel olma konusunda yorumların yapılması,
- Yarışma alanı içinde yer alan Atatürk anıtının yakın çevresi düzenlenerek muhafaza edilmesi veya yeni bir Atatürk anıtı önerilmesi yarışma projesi içinde değerlendirilmesi,
- Çamlık tepesi ile devamındaki ağaçlandırma alanlarının kent merkezine fonksiyonel bir ulaşım önerisi ile bağlanması konusunda yeni düzenlemelerin önerilmesi,
- Yarışmacılardan Çamlık tepesinin kentin her tarafından algılanan topografik özelliği nedeniyle kente coğrafik bir simge oluşturduğunun dikkate alınması ve ihtiyaç programında öngörülen diğer ihtiyaçların karşılanması beklenmektedir.

Projelendirme alanı 615.000 m² olup, alan için öngörülen imar planı, yarışma için veri olarak alınmayacaktır.

İhtiyaç programı

Yarışmacılar, aşağıda ana alt başlıkları verilen Çamlık Tepesi programının, olması gereken işlevsel alt açılımlarını ve onların bütün içindeki alsans oranlarını önereceklerdir.

Kapalı mekanlar 5.000 m²'yi aşmayacak, açık ve kapalı mekanların tümü, mülkiyeti Balıkesir Belediyesi'ne ait olan ve ilgili haritalarda belirtilen bölümlere yapılacaktır.

Yarışmacı, yarışma kapsamında tanımlanan bölgenin kent yaşamına azami derecede katılımını sağlayacak, kent kimliğinde yer alacak, fiziksel, görsel ve sanatsal özelliklere sahip yapılar ve düzenlemeler ile gereksinim duyulan yüksek nitelikli rekreasyon, sportif, kültürel ve sanatsal etkinliklerin karşılandığı ve bunların dışında, tamamen kendisine ait düşüncelerle, açık ve/veya kapalı olmak üzere fonksiyonel mekanlar önerecektir.

Yarışmacılardan İstenenler

- a) 1/5000 Yarışma alanının kent bütünü içindeki yeri (ulaşım, ilişkiler vb.)
- b) 1/2000 Yarışma ve etkilene alanına ilişkin kentsel tasarım kararları (Yarışma alanının kentsel mekan sistemi içindeki yeri, işlevsel ilişkileri, yaya-taşıt-ulaşım ilişkileri, toplu taşıma düzeni ve duraklar, açık otopark alanları, vb., çevre kalitesini geliştirici kentsel tasarım kılavuzu kapsamına girebilecek kararlar)
- c) 1/500 Yarışma Alanı Kentsel Tasarım Projesi
Planlar (tüm alanı yansıtan), Not: Projelerde, alandaki peyzaj düzenleme kararları tüm alanı ve tasarım kararlarını yansıttak şekilde gösterilecektir.
Kesit-siluettler (önerilen tüm düzenlemeleri kapsayacak şekilde yeterli sayıda ve ayrıntıda olacaktır),
- d) 1/200 Mimari Projeler (ihtiyaç programını karşılayan önerilerin plan, kesit, görünüşleri)
- e) Çözüm önerisinin üç boyutlu ifadesi (yarışmacılara verilecek üç boyutlu modelleme üzerinde en az bir adedi kuş bakışı olmak üzere farklı açılardan olacaktır),
- f) 1/1000 ölçekli maket (sadece, ilgili dokümanlarda, mülkiyeti Belediye'ye ait olduğu belirtilen mimari uygulama alanını kapsayacaktır)
- g) Açıklama Raporu Kent planlama, kentsel tasarım, mimari ve peyzaj tasarımı ilkelerini, yarışma alanı-etki alanı düzeyinde ortaya koyacaktır. Anlatımın gerektirdiği görsel malzeme ve grafik malzemelerle desteklenebilecektir. Rapor sunum paftaları üzerinde olacaktır.

3. ELEME JÜRİ GEREKÇE RAPORU

05 NOLU PROJE: Projede alanın kente entegrasyonu ile ilgili ayrıntılı çaba gözlenmektedir. Giriş noktalarının saptanması ile ilgili analizlere yoğunlaşılmış, ancak taşıt trafiği ile ilgili erişim noktalarının çözümü yeterli düzeye ulaştırılamamıştır. Ana fikri oluşturan binaların yer altına alınmış olması proje hedeflerinde yer alan silüet etkinliği arayışını yok etmesi olumsuz bulunmuştur. Binalar ve yaya erişim akışları zayıf bulunmuştur. Bu yaklaşımlar doğrultusunda proje oy birliği ile elenmiştir.

06 NOLU PROJE Alanın kente entegrasyonu ile ilgili analizler olumlu bulunmuştur. Birimlere, taşıt ve yaya trafiği erişim çözümlerinin yetersiz düzeyde olduğu saptanmıştır. Alan düzenlemesindeki ana temayı oluşturan yüksek ağaçlı aksın bütünlüğü parçalamakta olması, bu yol sonundaki belirsizlik, diğer ünitelerle olan ilişki eksikliği olumsuz bulunmuştur. Binaların biçim ve işlevsellik açısından başarılı olmasına rağmen kendi aralarındaki ilişkileri yönüyle yetersiz bulunmuş ve oy birliği ile elenmiştir.

07 NOLU PROJE Kentle olan ilişki, entegrasyon çabaları olumlu bulunmakla birlikte çok katlı yapı anıtın etkisini azaltmakta veya anıtla yarışmaktadır. Yaya aksındaki merdivenlerin fazlalığı da akışı zorlaştırmaktadır. Mimari mekanların plan çözümleri, işlevselliği, iç-dış mekan ilişkileri yetersiz bulunmuştur. Bu gerekçeler doğrultusunda proje oy birliği ile elenmiştir.

08 NOLU PROJE Projedeki kente entegrasyon için geliştirilen analiz ve şemalar, yeşil doku, peyzaj araştırmaları ve öneriler başarılı bulunmuş, ancak öneri platoların, tepenin doğal değerleri ile, topoğrafyaya olan müdahaleleri, başarılı eskizlere rağmen getirilen abartılı mimari çözümler, çatı strüktürleri olumsuz bulunmuştur. Proje bu nedenlerle oy birliği ile elenmiştir

11 NOLU PROJE Projenin kente entegrasyonuna yönelik analiz ve fikirler olumlu bulunmuştur. Taşıt ve yaya trafiği arazi koşullarını ve işlevsel ilişkileri zorlamakta, oluşturulan platformlar nedeniyle topoğrafya zedelenmekte, istinat duvarları silüeti olumsuz etkilemektedir. Mimari konsept olumlu bulunmakla birlikte bina iç çözümleri, mekan kalitelerinin yetersiz kalması nedenleri ile oy birliği ile elenmiştir.

12 NOLU PROJE Alanın kente entegrasyonu ile ilgili çalışmalar ve fikirler başarılı bulunmuştur. Alana akış sağlayan trafik ve yaya bağlantılarının yeterli olgunluğa ulaştırılmadığı saptanmıştır. Doğal peyzajın yollara fazla parçalanmış olması, öneri yapıların işlevsel ilişkilerindeki kopukluk, mimari çözümlerin yeterli düzeye taşınmamış olması ve iç mekan organizasyonlarının yetersizliği nedenleriyle oy birliği ile elenmiştir.

14 NOLU PROJE Alanın işlevsel ve trafik sorunlarına yönelik olarak kente entegrasyonuna yaklaşım çabaları yeterli bulunmamıştır. Kentle bağlandığı noktadaki başarısı, koridor yaratması olumlu, işlevlerin seçimindeki başarılı konuma rağmen planlamanın tepe ile ilişkisi ve oluşturulan aksın süreksizliği (sonuçsuzluğu) yetersiz bulunmuştur. Kent içinde başlayan yaya aksının düzenlenmesi ve yurtlarla ilgili çözümler olumlu bulunmuş, yarışma alanının geride kalan bölümündeki devamlılıktaki eksiklik, önerilen yapıların boyutsal ve işlevsel çözümlerindeki yetersizlikler nedeniyle oy birliği ile elenmesine karar verilmiştir.

17 NOLU PROJE Alanın kimliği ve kente entegrasyonu ile ilgili analiz çalışmaları başarılı bulunmuş, ancak bu analitik çalışmalardaki fikirlerin alan düzenlemesine yansıtılmasında ulaşılan düzey yeterli bulunmamıştır. Binaların münferit olarak çözümlerinin başarılı bulunmasına rağmen aralarındaki bağ, bütünlük, işlevsel ilişkilerin yeterli düzeye ulaştırılmadığı, alan düzenlemesinde parçalanmalara neden olan kararlar alınmış olmasından dolayı amaca yönelik düzenlemelerin yetersiz bulunması gerekçelerinden dolayı oy birliği ile elenmiştir.

22 NOLU PROJE Alanın kente olan entegrasyonu için yapılan analiz çalışmaları başarılı bulunmuştur. Ancak alan düzenlemelerinde yer alan binalara yaklaşan otopark alanlarının fazlalığı, oluşturulan meydan boyutlarıyla doğal peyzajın zedelenmesi, önerilen binaların işlevsel ve mekan organizasyonlarının yeterli düzeye eriştirilememesi nedenleriyle oy birliği ile elenmiştir.

23 NOLU PROJE Alanın kente ilişkili analiz çalışmaları yetersiz bulunmuştur. Alanın sınırları içerisindeki doğal yapı özelliklerinin değerlendirilmesi olumlu bulunmuştur. Ancak ana yaya aksı alanı parçalanmakta ve doğal topoğrafya olanaklarını kullanmamaktadır. Önerilen binaların kütle etkisi ve iç çözümlerinin yetersizliği nedenleriyle oy birliği sonucu elenmiştir.

32 NOLU PROJE Alanın kente ilişkili analizleri olumlu bulunmuştur. Ancak alandaki işlevsel dağılımda temel ilkesel sorunlar yer almaktadır. Spor alanlarının tepe noktasında düzenlenmesi olumsuz bulunmuştur. Binalar arasındaki işlevsel ilişkilerin kurgusu ve mimari çözümlerin yeterli olgunluğa ulaşmaması nedenleri sonucu oy birliği ile elenmiştir.

34 NOLU PROJE Alanın kente entegrasyonunda yapıların kentle bütünlüğü, arazinin kullanımındaki yalınlık başarılı olmasına rağmen kültür yapılarının üst örtüsünün ağır etkisi ve yapılara araç trafiğinin yaklaşımlarının olumsuzluğu gerekçeleriyle oy birliği ile elenmiştir.

36 NOLU PROJE Alanın kente entegrasyonuna yönelik analizler olumlu bulunmuştur. Ancak bu fikirlerin alanın tümel düzenlemesine istenilen yeterlilikte yansıtılmadığı saptanmıştır. Alanda ana aks altında önerilen tünel olumsuz bulunmuştur. Önerilen yapıların biçimsel tekrarları ve iç çözümlerinin yeterli olgunluğa ulaşmaması nedenleriyle oy birliği ile elenmiştir.06.08.2006

1. Ödül

Elif Çelik-Mimar, Ceren Hancıoğlu-Mimar,
Ceyda Özbilen-Peyzaj Mimarı, İlker Aksoy-Y. Mimar,
Esra Doğan-Mimar, İpek Yürekli-Y. Mimar,
Deniz Aslan-Y. Mimar, Arda İncoğlu-Y. Mimar
Yardımcılar: Tutku Sevinç, Merve Yılmaz

2. Ödül

Ali Muslubas-Y. Mimar, Aysegül Kuruç Ada-Mimar,
Aslı Doğan-Mimar, Murat Polat-Y. Mimar
Yardımcılar:
Perihan Usta-Mimarlık Böl. Öğr., Melek Kılınç-Mimarlık Böl. Öğr.,
Serhat Özkan-Mimarlık Böl. Öğr.,
Emine Hande Çiğirli-Mimarlık Böl. Öğr., Bema Göl

3. Ödül

D. Ümit Yücel-Y. Mimar, Aysu Akalın Başkaya-Y. Mimar,
Çiğdem Yücel-Y. Mimar, Uğurcan Aybar-Y. Mimar,
Gül Sayan Atanur-Y. Peyzaj Mimarı,
Ülkü Duman-Y. Peyzaj Mimarı, Aslı Dural-Kent Plancısı
Yardımcılar: Duygun Baştanlar-Y. Peyzaj Mimarı,
Ahmet Muharrem, Benay Çubukçuoğlu, Özlem Akyıldız,
Muharrem Abuş, Zekeriya Aktaş

1. Mansiyon

Halit Yaşa Ersoy-Y. Mimar, Savaş Ekinci-Y. Mimar,
Arbil Ötkünç-Y. Mimar, Ümit T. Arpacıoğlu-Y. Mimar,
R. Engin Alan-Mimar
Yardımcılar: Akif Fuat Alagöz-Mimarlık Böl. Öğr.,
Korhan Torcu-Y. Mimar, Serhat Yavuz-Mimar
Yardımcı: Murat Yüksel-Mimar

2. Mansiyon

Korhan Torcu-Y. Mimar, Serhat Yavuz-Mimar
Yardımcı: Murat Yüksel-Mimar

3. Mansiyon

Can Kubin-Y. Şehir Plancısı, Zeynep Eraydın-Şehir Plancısı,
Orçun Ersan-Mimar, Derya Duman-Peyzaj Mimarı
Danışman: Oytun Deliktaş-Y. Şehir ve Bölge Plancısı
Yardımcılar: Halis Özkan, Ekonomist,
Meltem Şentürk-Peyzaj Mimarı

5. Mansiyon

Kahraman Kartal-Mimar, Özgür Top-Mimar,
İskender Hüseyin Kulu-Mimar,
Barış Ekmekçi-Peyzaj Mimarı, Yalçın Yücel Kök-Mimar
Yardımcılar: Emre Yolcu

Balıkesir'in yeni kentsel odağı olacak olan Çamlık Tepesi coğrafi özelliklerinden dolayı kentin nefes almasını sağlayan, kentinin kültürel etkileşim ve rekreasyonel açısından da yeni bir bilinçle kullanacağı bir çekim alanı olarak tasarlanmıştır.

Kent içinde yeni yaratılacak olan kent içi yeşil kuşakları ve iç bahçeleri ile kente yeniden kazandırılacak olan yeşil omurga özellikle yeniden yeşil alan olarak değerlendirilecek olan kuzey yamaçlarının katılımı ile kişi başına düşen yeşil alan oranını yükseltecek ve kentsel kullanım kalitesini arttıracaktır.

Çamlık Tepesi'nin zirvesini oluşturan Atatürk anıtı platosu bir tür panayır çayırı olarak alanın en hakim ve en serbest kullanımlı parçasıdır.

Çamlık Tepesi yamaçları ile birlikte kavramsal bir organizma olarak yeniden değerlendirilmiş, özellikle mevcut yeşil dokudan hareketle oluşturulan yeşil bölgeler gerek doku, gerek renk, gerekse boyut olarak tepeye yeni bir ölçek kazandırmışlardır. Özellikle bölge geçişlerinde yaşanacak olan örtüşmeler tüm mevsimlere dağılan zengin bir yaşantı ve doğa deneyimi sunacaktır. Bu alanların arasında kalan "Tarımsal Teras", kullanılabilir yeşil kavramına önemli bir katkıdır. Permakültür öngörüsü bu alanların kullanım senaryosunun ana motivasyonudur.

Kentsel gelişme bölgeleri birer alt merkez olarak da tarif edilmektedir. Tüm bu kentsel çatıyı çevre yollarına bağlayan ana arterler, öneri "Etkinlikler Omurgasına" da servis vermektedir. Kolay ulaşmayı sağlayan, sevilerek kullanılan bu orman içi yolları özellikle üretilen peyzaj değerleri açısından da önemlidir. Trafik yolu dışında ele alınan ve tüm alanın özellikle yürüyerek, bisikletle ya da elektrikli araçlarla kullanılmasını sağlayan kılcıl yol sistemleri farklı zorluk ve rekreasyonel değerlere sahiptirler. Bu yollar gezinti - keşif, sert eğimli özellikle spora yönelik ve duraksamalı parkurlardan oluşmaktadır. Özellikle bu yolların kesişimleri servis odakları ile desteklenmektedir.

En önemli lekelerden biri "Etkinlikler Omurgası" dır. Bu alan kentten tepeye doğru yönelen içinde rüzgarı, doğru güneşlenmeyi - yönlenmeyi, yeterli miktarda gölgeyi barındıran ve en önemlisi tüm bakılara hakim platformları ile ortak sosyal faaliyetler için uygun bir kentsel alandır. Bu alan donatıları ile kentin yoğun yaşayan en önemli çekim merkezi niteliğindedir. Özellikle kültürel (müze, kütüphane), sportif (kapalı açık tesisler, yüzme, basketbol, tenis vs), sosyalleşme (Pazar yeri, lokantalar, amfi ve baki platformu), sanatsal (sergi salonları, yerel sanatlar satış üniteleri, atölyeler) faaliyetlere imkan yaratan yapıları bir kentsel örüntü ve yeni bir kentsel kullanıma olanak tanımaktadır.

JÜRİ RAPORUNDAN

Projenin kentle entegrasyonu, alan için önerilen ağaçlandırma, bitki türleri ile ilgili analizler, bunun sonucu olarak getirilen öneriler başarılı bulunmuştur. Balıkesir kentinin ticaret bölgesindeki aksın çamlık tepeye ulaşımı ve bunun tepede bir yaya aksı olarak topoğrafyaya uygun biçimde devam ettirilmesi, böylece tepenin kullanımında sağlanan bütünlük, süreklilik ve doğallık, bu aks üzerinde yer alan yapıların sadeliği, kendi aralarındaki geçişler ve uyumlar ve bunların mimari niteliği tepenin doğal görünümüne uygun katılımları başarılı bulunmuştur. Tepenin kullanımında araç ve yaya ulaşımı genelde başarılıdır.

Yarışma jürisi olarak;

- Yarışma alanının kentle buluştuğu noktada oluşturulan giriş meydanının yetersizliğini göz önüne alarak bu alanın yeniden düzenlenmesini,
- Yarışma alanı içinde devam eden yaya aksı içinde yer alan merdivenlerin ve oluşturulması gereken rampaların yaya ulaşımını kolaylaştıracak biçimde yeniden ele alınmasını,

• Olduğu gibi bırakıldığı görülen Atatürk anıtının silüet ve heykel değerleri, tören alanı düzenlemesi göz önünde tutularak proje konseptini tamamlayacak biçimde yeniden ele alınmasını,

• Oyun alanı altından geçen araç yolunun ve otoparkın topoğrafyadan yararlanarak önerilen yaya aksı sürekliliğini kesmeden düzenlenmesini,

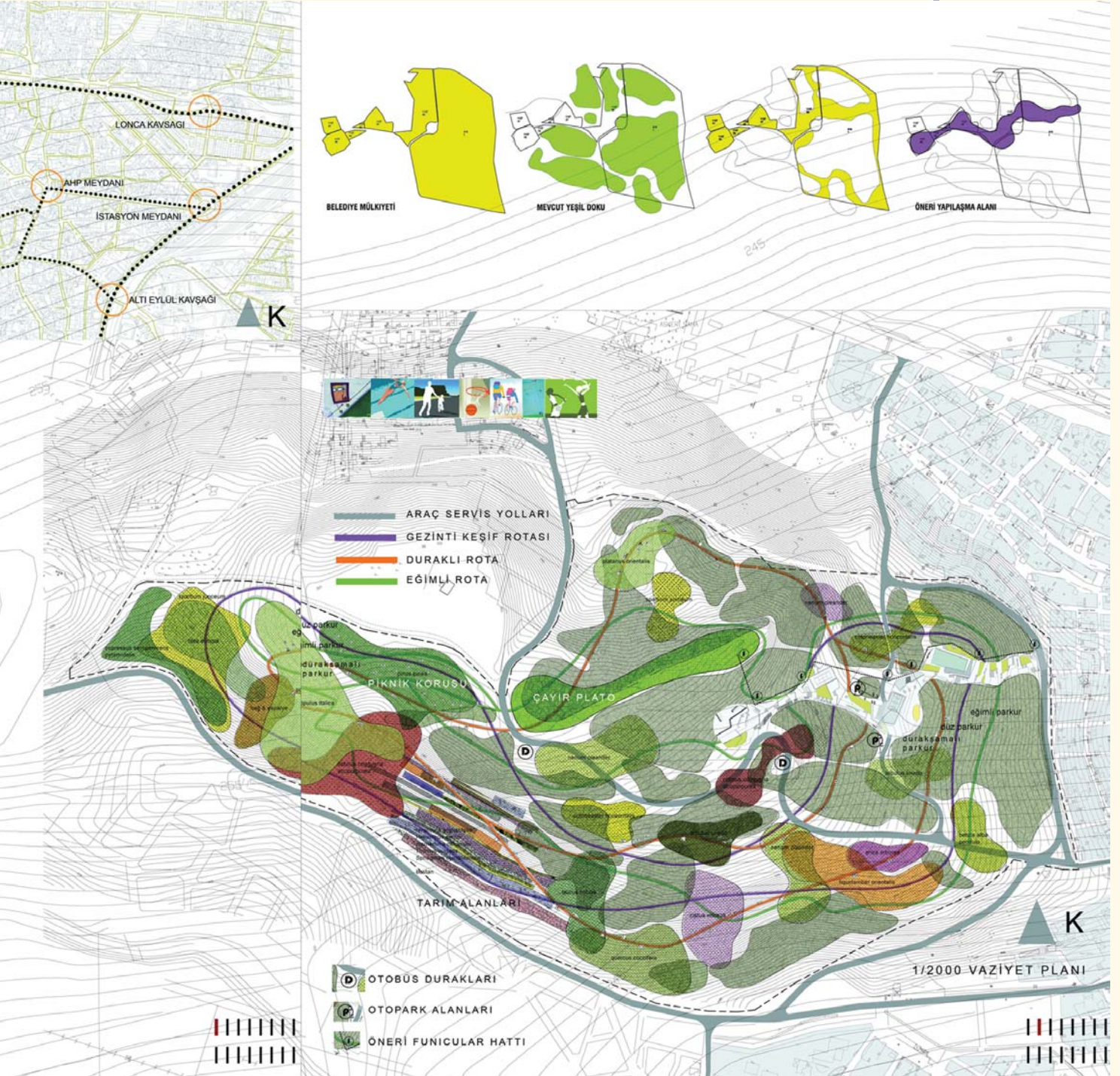
tavsiye etmekteyiz.

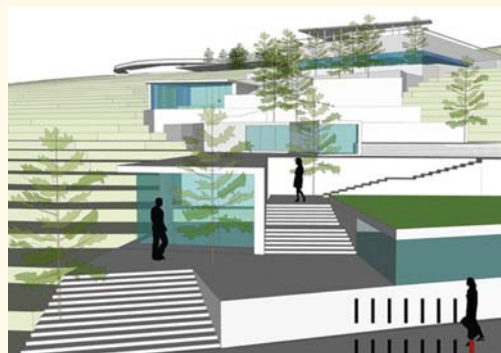

BALIKESİR' IN YENİ KENTSEL ODAĞI OLACAK OLAN ÇAMLIK TEPE'Sİ COĞRAFI ÖZELLİKLERİNDEN DOLAYI KENTİN NEFES ALMASINI SAĞLAYAN, KENTLİNİN KÜLTÜREL ETKİLEŞİM VE REKREASYONEL AÇIDAN DA YENİ BİR BİLİNÇLE KULLANACAĞI BİR ÇEKİM ALANI OLARAK TASARLANMIŞTIR.

KENT İÇİNDE YENİ YARATILACAK OLAN KENT İÇİ YEŞİL KUŞAKLARI VE İÇ BAHÇELERİ İLE KENTE YENİDEN KAZANDIRILACAK OLAN YEŞİL OMURGA ÖZELLİKLE YENİDEN YEŞİL ALAN OLARAK DEĞERLENDİRİLECEK OLAN KUZAY YAMAÇLARININ KATILIMI İLE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN YEŞİL ALAN ORANINI YÜKSELTECEK VE KENTSEL KULLANIM KALİTESİNİ ARTTIRACAKTIR.

ÇAMLIK TEPE'Sİ NİN ZİRVESİNİ OLUŞTURAN ATATÜRK ANITI PLATOSU BİR TÜR PANAYIR ÇAYIRI OLARAK ALANIN EN HAKİM VE EN SERBEST KULLANIMLI PARÇASIDIR.

Ali Muslubas-Y. Mimar, Aysegül Kuruç Ada-Mimar,
Aslı Doğan-Mimar, Murat Polat-Y. Mimar

Yardımcılar:

Perihan Usta-Mimarlık Böl. Öğr., Melek Kılınc-Mimarlık Böl.
Öğr., Serhat Özkan-Mimarlık Böl. Öğr., Emine Hande Çiğnerli-
Mimarlık Böl. Öğr., Berna Göl

Balıkesir'i İzlemek

Balıkesir Çamlık Tepesi, kentlinin kendi izini takip edebileceği, kentteki değişimi hissedebileceği doğal bir bakı noktasıdır. Doğal bakı noktaları gerçekte her zaman uzaklığın hissedildiği ve bu özelliğe bağlı olarak hayranlık uyandıran, ölçeğin ufukta kaybolduğu özgürlük alanlarıdır. Bu anlamda topografyayı tanımlayabileceğimiz uzaklık/yakınlık, ayrı tutma/işlişi kurma gibi kavramlar önem kazanır. Çamlık tepesinde bu uzaklığı yakınlaştıran, kentin herhangi bir noktasında devam eden hayatı izleyerek oluşturulacak yeni izlerin peşine düşülmüştür.

Yakın Çevre İçin Kentsel Ölçekte Öneriler

Çamlık tepesinin yakın çevresi ile kurduğu ilişki üzerinden; Kuzeyde yer alan, imar planında konut bölgesi olarak gösterilen alan yoğun yeşil alan olarak önerilmiştir. Bu alanın yüksek noktasına önerilen rüzgar gülleri, Balıkesir'in kuvvetli rüzgarını enerjiye dönüştürerek çamlık tepesinin rekreasyon alanına gereken elektrik enerjisini karşılayacağı düşünülmüştür.

Güney, Güneybatı, Batı yönünde imar planında konut bölgesi olarak önerilen alanın konut alanı olarak kalması, bu alandaki potansiyel nüfusun tepe ile ilişkiyi destekleyeceği düşünülmüştür.

Doğu-Kuzeydoğu yönündeki tarihi kent merkezinin rehabilite edilip, doku analizlerinin yapılarak, bu bölgenin iyileştirilmesi çalışmalarının çamlık tepesine önerilen tasarım ile etkileşim içinde olması gerektiği düşünülmüştür.

Konum - Ulaşım

Çamlık Tepesinin yakın çevresi ile ilişkisinde ulaşım kararları:

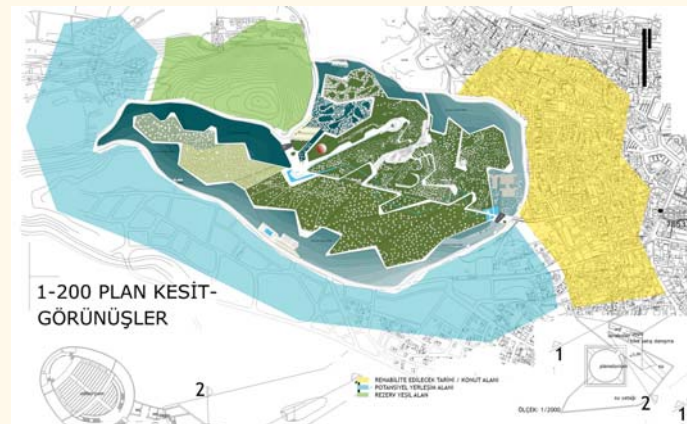
Girişin bir kapı olarak tanımlanması önemlidir: kapı ayrı tutarken diğer yanda bağlar. Bu ikilik tepenin varlığıyla oradadır, hissedilir. Önerilen tasarım ile birlikte tepe, kente ait verilerin izdüşümlerinin toplandığı önemli bir çekim alanıdır. Dört noktadaki girişler,

yakın çevre ve kentin ulaşım ağlarının yönlendirilmesi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Bu anlamda tasarım sınırları dışında kalan ulaşım ağının etkisi tepeye yaklaşıma ve tepenin kendi iç ulaşım kararlarına da yansımıştır.

Çamlık Tepesi'nin iç ulaşım kararları:

Ring otobüs seferlerinin yapılacağı ve özel araçların kullanacağı mevcut alt yol dört giriş kapısında alana geçecek, ulaşım içerde elektrik bataryalı araçlar ile devam edecektir. Motorlu vasıtaların alan içine girmemesi tasarımın ana kararıdır. Sadece alana üçüncü giriş olarak kabul edilebilecek restorana ulaşım noktasından özel araçların kullanabileceği otopark alanına ulaşılmaktadır.

Alan Kullanımı

Tarihi dokunun uzantısında yer alan, kent merkezi yönündeki girişle, Edremit yolu yönündeki girişin bağlanması ile oluşan ana arter, alanın tasarım kararlarını desteklemektedir. Kent merkezi yönündeki girişte danışmanın, çamlık tepesinin tanıtım maketinin yer aldığı, arboretumla ilgili bilgilendirmenin yapıldığı ana giriş noktalarından biri yer alır. Edremit yolu yönünde yer alan diğer ana girişteki benzer kütle, meyva bahçelerine, piknik alanının yanı sıra törenlerin ve kutlamaların yapılacağı ışıklı gösteri alanına yönlendirir. Bu alandan hareketle, bozulmuş olan topografyanın izinden de faydalanarak düzenlenen tepenin en yüksek noktasına ulaşan parkur, anıtlı son bulur. Mevcut anıtın muhafaza edilip yeni bir anıt alanı düzenlenmiştir. Metal bir pylonun telekomünikasyon işlevi ve laser-ışık gösterileri için kullanılması düşünülmüştür. Bu düzlem, alan boyunca ilerleyen su ögesi ile zenginleştirilmiştir.

Doğal rekreasyon alanı ve doğa sporları alanları, ana arterin güneyinde yer alır. Bu alanda, içinde kısa ve uzun turları ve dinlenme-ihtiyaç istasyonları olan eğitici ve dinlendirici, içinde kısa-uzun turların gerçekleşeceği Arboretum ve yöreye ait jeolojik yapının verildiği Kaya Parkı tasarım kararlarında iki önemli noktayı oluşturur. Bitki örtüsü ve jeolojik yapı, topoğrafyada insan müdahalesi ile şekil alır. Bu müdahalenin, aynı zamanda kentin çevre oluşumundaki bilincinde etkili olacaktır.

Aktif rekreasyon ve kültürel etkinlik alanları, kuzeydoğu yönünde yer alır. Topoğrafyanın uzantısı olarak düşünülen, açık, yarı açık ve kapalı mekanlardan oluşan bir platform üzerinde fonksiyonlar yer alır. Yaya hareketi bu platformda süreklilik göstererek alanı kültürel-sosyal anlamda besler. Satışın yanı sıra üretim sürecinin de gerçekleştiği, kendi içinde ağ oluşturan işlikler, panoramik restoran ve diğer fonksiyonları destekleyen kafeteryalar, planetorium, çocuklar için bilim merkezi, sirkülasyon alanlarının devamı niteliğindeki sergi alanı ve oditoryum farklı kotlarda görsel bütünlük oluşturmakta; bu bütünlük kenti yakınlaştırmaktadır. Bu anlamda platforma saplanan lineer bir çelik strüktüre sahip panoramik seyir düzlemi, kent merkezinden yaklaşımda önemli bir müdahalenin ifadesidir. Bu ifade uzaklık/yakınlık ilişkisi içinde yükseklik farkını sorgulatar. Sert zeminlere alternatif olarak önerilen çim amfi ve çocukların da kullanacağı land-art olarak adlandırılan alan bu iki düzlemin eteklerindeki aktif rekreasyon alanını oluşturur.

Girişin kuzeyinde kentin kullandığı spor alanı dördüncü giriş noktasını oluşturur; rekreasyon alanına yaya yolları ile bağlanmış ve görsel olarak ilişkilendirilmiştir. Bu alanda kaldırılabilir, hafif strüktürler önerilmiştir.

Gölet-Su Oyunları

Su kanalları alanın tümünde, ana arter doğrultusunda yaya hareketine katılır ve destekler.

Bitkisel Peyzaj

Çam türü yoğun olmak üzere alanda kullanılan ağaç türleri şunlardır:

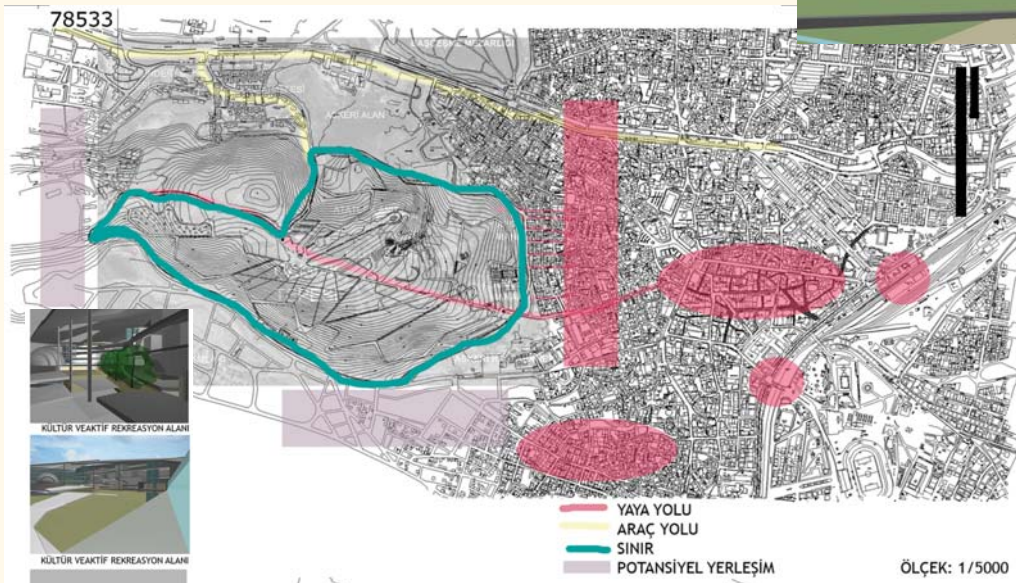
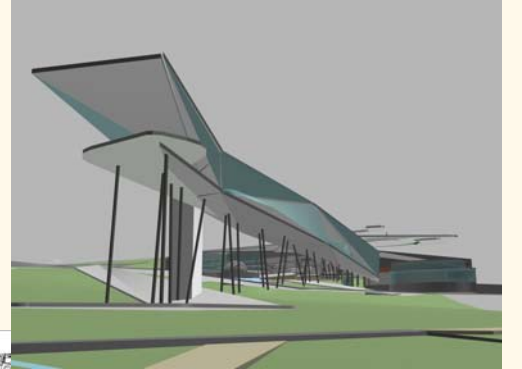
Picea orientalis (ladin), juniperus(ardıç), pinus brutia(kızıl çam), pinus sylvestris (sarı çam), cedrus libani (sedir), acer campestris (akçaağaç), pinus pinea (fıstık çamı), fraxinus excelsior (dışbudak), platanus arientalis (çınar), populus (kavak), pinus nigra (karaçam), tilia tomentosa (ıhlamur).

Balıkesir Çamlık Tepesi'nde, kentin hareketi/izleri yayanın oluşturduğu bir ağ içerisinde yeniden kurgulanmıştır. Topoğrafyaya bağlı yükseklik, panoramik seyrin barındırdığı uzaklık/yakınlık, ayrı tutma/işki kurma gibi kavramları sorgulayarak, somut tasarım kararlarının temelini oluşturmuştur. Alandaki fonksiyonlar ağırlıklı olarak, kentin ilerideki kullanıcıları-çocuklar-düşünülmüş olarak oluşturulmuştur böylece alan kentin gelişiminde önemli rol oynayacak bir sosyal yapının filizleneceği önemli bir rekreasyon alanı

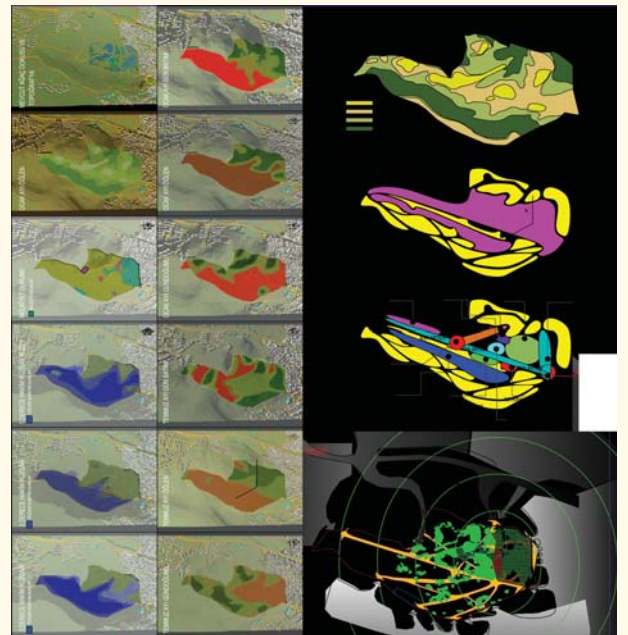
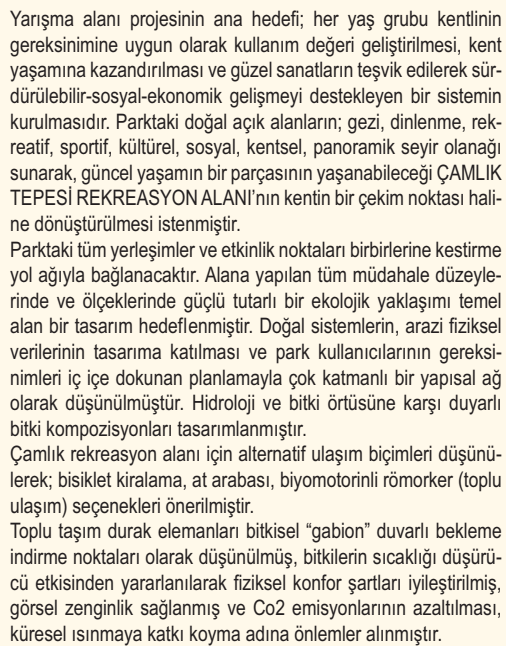
JÜRİ RAPORUNDAN

Bu projede yarışma alanının kente entegrasyonu, ağaç ve bitki türleriyle ilgili yapılan analizler ve bunların sonucunda geliştirilen öneriler, yarışma alanının düzenlemesinde getirilen bölgelemeler, önerilen işlevlerle zenginleştirilmiş alan kullanımları ve genelde oluşturulan mimari konsept, alanın ve tepenin kente katkısı ve entegrasyonu; özellikle yakın çevresindeki bölgelerin ileriye dönük işlevleriyle ilgili analizler, bunların grafik anlatımı, önerilen araç ve yaya ulaşım sistemi, önerilen yapıların mimari niteliği, spor alanlarının kente yakın bir biçimde tertiplenmesi ve grafik anlatım başarılı bulunmuştur.

Ancak önerilen oditoryum ve bağlantılı mekanları oluşturan kitlenin özellikle üst örtüsü, kitlesi ve yer seçimi tepenin doğal, anıtın heykel ve silüet değerlerini gölgelemesi nedeniyle olumsuz bulunmuştur.

Yardımcılar: Duygun Baştanlar-Y. Peyzaj Mimarı,
Ahmet Muharrem, Benay Çubukçuoğlu, Özlem Akyıldız,
Muharrem Abuş, Zekeriya Aktaş

Bitkisel, çizgisel, yarı gölgeli peyzaj elemanları ile kurgulanan yürüyüş arterlerinde; doğayı olduğu gibi algılama, yönlendirme noktaları, dinlenme mekanları, soluk alınacak küçük kahveler, bakı terasları düşünülmüştür.

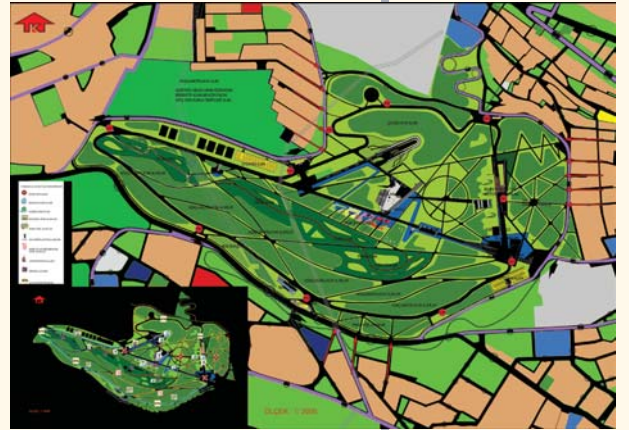
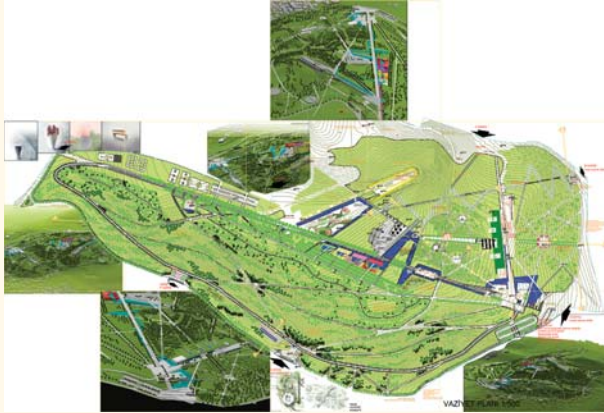
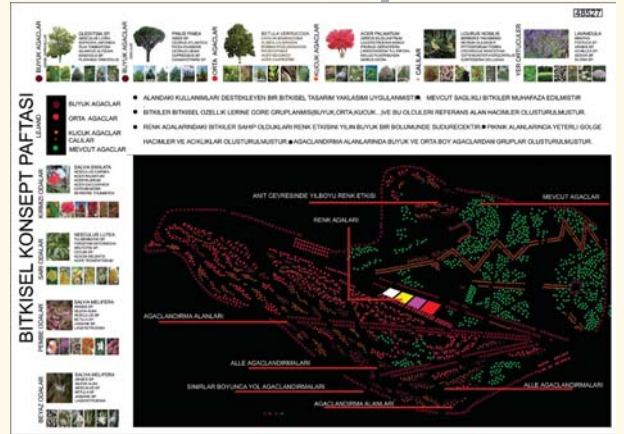
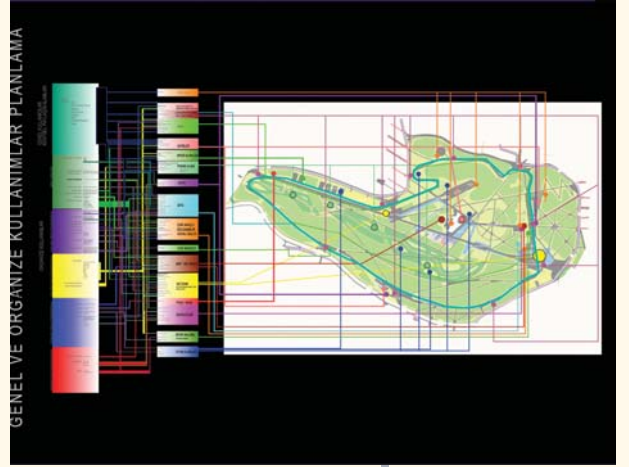
Sosyal Merkez dinamik eylemlilikler oluştururken, insanları önce kendi mekan kurgusuna çarptırmak, sonra tüm parkın etkinlik alanlarına dağıtmak işlevini de yerine getirmektedir. "Bağlaç Sokak"ta etkinlikler düzenlenmesi, oluşturulan yaya aksı ve ana dolaşım aksının bu mekanın sürekli yaşayan canlı bir odak kurgusunda oluşunu sağlamaktadır. Sokakta, sergileme alanları gösteri platformu kültürel aktiviteler, şölenler, Pazar alanı eylemlilikleri gerçekleştirilebilir. Sosyal ve Kültürel Merkez içinde yer alan mekanlar; Kermes Düzenleme- Resim, Ahşap, Takı, Seramik, Yemek öğrenme ve Yapım Atölyeleri - Koku Üretimi (Zambak Kolonyası)-Şifalı Bitkiler Üretim ve Satışı-Bağcılık ve Pekmez Yapımı-Yağcı Bedir Halı Dokuma Atölye ve Satışı-Tahta Kuş Yapım Atölyeleridir. Bağlaç Sokak Güney yaklaşımında çok amaçlı salon la başlayan sokağın kuzey ucunda yer alan Bakı Kafe (+221.00 kotunda) kente panoramik seyir olanağı sağlar şekilde konumlanmıştır.

Yakın çevre sakinlerinin gündelik gereksinimlerine yanıt verecek doğa yürüyüşü rotası, trekking mekanları park kullanıcılarına doğal ortamlarda spor yapma olanağı verir.

Doğal rekreatif alanda; arazinin meyilli yapısından tüm alanı gözlemleyecek bakı terasları oluşturulmuştur. Ana yaya yolu üzerinde bitkisel renk odaları, koku bahçeleri tasarlanmıştır. Alanın piknik bölgesinde konumlanan oyun çayırı, çocuklar ve gençler ve genç kalanlar için keyifli bir yeşil alan olarak konumlandırılmıştır. Amfinin doğusunda yer alan çocuk kütüphanesi, laboratuvarı ve ışıkları kendi avlusunda su ile buluşarak kentin manzarasına hakim bir konumda tasarlanmıştır. Bir avlu etrafında biçimlenen bilim merkezinin çevre okullardan gelen ziyaretçileri ile kültürel ve bilimsel anlamda çevresine katkı koyması istenmiştir. Bilim merkezi çocuk ve gençlerin eğitimlerine destek ünitelerini; laboratuvar, derslik, kütüphane, sanatçı hazırlık, kafe mekanlarını barındırmaktadır.

JÜRİ RAPORUNDAN

Bu projede yarışma alanının kente entegrasyonu, alana giriş kapılarının seçimi, önerilen peyzaj ile ilgili yapılan analizler ve çalışmalar ulaşım sistemi, yaya yolları çözümleri, alanda yapılan bölgeleme çalışmaları, özellikle kapılarda girişlerde önerilen mimari elemanların yeşille entegrasyonu, tematik çiçek bahçeleri, bunların grafik anlatımı başarılı olup projenin zenginliğini ve özgünlüğünü oluşturmaktadır. Önerilen sosyal merkez binasının sade ve yalın mimarisine karşın görünüşlerdeki anlatım ve ifadesi, tekrarlar, bina içindeki işlevsel çözümler, organizasyonda mekanların dağılımı, iç ve dış mekan ilişkileri başansız bulunmuştur.

Halit Yaşa Ersoy-Y. Mimar, Savaş Ekinci-Y. Mimar,
Arbil Ötkünç-Y. Mimar, Ümit T. Arpacıoğlu-Y. Mimar,
R. Engin Alan-Mimar

Yardımcılar: Akif Fuat Alagöz-Mimarlık Böl. Öğr.,
Korhan Torcu-Y. Mimar, Serhat Yavuz-Mimar
Yardımcı: Murat Yüksel-Mimar

Amaç

Balıkesir kentinde, tasarımılanan yeni rekreasyon alanları, sosyal ve kentsel donatılar aracılığı ile kent insanının günlük yaşamına katabileceği, ortak sosyal faaliyetler için uygun yeni mekanların oluşturulması.

Çamlık tepesi ve çevresindeki topografya ve ağaçlandırma alanları da göz önüne alınarak gerçekleştirilecek ekolojik, çevreci ve "sürdürülebilir" nitelikte, peyzaj ve rekreasyon yönleri ağırlıklı bir tasarım projesi aracılığı ile 21.yüzyıl Balıkesir'inin sosyal dinamiklerini olumlu yönde etkilemek ve kent insanının yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlamak.

Kentsel Planlama Yaklaşımı

Balıkesir kentinin kuruluşunun çok eskilere dayanması nedeniyle köklü bir yerleşme tarihine sahip olması, önemli ulaşım akslarının kesişim noktasında bulunması, gelişmesindeki önemli verilerdir. Diğer taraftan kentin bölge içindeki bağlayıcı konumu, ekonomik yapısı, doğal varlıkları ve bunların sunduğu fırsat ve olanaklar açısından genel bir değerlendirme ile Çamlık tepesinde, bugüne kadar korunmuş olan kamusal-kentsel alanlar, bütünlüğünü bozan unsurlardan arındırılmalı, kamusal-kentsel dış mekan ve peyzaj değerleri geliştirilerek zenginleştirilmeli ve alan kent insanına bütünlük içinde sunulmalıdır. Bütün bunlar Balıkesir kenti bütünündeki tümel planlama kararları çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

Ulaşım Bağlantıları

Yarışma alanını çevreleyen kentsel işlevler irdelendiğinde, kentle ilişkili bağlantıların kurulmasında birincil unsurun kuzeydeki, kenti batı sahillerine bağlayan ve belirli dönemlerde ağır bir yükü olan Edremit Caddesi olduğu görülmektedir. Bu yönden, Kızınar Mahallesi ve doğudaki Mirzabey Mahallesi'ni geçerek gelen bağlantıları özellikle taşıtla ulaşım açısından belirgin öneme sahiptirler. Diğer taraftan genelde kuzeyde kalan askeri alan dışında kuzey, doğu ve güneydoğu yönlerinde mahallelerden gelen yollarla beslenmesi, özellikle Dumlupınar Mahallesi yönündeki, kentin merkezine dek uzanan yolun yarışma alanının ulaşımında öncelikle yayalar için büyük öneme sahip olabileceği kabul edilmiştir. Mevcut hali ile yarışma alanının ortasından geçerek, batıya uzanan bu yolun, öneri tasarımda iç güzergahında yönlenmeler yapılmışsa da, aynı yolun batı çıkışı, proje alanının Batı Girişi olarak değerlendirilmiştir. Bunun dışında çevre yerleşmelerden gelen yolların öncelikle yaya yaklaşımı yönünden değerlendirilmesi ile bunların Çamlık Tepe Proje alanını her yönden beslemeleri önerilmiştir.

Yukarıda belirtilen kararlara bağlı olarak alanın çeşitli yönlerinde "Giriş"ler tasarlanmıştır, buralarda yarışma alanı içine özel durumlar dışında taşıt girmeyeceği varsayımı ile otoparklar oluşturulmuş ve gerekli donanımlar öngörülmüştür.

Yeşil Sistem Bağlantıları

Çamlık Tepe ile alanın batı ve güneybatı yönlerinde kalan kısımların kentselmeye bağlı gelişmelerden ve yan etkilerden korunabilmiş ve Balıkesir kentinin nefes alan önemli yeşil

alanları olma özelliklerini bugüne dek sürdürmüş oldukları görülmektedir. Çamlık Tepe kentsel ölçekteki konumu itibarı ile tek başına bir yeşil alan olmaktan çok, kentin batı yönünde, Edremit caddesi eksenindeki gelişiminde çevredeki potansiyel yeşil alanlarla birlikte ele alınarak, kamunun her vesile ile kolayca erişebildiği ve yaşamına katabileceği bir rekreasyon, "eğitim" ve ekoloji alanı olarak değerlendirilmiştir.

Kentsel Tasarım Yaklaşımı

Yarışma alanının tasarımında, Çamlık Tepe ve çevresinin Balıkesir kent yaşamındaki günümüze dek olan yeri ve katkısı dikkate alınarak, yeni bazı işlevlerin özellikle ekolojik ve çevreci bir yaklaşımla devreye sokulması ve bunların sürdürülebilir bir tasarım bütünü içinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Burada temel amaç, kentliyi "kullanıcı" olarak değil, aksine "katılımcı" olarak yönlendirmektir ve bu bağlamda özellikle çocuk ve gençlere yönelik hedefler tasarımda büyük önem ve ağırlığa sahiptir. Tasarımda önerilen temel fikir çerçevesindeki aktiviteler, kullanıcı için bir yönden rekreasyon niteliğinden, diğer taraftan onu geliştiren ve dolaylı olarak dikkatini belirli yönlere çekerek, belki de bir ölçüde "eğiten" özellikler taşımaktadır. Rekreatif özelliklerinin yanı sıra bir "tematik park", bir ekoloji parkı ve giderek bir "ekoloji ve gençlik parkı" niteliğinde tasarımı-lanan alanda mevcut anıtın geliştirilerek, güçlendirilmesinin yanı sıra, önerilen arboretum, seralar, hayvan barınakları, çocuk, genç ve yetişkinlere yönelik örnek tarım uygulama alanları, doğal bitkisel oluşumun izlenebileceği yüzeyler (hydro-seeding) gibi işlevlerle yaşayan ve kullanılan bir doğal park oluşumuna yönelinmiştir. Bu yönelim, önerilen "Ekoloji Okulu", gençlik ve

kültür merkezi uygulama atölyeleri, buradaki bir ölçüde eğitici ve deneysel üretimin de pay alabileceği ekolojik ürünler alışveriş noktaları ve geniş spor alanları ile desteklenmiştir. İhtiyaç programında da belirtilen seyir terasları, kafeterya, çay bahçeleri ve lokantaların yer aldığı planlamada tüm alanı kateden yürüme yolları, bisiklet parkurları ve bunlara bağlı sportif istasyonlar gibi donanımlar, alan içi dolaşımın önemli destekleyici ve bütünleyici unsurlarıdır.

Bütün bunlar planlanırken alanda "doluluk-boşluk", "tasarımlanmış alan-doğal örtü" oranları gözetilmiş, erişilebilirlik ve kullanım kolaylığı, alanın farklı noktalardan algılanabilirliği, "okunurluğu" gözetilmiş, çeşitli yerleşmelerle kuzey, doğu ve güneydoğudan çevrelenmiş yarışma alanının yaratıcı ve üretici "geçirgenliği" hedeflenmiştir.

Tasarım Zonları, Uygulama Aşamaları (Etaplar)

Yarışma alanın tasarımında bütüncül bir tavır olmasına karşın, uygulama ve finansmanla ilgili hususlar dikkate alınarak, projenin gerçekleştirilmesi için, öneri işlev alanlarına ve kullanım özelliklerine bağlı olarak dört farklı (zon) kullanım alanı ve uygulama aşaması (etap) önerilmektedir.

- Alan-1, 1. Aşama: Kuzeyden Mirzabey Mahallesi yönünden gelecek, alanın merkezine uzanan, Tören Alanı ile bağlantılı girişin bulunduğu, projede görülen öneri düzenlemeler ile anıtın yer aldığı prestij bölgesi.
- Alan-2, 2. Aşama: Üzerindeki eğitim, kültür ve uygulama alanları, sportif tesisler ve bunlara yönelik yapılaşma ile birinci bölgeyi saran kısım. Ekolojik ve sürdürülebilir tasarımın ve yapılaşmanın ağırlık kazandığı, yarışma alanının temel niteliğini belirleyen özellikli "tasarımlanmış bölüm".
- Alan-3, 3. Aşama: Özellikle yarışma alanının güney sınır bölgelerinde yer alan, su ile desteklenmiş rekreasyon alanları ve göletler.
- Alan-4, Aşamasız, kullanımla da gelişen, sürekli nitelikte: Tüm yarışma alanını saran, yürüme yolları, parkurlar, teraslar, çay bahçeleri, setler, seyir terasları gibi hafif donanımın yer aldığı, doğal bitki örtüsünün desteklenerek korunduğu alan. (Bu alanın, kullanım süresince korunup, geliştirileceği öngörülmektedir.)

Sonuç

Önerilen tasarım ilkeleri ile, Çamlık tepesinde, bugüne kadar korunmuş olan alanların, bütünlüğünü bozan unsurlardan arındırılarak kamusal-kentsel dış mekan, peyzaj değerlerinin geliştirilerek zenginleştirilmesi, kent insanına bütünlük içinde sunulması ve dolayısıyla kent kimliği içindeki yerinin tanımlanmasının gerçekleşebileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda alanın, belirtilen tasarım kararları ile, ekoloji-çevre bilincini geliştiren, sunduğu uygulama olanakları ile bu kavramları özellikle hedef kitle olan gençlerin nezdinde yaşama geçiren, "sürdürülebilir tasarımın" denemelerini içeren nitelikleri ile ülkemizdeki benzer çalışmalara da bir model oluşturacağına inanılmaktadır.

Ekoloji Eğitim ve Uygulama Merkezi

Taban Alanı: 3.414 m²

Kat Alanları: 1.906 m²

Gençlik ve Kültür Merkezi

Taban Alanı: 420 m²

Kat Alanları: 193 m²

Restoran ve Seralar

Taban Alanı: 567 m²

Kat Alanları: 140 m²

Toplam Taban Alanı: 4.401 m²

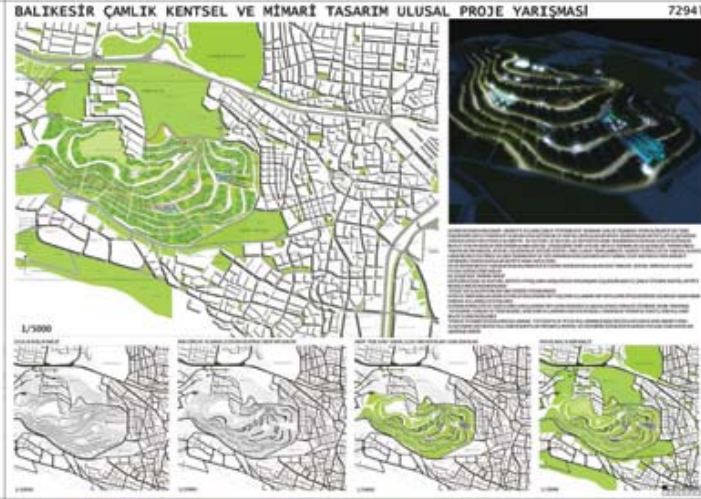
Toplam Kat Alanı: 2.239 m²

Toplam İnşaat Alanı: 6.640 m²

JÜRİ RAPORUNDAN

Bu projede yarışma alanının kente entegrasyonu ile ilgili yapılan çalışmalar, bunların ifadesi, analizler sonucu oluşturulan kentle bağlantı noktalarının seçimi, bu noktalardan düzenleme alanı içine ulaşan yaya yolları, yine alan içinde seçilen bazı noktalarda önerilen işlevler ve bunlar için geliştirilen özgün peyzaj tasarımları sonucu alana kazandırılan kimlik ve peyzaj değerleri, önerilen araç ve yaya sirkülasyonu başarılı bulunmuştur. Önerilen yapıların mimarisinin genelde topoğrafyayla uyumu, sadeliği ve parçalı karakteri olumlu bulunmakla birlikte kafeterya ve atölyelerin bulunduğu bölümün uzantısının tepenin doğal silüetini boyut ve nitelikleri dikkate alındığında olumsuz etkilediği görülmektedir. Ayrıca bu yapılara servis ulaşamamaktadır.

Şehrin batısında panoramik hakimiyeti bulunan çamlık tepesinin, kent insanının günlük yaşamında yerini alabilmesi için temel düşüncemiz, kentliyi rekreatif alanlarla buluşturacak ve kentsel artık alanları kente kazandıracak aktivite ağı oluşturarak sürdürülebilir bir strateji izlemektir. Bu kültürel ve işlevsel ağ sistemi, projenin tasarımında doğurgan düğüm noktasıdır. Mevcut dokuya serilen yeni katman alanın kentsel dönüşümünü tarifleyecek, mevcut katmanları uzlaştıracak, yeni bir kimlik yaratacak bir kamusal-kentsel dış mekanlar sistemi, kentsel park olarak tasarlanmıştır. Hareket sürekliliği ve kamusal alan kullanımı belirleyiciliğinde gelişen tasarım kent ve tepe arasında silikleşen bağlantıyı ışınal izler vasıtasıyla yaya hareketi üzerinden yeniden kurgular, aktivite ağına nüfuz eder. Bu ağ sistemi mevcut dokunun boşluklarına nüfuz ederek rekreasyon alanları kent parkları, kentsel arayüzler oluşturur peyzaj sürekliliğini sağlar.

Bu Çerçeve Tasarım Süreci

Kentinin sosyal ve kültürel aktivite ihtiyaçlarını karşılayacak yaya akışının güçlendirilmesi ve çamlık tepesine kentsel aktivite merkezi kimliği kazandırılması

Tepede yer alan Atatürk Anıtı'nın yeniden yorumlanması

Doğa ve öneri binalar arası bütünlük sağlayarak yapı yüzlerini kullanmak, yapı örtülerini bitkilendirilerek dış mekan yaşantısının kamusal kullanımla desteklemek.

Doğanın sürekliliği ve çeşitliliğini vurgulayarak yapı çevre arasında oluşacak dengeli birlikteliği mimari ürüne yansıtmak.

Topografik formlar ve yerin iklimsel verilerini kullanarak enerji korunumlu tasarımlar yapmak bu suretle bina kullanım maliyetlerini indirmek. Yer ve doğanın ön verilerini kullanarak, topografya ve peyzaj kullanımına ilişkin öngörülerini esas alarak mimari formu oluşturmak gibi öngörü kullanım senaryoları yardımıyla kentsel ağ sisteminin düğüm noktalarında yer alan odak noktaları aşağıdaki gibidir.

Yapay Gölet

Mevcut topografya içerisinde kentsel boşluklar yaratmak düşüncesinden hareketle kapalı açık peyzaj düzenlemelerinin yer aldığı etkinlik alanı önerilmiştir. Gölet üzerinde yer alan adacıklar, suyun üzerine çıkan seyir balkonları, su ögesi, yeşil doku içinde eriyen ahşap teraslar rekreasyonu destekleyici öğelerdir.

Aktivite Kabuğu

Bu alanda oluşturulan boşluk eğri çizgilerini izleyerek yeşil doku içinde eriyen yarı geçirgen bir örtüyle bütünleşir. Açık havada düzenlenecek etkinlik için bir aktivite merkezine dönüşür. Bölgenin gece kullanım senaryosunda önemli rol oynar.

Topografya izleri geçirgen örtüyle yer düzlemine yumuşak birgeçişle iner ve bu düzlemde performans platformuyla bütünleşir. Topografya içinde oluşan boşluk açık hava konser alanına yada bir tiyatro sahnesine dönüşür. Çeşitli gösteriler, kültürel etkinlikler bu yaygın alanda gerçekleşir.

Atatürk Anıtı

Anıt bir anı tüneli olarak düşünülmüştür. Alt kottan rampalarla yaya sirkülasyonu sağlanmakta iç kullanım bilgi kutuları ve bilgi duvarıyla desteklenmektedir. Zeminde kullanılan suyun reflektif etkisi ışık oyunları ile birleşerek ziyaretçiye farklı mekansal deneyimler yaratmaktadır. Tünelin içinden çıkan prizma ılı ulu önderin türk ulusunu karanlıktan aydınlığa çıkaran düşünce gücünün somutlaşmış ifadesidir.

Konaklama Birimleri ve Sosyal Tesis

Bu zonda yer alan kenel yirtık eğim çizgilerini dik kesen ışnsal izlerin saçaklara dönüşmesiyle şekillenir. Saçaklar koridorlarla ve iç bahçelerle birbirlerine bağlanır. Alanın gece gündüz kullanımında önemli bir rol oynayacak konaklama birimleri de bu zonda yer alır. Öneri binanın tasarımında temel prensip ufuk çizgini kesmeyen arazinin doğal eğimi içinde eriyip giden üstünde yer alan yirtıklarla iç ve dış mekan arası geçişten bir örtü elde etmektir. Topografyayla bütünleşmesi düşünülen yapı kentsel bir ara kesit sunarak kentsel koridorlarla birbirine eklenir. Kent topografyası üzerindeki geniş doğrusal yirtıklar görsel sürekliliği avlu teraslarda sonlandırır, bu negatif zemini iç mekanlar için canlı bir fuaye haline getirir.

Bu bölgede yer alan yapay su adası rekreasyonu destekleyici öge olarak planlanmıştır. Yapı adasında yer alan atölyeler, seminer odaları, performans alanı, çok amaçlı salon, kafertery ve restorolar, konaklama birimleri her an farklı kullanımlara açık bir kent platformu oluşturarak sosyal ve kültürel etkinlikler için bir buluşma noktası olarak ortaya çıkar.

Kent topografyası üzerinde oluşturulan ışnsal yirtıklar ve bu yirtıklara bağlı teraslar ışık hava ve yaya sürekliliği sağlar.

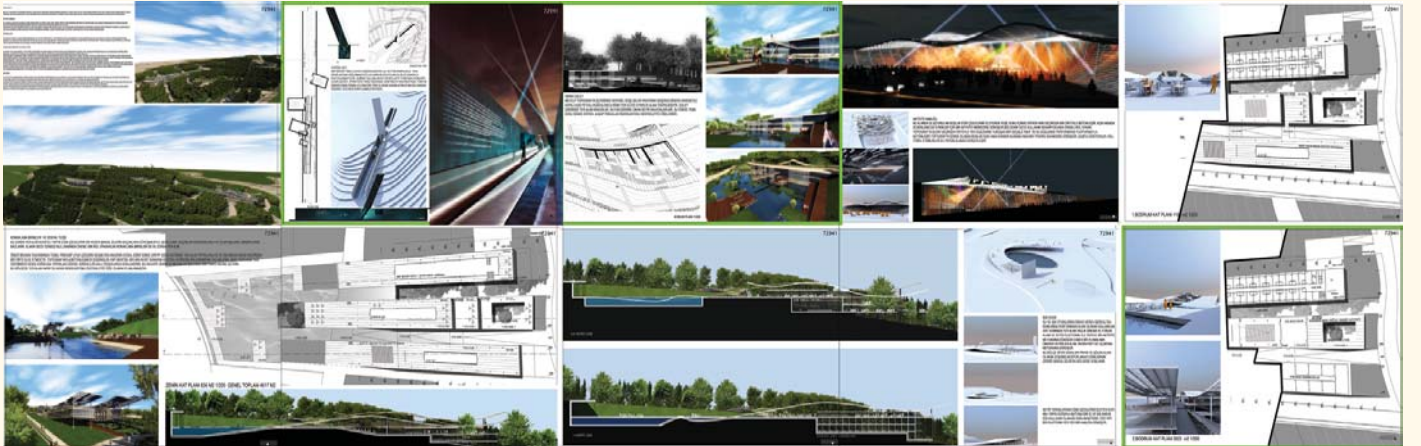
Yapı adasına bağlanana raylı teleferik çamlık tepesi eteklerinden hareketle rekreasyon alanları arası bağlantı kurar.

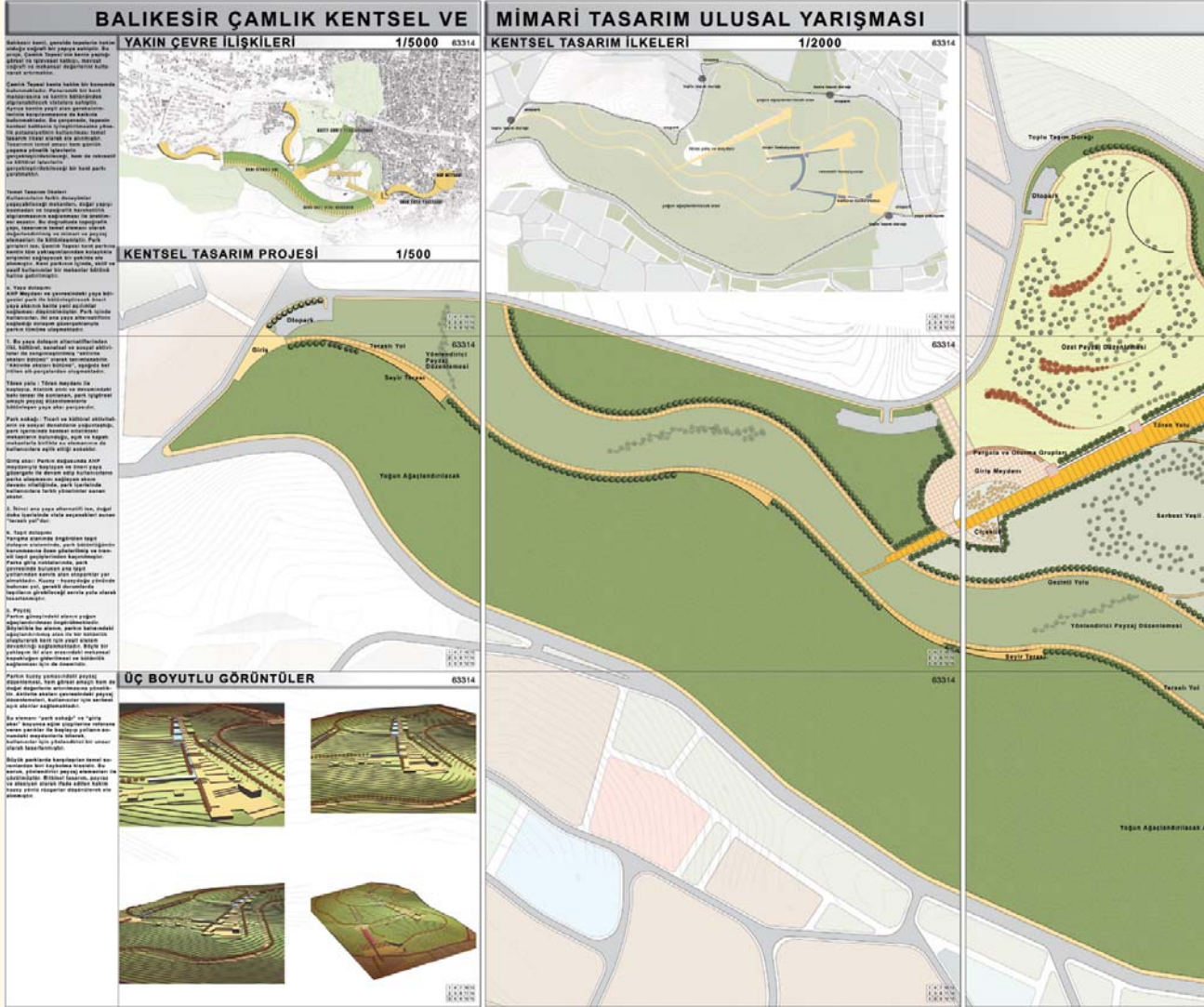
Işık Adası

Su ve ışık oyunlarına imkan veren gerekli durumlarda performans alanı olarak kullanılan sırt kısmında yer alan yazlık sinema ve forum alanı ve seyir platformu ile tepede bir aktivite meydanına dönüşür. esnek bir planlama önerisi getirilen alan paten pisti ve uçurma meydanına dönüşür. Bu bölge spor sahaları piknik ve şölen alanı olarak düşünülmüştür. arazi eğimlerinin çizdiği ışnsal izler bu bölgede sonlanır. Seyir terslerinin eğim çizgilerini izleyen kıvrımlı yapısı doğayla bütünleşik iç ve dış kabuk için kullanım olanağı sağlamaktadır. Yer yer bir platform yer yer bir kabuğa dönüşür. Çamlık tepesini çevreleyen araç trafiği kent parkının dışında düşünülmüştür. Aktivite alanları yer altı otoparklarıyla desteklenmiştir. Aktivite alanlarını birine bağlayan tramvay izi alandaki yaya ulaşımını kolaylaştıracaktır.

JÜRİ RAPORUNDAN

Projenin kentle entegrasyonu, Çamlık tepenin kentten algılanması, aydınlatma ile gece görüntülerinin oluşturulması, düzenlemede önerilen seyir platformları ve bunların grafik ifadesi, yarışma alanı içinde düzenlenen yapıların alan içindeki yer seçimi, konumları, özellikle üst örtülerin topoğrafyayla kurduğu ilişkiler, plastik değerleri, alana getirilen ağaçlandırma, araç ve yaya ulaşım sistemleri başarılı bulunmuştur. Buna karşın aynı binalarda önerilen işlevlerin dış mekana açılışları, dar ve yarı açık mekanlara yönlendirilmesi, ayrıca yatay seyir platformlarının birbirine bağlayan yaya yollarının alanı şematik bir biçimde bölmesi tepenin doğallığı ve yaya kullanımı açısından olumsuz bulunmuştur.

Balıkesir kenti, genelde tepelerin hakim olduğu coğrafi bir yapıya sahiptir. Bu proje, Çamlık Tepesi'nin kente yaptığı görsel ve işlevsel katkıyı, mevcut coğrafi ve mekansal değerlerini kullanarak artırmaktır.

Çamlık Tepesi kente hakim bir konumda bulunmaktadır ve panoramik bir kent manzarasına ve kentin bütününden algılanabilecek vistalara sahiptir. Ayrıca kentin yeşil alan gereksinimlerinin karşılanmasına da katkıda bulunmaktadır. Bu çerçevede, tepenin kentsel kalitenin iyileştirilmesine yönelik potansiyelinin kullanılması temel tasarım ilkesi olarak ele alınmıştır. Tasarımın temel amacı hem günlük yaşama yönelik işlevlerin gerçekleştirilebileceği, hem de rekreatif ve kültürel işlevlerin gerçekleştirilebileceği bir kent parkı yaratmaktır.

Temel Tasarım İlkeleri

Kullanıcıların farklı deneyimler yaşayabileceği mekanları, doğal yapıyı bozmadan ve topoğrafik hareketlilik algılanmasının sağlanması ile üretilmesi esastır. Bu doğrultuda topoğrafik yapı, tasarımın temel elemanı olarak değerlendirilmiş ve mimari ve peyzaj elemanları ile bütünleşmiştir. Park girişleri ise, Çamlık Tepesi kent parkına kentin tüm yaklaşımlarından kolaylıkla erişimini sağlayacak bir şekilde ele alınmıştır. Kent parkının içinde, aktif ve pasif kullanımlar bir mekanlar bütünü haline getirilmiştir.

a. Yaya dolaşımı

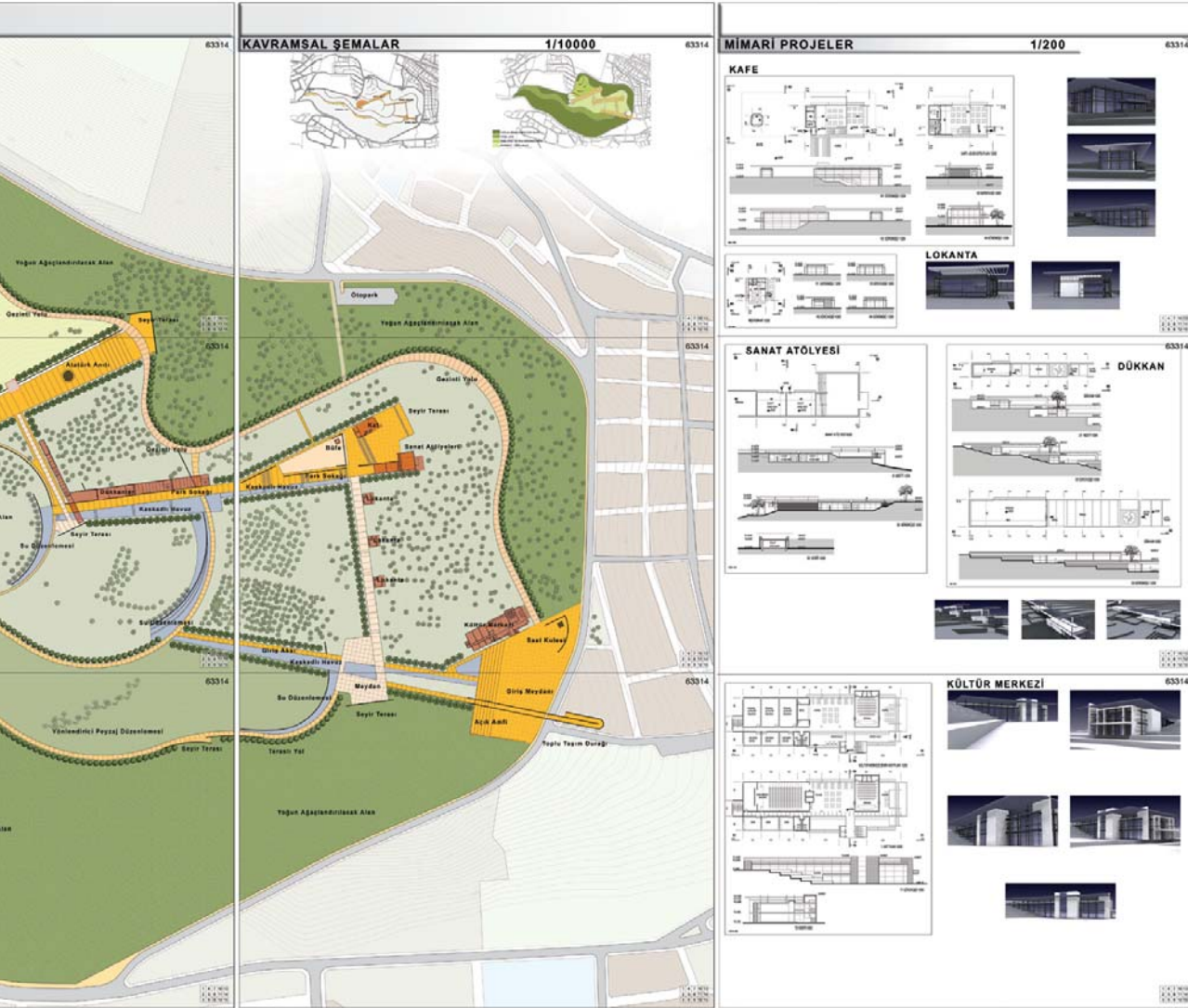
AHP Meydanı ve çevresindeki yaya bölgesini park ile bütünleştirecek öneri yaya aksının kente yeni açılımlar sağlaması düşünülmüştür. Park içinde kullanıcılar, iki ana yaya alternatifinin sağladığı dolaşım güzergahlarıyla parkın tümüne ulaşmaktadır.

1. Bu yaya dolaşım alternatiflerinden ilki, kültürel, sanatsal ve sosyal aktiviteler ile zenginleştirilmiş "aktivite aksları bütünü" olarak tanımlanabilir. "Aktivite aksları bütünü", aşağıda belirtilen alt-parçalardan oluşmaktadır.

Tören yolu: Tören meydanı ile başlayıp, Atatürk anıtı ve devamındaki bakı terası ile sonlanan, park içi görsel amaçlı peyzaj düzenlemelerle bütünleşen yaya aksı parçasıdır. Park sokağı: Ticari ve kültürel aktivitelerin ve sosyal donatıların yoğunlaştığı, park içerisinde kentsel nitelikteki mekanların bulunduğu, açık ve kapalı mekanlarla birlikte su elemanının da kullanıcılara eşlik ettiği sokaktır.

Giriş aksı: Parkın doğusunda AHP meydanıyla başlayan ve öneri yaya güzergahı ile devam edip kullanıcıların parka ulaşmasını sağlayan aksın devamı niteliğinde, park içerisinde kullanıcılara farklı yönelimler sunan akstır.

2. İkinci ana yaya alternatifi ise, doğal doku içerisinde vista seçenekleri sunan "teraslı yol"dur.

b. Taşıt dolaşımı

Yarışma alanında öngörülen taşıt dolaşım sisteminde, park bütünlüğünün korunmasına özen gösterilmiş ve transit taşıt geçişlerinden kaçınılmıştır. Parka giriş noktalarında, park çevresinde bulunan ana taşıt yollarından servis alan otoparklar yer almaktadır. Kuzey - kuzeydoğu yönünde bulunan yol, gerekli durumlarda taşıtların girebileceği servis yolu olarak tasarlanmıştır.

c. Peyzaj

Parkin güneyindeki alanın yoğun ağaçlandırılması öngörülmektedir. Böylelikle bu alanın, parkın batısındaki ağaçlandırılmış alan ile bir bütünlük oluşturarak kent için yeşil sistem devamlılığı sağlanmaktadır. Böyle bir yaklaşım iki alan arasındaki mekansal kopukluğun giderilmesi ve bütünlük sağlanması için de önemlidir.

Parkin kuzey yamacındaki peyzaj düzenlemesi, hem görsel amaçlı hem de doğal değerlerin artırılmasına yöneliktir. Aktivite aksları çevresindeki peyzaj düzenlemeleri, kullanıcılar için serbest açık alanlar sağlamaktadır.

Su elemanı "park sokağı" ve "giriş aksı" boyunca eğim çizgilerine referans veren yarıklar ile başlayıp yolların

sonundaki meydanlarla biterek, kullanıcılar için yönlendirici bir unsur olarak tasarlanmıştır.

Büyük parklarda karşılaşılan temel sorunlardan biri kaybolma hissidir. Bu sorun, yönlendirici peyzaj elemanları ile çözülmüştür. Bitkisel tasarım, poyraz ve etesiyen olarak ifade edilen hakim kuzey yönlü rüzgarlar düşünülerek ele alınmıştır.

JÜRİ RAPORUNDAN

Bu projede kentle entegrasyon, bağlantı noktalarıyla ilgili analizler sonucu getirilen öneriler yarışma alanı içinde ağaçlandırma açısından getirilen öneriler sonucu bölgelemeler, yaya kullanımında oluşturulan üç ayrı sokak, bunların kendi aralarındaki bağlantı yolları, tepenin topoğrafyası ve silüeti açısından başarılıdır. Ayrıca, önerilen yapıların sade mimarisi, tepenin doğal değerleriyle uyumlu olup, iç çözümleri başarılıdır. Projede kullanılan grafik anlatım, renk kullanımı yukarıda anlatmaya çalıştığımız proje konseptini tam olarak ifade etmemektedir. Oluşturulması gereken peyzaj konusunda çalışmaların eksikliği proje konseptinin paftalarda yeterince işlenmemiş olması projenin olumsuz yönleridir.

Kahraman Kartal-Mimar, Özgür Top-Mimar,
İskender Hüseyin Kulu-Mimar,
Barış Ekmekçi-Peyzaj Mimarı, Yalçın Yücel Kök-Mimar

Yardımcılar: Emre Yolcu

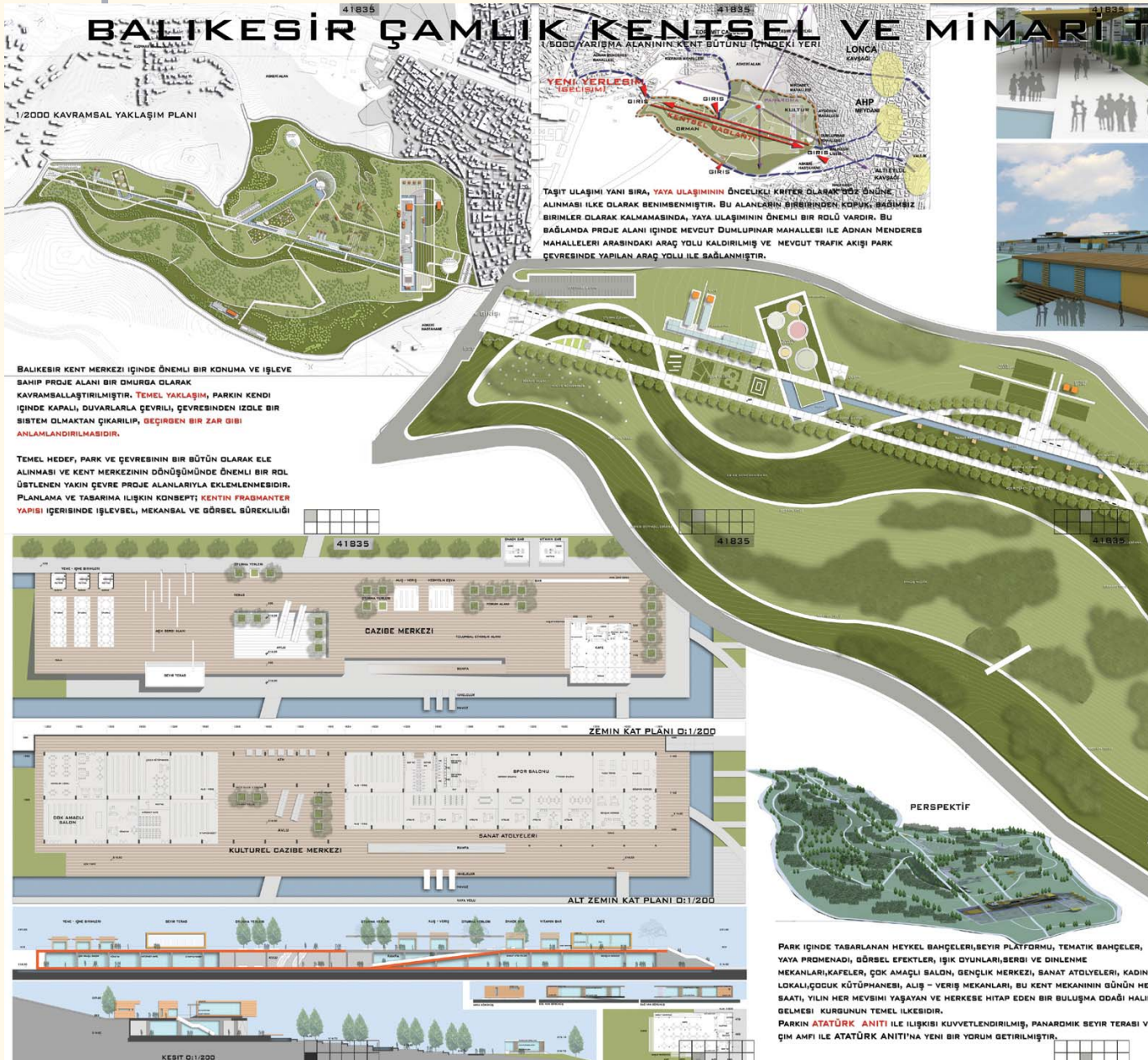
Balıkesir kent merkezi içinde önemli bir konuma ve işleve sahip proje alanı bir omurga olarak kavramsallaştırılmıştır. Temel yaklaşım, parkın kendi içinde kapalı, duvarlarla çevrili, çevresinden izole bir sistem olmaktan çıkarılıp, geçirgen bir zar gibi anlamlandırılmasıdır.

Temel hedef, park ve çevresinin bir bütün olarak ele alınması ve kent merkezinin dönüşümünde önemli bir rol üstlenen yakın çevre proje alanlarıyla eklemlenmesidir. Planlama ve tasarıma ilişkin konsept; kentin fragmanter yapısı içerisinde işlevsel, mekansal ve görsel sürekliliği olan bir kentsel bütün yaratmaktır. Taşıt ulaşımı yanı sıra, yaya ulaşımının öncelikli kriter olarak göz önüne alınması ilke olarak benimsenmiştir. Bu alanların birbirinden kopuk, bağımsız birimler olarak kalmamasında, yaya

ulaşımının önemli bir rolü vardır. Bu bağlamda proje alanı içinde mevcut Dumlupınar mahallesi ile Adnan Menderes mahalleleri arasındaki araç yolu kaldırılmış ve mevcut trafik akışı park çevresinde yapılan araç yolu ile sağlanmıştır.

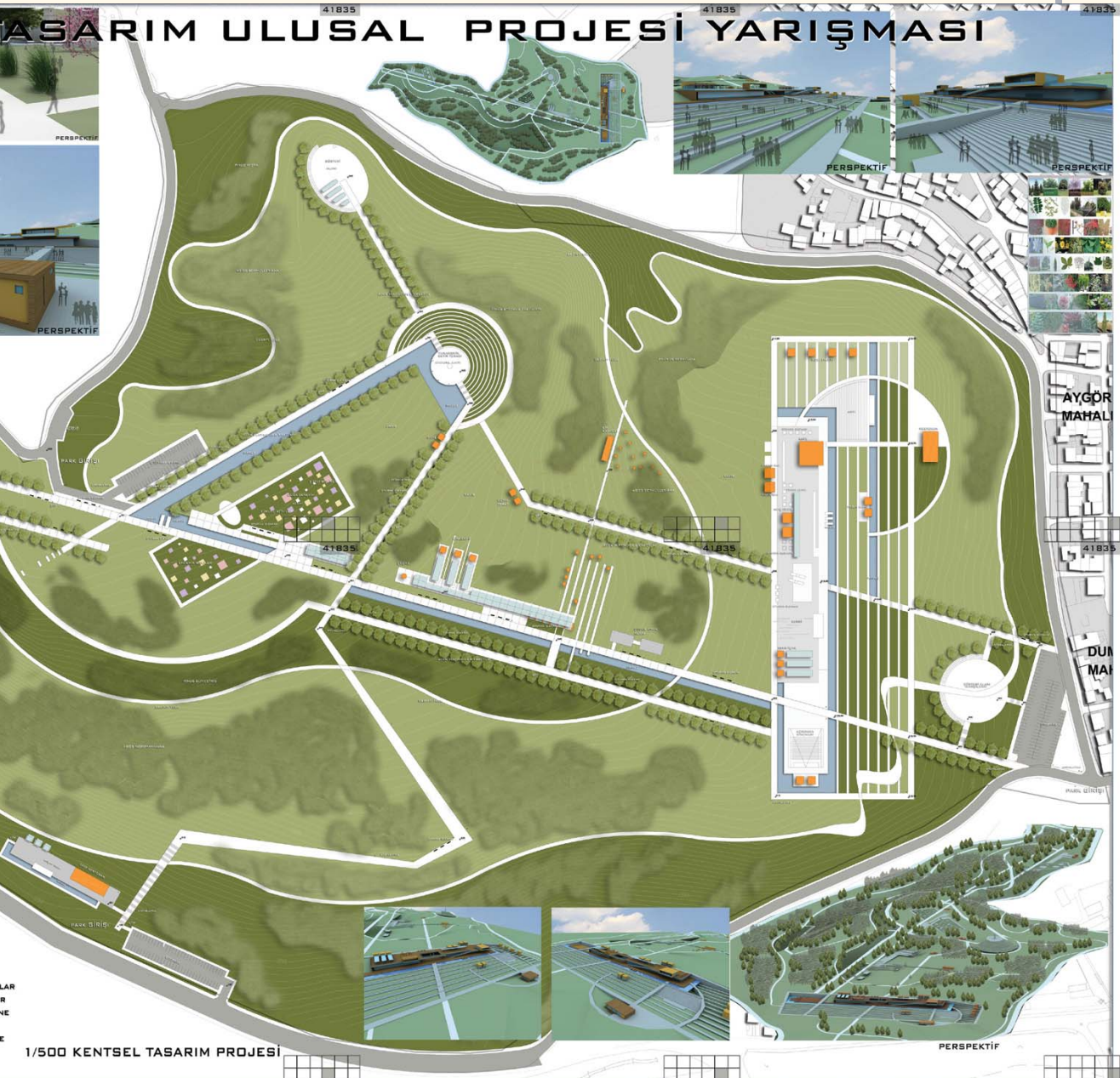
Park içinde tasarlanan heykel bahçeleri, seyr platformu, tematik bahçeler, yaya promenade, görsel efektler, ışık oyunları, sergi ve dinlenme mekanları, kafeler, çok amaçlı salon, gençlik merkezi, sanat atölyeleri, kadınlar lokali, çocuk kütüphanesi, alış – veriş mekanları, bu kent mekanının günün her saati, yılın her mevsimi yaşayan ve herkese hitap eden bir buluşma odağı haline gelmesi kurgunun temel ilkesidir.

Parkin Atatürk Anıtı ile ilişkisi kuvvetlendirilmiş, panoramik seyr terası ve çim amfi ile Atatürk Anıtı'na yeni bir yorum getirilmiştir.

JÜRİ RAPORUNDAN

Bu projenin kente entegrasyonu, bu konuda yapılan analiz çalışmaları, ulaşım noktalarının seçimi, alanın ifadesiyle ilgili olarak geliştirilen üç boyutlu görüntüler, genel düzenleme konsepti, alan içinde oluşturulan yaya yolları, bölgelemeler, yapıların yer seçimi, genel kompozisyon çok olumludur. Buna karşın girişte yer alan kademeli yaya platformlarının büyüklüğü, tekrarı, ölçeği arazinin doğal yapısıyla çelişmektedir. Ayrıca platform üzerinde oluşturulan cazibe merkezinin kitlesi, boyutları itibarıyla olumsuz bulunmuştur. Verilen maket çevre değerlerinin ifadesi yönünden son derece yetersizdir.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 09.02.2007 günlü ve 26429 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Değişiklikle Kanununun 3 üncü maddesine özel arazi toplulaştırması tanımı eklendi.

Kanununun 8 inci maddesi "Tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır. Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapabilir.

Tarımsal faaliyetin ekonomik olarak yapılabildiği en küçük alana sahip ve daha fazla küçülmemesi gereken yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek Bakanlık tarafından belirlenir. Belirlenen küçüklüğe erişmiş tarımsal araziler miras hukuku bakımından bölünemez eşya niteliğini kazanmış olur. Tarımsal arazinin bu niteliği tapu kütüğüne şerh edilir.

Belirlenen parsel büyüklüğü; mutlak tarım arazileri ve özel ürün arazilerinde 2 hektar, dikili tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektar ve marjinal tarım arazilerinde 2 hektardan küçük olamaz. Tarım arazileri bu büyüklüklerin altında ifraz edilemez, bölünemez veya küçük parsellere ayıramaz. Ancak çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak istekleri olan bitkilerin yetiştiği yerler ile seraların bulunduğu alanlarda, yörenin arazi özellikleri daha küçük parsellerin oluşmasını gerekli kıldığında, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir.

Bakanlığın uygun görüşü ile kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan yerler hariç olmak üzere tarım arazileri, belirlenen büyüklükteki parsellerden daha küçük parçalara bölünemez. Bölünemez büyüklükteki tarım arazilerinin mirasa konu olmaları ve üzerlerinde her ne şekilde gerçekleşmiş olursa olsun birlikte mülkiyetin mevcut olması durumunda, bu araziler ifraz edilemez, payları üçüncü şahıslara satılamaz, devredilemez veya rehnedilemez. Bu araziler hakkında 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun özgülemeye ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır." şeklinde değiştirilmiştir.

Ayrıca Kanuna Geçici 3. madde eklenmiştir. "GEÇİCİ MADDE 3 – 11/10/2004 tarihinden önce, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış bulunan arazilerin istenilen amaçla kullanımı için, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde Bakanlığa başvurulması, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin verilir.

Söz konusu arazi ve tesislerin istenilen amaçla kullanımı için çeşitli kurumlardan alınması gerekli ruhsat, izin gibi işlemler, Bakanlığa başvuru tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde tamamlanmaya kadar başvuru sahipleri faaliyetlerine devam ederler. Bu süreler içerisinde gerekli izinleri alamayanların üretim faaliyetleri ilgili idarelerce durdurulur.

Tarım arazisi vasfından çıkarılan araziler, ilgili kuruluşlarca başvuru sahibinin isteği doğrultusunda vasfını değiştirir."

Anayasa Mahkemesi Kararı (Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu)

Anayasa Mahkemesi 19.02.2007 günlü Esas Sayısı: 2007/18, Karar Sayısı: 2007/9 (Yürürlüğü Durdurma) kararı ile Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin yürürlüğünün durdurulmasına karar vermiştir. Karar 22.02.2007 günlü ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Anılan karar aşağıdaki şekildedir.

"Yürürlüğün Durdurulması İsteminde Bulunan: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER

Yürürlüğün Durdurulması İsteminin Konusu: 31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin, Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali ve bu kuralın uygulanması sonucu doğabilecek sakıncaların önlenmesi için yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

Yürürlüğün Durdurulması İsteminin İncelenmesi

Yürürlüğün durdurulması istemini de içeren dava dilekçesi ve ekleri, ilk inceleme ve yürürlüğün durdurulması istemi hakkında rapor ve ekleri, iptali istenilen kural, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

31.1.2007 günlü, 5578 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 3.7.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin, Anayasa'ya aykırılığı konusunda güçlü belirtiler bulunduğu ve uygulanması halinde sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğabileceği gözetilerek ESAS HAKKINDA KARAR VERİLİNCEYE KADAR YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, 19.2.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi."

Gecekondu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda yapılan değişiklik 28.03.2007 günlü ve 26476 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanunda geçen "İmar ve İskan Bakanlığı" ifadeleri, "Toplu Konut İdaresi Başkanlığı" olarak değiştirilmiştir.

Kanuna "Taşınmazların devri" başlıklı "189 sayılı Milli Savunma Bakanlığı İskân İhtiyaçları İçin Sarfiyat İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerden Lüzumu Kalmıyanların Satılmasına Selahiyet Verilmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunan taşınmazlar ile herhangi bir kamu hizmetine tahsis edilmiş olan taşınmazlar hariç olmak üzere mülkiyeti Hazineye ait olup, 775 sayılı Kanuna göre Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca başlatılacak olan projeler çerçevesinde kullanılacak olan taşınmazlar, bedelsiz olarak Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devredilerek, anılan Başkanlığın talebi ve Maliye Bakanlığının onayı ile tapuda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı adına tescil edilir.

Birinci fıkra uyarınca Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devri ve tescili gerçekleştirilen mallar ile 23/5/2000 tarihli ve 4568 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devredilen Gecekondu Fonu kaynaklarının 775 sayılı Kanun hükümleri uyarınca kullanılması esastır." şeklinde ek madde 4 eklenmiştir.

Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesi Kullanılmasına İlişkin Mecburi Standard Tebliği

Türk Standardları Enstitüsü Başkanlığı Teknik Kurulu'nun 7/12/2006 tarihli toplantısında tadil edilen TS 8737 yapı ruhsatı ile TS 10970 yapı kullanma izin belgesi standardı, 30.01.2007 günlü ve 26419 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tebliğ, yapı ruhsatı ile yapı kullanma izin belgelerinin standardını ve bu belgelerin kullanım şeklini belirlemek üzere 3152 sayılı İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 3194 Sayılı İmar Kanunu, 132 Sayılı Türk Standardları Enstitüsü Başkanlığı Kuruluş Kanunu, 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

24/10/2001 Tarihli ve 24563 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 81164 Sıra Numaralı Standard Yapı Ruhsatı Kullanılmasına İlişkin Tebliğ ile 6/9/2001 Tarih ve 24515 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 81028 Sayılı Mecburi Standard Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Kıyı Tesislerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Kıyı Tesislerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 18.02.2007 günlü ve 26438 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmeliğin amacı, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasına göre kıyıda yapılabilecek liman, kruvaziyer liman, yat limanı, marina, yolcu terminali, iskele, rıhtım, barınak, yanarşma yeri, akaryakıt/sıvılaştırılmış petrol gazı boru hattı ve şamandıra sistemleri ve benzeri kıyı tesisleri ile deniz ulaşımına yönelik diğer üst ve altyapı tesislerine Denizcilik Müsteşarlığınca işletme izni verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yönetmelik, kıyılarda denizcilik ve limancılık faaliyetlerinde bulunmak amacıyla inşa edilmiş kıyı tesislerini, bunların inşasını gerçekleştirecek ve işletecek olan kişileri kapsamakta olup, imalata yönelik gemi inşa ve bakım onarım hizmeti gören tersane, tekne imal yeri ve çekek yerleri ve tüm askeri kıyı tesisleri Yönetmelik kapsamı dışındadır.

Alt Yapılar İçin Afet Yönetmeliği

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 15.02.2007 günlü ve 26435 sayılı Resmi Gazetede Alt Yapılar İçin Afet Yönetmeliği Yayınlandı.

Yönetmeliğin amacı, içme suyu ve kanalizasyon şebeke ve arıtmalarını içeren altyapı tesislerinin doğal afetlere dayanıklı olarak tasarımı ve mühendislik hesapları ile malzeme seçimi, yapımı, işletilmesi, bakım ve onarımı için gerekli asgari şartlara dair usul ve esasları belirlemektir.

Yönetmelik, içme suyu ve kanalizasyon şebeke ve arıtmalarını içeren altyapı tesislerinin etüt, planlama, proje, inşaat ve işletme süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik, 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna ve 13/12/1989 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmelik etüt ve planlama, malzeme seçimine ilişkin esaslar, projelendirmeye ilişkin esaslar, inşaat ve imalata ilişkin esaslar ile işletme hükümlerini düzenlemektedir.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu ve Mahallî İdare Birlikleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu ve Mahallî İdare Birlikleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 10.03.2007 günlü ve 26458 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi.

10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa Ek Madde 1'den sonra gelmek üzere Ek Madde 2, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 12 nci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere yeni fıkralar, 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanununa ek madde eklenmiştir.

22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine "Ancak, sivil hava ulaşımına açık havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesislere işyeri açma ve çalışma ruhsatı dahil her türlü ruhsat, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından verilir. Bu konuya ilişkin usul ve esaslar Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir." hükmü eklenmiştir.

Kitap Tanıtımı

Hazırlayan: Yayın Kurulu

KENTBİLİME ADANAN BİR YAŞAM

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin, binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı

boyunca ilklere imza atan Ruşen Keleş'e yakışır biçimde, yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin ilk kitabı olan Kentbilime Adanan Bir Yaşam: Ruşen Keleş, öncü kentbilimcinin yaşamöyküsü ve eserler dizisinin yanı sıra dostlarının, meslektaşlarının ve yetiştirdiği öğrencilerin onun hakkında yazdıklarını da içermektedir. Okur, burada aktarılan anılarla yalnızca başarılı bir bilim insanını tanımakla kalmayacak, şehircilik, Mülkiye ve Türkiye tarihinde rol oynamış önemli olaylar ve kişiler hakkında da bilgi edinme fırsatı bulacaktır.

YERELLİK VE POLİTİKA

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin, binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı boyunca ilklere imza atan Ruşen

Keleş'e yakışır biçimde, yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin dördüncü kitabı olan Yerellik ve Politika, yerel yönetimler, bölgesel gelişme ve kentsel toplumsal hareketler konularına ilişkin yazılardan oluşmaktadır.

KENT VE PLANLAMA GEÇMİŞİ KORUMAK GELECEĞİ TASARLAMAK

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin,

binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı boyunca ilklere imza atan Ruşen Keleş'e yakışır biçimde, yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin ikinci kitabı olan Kent ve Planlama, koruma, planlama ve konut politikalarına ilişkin yazılardan oluşmaktadır.

DEMOKRASİ VE POLİTİKA: HUKUK YÖNETİM VE İKTİSAT ÜZERİNE

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin, binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak

hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı boyunca ilklere imza atan Ruşen Keleş'e yakışır biçimde, yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin altıncı kitabı olan Demokrasi ve Politika, kamu yönetimi, hukuk, iktisat ve siyaset bilimi alanlarında, insan, toplum ilişkilerini sorgulayan yazıları içermektedir.

KENT VE POLİTİKA

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin, binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı boyunca ilklere imza atan Ruşen Keleş'e yakışır biçimde,

yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin üçüncü kitabı olan Kent ve Politika, küreselleşme, kent, tarihsel süreçte kent ve kent incelemeleri konularındaki kuram ve uygulama hakkında önemli tartışmalar sunmaktadır.

ÇEVRE VE POLİTİKA

İMGE KİTABEVİ YAYINLARI

Ruşen Keleş'e Armağan dizisi, sayısız makalenin, onlarca kitabın, yüzlerce akademisyenin, binlerce öğrencinin arkasındaki öncü bir kişiliğe saygı yapıtı olarak hazırlanmıştır. Her biri farklı konulara odaklanan altı kitaptan oluşan bu dizi, elli yılı aşkın akademik yaşamı boyunca ilklere imza atan Ruşen

Keleş'e yakışır biçimde, yüzden fazla yazarı bir araya getirmesiyle Türkiye'de bir ilk niteliği taşımaktadır.

Yurtiçinden ve yurtdışından kentleşme, yerel yönetimler, çevre politikaları, tarih, siyaset bilimi ve iktisat alanlarında uzman çok sayıda ismin katkısıyla hazırlanan bu çalışma, yalnızca Ruşen Keleş'in akademik kişiliğini sergilemekle kalmamakta, insan-kent-çevre ilişkilerine yönelik kapsamlı bir bakış da getirmektedir.

Ruşen Keleş'e Armağan dizisinin beşinci kitabı olan Çevre ve Politika, yönetsel ve siyasal boyutlarıyla insan-çevre ilişkilerini konu edinmekte, çevre yönetimi, uluslararası çevre politikası ve çevreci düşünce konularındaki yazılara yer vermektedir.

Tez Özetleri

Hazırlayan: Yayın Kurulu

BÖLGENİN ENDÜSTRİYEL YENİDEN YAPILANMASI ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR YORUMLAMA: DENİZLİ TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

Penpecioglu, Mehmet

Yüksek Lisans, Bölge Planlama Bölümü
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Melih
Pınarcıoğlu

Haziran 2007, 163 sayfa

Yeniden yapılanma süreçleri endüstriyel yapıların dönüşümü ve gelişimi için anahtar dinamikler sağlar. Endüstriyel yeniden yapılanma teknolojik yenilikler ve endüstrinin yeniden yerleşmesini içeren ürün ve süreç yenilikleri ile kavramlaştırılabilir. Bu tür dönüşüm tarzları endüstriyel ilişkilerin eleştirel değerlendirilmesiyle incelenebilir. Bu tez endüstriyel dönüşümü belirli bir zaman ve mekan bağlamında anlamaya ve yorumlamaya yönelik bu tür bir düşünceden yola çıkmaktadır. Tekstil ve hazır giyim endüstrisi yukarıda belirtilen kavramları tartışmak için iyi bir örnektir. İlk olarak endüstrinin küresel ve ulusal boyutları incelenmiştir. Kota serbestisi sağlayan ticari düzenlemeler ve üretimin mekansal yeniden konumlanması; çalışma, tedarik ve pazarlama ilişkilerinin dünya ölçeğinde etkileyici bir biçimde değiştiği küresel bir rekabet ortamını şekillendirmektedir. Böylesi yeni rekabet koşullarında Türk tekstil ve hazır giyim endüstrisi fiyat rekabeti bakımından gelişme dinamiklerini yitirmektedir. İkinci olarak Denizli örneği incelenmiştir. Saha araştırması boyunca firmalar ve ilgili oda, sendikalar ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Tez Denizlinin pasif bir ihracatçı rolüne kilitlenmekte olduğunu ileri sürmektedir. Pasif ihracatçı rolü bölgenin yenilikçi ürün stratejileri benimsemesini ve üretimi maliyet avantajları sunulan diğer bölgelere kaydır-

masını engellemektedir. Sanayiciler kayıt dışı işçi çalıştırmayı içeren informal yollarla üretim maliyetlerini düşürmektedirler. Ancak araştırmanın kilitlenen endüstriyel dinamikleri göstermesine rağmen, Denizli bölgesi girişimci ruhu ve yükselen diğer ekonomik sektörleri sayesinde halen bölgesel gelişme potansiyelini taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Endüstriyel Gelişme, Yeniden Yapılanma, Denizli, Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

İSTANBUL'DA BİR KAMUSAL MEKANIN DÖNÜŞÜMÜ: EMİNÖNÜ MEYDANI

Çin, Tümay

Yüksek Lisans, Kentsel Tasarım Bölümü
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. F. Cana Bilsel
Nisan 2006, 181 sayfa

Kamusal mekanlar her zaman kentlerin fiziksel, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel dönüşümlerine konu olmaktadır. Bu değişen dinamikler kentsel mekanın, özelliklede kamusal alanların niteliğinin bozulmasına ve sahip olduğu değerlerin ve kimliklerinin yitirilmesine yol açabilmektedir. Bu tez İstanbul'un özellikli bir mekanı olan Eminönü Meydanı'nın mekansal kalitesini araştırmaktadır. Tezde ileride yapılacak olan kentsel tasarım projelerine ışık tutmak için, tarihi kamusal mekanın kaybolan değerlerinin, yapı ve kimliklerinin ortaya çıkarılması ve değerlendirme ilkeleri kılavuzu geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada önce kamusal mekanın kalitesini değerlendirebilmek için bir analiz yöntemi geliştirilmektedir. Bu amaçla, kentsel tasarım kuramları ve analiz metodları kentsel form, kentsel aktivite ve kentsel imge olmak üzere üç ana başlık altında tartışılmıştır. Bu hedefe paralel olarak morfolojik, görsel-mekansal ve algısal analizler yardımıyla kentsel mekanın kalite kriterleri geliştirilmiştir. İkinci aşamada ise Eminönü Meydanı'nın oluşum-

dönüşüm süreçleri, mekansal dinamikler ve müdahaleler geliştirilen çözümleme yöntemi çerçevesinde tarihsel olarak ele alınmaktadır. Tüm bu analizlerin sonucu kentsel müdahalelerin Eminönü Meydanı'nın kalitesini fiziksel, görsel, sosyal ve algısal açıdan olumsuz bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Diğer bir deyişle, Eminönü Meydanı tanımlı fiziksel yapısını kaybederek, sosyal aktiviteden yoksun, akılda kalıcı bir kimliği olmayan bir mekana dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dönüşüm, Kentsel Form, Kentsel İmge, Kentsel Aktivite, Eminönü Meydanı, Kentsel Mekanın Kalitesi, Morfolojik Analiz.

TÜRKİYE'DE AFET RİSK YÖNETİMİ VE YEREL YÖNETİMLER

Ulutürk, Gülcan

Yüksek Lisans, Şehir Planlama Bölümü
Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Murat Balamir
Aralık 2006, 254 sayfa

1990'dan bu yana, Dünya'da uluslararası kuruluşlar ve bilim çevrelerinde afet yönetimi ile ilgili zihinsel bir değişim yaşanmaktadır. Bu yeni anlayış olası tehlikeler karşısında önceliği, 'arama-kurtarma' ve 'yara sarma' gibi reaktif hazırlıklar yerine, risklerin azaltılması aktif çabalarına, yani 'sakinim' çalışmalarına vermektedir. Uluslararası kuruluşlar doğal afetlere karşı, özellikle 'risk azaltma' çalışmalarını sürdürülebilir kalkınmanın bir önkoşulu olarak tanımlamış, güçlü bir adanmışlık ve etkin bir küresel program geliştirme çabalarına girmişlerdir. Bu çabaları takiben, Dünya'daki pek çok ülke yeni anlayışa paralel olarak, yasal ve kurumsal yapısını revize etmiştir. Türkiye'de ise, 1999 depremlerinden sonra tehlikelere karşı önlemler alınması gereği anlaşılmış, ancak bu zihinsel değişime dayanan kapsamlı bir 'sakinim' yaklaşımı geliştirilememiştir. Türkiye'de 'sakinim' ile ilgili siyasi bir adanmışlık sağlanamadığı sürece, afet risk yönetimi ve

planlama uygulamaları istenilen düzeye ulaşamayacaktır. Bu iddia, tezin ana hipotezini oluşturmaktadır. Tezde hipotezi doğrulamak üzere, bir taraftan seçilen ülkelerin örgütsel yapısının karşılaştırmalı çalışması, bir taraftan da Türkiye'deki yerel performansı değerlendirme çalışması yapılmıştır. Kobe Konferansı'nda ülkelerin afet risk yönetimini değerlendirmek amacıyla ortaya konulan değerlendirme kriterleri bu iki çalışmanın da temelini oluşturmaktadır. Tezde yapılmış olan analiz çalışmaları, Kobe kriterleri açısından, Türkiye'nin afet yönetim sisteminin hala kapsamlı bir sakınım anlayışından uzak olduğuna işaret etmektedir. Yapılan değerlendirmelerin ışığında, Türkiye'de afet yönetiminin kamu gündeminde düşük önceliğe sahip olduğu, bu konuda siyasi bir adanmışlığın olmadığı ve planlamanın disiplinin afet risk yönetimini sahiplenmediği en büyük eksiklikler olarak gözlenmektedir. Risk yönetimi çalışmalarının, yerel yönetim düzeyinde yürütülebilmesi için yerel yönetimlerin bu konuda adanmışlığının sağlanması ve kapasitelerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Diğer bir gereksinim ise, afet risk yönetimi konusunda uzman planlıcıların yetistirilmesi ihtiyacıdır.

Anahtar Kelimeler: Sakınım Planlaması, Afet Risk Yönetimi, Afet Yönetimi, Kobe Konferansı, Yerel Yönetimler.

BİLİM PARKLARININ MEKANSAL GELİŞİMİNDE ESNEKLİK İKİLEMİ: ODTÜ-TEKNOKENT ÖRNEĞİ

KIZILTAS, Mustafa İhsan

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü**

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Baykan GÜNAY

Aralık 2006, 122 sayfa

1970'lerde, devletin mülkiyet ilişkileri üzerindeki azalan etkisi ve özel mülkiyerin genişleyen alanı planlama ve tasarım kuramlarında önemli kırılmalara yol açmıştır. Planlama yaklaşımlarındaki bu kırılma 'esneklik' kavramının öneminin artmasına yol açmıştır. Buna karşın, bu çalışma mekansal gelişimin kontrolünde esneklik kavramının tartışılmaz

bir çözüm değil, bir ikilem olduğunu öne sürmektedir. Çünkü esnekliğin tanımı, derecesi ve etkisi süreçteki aktörlere bağlı olarak her aşamada değişebilmektedir. Bir durumda çözüm olarak görünen esneklik, başka bir durumda ise sorunun kendisi haline gelebilmektedir. Bu çalışmada, söz konusu ikilem bilim parklarının mekansal gelişimi bağlamında ele alınmıştır. Esneklik kavramı teknoloji odaklı firmaları barındıran bilim parkları açısından özel bir önem taşımaktadır. Hem piyasanın hem de bilim parkında yer alan firmaların mekansal gereksinimleri, piyasa koşullarında ve teknolojiye bağlı değişimler nedeniyle hızla farklılaşabilmektedir. İşte bu nedenle esneklik kavramı bilim parklarının fiziksel planlamasında zorunlu bir araç olarak karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda, ilk olarak esnekliğin farklı planlama ve karar alma yaklaşımlarındaki rolü tartışılmıştır. Sonra bilim parklarının ve özellikle ODTÜ Teknokent'in yapısal karakteri tanımlanmıştır. Bu çerçevede, ODTÜ Teknokent'in fiziksel gelişim süreci ve esneklik tutumunun bu süreçteki rolü irdelenmiştir. Son olarak, planlama ve tasarım süreçlerinde esnekliğin kontrol edilmesine yönelik birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Esneklik, planlama süreci, tasarım rehberi, kentsel kodlama, master planlama, bilim parkı, teknopark, teknokent.

ANKARA'DA AZ KATLI KONUT GELİŞİMİ

ŞENYEL, Müzeyyen Anıl

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü, Şehir Planlama**

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Ali TÜREL

Haziran 2006, 215 sayfa

Kentsel arazi fiyatlarının, kentsel gelişim ve kentteki sektörlerin mekansal dağılımına önemli etkileri vardır. Konut da bu sektörlerden biridir. Kentsel arazi fiyatlarının oldukça yüksek olduğu kent merkezinde, çok-katlı apartmanları kapsayan yüksek yoğunluklu konut alanları yer alır. Burada arsaların ve konutların alanı, arazi fiyatlarının yüksek olmasına bağlı olarak görece küçüktür. Ancak kent merkezinden uzaklaşıkça kentsel arsa değerleri de düşmeye başlar ve merkezde üretilmesi konut yapımcıları açısından eko-

nomik anlamda mümkün olmayan düşük yoğunluklu, az katlı konut alanları kent çeperinde üretilebilir hale gelir. Kent çeperindeki az katlı konutlar, konut kullanıcılarına çeşitli olanaklar sunar. Bu alanlarda arazinin ucuz ve elde edilebilir olmasına bağlı olarak arsa ve konutlar görece büyüktür. Ayrıca nitelikli kentsel servis olanakları, sakin ve temiz çevre ile mahremiyetin korunması yaşanabilir bir kentsel çevre yaratılmasına katkı sağlar. Fakat buradaki az katlı konut alanlarında yaşayanlar, yüksek ulaşım ve konut bakım maliyetlerine katlanmak durumundadır. Hanehalkının, bu tür masrafları, daha geniş bir konut, prestijli bir çevre ve konut alanlarının sunduğu çeşitli olanaklarla telafi etmesi beklenir. Kentleşme süreçleri, her ülkenin ve kentin sosyo-ekonomik ve politik yapısı ile çevresel özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bu bağlamda, Ankara kent çeperindeki az katlı konut alanları, kentsel arazi kullanımları teorilerine büyük ölçüde uyumlu, ancak gelişmiş ülkelerdeki süreçlerden bir ölçüde farklı bir şekilde gelişmiştir. Bu çerçevede Ankara kentindeki az katlı konut gelişimleri teorik esaslar ve tarihsel süreçler de göz önünde bulundurularak; plan kararları, konut üreticileri, konut kullanıcıları ve gelişim deseni açısından incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Az Katlı Konut, Banli-yöleşme, Ankara'da Kentsel Gelişim, Konut Üreticisinin Rasyonelitesi, Konut Kullanıcısının Rasyonelitesi, Emsal

YENİ HAVAALANLARININ HAVA TRAFİĞİ VE HAREKETLİLİK ÜZERİNE ETKİLERİ: SABİHA GÖKÇEN ULUSLAR ARASI HAVAALANI ANALİZİ

İlhan, Burhan

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü**

**Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Ela Babalık
Sutcliffe**

Haziran 2006, 139 sayfa

Küreselleşme sürecinde, hava ulaşımı bölgesel gelişim ve ulusal ekonomide önemli

bir rol oynamaktadır. Hava ulaşımında önemli bir talep artışı görülmektedir; ve bu artışın yakın gelecekte de süreceği tahmin edilmektedir. Bu araştırma İstanbul'da 2001 yılında hizmete açılan ve kentin ikinci havaalanı olan Sabiha Gökçen Uluslararası Havaalanı, bu havaalanının kentin hava ulaşımına etkileri, ve yakın çevresi ile ilişkisine odaklanmaktadır. Çalışmanın temel amacı, Sabiha Gökçen Uluslararası Havaalanı yatırımının ulaşım alanındaki faydalarının anlaşılmasıdır. Araştırmanın hedefi; Sabiha Gökçen Havaalanı'nın İstanbul'a, özellikle Anadolu yakasına olan katkısını yolcu hareketleri, zamandan ve maliyetten tasarruf etme bağlamında anlamak, İstanbul'un çoklu havaalanı sistemi içerisinde Sabiha Gökçen Uluslararası Havaalanı'nın mevcut ve potansiyel rolünü belirlemek ve mevcut talebi mekansal açıdan anlamak üzere kullanıcı profili analizinin yapılarak havaalanının kullanımını değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Havaalanı Yatırımı, Havaalanı Yatırımlarının Ulaşım Etkileri/ Faydaları, Sabiha Gökçen Uluslararası Havaalanı

YEREL VE KÜRESEL BAGLAMDA SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMENİN SORUNLARI: MUGLA ÖRNEĞİ

Dogru, Evrim

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge
Planlama, Şehir Planlama**

**Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Sevgi Aktüre
Aralık 2006, 173 sayfa**

Sürdürülebilir gelişme kavramının Türkiye'deki kent planlama kapsamına girmesi özellikle 1996 yılında İstanbul'da HABITAT II Konferansı'nın düzenlenmesinden sonra gerçekleşmiştir. Türkiye, sürdürülebilir gelişme ölçütlerini içeren bir planlama sistemi geliştirme yolunda, gelişmiş ülke deneyimlerine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu çalışmada, Mugla planlama deneyimi, Türk kentlerindeki değişen planlama sürecini -ki bu süreç, yerel ve küresel bağlamda bütüncül ve katılımcı yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyar- sürdürülebilir gelişme ölçüt-

leri aracılığıyla eleştirmek ve ölçmek için çalışma alanı olarak seçilmiştir. Mugla kent formu, 1930'lardan itibaren imar planlarında belirtilen gelişme alanları ile geleneksel kent yapısına eklenmelerle sekillenmiştir; dolayısıyla bazı çevresel, sosyo-ekonomik ve politik değerler bakımından uzun vadede sonuç sürdürülebilir değildir. Bu tez çalışması, sürdürülebilir gelişme ölçütleri aracılığıyla, Mugla planlama deneyimindeki sorunları ortaya koymakta ve sürdürülebilir bir kent için çözümler önermektedir.

Anahtar Kelimeler: sürdürülebilirlik, küresel bağlamda sürdürülebilirlik, sürdürülebilir gelişme kriterleri, Mugla imar planları

ODTÜ TEKNOKENTTE (METU-TECH) YENİ MEKAN OLUŞUMU VE GELİŞİM ALTERNATİFLERİ

Ekiz, Cem

**Yüksek Lisans Tezi, Şehir Bölge
Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım**

Yüksek Lisans Programı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Oguz Işık

Eylül 2006, 145 sayfa

ODTÜ Teknokent yapıları ve onların mekan organizasyon analizleri Teknoparkta iki çeşit tasarım ve planlama eğilimi olduğunu göstermiştir. Bunlardan birincisi Kuzey Avrupa tarzı, diğeri ise Kuzey Amerika tarzı ofislerdir ki bunlar dünyada baskın iki önemli ofis tasarımı yaklaşımı olarak bilinirler. Kuzey Avrupa ve Kuzey Amerikan tarzı ofis organizasyonlarının ikisinde ofis mekanlarının düzenlenmesinde farklı yaklaşımlara sahiptir. Şöyleki, Kuzey Avrupa tarzı çalışan moralini yüksek tutmak ve böylece organizasyon performansını artırmak için ofis mekanı kullanımına daha fazla önem verirken, Kuzey Amerika tarzı sürekli giderleri minimize etme eğilimi içindedirler. Dünyadaki bu iki tür tasarım yaklaşımlarının Odtüdeki yapılaşmaya etkisi büyüktür. Silikon Blok ve Gümüş Blok gibi bazı yapılar kullanıcı maliyetini minimize etme ve mekanda fonksiyona önem verirken İkiz Binası gibi diğer yapılarda mekan kalı-

tesini ve kullanıcı ihtiyaçlarına daha çok önem vermektedirler. Bu çalışmanın amacı ODTÜ Teknokentteki Silikon Blok, Gümüş Blok ve İkiz Binasını inceleyerek iki farklı ofis tasarımı yaklaşımlarını sunmaktır. Bu yapılar kentsel tasarım ölçeğiyle başlayarak önce makro ölçek gelişim sonra orta ölçek gelişim ve son olarak mimari ölçekte, mikro ölçek gelişim ve yapı alternatifleri olarak üç ana ölçekte incelenmiştir. Makro ölçekte Kentsel Tasarım Stüdyosun Odtü-Teknokent çalışmaları, Orta ve Mikro ölçekte ise bu iki mekan organizasyon tutumunun avantajları ve dezavantajları Silikon Blok, Gümüş Blok ve İkiz Binasında detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca, bütün bu üç yapının istatistik bilgileri, mekansal kapasiteleri, ve tasarım özellikleri çizim, grafik ve fotoğraflarla sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Teknoparklar, ODTÜ-Teknokent, Yapı Gelişimi, Mekan Organizasyonu, Yeni Ofis Tasarımı.

MEZARLIKLARIN KULLANICILAR AÇISINDA SEMBOLİK ANLAMI: KARSİYAKA MEZARLIĞI ÖRNEĞİ

Ertek, S.Deniz

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

**Tez Yöneticisi: Assist. Prof. Dr. Anlı
Ataöv**

Agustos 2006, 155 sayfa

Bu tez mezarlık alanlarını kutsal ve ruhani peyzajlarının yanı sıra, yüksek sosyal ve kültürel değerler barındıran kentsel açık alanlar olarak değerlendirmiştir. Bu kutsal alanlar, açık yeşil olarak barındırdıkları habitatları, biyolojik çeşitlilikleri ve vahşi yaban hayatıyla, estetik ve ekolojik değerlerinin yanı sıra, toplum tarihiyle yakından ilişkili, sosyal anlam taşımaktadırlar. Bu çalışma ile, mezarlık alanlarının sembolik ve duygusal anlamı kullanıcıların gözünden irdelenmiş ve Karsiyaka Mezarlığı kullanıcılarının tercihleri ve algıladıkları öğeler arası ilişki araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mezarlık Kültürü, Cenaze Törenleri, Ölüm, Mezar, Karsiyaka Mezarlığı

KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ: ULUS TARİHİ KENT MERKEZİ PLANLAMA PROJESİ

Osmançavusoglu Atanur

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü, Kentsel Tasarım**

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Baykan GÜNAY

Agustos 2006, 134 sayfa

Tezde, ilk olarak, kapsamlı ve stratejik mekansal planlamanın temel özellikleri incelenmiş, her iki planlama türü karşılaştırılarak stratejik mekansal planlamanın, küresel ölçekli kapitalizmin ortaya çıkardığı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çağdas dünyada karşılaştıkları sorunlara daha uygun olduğu düşünülmüştür. Daha sonra, tezin ana argümanı olarak Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma ve İslah Planı'nın, koruma ve imar amaçlı bir stratejik plan olduğu savı ortaya konmuştur. Stratejik planın daha esnek, değişen koşullara uyum yeteneği bulunan, eylem yönelimli, planlama sürecinde yer alan çeşitli aktörlerin müzakerelerine açık, planlama sürecinden faydalananların katılımına izin verdiği genel düşüncesiyle uyumlu olarak, bu çalışma

Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma ve İslah Planı'nın geliştirilme, uygulama asamalarına ve genel özellikleri incelenerek stratejik plan özellikleri tasıdığını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Sonuç olarak, alternatif bir görüş ortaya koyarak ve bir planlama süreci olarak Ulus Planlama Projesi'nin geleneksel kapsamlı koruma ve imar planlarından farklı olarak daha çok stratejik planlama özellikleri tasıdığı ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kapsamlı Planlama, Stratejik Mekansal Planlama, Kentsel Dönüşüm, Koruma Planı, Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma ve İslah Planı

ANKARA'DA YAYAYA YÖNELİK ULASIM SİSTEMİ ÖNERMESİ

Yasdag, Serkan

**Yüksek Lisans, Şehir ve Bölge
Planlama, Kentsel Tasarım**

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Baykan Günay

Ocak 2006, 115 sayfa

II. Dünya Savaşından sonra, gelişmiş ülkelerde otomobil kullanımının hızla artması

sonucu kentlerdeki ulaşım dokusu tümüyle değişmiş ve otomobil ana ulaşım aracı haline gelmiştir. Artık kentler otomobillerin gereksinimine göre şekillenmekte ve gelişmektedir. Otomobil kullanımındaki bu artış, Merkezi İş Alanları ve çevrelerinde trafik problemlerinin çıkmasına neden olmuştur. Trafik tıkanıklığı ve yaya dolası böylelikle kentlerde önemli bir konu haline almıştır. Trafik sorunlarının artmasıyla birlikte gelişmiş ülke kentleri sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde ulaşım talebini yöneterek ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Bu kapsamda bu çalışma sürdürülebilir ulaşım sistemi için talep yönetiminin gerekliliği üzerinde durmaktadır. Ayrıca bu çalışmada, örnek olarak alınan Ankara kentinin ulaşım sorunları ve kentin kentsel ulaşım politikaları sürecindeki yeri değerlendirilecektir. Bu noktada ulaşım problemleri, yol sistemindeki gelişim ve bunların kente etkileri dört dönem için incelenecektir. Sonuçta, Ankara kenti için sürdürülebilir ulaşım sistemi için gerekli ulaşım politikaları tanımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir ulaşım sistemi, ulaşım talep yönetimi, yayaya yönelik, tüm modların entegrasyonu.

Planlama Dergisi

1986-2006 Yılları Arası Dizin

Yıl/Sayı	Makale Adı	Yazarın Soyadı/Adı	Yazarın/Yazarların Mesleği	Sayfa
86/1	Türkiye'deki Fiziksel Planlama Olayına Genel Bir Bakış	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	3-6
86/1	Az gelişmiş Ülke Kentlerinde Sanayi: Sanayilerin Yapısı ve Yerleşim Süreçleri Üzerine Bazı Gözlemler	BADEMLİ, Raci	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	7-10
86/1	Kentlerde Ortak Kullanım Alanları: Etkinlik Oranı Üzerine Ampirik Bir Araştırma	GÖKSU, Sezai	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	11-12
86/1	Çevresel Psikoloji, Planlama ve Kentsel Bütünleşme	TÜRKSOY, Ömür	Şehir Plancısı	13-17
86/1	Çevre Planlamasında Eşik Yaklaşımı	KOZLOWSKI, Jerzy (Çev: Emel KIVAN)		18-23
86/1	Çevre Sorunları ve Haliç Örneği	ERDEMİR, Alim; TILGEN, Ayhan; ÇİLLİ, Aytekin; KAVAKOĞLU, Ercüment; ÇAKIR, Erkan; KAYA, Ergun; ALP, Hakan	Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	24-29
86/1	Ömer AĞAÇLI ile Söyleşi	ŞPO Yayın Kurulu	ODA	30-31
86/2	Türkiye'de Kent Planlamanın Kurumsallaşması ve Günümüzdeki Sorunlar	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	2-6
86/2	Varolan Biçimleriyle Turizm, Turizm Planlaması ve Plancılar	ATAUZ, Akın	Şehir Plancısı	7-10
86/2	Bir Turizm Alanının Gelişme Süreci: Kaynakların Yönetimi Konusunda İpuçları	BUTLER, R.W. BUTLER (Çvr: Pervin BILGEN)		11-15
86/2	Bodrum'un Bodrumlaşması	ADAM, Mehmet Y.	Mimar	16-17
86/2	Turizmin Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Planlama	ATAÇ RÖSCH, İnci	Şehir Plancısı	18-22
86/2	Sosyal Turizm	ÇAMUR, Seydihan	Şehir Plancısı, Öğrenci	23-25
86/2	Antalya ve Turizmin Katkısı	ULUSOY, Yener	Antalya Belediye Başkanı	28-30
86/2	Turizm İnsanlarımızın Dünyaya Bakış Açısını Değiştirecektir	BİLİKİÇ, Cevat	Bodrum Belediye Başkanı	31
86/2	Kızılay Binası Üzerine	ÖZBAY, Hasan	Mimar	32
88/1	Demokratikleşen Belediyeler Mi? Yoksa Merkezleşen Yönetim Mi?	KESKİNOK, H.Çağatay	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	3-5
88/1	Yeni İmar Yasası: Yerel Demokrasinin Gelişmesi Mi?, İşbiriricilik Mi?	TANIK, Bülent	Şehir Plancısı	6-8
88/1	Planlamada Katılım Bir Amaç Mı? Bir Strateji Mi?	AKSOY, Asu AKSOY, Erdem	Ekonomist Mimar, Öğretim Görevlisi	9
88/1	Güvenpark Güncesi	ERİM, Aydan	Mimar	10-12
88/1	Bir "Kentsel İmece" Örneği: Zafertepe Gecekondu Çevresi Geliştirme Projesi	GÖKSU, A. Faruk	Şehir Plancısı	13-15
88/1	Kent Yenilemesinde Sakinlerin Planlamaya Katılması-Federal Almanya'dan Örnekler	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	16-18
88/1	Kentsel Korumada Değişik Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	19-22

88/1	3 Nasıl Yaklaşımı	ÜLKÜ, Sevgen; DEMİREL, Meltem; DEMİREL, Bora; KILIÇ, Sami	Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	23-25
88/1	Türkiye Çevre Gündeminde Alman Çöpü	BOSTANOĞLU, Özer	Şehir Plancısı	27-29
88/2	Kent Yönetimi, Yöneticiler, Şehir Plancıları	ÖZCAN, Ümit	Şehir Plancısı	3-5
88/2	Mülkiyet Kurumu, Kamu Yararı Kavramı ve İmar Planları Üzerine	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	6-13
88/2	"Şehircilik, Hukuk ve Yönetim Sorunları" Kolokiyumu Değerlendirmesi	TANKUT, Gönül	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	14-16
88/2	Nasıl Bir Kentsel Çevre	ÖKTEM, Kerem	Şehir Plancısı, Öğrenci	17
88/2	Çankaya Belediyesi'ne Açık Çağrı	ÇELİK, Ayhan	Mimar	18-20
88/2	Tasarım Stüdyosuna Bir Bakış	ULUOĞLU, Belkıs	Mimar	21-25
88/2	Tasarım ve Planlama Eğitimi Üzerine Düşünceler	AKSOY, Erdem	Mimar, Öğretim Görevlisi	26
88/2	Kentin Mimarisine Giriş	ROSSİ, Aldo (Çev: Erdem AKSOY)		26-29
89/1	Bugünkü Büyükşehir Modelinin Alternatifi Var mı?	KARA, Nihal KÖKSAL, Sema	Siyaset Bilimci Sosyolog	3-6
89/1	Çağdaş Kentlerde Katılım ve Sivil Organizasyonlar	ÖZCAN, Ümit	Şehir Plancısı	7-10
89/1	Kentsel Ulaşımda Çağdaş Yaklaşım	MENTEŞ, Gökhan	Şehir Plancısı	11-21
89/1	Yerel Yönetimler ve Demokrasi (İstanbul Deneyi) FORUM KARARLARI İstanbul'89	ŞPO Yayın Kurulu		22-27
89/1	Kentsel Ulaşım Planlamasında Erişilebilirlik-Yeri ve Önemi	KAPLAN, Hülagü	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	28-34
89/1	Mekan Kuramı Üzerine Tartışma-Kentsel Praksise Doğru	GOTTDIENER, H. (Çev: H.Çağatay KESKİNOĞ)		35-45
89/2-3-4	Dünyada Üniversitenin Yaşamakta Olduğu Dönüşüm Üzerine Düşünceler	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	3-11
89/2-3-4	Şehir Planlama Eğitimi Pratiği ve Belirlendiği Plancı Tipi Üzerine Düşünceler	YENER, Selçuk	Şehir Plancısı	12-15
89/2-3-4	Planlama ve Eğitim Süreçlerinde Plancıların ve Oda'nın Rollerinin Yeniden Tanımlanması Üzerine Bir Deneme	KİTAPÇI, V. Senihi	Şehir Plancısı	16-21
89/2-3-4	Türkiye'de Planlama Eğitiminin Niteliksel ve Niceliksel Durumu	UZEL, Ahmet	Şehir Plancısı	22-24
89/2-3-4	Kent Planlama Eğitimi Veren Kurumların İşlevi Sadece Kent Plancısı Yetiştirme Olmamalıdır	TÜRKÖĞLU, Kamutay	Mimar	25-26
89/2-3-4	Şehir ve Bölge Planlama Eğitiminde Yurtdışı Örnekleri: İngiltere'de Planlama Eğitimi ve Ülkemiz Şehir ve Bölge Planlama Eğitimi İçin Bazı Sonuçlar	KAPLAN, Hülagü	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	27-33
89/2-3-4	Nasıl Bir Kent Planlama Eğitimi?	GÜNDOĞDU, Gürsel; TOKCAN, Selma	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	34-35
89/2-3-4	Hazine Arazilerinin Satışı Üzerine	ODTÜ	Üniversite	36-37
89/2-3-4	Başkent'in İlk Planları	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	38-50
89/2-3-4	İmar Mevzuatının İklimsel, Topografik, Psikolojik ve Ekonomik Açılardan İrdelenmesi	AYDEMİR, Saliha E.	Şehir Plancısı	51-55
89/2-3-4	İmar Mevzuatı ve Kentlerin Biçimlenişinde Güneş Işınımı Etkisi	BULDURUR AYSAN, Mesture	Şehir Plancısı	56-57

89/2-3-4	Konut Alanlarında Yaya Ağırlıklı Trafik Düzenlemeleri (Hollanda Örneği-Woonerf)	GÖRER, Nilgün	Şehir Plancısı	58-61
89/2-3-4	Yüksel Yaya Bölgesi	BAŞARAN, Sedef; ÇAMUR CİHANGİR, Kübra; HİSARLIGİL, Hakan; KAPLAN, Hülagü; KIVAN, Emel; KİTAPÇI, Senihi	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	62-70
89/2-3-4	Yüksel Yaya Bölgesi İçin Ne Dediler?	KURTTAŞ, Erdal vd.	Şehir Plancısı	71-72
89/2-3-4	Kent İçi Ulaşımsa Olup Bitenler: Merak Edip Sorsak Mı?	ERTUNA, Berker	Endüstri Mühendisi	73-76
90/1-2	Kentsel Ulaşım Giriş	BOSTANOĞLU, Özer	Şehir Plancısı	3-5
90/1-2	Kentiçi Ulaşım uyumsuz Bir Bakış	ERTUNA, Berker	Endüstri Mühendisi	6-11
90/1-2	İzmir Kentiçi Ulaşımında Planlamanın Önemi	ARKON, Cemal	Şehir Plancısı	12-15
90/1-2	Ankara'da Kent Planları ve Toplulaşıma Politikaları	KİTAPÇI, V.Senihi	Şehir Plancısı	16-19
90/1-2	İmar Planları ve Ulaşım	ARIGÜMÜŞ, Kürşad	Şehir Plancısı	20-25
90/1-2	Kentsel Ulaşım Yatırımlarında Karar Süreçleri ve Türkiye İçin Bir Öneri	ÖNCÜ, Erhan	Mimar	26-34
90/1-2	Kentiçi Ulaşım Hizmetleri ve Özelleştirme	AKŞİT, Salih	Şehir Plancısı	35-37
90/1-2	Erişilebilirlik, Kesin Bir Öncelik	KUNTAY, Orhan	Mimar, Öğretim Görevlisi	38-44
90/1-2	Ülkemizde Karayolu Güzergah Planlaması, Arazi İrdelemesi ve Gelişiminin Anlamı Üzerine Bir İnceleme I	KAPLAN, Hülagü	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	45-47
90/1-2	Toplulaşımın Tamamlayıcısı Olarak Bisiklet	ÖNCÜ, Erhan	Mimar	47-51
90/1-2	Bir Ulaşım Türü Olarak Yaya ve Yaya Mekanları Üzerine Düşünceler	TOP, Nehare	Şehir Plancısı	52-55
90/1-2	YAYA HAKLARI BİLDİRGESİ	ŞPO Yayın Kurulu	ODA	56-58
90/1-2	YAYA HAKLARI BİLDİRGESİ GEREKÇELİ UYGULAMA PLANI	ŞPO Yayın Kurulu	ODA	59-63
90/1-2	Kentsel Arsaya Olan Talebin Fiyat Esnekliği ve Bunun Mekansal Dağılım Özellikleri	GÖKSU, Sezai	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	64-66
90/1-2	İç Göçler: Nedenleri, Sonuçları ve Çözüm Önerileri	ÖZCAN, Ümit	Şehir Plancısı	67-70
90/3-4	Bir Kolokyumun Ardından: Türkiye'de 14. Dünya Şehircilik Günü Kutlamaları İzlenimleri	AKBULUT, Mehmet Rifat	Şehir Plancısı	4-7
90/3-4	Kent Planlaması ve Katılım Üzerine Düşünceler	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	8-13
90/3-4	Planlama ve Katılım	AKKOYUNLU, Kıvılcım	Şehir Plancısı	14-21
90/3-4	Planlamada Halk Katılımı: Sincan Belediyesi Deneyimi	ŞPO Planlamada Halk Katılımı Komisyonu		22-25
90/3-4	Daha İyi Bir Çevre İçin Planlamada Çevre Duyarlı Bir Katılım	SOYDAN, Mehmet Harun	Şehir Plancısı	26-29
90/3-4	Meydansız Kentler	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	30-41
90/3-4	Türkiye'de Kentsel Ulaşım İlişkin Sorunlar	SABANCILAR, Serpil; KANTAR ÜSTÜNDAĞ, Kevser	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	42-43
90/3-4	Gelişmekte Olan Ülkelerde Metro Sorunu	DÖKMECİ, Vedia	Şehir Plancısı	44-47
90/3-4	Toprağın Korunmasında Mekansal Planlama İlke ve Aletleri	EKE, Feral	Mimar	48-49
90/3-4	Ankara Tarihi Kent Dokusu Nasıl Korunuyor? Ne Yapılabilir?	TUNÇER, Mehmet	Şehir Plancısı	50-53

92/1-4	Enformel Sektör, Kentsel İşgücü Pazarları, Sosyal ve Ekonomik Yapılanmalar Üzerine Betimsel Tartışmalar	ATAUZ, Sevil ATAUZ, Akın	Psikolog Şehir Plancısı	4-21
92/1-4	Enformel Sektör Üzerine Enformel Tartışmalar	ATAUZ, Akın; GÖKÇELİ, Raşit	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	22-27
92/1-4	Başka Bir Dünya: Enformel Ekonominin Kökenleri, Dinamikleri ve Sonuçları	CASTELLS, Manuel; PORTES, Alejandro (Çev. Çağrı ERENULUĞ)		28-39
92/1-4	Enformelliğin Politika Sonuçları	CASTELLS, Manuel; PORTES, Alejandro, BENTON, Lauren A. (Çev. Cihan BALKAN, Oğuz IŞIK)		40-47
92/1-4	Kentsel Topraklarda Mülkiyet Kurumunun Varlığının Toplumsal Sonuçları ve Yeniden Düzenleme Olanakları Üzerine	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	48-57
92/1-4	Kent Planlamada Yeni Gündem: Çevre ve Katılım	TÜRKSOY, Ömür	Şehir Plancısı	58-61
92/1-4	Bir Plancının Günlüğünden	IŞIK, Oğuz	Şehir Plancısı	62-65
92/1-4	Postmodernizm: Örgütsüz Kapitalizmin Mekansal Etkisi	GÜNDOĞDU, Gürsel	Şehir Plancısı	66-69
92/1-4	Ankara Kenti Ulaşımı Hakkında Düşünceler Üzerine	MENTEŞ, Gökhan	Şehir Plancısı	70-75
93/1-4	Henry Prost ve İstanbul'un İlk Nazım Planı	ANGEL, Aron	Mimar	6-9
93/1-4	İstanbul İçin Bir Planlama ve Yönetim Örgütlenmesi	TÜRKSOY, Cengiz	Şehir Plancısı	10-11
93/1-4	Bir Dünya Kenti Olarak İstanbul'un Değişen Kimliği	GÖRGÜLÜ, Zekai; GÖRGÜLÜ, Tülin; RAMAZANOĞULLARI, Sırma	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	12-14
93/1-4	İstanbul Metropolünde Yapısal Değişimler	KILIÇASLAN, İsmet	Şehir Plancısı	16-17
93/1-4	Metropolitan Şehir Merkezlerinde Değişen İşlevsel ve Mekansal İlişkiler-İstanbul Metropolü Şehir Eski Merkezinin Yeniden Organizasyonu	GİRİTLİOĞLU, Cengiz vd.	Şehir Plancıları	18-25
93/1-4	İstanbul Şehir Merkezinin Dinamizmi	DÖKMECİ, Vedia; BERKÖZ AKKOL, Lale	Mimar Mimar	26-28
93/1-4	İstanbul Metropolünde Deprem Tehlikesi ve Bir Deprem Senaryosu	SAYIN ŞENGİZER, Betül	Şehir Plancısı	30-37
93/1-4	Son 10 Yıl İçinde Boğaziçi Fizik Mekanını Şekillendiren Kurum ve Gruplar	AYSU, Emre; AKIN, Oya; BERKMEN YAKAR, Hülya	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	38-45
93/1-4	İstanbul'da İçme Suyu Havzaları	BUDAK, Sevim TÜZÜN, Gül	Siyaset Bilimci Şehir Plancısı	46-51
93/1-4	Görsel İzlenim Yönünden İstanbul ve Reklam Öğeleri	ŞEREFHANOĞLU, Müjgan; YENEN, Zekiye	Mimar Mimar	52-54
93/1-4	Kent Aydınlatması ve İstanbul 2000	ŞEREFHANOĞLU, Müjgan	Mimar	55-56
93/1-4	Planlamada Yeni Eğilimler ve Şehir Plancısının Değişen Rolü ve Konumu Üzerine	ÇIRACI, Hale	Şehir Plancısı	57-58
93/1-4	Geçmişten Günümüze Beyoğlu	TEOMAN, Tijen	Şehir Plancısı	59-60
94/1-4	Şehir Planlama Mimarlık Mühendislik Üzerine Sürülen Bir Krema Değildir	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	10-21
94/1-4	Kurumsallaşma: Şehir ve Bölge Planlamanın Son 15 Yılı Çalışmaları, Şehir Plancıları Odası'nın Gelecek 5 Yılı	TURAK, Esat	Şehir Plancısı	22-27
94/1-4	Bir Tutsak Mesleği Olmayan Plancılık İçin	TANIK, Bülent	Şehir Plancısı	28-29
94/1-4	Kent Plancısı Kent Planlama Sürecinde Misafir Sanatçı Değildir	KUBİN, Gülsen	Şehir Plancısı	29-34

94/1-4	ODTÜ Ş.B.P Bölümü Eğitim Programları Işığında Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Yüksekisans Programının Oluşumu	ERSOY, Melih	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	35-39
94/1-4	Siyasi ve İdari Yapının Kent Planlamasına ve Kent Plancılarına Etkisi	KELEŞ, Ruşen	Siyaset Bilimci, Öğretim Görevlisi	40-47
94/1-4	Ankara'da Atatürk Bulvarı Üzerine Projelendirilen Katlı Kavşakların Mantığına Bir Bakış	KAPLAN, Hülagü	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	49-57
94/1-4	Türkiye'de Konut ve Yerleşim Sorunları Sempozyumu	ÖZDEMİR, Kenan	Şehir Plancısı	61-62
95/1-2	Kentin Biçimlenişi ve Kapital Birikim Süreçleri	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	3-4
95/1-2	Kentsel Mekanın Üretimini Anlamada Toplumsal Ekonomi Kuramı Merkezli Sermaye Birikim Süreci Yaklaşımının Sağladığı Olanaklar-1	ALTINÇEKİÇ, Funda; GÖKSU, Sezai	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	5-8
95/1-2	Kamu Arazilerinin Özelleştirilmesi Sürecinde İzmir'in Payına Düşenler...	ÖZDEMİR, Semahat	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	9-13
95/1-2	İzmir Büyükşehir Bütünündeki Nazım Plan Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme	ARKON, Cemal; GÜLERMAN, Ali Rıza	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	14-20
95/1-2	Modernist Planlama Anlayışında Doğal Sit Alanlarına Yönelik Pozitivist-Determinist Yaklaşım Eleştirisi	GÖKSU, Emel	Şehir Plancısı	21-24
95/1-2	Ege Kıyılarında Tatil Konutu Olgusu	KOÇ, Hülya; SEYMEN, Ülker	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	25-31
95/1-2	Bir Kültürel ve Doğal Miras, Bir Kentin Kolektif Emegi: Kültürpark	KARAÇORLU, A. Tuncay	Şehir Plancısı	32-36
95/1-2	Kent Planlamasında Kamu Arazileri	ŞPO Özelleştirme ve Kamu Arazileri Komisyonu		44-47
95/1-2	Özelleştirme ve Planlama	ERSOY, Melih	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	48-52
95/1-2	Mogan ve Eymir Gölleri Çevresinin Planlama Sorunlarının Belirlenmesi ve Yaklaşım Önerileri	CİHANGİR ÇAMUR, Kübra	Şehir Plancısı	53-59
95/1-2	Türkiye'de Toplumsal Gelişme Sürecinde Kentsel Korumanın İşlevinin Yeniden Tanımlanmasına Yönelik Öneriler	ŞPO Koruma Komisyonu	ODA	60-64
95/1-2	Ekolojiye Yöneltilmiş Bütünleştirilmiş Planlama Metodolojisi-Polonya Örneği	AKSOYLU, Sevin	Mimar	65-69
95/3-4	Habitat II'ye Doğru Neleri Sorgulamalı?	ŞPO Habitat II Komisyonu	ODA	3-5
95/3-4	Habitat II'ye Doğru	GÜVEN, Hayri	Şehir Plancısı	6-7
95/3-4	Habitat II Gündemi	GÜLÖKSÜZ, Yiğit	Mimar	8-9
95/3-4	Türkiye'nin Ev Sahipliği Yapacağı Dünya Konferansı: Habitat II	ERSON, Leyla	Şehir Plancısı	10-15
95/3-4	Sürdürülebilir Kalkınmada Katılım ve Planlamanın Önemi	ÇETİNKAYA, Fatma; GÖRER, Nilgün	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	16-20
95/3-4	Güncel Bir Tartışma: Sürdürülebilir Kalkınma	ÖZER, Ayşe Öznur	Şehir Plancısı	21-26
95/3-4	Habitat II, Geniş Tabanlı Katılım ve Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Yerellik Boyutu	EKMEKÇİ GÜVEN, Ayşe	Şehir Plancısı	27-31
95/3-4	Kentli Hakları Bildirgesi'nde İki Eksik...İletişim ve Örgütlenme Hakları	TANIK, Bülent	Şehir Plancısı	32-34
95/3-4	İnsan Hakları ve Habitat II	ÖNDÜL, Hüsnü	Hukukçu	35-38
95/3-4	Habitat II Kapsamında İstanbul'un Kazanımları	GEZİCİ, Ferhan	Şehir Plancısı	46-47
95/3-4	Şehir Planlama Mesleğinin Tanımı, Çalışma ve Yetki Alanları	ŞPO Meslekte Uzmanlık Ayrımı Komisyonu		50-53
95/3-4	Çukurova Bölgesi Planlama Deneyimleri	ATIK, A.Saffet	Şehir Plancısı	54-58

95/3-4	Bilgisayar Destekli Kent Planlaması	ÇİMEN, Bayar	Mimar	59-61
95/3-4	Kentsel Mekanın Üretimini Anlamada Toplumsal Ekonomi Kuramı Merkezli Sermaye Birikim Süreci Yaklaşımının Sağladığı Olanaklar-2	ALTINÇEKİÇ, Funda GÖKSU, Sezai	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	62-67
96/1-4	Gözlerimi Yumarım Affımı Sunarım	AYDIN, Ali Rıza	Şehir Plancısı	3-4
96/1-4	Günümüze Değın İmar Afları	TERCAN, Binali	Şehir Plancısı	5-8
96/1-4	İmar Affı Mı?!	TÜRKSOY, H. Cengiz	Şehir Plancısı	9-14
96/1-4	İmar İslah Planlarının Ankara Kent Makroformu Üzerindeki Yoğunluk Etkileri	ÇIHANGİR ÇAMUR, Kübra	Şehir Plancısı	15-19
96/1-4	İslah İmar Planları ile Kentsel Arsa Rantlarının Yeniden Dağıtılması Kente Refah Aktarımları Yaratmış Olabilir Mi? Ankara Örneğinde Bir Analiz Çalışması	TAŞAN, Tuna	Şehir Plancısı, Araş. Gör	20-26
96/1-4	Bir Şehir Plancısının İmar Affı Sonrasındaki Kişisel Deneyimleri Üzerine	DOĞAN, Aysel	Şehir Plancısı, Araş. Gör	27-30
96/1-4	Ekonomik Rasyonalitenin Biçimlendirdiği Mekanlar	KOÇGİL, Oya Deniz	Şehir Plancısı	31-33
96/1-4	Kentsel Yenilenmenin Değışen Anlamı ve Boyutları	GÖKBULUT, Özlem	Şehir Plancısı	34-38
96/1-4	Bankacılık Sistemi İçinde Konut Finansmanının Yeri	AKÇAY, Belgin	Ekonomist	39-45
96/1-4	Habitat II Ulusal Raporlar Üzerine Bir İnceleme: Ulusal Raporlar Dünyanın Çukur Aynası	GÖRER, Nilgün; KARADUMAN, E. Serdar	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	51-61
97/1	Değışen Dünyada Bölge Planlamanın Yeniden Tanımlanması: Bir Ekonomik Bütünleşme ve Demokratikleşme Projesi	ERAYDIN, Ayda	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	01-10
97/1	Bir Demokrasi Projesi Olarak Yerel (Bölge) Planlama	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	11-16
97/1	Bölge Gerçeğı ve Avrupa	KELEŞ, Ruşen	Siyaset Bilimci, Öğretim Görevlisi	17-21
97/1	Türkiye'de Kentleşme Sürecinin Bölgesel Farklılaşma Analizi	ÇALIŞKAN, Gülhanım; ÖZELÇİ, Tanyel; VAROL, Çiğdem	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	22-32
97/1	1980'lerin İzlerini Ege'de Okumak	BARBAROS, R.Funda	Ekonomist	33-42
97/1	Türkiye'de Devletin Konut Sektörünü Destekleme Mekanizmaları	TÜREL, Ali	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	43-48
97/1	Coğrafi Bilgi Sistemlerinde Mekanın Tanımı ve Bölgenin Değışen Anlamı	SAYGIN, Ömür	Şehir Plancısı	49-53
97/2	Kentsel Tasarım Eğitimi	GÜREL, Sümer	Mimar, Öğretim Görevlisi	4-5
97/2	Kentsel Tasarımın Farklı Çehreleri	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	6-13
97/2	Kentsel Tasarımlı Gayrimenkul Geliştirme Projeleri	KIRAL, Ömer	Şehir Plancısı	14-18
97/2	Toplu Konut Projelerinde Kentsel Tasarım	TOKMAN, L. Yıldız	Şehir Plancısı	19-21
97/2	Hollanda'dan 4 Proje	YENER, Selçuk	Şehir Plancısı	26-34
97/2	Fransa'da Planlama Araçları	TEBER, Ferhan	Mimar	35-39
97/2	Paris'te Bir Şehircilik Galerisi	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	40
97/2	Lyon'dan 2 Proje Konusu	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	41-44
97/2	Berlin'e Suni Kalp	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	45-47
97/2	Cumhuriyet Formundan Güvenpark'a	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	48-49
97/2	Mısır Çarşısı	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	50
97/2	Kentsel Tasarımın Tarihsel ve Felsefi Temelleri	ÖZCAN, Ümit	Şehir Plancısı	51-53

97/2	Kentsel Tasarımın Kültürü ve Yaratıcılığın Sınırları	GÜNAY, Baykan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	54-61
01/1-2	Küresel Hukuk ve Endüstri Bölgeleri Hakkında Kanun Tasarısı	CAN, Nevzat	Şehir Plancısı	3-6
01/1-2	Yeniden Düşünmek...	ÖZDEMİR, Semahat	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	7-11
01/1-2	Raci Bademli ile Söyleşi: Bursa İl Planı Deneyimi	ŞPO Yayın Kurulu		12-21
01/1-2	Metropolitan Kentin Etki Alanında Kalan Kentlerin Çeperindeki Arsaların Dönüşüm Süreci	SAZAK, Şazuman	Mimar	22-30
01/1-2	Tasarım İmar'a Karşı	GÜNAY, Baykan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	31-44
01/1-2	Değişen Dünyada Planlama	GÜNDOĞDU, Gürsel	Şehir Plancısı	45-49
01/1-2	Erişilebilir -Engelsiz Yerleşmeler Arayışında	KOÇ, Hülya	Şehir Plancısı	50-56
01/1-2	Çevre Düzeni Planı Nereden Nereye	TEKİNBAŞ, Belma	Şehir Plancısı	57-60
01/1-2	Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Politikasına İlişkin Durum Değerlendirmesi	BALABAN, Osman	Şehir Plancısı	61-75
01/1-2	4562 Sayılı OSB Kanunu'nun İlgili Mevzuat Kapsamında Değerlendirilmesi	CAN, Nevzat	Şehir Plancısı	76-85
01/3	Doğal Afet Planlama İlişkisi	KİPER, Perihan	Şehir Plancısı	4-15
01/3	Fiziksel Planlama Sistemimiz ve Doğal Afetler	ERSOY, Melih	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	16-23
01/3	Doğu Marmara Depreminin Kentlerin Yapılanması Üzerine Düşündürdükleri	ŞENGÜL, H. Tarık	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	24-32
01/3	17 Ağustos Depremi, Kentleşme ve Planlama Sorunları Üzerine Düşünceler	KESKİNOĞ, Çağatay	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	33-39
01/3	Doğu Marmara Depremi Sonrası İmara Yönelik Hukuki Düzenlemeler	CAN, Nevzat	Şehir Plancısı	40-49
01/3	Deprem Sonrası Planlama Deneyimi	BOZKURT, Gürdal	Şehir Plancısı	50-53
01/3	Adapazarı'nda Doğu Marmara Depreminin Sonuçlarının Kentleşme ve Planlama Süreçleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi	GEDİKLİ, Bahar	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	54-64
01/3	17 Ağustos'un İkinci Yılında Kentler ve Planlama	UYAR, Necati	Şehir Plancısı	65-69
01/3	17 Ağustos 1999 İzmit Depremi Bilgi Notu	TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası		70-72
01/3	İkiz Kulelerin Yerini Ne Alacak?	BALABAN, Osman	Şehir Plancısı	73-76
01/3	Paris'te Yeni Yapılar	BOSTANCI, Seda	Şehir Plancısı	77-80
01/4	Depremzedelerin Konutlandırılmasında Sorunlar	BALAMİR, Murat	Şehir Plancısı	4-10
01/4	1939 ve 1992 Erzincan Depremleri Şehircilik Düzenimizde Hasar Yaratmış mı? Sivil Şehircilik Reformuna Doğru	KIRAL, Ömer	Şehir Plancısı	11-18
01/4	Deprem Güvenliği ve Ulaşılabilirlik	CANARAN, Cansu	Şehir Plancısı	19-26
01/4	Afete Duyarlı Kentler ve Yeni Bilgi Teknolojileri	YALÇINER, Özge	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	27-30
01/4	Sınırlandırılması Mümkün Olan Afet: Yangın	KARS, Figen	Mimar	31-38
01/4	1998 Yılında Yaşanan Batı Karadeniz Sel Felaketinden Üç Yıl Sonra Neredeyiz?	ÖZCAN, Ümit	Şehir Plancısı	39-42
01/4	Afet Sonrası Yeniden Yapılaşmada Yerleşim Süreci	TERCAN, Binali	Şehir Plancısı	43-49
01/4	Afet, Kent ve Özgürlük	TANIK, Bülent	Şehir Plancısı	50-54
01/4	Kentsel Yenileme Olgusu ve Gelişim Süreci	YİĞİTCANLAR, TAN	Şehir Plancısı	55-58

01/4	Kentsel Gelişim Yönetimi Konusunda Yenilikçi İki Sınır Yaklaşımı	DUVARCI, Yavuz	Şehir Plancısı	59-66
02/1	Türkiye Kent Planlamasının Yeniden Kurumsallaşmasını Düzenlerken Düşünmesi Gerekenler Üzerine	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	4-11
02/1	Türkiye'nin Bölge Planlama Deneyimleri	EKE, Feral	Mimar, Öğretim Görevlisi	12-18
02/1	Değişen "Bölge" Anlayışının Türkiye'ye Yansımaları Üzerine Yapılan Çalışmalar	AVCIOĞLU, Başak; ÇELEBİ, Deniz; ÇEVİK, Murat; SARAL, Güldem; YAŞAR, Suna Senem	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	19-36
02/1	Kentte Yeni Bir Dönüşüm Süreci ve Yasal Düzenlemeler	UZUN, C. Nil	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	37-44
02/1	Kırsal Alanlara Yeni Yaklaşımlar	ÖĞDÜL, Hürriyet	Şehir Plancısı	45-50
02/1	Depremi Ardından Kocaeli'nde Gerçekleştirilen Planlamaya Yönelik Uygulamalar ve Sorunlar	CANSEVER, Nesrin	Şehir Plancısı	51-61
02/1	Yeni Kentli Ailelerde Geçimlik Üretim ve Yoksulluk	DEMİR, Erol	Sosyolog	62-69
02/2-3	Aydın Kozak'la Birlikte Datça'yı Düşünmek	VARDAR, Ali; KIRAL, Ömer	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	4-7
02/2-3	Planlama Paradigmalarının Dönüşümü Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme	ŞENGÜL, H. Tank	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	8-30
02/2-3	Planlamada Yenilik Arayışları Üzerine	GÖKSU, Sezai	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	31-34
02/2-3	Dışlanma Süreçleri ve Kent Mekanı	ÖZBEK SÖNMEZ, İpek	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	35-43
02/2-3	Harita Tahditlerinin İmar Planlamada Yeri ve Önemi	AÇIKALIN, Mehmet Ali	Şehir Plancısı	44-55
02/2-3	Enerji Kullanımı ve Yerleşme Alanları Planlaması	ERBAŞ, A.Erdem	Şehir Plancısı	56-64
02/2-3	Kent Merkezinde "Unutulmuş" Olan Konut Alanlarının Yeniden Konut Stokuna Kazandırılması: Beyoğlu Örneği	BERKMEN YAKAR, Hülya TURGUT, Sırma	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	65-73
02/2-3	Avrupa Ülkelerinde Bölge Planlama Yaklaşımları	Avrupa Konseyi (Çev: Ergun ERGANİ)		74-79
02/2-3	Değişen "Bölge" Anlayışının Türkiye'ye Yansımaları Üzerine Yapılan Çalışmalar (Devam)	AVCIOĞLU, Başak ÇELEBİ, Deniz ÇEVİK, Murat SARAL, Güldem YAŞAR, Suna Senem	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	80-89
02/2-3	Türkiye'de Kırsal Yerleşmeler ve Geliştirilen Politikalar	DOĞANAY, Filiz	Sosyal Antropolog	90-96
02/4	8 Kasım DŞG 26. Kolokyumunda Katkı ve Teşekkür Ödülleri Alan Bilim ve Meslek İnsanları	ŞPO Yayın Kurulu		4-6
02/4	Cumhuriyetin 75. Yılında Planlama Sergisi	KÖROĞLU, N. Tunga, ÖLMEZ, Ebru	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı	7-21
02/4	Haluk Alatan ile Söyleşi: Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu Deneyimi	ŞPO Yayın Kurulu		22-31
02/4	Ankara Metropolitan Alan Planlama Deneyimi	ALTABAN, Özcan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	32-45
02/4	Aktör ve Eylem: Plan ve Kurumsalci Planlama Üzerine	KÖROĞLU, N. Tunga	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	46-51
02/4	Yeni Planlama Paradigması ve Kurumsallaşma Süreçleri Üzerine	KAYASÜ, Serap	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	52-54
02/4	"Yoksulluk, Kent Yoksulluğu ve Planlama" Konulu Kolokyumun Değerlendirmesi	ŞPO Yayın Kurulu		55-56
02/4	İdari Yargıya Konu Olan 18. Madde Uygulamaları; Konya Kenti Örneği	MEŞHUR, Çağlar	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	57-61

02/4	Kentlerde, Kişi Başına Düşmesi Gereken Açık Yeşil Alan Büyüklüğünün Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Matematiksel Model Önerisi	GEDİKLİ, Reyhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	62-76
02/4	Kentsel Yoksulluk	AK, Bahriye KAZANÇ, Melike KILIÇOĞLU, Ela	Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	77-84
03/1	Ekoloji ve Planlama	ARAPKIRLIOĞLU, Kumru	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	4-8
03/1	Fiziksel Planlama, Toplumsal Bilinç ve Ekoloji	SILAYDIN, Burcu	Şehir Plancısı Araş. Gör.	9-13
03/1	Eko-Faşizm	BİLGİN, Haluk	Şehir Plancısı	14-18
03/1	Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD)	AYDIN, Mustafa		19-25
03/1	Endüstriyel Ekoloji: Planlamaya Ekolojik Yaklaşım	ŞENLİER, Nihal ALBAYRAK, Ayşe Nur	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör.	26-29
03/1	Quebec Eko-Turizm Deklerasyonu	ÇAMUR CİHANGİR Kübra	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	30-33
03/1	Daha Yaşanabilir Yerleşmeler Arayışında Kentsel Tarım	KOÇ, Hülya	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	34-40
03/1	Güneş-Kent: Anadolu İçin Yeni Bir Kent Modeli	GÖKSU, Çetin	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	41-46
03/1	Ormanların Özelleştirilmesi, Kıyılar ve Dünya Bankası Doğal Değer mi, Ekonomik Kaynak mı?	DURU, Bülent	Siyaset Bilimci	47-51
03/1	Ormancılık, Aynı Zamanda Bir Alan Yönetim Etkinliğidir...	ÇAĞLAR, Yücel	Orman Mühendisi	52-64
03/1	"Beyşehir Gölü Yüzey Su Toplama Havzası Yönetim Planı" Örneğinde Ekolojik Planlama Yaklaşımı	EZER, Ayşe	Şehir Plancısı	65-74
03/1	Ekoloji, Ekonomi ve Planlama: DOKAP'ın Çevresel Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme	KURT, Hacı		75-79
03/1	Cumhuriyetin 75. Yılında Planlama Sergisi (1956 Sonrası)	KÖROĞLU, N. Tunga ÖLMEZ, Ebru	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör.	80-94
03/1	Bir Yaşam Sorunsalı Yoksulluk ve Kent Mekanına Yansımaları	KAHRAMAN, Tayfun AKGÜN, Gürkan	Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	94-101
03/2	Planlama Uygulamaları, ya da "İmar Planlama Zihniyeti İçin Deniz Bitti!!!"	Raci Bademli - Ankara Kentsel Planlama İşliği Çalışma Notları	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	7-11
03/2	Köprü ve Tüneller	Raci Bademli - Mersin Kentsel Planlama İşliği Kent Merkezi Çalışma Grubu Notları	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	12-13
03/2	Kent ve Yeşil	Raci Bademli - Mersin Kentsel Planlama İşliği Kent Merkezi Çalışma Grubu Notları	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	14-19
03/2	Mezuniyet Öncesinde "Genç" Kentsel Plancılara Önemli Hatırlatma	Raci Bademli - Mersin Kentsel Planlama İşliği Kent Merkezi Çalışma Grubu Notları	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	20
03/2	Arkeoloji/Planlama ve Uluslararası Yaklaşımlar	MADRAN, Emre ÖZGÖNÜL, Nimet	Mimar, Öğretim Üyesi Mimar, Öğretim Üyesi	21-25
03/2	Planlamanın Yeniden Kurumsallaşması (Söyleşi)	BALAMİR, Murat; CAN, Nevzat; DUYGULUER, Feridun; KIRAL Ömer; KİPER; Perihan, TEKİNBAŞ Belma; UĞUREL, Ü. Nevzat	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı	26-55

03/2	Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı Taslağı Hakkında Şehir Plancıları Odasının Görüş ve Önerileri	ŞPO Yönetim Kurulu		56-60
03/2	İmar Uygulama Sürecinde, Plan Değişikliklerinin Trabzon Kenti Özelinde Değerlendirilmesi ve Kente Getirdiği Yükler	ŞEN BEYAZLI, Dilek	Mimar, Araş. Gör.	61-78
03/2	Türkiye’de Ruhsatsız Yapılaşma ve İmar Afı Üzerine Bir Değerlendirme	GEDİKLİ, Bahar	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	71-78
03/2	“Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Kanun Tasarısı” Hakkında Görüş	ODTÜ Mimarlık Fakültesi “Fakülte Kurulu” Görüş ve Değerlendirme Raporu		79-85
03/2	Basın Açıklaması: Yasalara Aykırı Kaçak Yapı Yapmak Suç Olarak Kabul Edilmemektedir	ŞPO Yönetim Kurulu		86-100
03/2	Ankara Metropolitan Alanı’nda Yenilik Sisteminin Değerlendirilmesi	OĞUZSOY, Sinem CİHNİOĞLU, Cenk Mehmet	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	101-109
03/2	Kentsel Yoksulluk	LÖK Sıdka; SELEK, Tuba	Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	110-119
03/3	Cumhuriyet’in 80’ninci Yıldönümünde: Şehirciliğimiz ve Ankara	GERAY, Cevat	Siyaset Bilimcisi, Öğretim Görevlisi	5-13
03/3	Anadolu’da Bir “Yarı-Çevre Modernite Deneyimi”: Kemalizm’in Şehirciliği”	ÇALIŞKAN, Olgu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	14-23
03/3	İstanbul Deprem Master Planı Şehircilikte Reform Arayışlarında Bir Fırsat Olabilir mi?	ÖKTEN, Ayşenur; ŞENGEZER, Betül; DİNÇER, İclal; EVREN, Yiğit; İNAL ÇEKİÇ, Tuba	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Araş. Gör.	24-34
03/3	Merkezi Yönetim Seviyesinde Planlamanın Geçmiş Geleceği	EKE, Feral	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	35-40
03/3	Planlamada Denetim Mekanizmalarının Yeniden Tanımlanması Gerekliliği Üzerine	ÜNLÜ, Tolga	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	41-50
03/3	Yapı Denetimi ve Türkiye’deki Uygulaması	YENER, A. Zerrin	Şehir Plancısı	51-57
03/3	Kentsel Dönüşüm Süreci ve Proje Ortaklıkları	GÖKSU, Faruk	Şehir Plancısı	58-63
03/3	Yerel Ekonomik Kalkınmada İşçi Yatırım Ortaklıkları: Yımpaş Örneği	SARIOĞLU, G. Pelin	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	64-71
03/3	Kentsel Sit Alanlarının Korunması Geliştirilmesinde Temel Belirleyicilerin Üç Kentsel Sit Alanında Araştırılmasına Dair Bir Çalışma	AYTEN, Asım Mustafa	Şehir Plancısı	72-78
03/4	Tarımda Üretim ve Gelişme	TARAKLI, Duran	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	4-16
03/4	Türkiye’de Köylülüğün Çözülme Süreci	ÖZKAN, Alper	Şehir Plancısı	17-28
03/4	Kent Kır Ayrımında Kırın Planlanması Sorunsalı	KÖROĞLU, N. Tunga	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	29-34
03/4	ABD’de Katılımcı Kırsal Planlama Uygulamaları: Toplum Tasarımı Araştırma Merkezi (TTAM) Örneği	KARAKURT FRANCO, Elif FRANCO, Michael	Şehir Plancısı Peyzaj Mimarı	35-40
03/4	Merkezi ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Taslakların Getirdikleri	ERSOY, Melih	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	41-46
03/4	“Yerel Yönetimler Reformu Yasa Tasarısı” Üzerine...	TANIK, H. Bülent	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	47-50
03/4	“Yerel Yönetimler Reformu Yasa Tasarısı” Üzerine...	KESKİNOĞLU, H. Çağatay	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	51-55
03/4	“Yerel Yönetimler Reformu Yasa Tasarısı” Üzerine...	ŞENGÜL, H. Tanık	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	56-58

03/4	Yerel Yönetimler Yasası Genel Değerlendirme Raporu	TMMOB Kentleşme Çalışma Grubu		59-65
03/4	Yerel Yönetimlerle İlgili Tartışma Metni	DİSK, KESK, TMMOB, TTB		66-69
03/4	Japonya'da Yönetim Yapısı ve Şehir Planlama Pratiği	KALKAN, Semra	Şehir Plancısı	71-77
03/4	Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Mekan Planlama Sistemi	KAYIKÇI, Sabrina	Siyaset Bilimci	78-85
03/4	Uri Adania (Adana) Koruma Amaçlı İmar Planı Gerçekleşme Süreci ve Uygulamadaki Sorunlar	YILDIRIM, Tevfik	Şehir Plancısı	86-92
03/4	Türk Kent Planlama Sisteminin Dünya Planlama Teorisindeki Yeri ve Açmazları	ÇELİK, H. Murat	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	93-105
03/4	"Kızılay Kent Merkezinde Yaya Ulaşımı İçin Bir Mücadele" Öyküsü	ATAK, Eser; KARADUMAN, E. Serdar	Şehir Plancısı	106-113
04/1	Esat Turak	UĞUREL, Ü. Nevzat	Şehir Plancısı	4-5
04/1	Esat Turak'ın Türkiye Kent Planlama Tarihi İçindeki Yeri	TEKELİ, İlhan	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	6-11
04/1	Aynayı Kendimize Tutmak	ÖZDEMİR, Semahat	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	12-14
04/1	Deprem Konusunda Güncel Gelişmeler ve Beklentiler	BALAMİR, Murat	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	15-28
04/1	Yeni Bir Planlama Anlayışı/Arayışı	KÖROĞLU ARMATLI, Bilge; YILMAZ, Gülsen	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör.	29-34
04/1	İmar ve Şehirci Kanun Tasarısına İlişkin Endişe ve Umutlar	EKE, Feral	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	35-38
04/1	Yeni Başkentler, Tasarım ve Siyasi İktidar	ULUĞ, Hande	Peyzaj Mimarı	39-57
04/1	Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği	GÜNDÜZ, Fuat	Şehir Plancısı	58-66
04/1	Türkiye'de Bölgesel Planlama ve Bölgesel Örgütlenmeye İlişkin Sorunlar	ECEMİŞ KILIÇ, Sibel	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	67-78
04/1	Avustralya Şehir Planlama Pratiği ve Kentleşme Dinamikleri	YİĞİTCANLAR, Yiğit; AY, Nevin	Şehir Plancısı Mimar	79-98
04/2	"Koruma Siyasal Bir Silahtır" (Söyleşi)	TANKUT, Gönül	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	4-13
04/2	Planlama Mesleğine ve Planlama İlkelerine Etik Açısından Eleştirel Bir Bakış	DUVACI, Yavuz	Şehir Plancısı, Öğretim görevlisi	14-27
04/2	Haklar Üzerinde Yenilikler Yapan Bir Planlama Süreci Tanımlanabilir mi?	GÖKÇE, Buğra	Şehir Plancısı	31-43
04/2	Değişen Paradigmalar Ekseninde Kent Planlamaya Yeni Yaklaşımlar	FİRİDİN, Ebru	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	44-50
04/2	Şehir Planlamada Felaketten Sakınım ve Risk Azaltmaya Japonya'dan Mahalle Ölçeğinde Bir Örnek	KALKAN, Semra	Şehir Plancısı	51-61
04/2	Deprem Şurası-2004- Kaynak Temini ve Sigorta Komisyonu Çalışmalarına İlişkin Değerlendirme, Öneriler ve Karşı Görüşler	KIRAL, Ömer	Şehir Plancısı	62-66
04/2	Engelliler, Kamu Mekanı ve Engelsiz Tasarım: Kamusal İç Mekanlarda İrdelenmesi İçin Bir Çerçeve	KAPLAN, Hülagü; ÖZTÜRK, Mustafa	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Endüstri Mühendisi	67-74
04-3	Gelibolu ve Çevresi Planlama ve Tasarım Projesi	KESKİNOK, H. Çağatay	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	4-22
04-3	Selçuk Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Stüdyo Deneyimleri	Selçuk Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	Şehir Plancıları	23-25
04-3	Küreselleşme ve Kent-Bölgelerin Yükselişi	SCOTT, Allen J.; Çev. CİHAN GİR ÇAMUR, Kübra		26-32

04-3	Sürdürülebilir Kent Formu: Derişik Kent	ÇALIŞKAN, Olgu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	33-54
04-3	Şehircilik ve Planlama Tarihinden: Doktor Emin Bey ve Edouard Joyant	DUYGULUER, Feridun	Şehir Plancısı	55-58
04-3	Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi	ULU, Ali; KARAKOÇ, İlnur		59-66
04-3	Çevre Duyarlı Planlamanın ve Deprem Duyarlı Planlamanın Bütünleştirilmesinin Sağlayacağı Faydalar	TAM, Deniz	Şehir Plancısı	67-74
04-3	Kerala Eyaleti (Hindistan); Bir Sosyal Adalet Modeli	Çev: SINEMİLLİOĞLU, Mustafa Oğuz		75-79
04-3	Atatürk Orman Çiftliği'nin 79 Yılı ve Çiftliğin Korunmasına Yönelik Politika Arayışları	ATAK, Eser; ŞAHİN, S. Zafer	Şehir Plancıları	80-88
04-3	AOÇ Kimin?	BADEMLİ, R. Raci	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	89-91
04-3	"Kaçak Yapılaşma İle İlgili Süreçler, Sorunlar, Çözüm Önerileri" Değerlendirme Raporu	TMMOB Kentleşme ve Yerel Yönetimler Çalışma Grubu		95-105
04-3	Planlamada Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemi Disiplinleri Entegrasyonu: Urla ve Balçova Örneklere	TARHAN, Çiğdem	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	106-112
04-3	Engelliler, Kamu Mekanı ve Engelsiz Tasarım: Ankara Metrosu ve HRS İstasyonlarında Bir İnceleme	KAPLAN, Hülagü; ÖZTÜRK, Mustafa	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Endüstri Mühendisi	113-128
04-4	İlhan Tekeli: Mesleki 'Yolculuğun' Başlangıcında Kişisel 'Duruşunun' Oluşumu	ŞENYAPILI, Tansı	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	4-13
04-4	Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları ve Yitirilen Kent Kimlikleri	KİPER, Perihan	Şehir Plancısı	14-18
04-4	Korumak İçin Sevdalı Olmak Gerekir Enis Yeter'le Söyleşi: "Kentsel Yenilemenin Yerel Boyutu" Gülşen KIRBAŞ ile söyleşi: "Turizm İşletmeciliği ile Sanat Tarihçiliğinin Buluşumu" Nurettin ÇAKIR ile söyleşi: "28 Yıllık Mücadelenin Öyküsü" Serdar İZBELİ ile söyleşi: "Orkidelerin Bekçileri"	ÇAKIR Aynur Yasemin YILDIRIM, Ege	Şehir Plancıları	19-33
04-4	Bir Stüdyo Çalışması, İYTE: Alaçatı Tarihi Yerleşim Alanı Koruma Projesi	SAYGIN, Nicel YILMAZ KİPER, Nilgün GÜÇER Evrim	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir plancısı, Araş. Gör Şehir plancısı, Araş. Gör	34-47
04-4	Çok Katmanlı Tarihi Kent Merkezlerinin Yönetimi: Kentsel Arkeoloji ve Planlama	BELGE, Burak	Şehir Plancısı, araş. gör	48-56
04-4	Kentsel Sitlerde Değişim: Doğu Karadeniz Bölgesi Kentsel Sitleri	KAHYA, Nimet CANDAŞ, SAĞSÖZ, Ayşe	Mimar, Araş. Gör Mimar, Öğretim Görevlisi	57-66
04-4	Yeni Atina Bildirgesi (Şartı) 2003	Çev: ÖZDEMİR, Melike Z. DAĞISTAN		67-78
04-4	Kentsel Koruma ve Yenileşmede Dönüşüm Projeleri – Eyüp Rehabilitasyon Projeleri	ERBEY, Dilek ERDEN	Şehir plancısı, Öğretim Görevlisi	79-89
04-4	Değişen Kent ve Anladıklarımız	AKINCI, Burcu YIKICI, Ayşe YİĞİT, Eda	Şehir Plancıları, Öğrenci	90-95
05-1	Gönül Tankut ile söyleşi	BALABAN Osman	Şehir Plancısı, Araş. Gör	4-8
05-1	Doğal ve Tarihi Çevrenin Korunması: Sorunlar ve Olası Çözümler	TANKUT Gönül	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	9-12
05-1	Prof. Dr. Gönül Tankut'un Ardından	ODTÜ	Öğretim görevlileri	13-19
05-1	Türkiye'de Kültürel Mirasın Korunmasına Kısa Bir Bakış	ÖZDEMİR, Melike Z. DAĞISTAN	Şehir plancısı	20-25
05-1	"Koruma Amaçlı İmar Planına" Eleştirel Bir Bakış	KİPER, Perihan	Şehir Plancısı	26-27
05-1	Koruma Planlamasında Bir Örnek: Kayakapı Mahallesi	YILDIRIM, A. Ege	Şehir Plancısı	28-34

05-1	1933'den 2003'e Atina Kartasındaki Değişimler, CIAM'dan CEU'ya	GÖKGÜR, Pelin	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	35-41
05-1	Son Dönemlerde Çıkarılan Yasal Çerçevesinde Türkiye'de Doğal, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Korunmasında Yerel Yönetimlerin Değişen Roller	ÇOŞKUN, Münevver	Şehir Plancısı	42-48
05-1	Sürdürülebilir ve Turizm Eksenli Bir Kentsel Dönüşüm Hedefine Doğru: Eminönü Tarihi kent Merkezi	TURGUT, Sırma ÖZDEN, Pınar	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	49-62
05-1	Alışveriş Merkezlerine Karşı Kent Merkezi	GÜRÜN, Banu AKSEL	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	63-74
05-1	Küresel Kent-Bölgeleri, Allen Scott ile Görüşme	Kathleen Lee (çev. ÇELİK, Özlem)		75-80
05-1	Gazi Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ve Eğitim programı	Gazi Üniversitesi	Öğretim Görevlileri	81-86
05-1	Kalkan'ın Gelişme ve Koruma Sorunları, Tehditler, Olanaklar ve Çözüm Önerileri	KESKİNOĞLU, Çağatay ÖZGÖNÜL, Nimet GÜÇHAN, Neriman ŞAHİN	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Mimar, Öğretim Görevlisi Mimar, Öğretim Görevlisi	87-104
05-1	Özelleştirme-Planlama-Kalkınma ilişkisi; Yerel Yönetimlerde Özelleştirilen Mal ve Hizmetlerin Kalkınma Buyutu	SPO	ODA	105-110
05-2	Prof. Dr. Cevat Geray ile Söyleşi	Nevzat Can	Şehir Plancısı	4-22
05-2	Planlama-Koruma üzerine Çözüm Arayışları: Marmara Takımadaları, Beykoz, Tarihi Yarımada Sit Alanlarına İlişkin Çözümleme	ÖZDEN, Elif ÖRNEK	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	23-35
05-2	İzmir'de tekstil ve Konfeksiyon Sektörü Özelinde Ticari Aktivitenin Değişen Coğrafyası (1980-2000)	DALGAKIRAN, Ahu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	36-44
05-2	Büyük Ölçekli Kentsel Projeler ve Olimpiyat Oyunları: Atina 2004 Olimpiyatları Denetimi	ERTEN, Sertaç	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	45-52
05-2	Su Sektöründeki Gelişmeler ve Bunun Karşısında Kent ve Bölge Plancılarının Duruşu	ÖZBİLEN, M. Vedat	Şehir Plancısı	53-60
05-2	Planlı Dönemde Türkiye'deki Kırsal Kalkınma Politika ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme	ÇELİK, Zühre	Şehir Plancısı	61-71
05-2	Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi	EMİNAĞAOĞLU, Zehra ÇEVİK, Sonay	Mimar, Araş. Gör. Mimar, Öğretim Görevlisi	72-81
05-2	Avrupa Mekansal Gelişme Perspektifi'nde (ESDP) Kırsal Alan Politikaları	ALTAY, İclal KAYA	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	82-88
05-2	Afet Sonrası geçici Yerleşim Alanlarının Tasarımında Stratejik Seçim Yaklaşımı	YİĞİTCANLAR, Tan BOLPOSTA, Rabia YANKAYA, Uğur KINACI, Onur BARADAN, Berna BEKTAŞ, Birkan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci Şehir Plancısı, Öğrenci	89-100
05-2	Küreselleşme Sürecinde Değişen Kent Kavramı; mekan ve Politikleşme Üzerine Bir Okuma Çalışması	SERT, Mert KARPUZ, Hayri AKGÜN, Gürkan	Şehir Plancıları, Öğrenci	101-111
05-3	Doç. Dr. Baykan GÜNAY ile Söyleşi	ÇALIŞKAN, Olgu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	6-19
05-3	Nazım Plandan Nesir Projelere: Kentsel Tasarım	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	20-32
05-3	Bir Tasarım Öyküsü	ÇAKMAKLI, Oruç	Ressam, Öğretim Görevlisi	33-37
05-3	Kentsel Programı Tasarlamak	SARGIN, Güven Arif	Mimar, Öğretim Görevlisi	38-48
05-3	Kentsel Dışavurumun Sınır Tanımlar Halleri: Sokakların İç Sesleri	TANLAY, Özgün	Endüstri Ürünleri Tas., Araş. Gör.	49-55
05-3	Almanya'da Kentsel Planlama	REICHER, Christa (çev. SİNEMİLLİOĞLU, Hasan)		56-64
05-3	Merkez Amman'da Topoğrafik Etmen	TİBEH, Yusif (çev. ÇALIŞKAN, Olgu)		65-71
05-3	Fin [Suomi] "Şehirciliği": Mekan, Planlama ve Tasarım	ÇALIŞKAN, Olgu	Şehir plancısı, Araş. Gör.	72-85
05-3	Kentsel Estetik: kuramsal Bakış Açısı ve Finlandiya'daki Kent Planlamasının Çağdaş Örnekleri	MATTILA, Hanna (çev. ÇALIŞKAN, Olgu)		86-91
05-3	Kent Mobilyası Tasarımından Disiplinler Arası Etkileşim	GÜNEŞ, Serkan	Endüstri Ürünleri Tas., Araş. Gör.	92-95
05-3	Kamusal Odak Olarak Kent Meydanları	ÖZER, Mehmet Nazım Ayten, Mustafa Asım	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	96-103

05-3	Kentlerin Suyolu Girişlerinde Geçmişten Günümüze Yaşanan Aşamalar ve Kentsel Tasarım	HAMAMCIOĞLU; Cenk	Mimar, Araş. Gör.	104-114
05-3	Şehircilik ve Mimari Açından Modüler Bir Su Ulaşım Sisteminin Geliştirilmesi: İstasyon/ Su taksisi/ Su Otobüsü	ÇOŞKUN, Birsen	Mimar	115-122
05-3	Türkiye'de kentsel Tasarım proje Yarışmaları ve Disiplinlerarası Çalışmayı Öğrenme Süreci	ERTEN, Sertaç ÇİMEN, Devrim Burat, Sinan	Şehir Plancısı Mimar Peyzaj Mimar	123-128
05-4	Kızılay'ın Modernleşme sahnesinden Taşralaşmanın Sahnesine Dönüşüm Sürecinde Güvenpark ve Güvenlik Anıtı	ERTUNA, Can	Sosyolog	6-15
05-4	Bir Kültürel Miras Olarak Gençlik Parkı	ÖZER, Mehmet Nazım	Şehir Plancısı	16-24
05-4	Bir Yaz Okulunun Ardından: Atatürk orman Çiftliği	TEKEL, Ayşe VAROL, Çiğdem ERÇOŞKUN, Özge YALÇINER GÜRER, Nilüfer	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Araş. Gör Şehir Plancısı, Araş. Gör	26-33
05-4	Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma İslah İmar Planı: 1086-2006 Koruma planından Yenileme Planına	ERKAL, Funda KIRAL, Ömer GÜNAY, Baykan	Şehir Plancısı Şehir Plancısı Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	34-49
05-4	Ulus Tarihi Kent Merkezi	SPO-Ankara	ODA	51-53
05-4	Bir Bellek Projesi Olarak Sokak isimlendirmesi: Ankara Örneği	ÖZKAN, Miray YOLOĞLU, A. Cenap	Şehir Plancısı Şehir Plancısı, Araş. Gör	54-60
05-4	Ankara Metropoliten Bölge ve metropoliten Kent Planlaması	ECERAL, Tanyel ÖZELÇİ ÜÇER, Aslı GÜREL SÖNMEZ, Zafer	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör.	62-71
05-4	Ankara'da Merkezi İş Alanı ve Merkezler Sisteminin Dönüşümünü Kuramlar ve Merkezlerin Yapısını Etkileyen Siyasalar Üzerinden Tartışmak	GÖKÇE, Buğra	Şehir Plancısı	73-83
05-4	Ankara'nın İlk Endüstri Bölgesi-Kaybolan Tarih	CIRIK, Umut	Şehir Plancısı	84-93
05-4	İçinden Roma Geçen Şehir	ŞAHİN, Savaş Zafer	Şehir Plancısı	94-101
05-4	Bir Başkanın Araba Sevdası ve Ankara Ulaşımında Kayıp Yıllar	ATAK, Eser	Şehir Plancısı	102-111
05-4	Ankara'da Yayalaştırma Sorunsalı: Yaya Alanlarının Yasal Çerçeve ve Yerel Yönetimlerin Rolü Kapsamında Değerlendirilmesi	KAPLAN, Hülagü ACUNER, aysun	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı	112-123
05-4	Otuzsekiz Yıl Sonra Ankara	KUNTAY, Orhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	124-129
05-4	Gökçek'in Ankara'yı Neo-liberal Rövanşçılıkla Yeniden Kuruşu	DOĞAN, A. Ekber	Siyaset Bilimci, Öğretim Görevlisi	130-138
05-4	Üç Kitap Bir Kent	ÇELİK, Özlem	Şehir Plancısı	140-141
05-4	Binalara Nüfus Cüzdanı Bina Kimlikleri ve Envanter Projesi	Mimarlar Odası	ODA	142-143
05-4	Ankara'nın Doğasından Görüntüler	TEKTAŞ, Aysin	Şehir Plancısı	144-150
05-4	Ankara'nın Hava Kirliliği Sorunu Değerlendirme Raporu	KİLİM, Yılmaz UYSA, Burçak KARAMAN	Çevre Mühendisi Çevre Mühendisi	152-155
05-4	Kent Planlaması, Kent Ekosistemi ve Ağaçlar	BARİŞ; M. Emin	Peyzaj Mimarı	156-163
06-1	Güncel Bir Kent Sorunu: Kentsel Dönüşüm	YILDIRIM, Ege	Şehir Plancısı	7-24
06-1	Mimarlar, Plancılar ve Ankara: 1960'ların İkinci Yarısını Kentsel Politika Aktörleri Açısından Düşünmek	BATUMAN, Bülent	Mimar, Öğretim Görevlisi	25-32
06-1	29. Dünya Şehircilik Günü Kokoyumu'nun Ardından: Türkiye'de Mekan Çalışmaları "Riskler ve Fırsatlar"ın Peşinden Giderken "Toplumsal Adalet, Eşitlik ve İktidar" Nereye Düşer	ALKAN, Ayten	Siyaset Bilimci, Araş. Gör.	33-41
06-1	Türkiye'de Çevresel Etki Değerlendirmesinin Tarihsel Süreçteki Gelişim	SERTER, Gencay	Şehir Plancısı	43-52
06-1	Serbest Şehircilik Hizmetlerinin İçyapısına İlişkin Bir Değerlendirme	YOLOĞLU, A. Cenap	Şehir Plancısı, Araş. Gör	53-61
06-1	İmar (Yapılanma) Haklarının Devri: Model-Uygulama Alanları ve Sonuçları	YAMAK, Yalçın	Maliyeci	63-73
06-1	Erişilebilirlik	KUNTAY, Orhan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	75-75
06-1	Siber-coğrafya ve Erişilebilirlik	ATAÇ, Ela ŞANLI, Tuğçe	Şehir Plancısı, Araş. Gör Şehir Plancısı	76-83

06-1	Erişilebilirlik ve Sosyal, Kültürel ve Politik Uzaklık	ALTINKAYA, Canan ASLAN, Serçin	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	84-86
06-1	Erişilebilirlik ve Trafik	KAYGISIZ, Ömür	Şehir Plancısı	86-91
06-1	Erişilebilirlik, Sıklık, Yoğunluk ve Uzaklık	KIZILTEPE, Özge YİĞİTER, Nazan Duygu	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	91-95
06-1	Sıklık, Yoğunluk ve Uzaklık	ÖZTÜRK, Sevgi	Şehir Plancısı	95-98
06-1	Erişilebilirlik, Akılcı Uzaklık, Gørselleştirme ve Görünürlük	POLAT; Seher LÖK, Sıdika	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı	98-104
06-1	İnternet ve Multimedya	DOĞAN; Meltem KILINÇ, Gamze	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	104-111
06-1	Metropolitan Kurumsal Reformu ve Çağdaş Batı Avrupa'da Devlet Mekanının Yeniden Ölçeklenmesi	BRENNER, Neil (Çev: YOĞLU, A. Cenap)		113-137
06-2	Kentsel Dönüşüme Modern kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinden Bakmak	KURTULUŞ, Hatice	Sosyolog, Öğretim Görevlisi	7-11
06-2	Yeni Küresellik, Yeni Şehircilik: Küresel Kentsel Strateji Olarak Soylulaştırma	SMITH, Neil (çev: BOWE- İknur URKUN çev: GÜNDOĞDU, İbrahim)		13-27
06-2	Kentsel Dönüşüm üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye	AKKAR, Z. Müge	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	29-38
06-2	Kentsel Dönüşüm, Tarihsel ve Güncel Bir Kırılma Noktası mı?	GÜNDOĞDU, Özdemir	Şehir Plancısı	39-47
06-2	Yeni Yasal Düzenlemeler ve Kentsel Dönüşüme Etkileri	Uzun, C. Nil	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	49-52
06-2	Neo-liberal Küreselleşmenin Kentlerde İnşası: AKP'nin Küresel Kent Söylemi ve İstanbul'un Kentsel Dönüşüm Projeleri	ÖKTEM, Binnur	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	53-63
06-2	Ekonomik Gelişimin Kültürel stratejileri: İstanbul Kent Merkezleri ve Tarihi Kentse Alanların Yeniden Yapılandırılması	ŞEN, Besime	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	65-76
06-2	Soylulaştırma Kuramlarının İstanbul'da Uygulanabilirliği: Cihangir Örneği	UYŞAL, Ülke Evrim	Şehir Plancısı	77-92
06-2	İstanbul Kentinde Kentsel Dönüşüm Projeleri ve Planlama Süreçleri	KAHRAMAN, Tayfun	Şehir Plancısı	93-101
06-2	Yıkılmayı Bekleyen Gecekondular: Eyüp İlçesi Güzeltepe Mahallesinde Bir Konut Bölgesi	ASLAN, Şükrü	Sosyolog, Öğretim Görevlisi	103-109
06-2	Kentsel Dönüşümün Kentsel Planlamadan Bağımsızlaştırılması/ Ayrılması Sürecinde Ankara	ŞAHİN, Savaş Zafer	Şehir Plancısı	111-120
06-2	Düzensiz Konut Alanlarında Kentsel Dönüşüm Modelleri Üzerine Bir Değerlendirme	SÖNMEZ, Nihan ÖZDEMİR	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	121-127
06-2	Kentsel SİT Alanlarında Turizm Amaçlı Dönüşüm ve Sorunlar: Ankara Kalesi Örneği	TÜRKÜN, Asuman ULUSOY, Zuhal	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Mimar, Öğretim Görevlisi	129-138
06-2	Görüş	Gazi Üniversitesi ODTÜ		139-146
06-2	Kentsel Dönüşüm Projeleri: Adana'daki Uygulamalar	ÇOPUROĞLU, M. Alim	Şehir Plancısı	147-153
06-2	Bir Kentsel Yenilme Deneyimi: Barcelona	DEMİRTAŞ, Yalçın ESGİN, İsmat	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	155-162
06-2	Sokağı Anlamak ya da Toplumsal Ben'in Yeniden keşfi: Kentsel Sokaklar ve Kentsel Ritüeller	ÇALIŞKAN, Olgı	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	163-168
06-3	Yerel Rantın Global Stratejilere Açılımı: Çeşme Yarımadası	AYŞEL, Funda ALTINÇELİK ÜNVERDİ, Levent	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	7-15
06-3	Sulak Alan Yönetim Planı Süreci Gediz Deltası Örneğinde Sosyo-ekonomik Analiz Çalışmaları	SÖNMEZ, İpek ÖZBEK ONMUŞ, Ortaç	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Biyolog,	17-26
06-3	İdari Yargının Üç temel Bileşeni Olarak: Kamu Yararı, planlama Esasları ve Şehircilik İlkleri	BAL, EYLEM	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	27-33
06-3	Yaşlılık Dönemini Yaşayan Bireylerin Planlama Sürecine Dahil Edil(ebil)mesi Bağlamında İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı'nın Değerlendirilmesi	ÇUKUR, Duygu SILAYDIN, M. Burcu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	35-39
06-3	Dönüşemeyen ve Kimlik Bulamayan Kent: İzmir	ÖZALP, Beril	Şehir Plancısı	41-45
06-3	Firma Kümeleşme Eğilimleri Üzerin Ampirik Bir Araştırma: İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Örneği	KARATAŞ, Neslihan	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	47-57

06-3	Dünya Fuarı olarak EXPO'yu İzmir'de Düşünmek	ERDİN, H. Evren KOKUM, Oya	Şehir Plancısı, Araş. Gör Şehir Plancısı	59-66
06-3	Endüstriyel yer Değiştirme Üzerine Ampirik Bir Araştırma: İzmir Örneği (1950-2000)	ÜNVERDİ, Levent	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	67-77
06-3	İzmir Onur Mahallesi Örneğinde Farklı Söylemler ve taraflar Açısından Kentsel Dönüşümün İki yüzü	ÇIRAK, Aysegül ALTINÖRS YÖRÜK, Neriman	Şehir Plancısı, Araş. Gör. Şehir Plancısı, Araş. Gör.	79-88
06-3	Alışveriş Merkezleri-Kent İlişkisinde Kronikleşen Sorunlar, Toplu Ulaşım ve Yaya Ulaşımı İlişkileri: Forum (Bornova) Alışveriş Merkezi Örneği	KILIÇ, Sibel ECEMİŞ AYDOĞAN, Muhammed	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Araş. Gör.	89-95
06-3	Alışveriş Merkezleri: Türk Kentlerindeki Yeni Tüketim Cennetleri	SAYGIN, Nicel YILMAZ	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	97-103
06-3	Kentsel Açık Alanlarda Kullanım Sonrası Değerlendirme: İzmir Sahil Banları Örneği Üzerine Ampirik Bir Araştırma	AKAF, Sedef ÇUBUKÇU, Ebru	Mimar, Öğretim Görevlisi Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	105-115
06-3	Kent Kimliği Geliştirme Sürecinde Mekansal Model Tasarımı ve Kent Plancılarının Rolü	DEMİR, Cüneyd	Şehir Plancısı	117-122
06-3	İzmir'de Modern Konut Mimarlığı: 1950-2006	GÜNER, Deniz	Mimar	123-141
06-3	Kadınlar, Sokaklar, Kedi ve Şiir	AKIN, Memnune BAHÇIVAN	Şehir Plancısı	143-144
06-3	Deniz Sevdalı Kente	YÜKSEL, Nehir	Şehir Plancısı	145-146
06-3	Öylesine Bir Tren Yolculuğu	AKIN, Memnune BAHÇIVAN	Şehir Plancısı	147-148
06-3	Eşrefpaşa'dan Karantina'ya	YÜKSEL, Nehir	Şehir Plancısı	149-151
06-3	İzmir'in Doğal ve Kültürel Çevre Değerlerinin, Öncelikli ve Önemli Gündemleri	KARAÇORLU, Ahmet TUNCAY	Şehir Plancısı	153-155
06-3	Allianoi ve Geleceği	YARAŞ, Ahmet	Arkeolog, Öğretim Görevlisi	157-163
06-4	Planlama-Mimarlık İlişkisi Yeniden Tanımlanırken	BAŞ, Yener	Şehir Plancısı, Araş. Gör	7-14
06-4	Yerleşim ve Bina Tasarımı	ACAR, Erhan	Mimar, Öğretim Görevlisi	16
06-4	Plancılar-Mimarlar-Peyzaj Mimarları Arasındaki Bölük Pörçük İlişkiler Üzerine	ATEŞ, Turgay	Peyzaj Mimarı	17
06-4	Kentsel Tasarım ve Farklı Disiplinlerin Sorun Alanları	ERTEN, Sertaç	Şehir Plancısı	17-18
06-4	Şehircilik-Planlama-Tasarımla-Mimarlık-Peyzaj	GÜNAY, Baykan	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	19-22
06-4	Mimar Plancı mı? Plancı Mimar mı? İki de Olur	TEBER, Ferhan	Şehir Plancı	23
06-4	Kentsel Tasarıma İlişkin Genel Gözlemler	UZEL, Ahmet	Mimar	23-24
06-4	Kentsel Tasarım Ekspertizleri	VARDAR, Ali	Şehir Plancısı	24-25
06-4	İmar Mevzuatının Kayıpları	DUYGULUER, Feridun	Şehir Plancısı	27-37
06-4	Erdal Kurttaş ile Söyleşi	ÇALIŞKAN, Olgu	Şehir Plancısı, Araş. Gör.	39-55
06-4	Mimarının ve Kentin Birlikte Planlanmasında Farklılaşan Kavramlar Üzerine	POLAT, Erkan BİLSEL, S. Güven	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi Mimar, Öğretim Üyesi	57-67
06-4	Toplumsal Değişme Süreci İçinde Gençlik Parkı: Sosyolojik Bir Değerlendirme	DEMİR, Erol	Sosyolog, Öğretim Görevlisi	69-77
06-4	Sosyal ve Mekansal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul, Çekmeköy Örneği	ÖZGÜR, Ebru FIRIDİN	Şehir Plancısı, Öğretim Görevlisi	79-95
06-4	Halk Kentsel Dönüşümü Tartışıyor	SPO	ODA	97-119
06-4	Antalya Kent Merkezi Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesinde Yer Alan SİT Alanları ve Bu Alanlarda Antalya Büyükşehir Belediyesince Başlatılan Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme	GÜL, Melike	Şehir Plancısı	121-145
06-4	Ankara Tarihi Kent Merkezinde Planlama Deneyimi	GÜNAL, İsmail	Şehir Plancısı	147-152
06-4	Belediye Sınırı ve Ankara Mücavir Alan Sorunsalına Planlama Açısından Bir Yaklaşım	ÇALGÜNER, Tahir KAYNAK, Cemal	Şehir Plancısı Şehir Plancısı	153-159
06-4	Mekan Planlama, Ulaşım ve Enerji Arasındaki Karşılıklı Etkileşim	KNOFLACHER, Hermann (çev: ÖCALIR, Ebru Vesile)		161-164
06-4	Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin Performansına İlişkin Bir Değerlendirme	YOLOĞLU, A. Cenap	Şehir Plancısı, Araş. Gör	165-173
06-4	X. Venedik Mimarlık Bineali ile Kentler, Mimarlık ve Topluma Bakış	ATUN, Funda DOĞAY, Gediz	Şehir plancısı Şehir Plancısı	175-185

PLANLAMA 2007/...

- Konut Üretimi ve Planlamasında Yeni Eğilimler (katkılarınızı bekliyor)

- Sermaye birikim alanı olarak konut üretimi
- TOKİ ve uygulamaları
- Kentsel dönüşüm uygulamaları
- Kentsel dönüşüm/Mortgage finansmanı
- Konut üretiminde yeni eğilimler (lüks konut siteleri, sosyal konut projeleri)...

- Üst Ölçek Planlama Sorunsalı (katkılarınızı bekliyor)

- Bölge Planlamanın Değişen Tanımı,
- İl Gelişim Planları, Nazım Planlar,
- Çevre Düzeni Planları
- Üst ölçek planlara dair yetki ve mevzuat
- Kalkınma Ajansları ve bölge planlama

- Planlama ve Kamu Yararı (katkılarınızı bekliyor)

- Kamu Yararının değişen anlamı
- Yeni belediyeçilik anlayışları
- Kamu yararı kavramının bilirkişilik kurumu çerçevesinde değerlendirilmesi
- Yargı Süreçleri
- Toplum yararı ve kamu yararı
- Planlama türleri ve projecilik anlayışı
- Kamusal alan-mekan ilişkisi

- Çukurova Özel Sayısı (katkılarınızı bekliyor)

- İstanbul Özel Sayısı (katkılarınızı bekliyor)

Dergimizin her sayısında bir dosya konusu ele alınırken, bu sayılarda dosya konusu dışında kalan yazılara da yer verilecektir. Dergimize yazı göndermek isteyenlerin yayinkurulu@spo.org.tr adresine yazılarını, fotoğraf göndermek isteyenlerin de spo@spo.org.tr adresine fotoğraflarını ulaştırmaları beklenmektedir.